

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

μαθητική εστία

εκφραστικό όργανο
των μαθητών και μαθητριών
του Παγκυπρίου Γυμνασίου

σχολική χρονιά
2022-2023
Αρ. 102

μαθητική ΕΣΤΙΑ

Εκφραστικό όργανο των μαθητών και μαθητριών
του Παγκυπρίου Γυμνασίου

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ

2022 -2023

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

102 - ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

Υπεύθυνος Ιδιοκτήτης:

Λοΐζος Σέπος, Διευθυντής

Γενική ευθύνη έκδοσης:

Λαμπρινή Τσελίκη, Β.Δ., Φιλόλογος
Στέλλα Λάντσια, Β.Δ., Καθηγήτρια Τέχνης

Επιμέλεια ύλης:

Λαμπρινή Τσελίκη, Β.Δ., Φιλόλογος
Κυριακή Βιλάνου, Φιλόλογος
Ιωάννα Χρυσάφη, Φιλόλογος
Αντριανή Κυλίλη, Φιλόλογος

Γλωσσική επιμέλεια
και διόρθωση κειμένων:

Λαμπρινή Τσελίκη, Β.Δ., Φιλόλογος
Κυριακή Βιλάνου, Φιλόλογος
Ιωάννα Χρυσάφη, Φιλόλογος
Ελισάβετ Αργυρίου, Φιλόλογος

Εξώφυλλο:

Δημιουργία του Προγράμματος DALL-E 2-OpenAI

Φωτογραφικό υλικό:

Χάρης Ζεβλάρης, Καθηγητής Φωτογραφίας
Έλενα Παϊσίου, Καθηγήτρια Φωτογραφίας

Καλλιτεχνική επιμέλεια:

Monogramme designs

Τα έξοδα της έκδοσης
ανέλαβε ο Σύνδεσμος Γονέων
και Κηδεμόνων του
Παγκυπρίου Γυμνασίου

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η φετινή έκδοση της «Μαθητικής Εστίας» επέλεξε να αναδείξει τις αλλαγές, τις μεταβάσεις, τις μεταμορφώσεις, τις μεταβολές. Με μια κάπως παιγνιώδη διάθεση, επιλέξαμε ως εικόνα εξωφύλλου μια δημιουργία του προγράμματος Τεχνητής Νοημοσύνης DALL-E 2-OpenAI, η οποία προέκυψε αφού δόθηκαν οι λέξεις - κλειδιά *oil style painting of students reading on a ship sailing to the future*.

περιεχόμενα

Προλεγόμενα	4
Χαιρετισμός Διευθυντή	6
Χαιρετισμός του Προέδρου του Συνδέσμου Γονέων και Κηδεμόνων	10
To Sir with Love...	12
Συνέντευξη του Διευθυντή μας, κυρίου Λοΐζου Σέπου	22
Παγκύπριον Γυμνάσιον: Μια σταθερά σ' έναν μεταβαλλόμενο κόσμο	29
Η παλιά πόλη της Λευκωσίας	44
Πρόγραμμα STEAM - Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός	54
Κέντρο Κλασικών Σπουδών και Ελληνικών Γραμμάτων	76
Αφιέρωμα στη μεταβολή	79
Συμμετοχές – Διακρίσεις – Εκδηλώσεις	187
Επιστολή προς την Υπουργό Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας	217
Αποχαιρετώντας έναν άγγελο	220
Φωτογραφικό ημερολόγιο από τις εκδηλώσεις και τη ζωή του Σχολείου	223
Φοιτήσαντες μαθητές κατά το σχολικό έτος 2022-2023	232
Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο	244
Τελειόφοιτοι	245
Καθηγητικός Σύλλογος	252

Προλεγόμενα

Η Επιτροπή Εκδόσεων του Παγκυπρίου Γυμνασίου επέλεξε να αναδείξει, στη φετινή έκδοση του περιοδικού του Σχολείου μας, «Μαθητική Εστία», τις αλλαγές, τις μεταβάσεις, τις μεταμορφώσεις, τις μεταβολές. Κι είναι αυτή μια θεματική ενότητα που μπορεί να στεγάσει όλες τις δράσεις μας, καθώς η σχολική ζωή είναι μια διαδικασία ζυμώσεων, συνεργασιών, πρωτοβουλιών, εκδηλώσεων, κατακτήσεων -ακόμα αγώνιας και παραγωγικού άγχους- κατά την οποία όλα τα μέλη του έμψυχου δυναμικού

ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος αλλάζουμε, εξελισσόμαστε, αναπτυσσόμαστε, αναδεικνύουμε κομμάτια της προσωπικότητάς μας και, εν τέλει, γινόμαστε καλύτεροι.

Η επιλογή της μεταβολής ως θεματικού άξονα της έκδοσης αναδύθηκε ως περίπου αυτονόητη, για δύο κυρίως λόγους.

Καταρχάς, επειδή το Σχολείο, μετά από αρκετά χρόνια δυσκολιών που προέκυπταν από τις εργασίες της κτηριακής του αναβάθμισης, μας παραδόθηκε φέτος στη νέα του μορφή, απαστράπτον, έτοιμο να συνεχίσει το ταξίδι του στα εκπαιδευτικά, τα ευρύτερα πολιτιστικά αλλά και τα ιστορικά πράγματα του τόπου ως η ναυαρχίδα του στόλου της κυπριακής εκπαίδευσης: ως πρότυπο, εξατάξιο και έχοντας ενσωματώσει σημαντικά καινοτό-

μα προγράμματα που του επιτρέπουν να ατενίζει το μέλλον με αισιοδοξία και πίστη ότι θα επιλέξει τον ιστορικό του ρόλο και θα οδηγήσει με ασφάλεια τους μαθητές που θα κάνουν τον απόπλου τους μαζί του στα ασφαλή λιμάνια της γνώσης, της οικείωσης δεξιοτήτων, του υγιώς σχετίζεσθαι και του υπευθύνως πολιτεύεσθαι, σε ένα νησί που κι αν κινδύνευσε με καταποντισμό αποδείχτηκε γερό σκαρί. Ο καραβοκύρης του Παγκυπρίου Γυμνασίου, κ. Λοΐζος Σέπος, άοκνος και ακοίμητος τιμονιέρης του κατά την τελευταία τριετία, αποχωρεί με την ολοκλήρωση της φετινής σχολικής χρονιάς. Άλλη μια μετάβαση, μια αλλαγή φρουράς, που αποτυπώνεται στο πρώτο μέρος της έκδοσής μας, μέσα από το αποχαιρετιστήριο αφιέρωμα στον Διευθυντή μας, τον άνθρωπο που οραματίστηκε τη μετεξέλιξη του Σχολείου και που πέτυχε σε λίγο χρονικό διάστημα να το μετατρέψει σε ένα πρότυπο εκπαιδευτήριο.

Κατά δεύτερον, ο θεματικός άξονας της μεταβολής μάς «επιβλήθηκε» εκ των πραγμάτων, λόγω της αλματώδους, κατακλυσμιαίας -ασύλληπτης ακόμα- μετάβασης που τελείται στο πεδίο της τεχνολογικών εξελίξεων κατά το τελευταίο εξάμηνο, με τις ποικίλες εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης να έχουν αλλάξει τον τρόπο που καταλαβαίνουμε τον κόσμο και το μέλλον της ανθρωπότητας πάνω σ' αυτόν. Το θεματικό κέντρο της φετινής έκδοσης δεν θα μπορούσε να είναι άλλο από αυτό που κυριαρχεί στην ιδιωτική και δημόσια σφαίρα των συζητήσεων, προκαλώντας εκ διαμέτρου αντίθετες αντιδράσεις: ντελίριο ενθουσιασμού για τις δυνατότητες που ανοίγονται μπροστά μας και/ή θρήνους για «το τέλος της μικρής μας πόλης», προφητείες που αναφέρονται στον υπεράνθρωπο ή κασσανδρολογίες που προειδοποιούν για μια ατέλειωτη δυστοπία, τυμπανοκρουσίες για τις προβλεπόμενες ευκαιρίες ή κραυγές απελπισίας για τις επερχόμενες κρίσεις.

Οι εκθετικού τύπου αλλαγές είναι η μόνη βεβαιότητα των καιρών και γεννούν αμηχανία, ανασφάλεια, φόβο για το μέλλον. Και σ' αυτή τη συγκυρία το αρχαίο ελληνικό δράμα -με την καθαρή και καθόλα θέαση των ανθρώπινων πραγμάτων- θα φωτίσει το μονοπάτι στο οποίο καλούμαστε να πορευτούμε. Περιπέτεια. Η μεταστροφή της τύχης. Η ανατροπή που υπενθυμίζει στον άνθρωπο ότι οι τύχες του βίου του είναι ρευστές, μεταβλητές, υποκείμενες σε κάθε λογής σαρώσεις που ενίοτε δεν αφήνουν τίποτε όρθιο, τίποτε στη θέση του. Αν αυτό που ζούμε είναι μεγαλύτερο και κοσμοϊστορικότερο, απομένει να φανεί. Θα είμαστε εδώ να το δούμε. Με την ελπίδα ότι θα έχουμε στη φαρέτρα μας τον αξιακό οπλισμό για να λειτουργήσουμε σωστά, κριτικά, υπεύθυνα, ανιδιοτελώς, με προσαρμοστικότητα αλλά και υπηρετώντας ό,τι μας έχει κρατήσει τόσες χιλιετίες ακέραιους. Με το ηθικό σχήμα, κυρίαρχο στην υπόγεια παράδοση του Έλληνα και όποιου άλλου μετέχει της παιδείας μας και ανδρώνεται μέσα στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, να αποτελεί μπούσουλα για την πορεία μας.

Στο ερώτημα «ποιοι είμαστε» απαντάμε πως δεν είμαστε, αλλά ολοένα γινόμαστε· και δεν μας επιτρέπονται μεμψιμοιρίες, αφού κι οι σκλαβιές γίνονται ελευθερία (ακόμα δεν κοπάσανε οι εορτασμοί για τα 200 χρόνια από την εθνική μας παλιγγενεσία) κι η προσφυγιά αγώνας και πείσμα (100 χρόνια από τη μεγαλύτερη καταστροφή του ελληνισμού και σχεδόν πενήντα από την τουρκική εισβολή, είμαστε Μικρασιάτες και Κερυνειώτες). «Του κύκλου τα γυρίσματα που ανεβοκατεβαίνουν» είναι μια παραδοχή, στον στίχο που ανασαίνουμε οι Έλληνες, τον δεκαπεντασύλλαβο, που και μας γειώνει και μας εξυψώνει, σε μια επίγειο πορεία διαρκούς εξέλιξης κι -ας ευχηθούμε- αυτουπέρβασης.

Χαιρετισμός του Διευθυντή του Παγκυπρίου Γυμνασίου, κ. Λοΐζου Σέπου

Είμαι με ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση που χαιρετίζω την έκδοση του 102ου τεύχους της «Μαθητικής Εστίας», του εκφραστικού οργάνου των μαθητών και μαθητριών του Παγκυπρίου Γυμνασίου, του οποίου η φετινή έκδοση συμπίπτει με την αφυπηρέτησή μου. Η επιλογή της Επιτροπής Εκδόσεων να αφιερώσει την έκδοση αυτή στις μεταβολές και τις μεταμορφώσεις αισθάνομαι ότι ταιριάζει απολύτως με τη συγκυρία αυτή, καθώς με την ολοκλήρωση της θητείας μου ως Διευθυντή του Παγκυπρίου Γυμνασίου, το ιστορικό μας Σχολείο βαίνει πλέον ανακαινισμένο και μεταμορφωμένο ως εξατάξιο Γυμνάσιο STEAM σε μία νέα εποχή, έτοιμο να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στα εκπαιδευτικά και πολιτιστικά πράγματα του τόπου μας.

Η μεταβολή αυτή υπήρξε προσωπικό μου όραμα, για το οποίο εργάστηκα και ευτύχησα να δω να υλοποιείται. Πιστεύω ότι ο τόπος μας χρειάζεται ένα δημόσιο σχολείο πρότυπο, το οποίο θα προωθή την αριστεία και την καινοτομία, πατώντας όμως γερά στις ρίζες της παράδοσης, της ιστορίας και της εθνικής μας ταυτότητας. Γι' αυτό θεωρώ ότι το Παγκύπριο Γυμνάσιο, το αρχαιότερο ελληνικό σχολείο του τόπου μας, μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει τον ρόλο αυτό, καλλιεργώντας την ελληνοχριστιανική παιδεία σε δύσκο-

“ Μην ρωτάς τι μπορεί να κάνει η πατρίδα σου για σένα, αλλά τι μπορείς να κάνεις εσύ για την πατρίδα σου. ”
(Τζον Κένεντι)

λους καιρούς για το νησί μας και συντηρώντας την εθνική μας συνείδηση. Σε εποχές, όπως η σημερινή, που η τεχνική πρόοδος και οι ιστορικές συγκυρίες απειλούν την όποια σταθερά και βεβαιότητα και η μετριότητα σε όλες τις εκφάνσεις του πολιτικού και κοινωνικού βίου προκαλεί ανησυχία και ανασφάλεια για το μέλλον, η ενίσχυση της αριστείας είναι μονόδρομος, αλλιώς θα οδηγηθούμε σε επικίνδυνα αδιέξοδα. Και είναι μετά λύπης μου που παρατηρώ ότι τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο η αριστεία θεωρείται από κάποιους ελιτισμός. Αυτές οι επικίνδυνες αντιλήψεις αναχαιτίζουν την εξέλιξη του Ελληνισμού και αποτελούν τροχοπέδη για την πρόοδο και την ίδια την επιβίωσή του.

Όσον αφορά στη μεταβολή στη δική μου ζωή, η αφυπηρέτησή μου συμβαίνει σε μία στιγμή που αισθάνομαι ακόμα ακμαίος και δυνατός να προσφέρω στην εκπαίδευση του τόπου μας και στην πατρίδα. Είχα πολλά ακόμα να κάνω, πολλά να προσφέρω, πολλά σχέδια να υλοποιήσω. Συμβαίνει επίσης σε μία στιγμή, που έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες ανακαίνισης και αποκατάστασης του σχολικού κτηρίου και βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη οι διαδικασίες αναβάθμισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας στον τρόπο λειτουργίας και στο περιεχόμενο της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο εξατάξιο Γυμνάσιο STEAM, για τα οποία εργάστηκα με ζήλο και αφοσίωση. Αισθάνομαι ότι τώρα ήταν η στιγμή να απολαύσω τους καρπούς των προσπαθειών μου και να δω τα αποτελέσματα αυτού του εκπαιδευτικού οράματος στην πρόοδο των μαθητών μας. Δυστυχώς, δεν θα βρίσκομαι εδώ για να το δω από κοντά, εύχομαι όμως να υπάρξει συνέχεια σε αυτή την προσπάθεια και, ως κοινωνία, να απολαύσουμε στο μέλλον τους καρπούς της.

Η προσφορά στην πατρίδα υπήρξε πάντα ο βασικότερος γνώμονας της ζωής μου. Ήθελα να είμαι ωφέλιμος, να την υπηρετήσω κατά που της αξίζει, να δώσω αποτέλεσμα. Το μότο που με συνοδεύει σε κάθε μου ενέργεια είναι τα λόγια του John Kennedy: «Μην ρωτάς τι μπορεί να κάνει η πατρίδα σου για σένα, αλλά τι μπορείς να κάνεις εσύ για την πατρίδα σου». Με αυτόν τον τρόπο σκέψης πορεύτηκα και στην εκπαίδευση. Ό,τι έκανα το έκανα για το καλό των παιδιών μας, που είναι το μέλλον του τόπου μας. Και ας πολεμήθηκα γι' αυτό, περισσότερο από κάθε άλλο Διευθυντή. Με διέβαλαν, προσπάθησαν με κάθε τρόπο να με αποδομήσουν. Δεν τα κατάφεραν. Και δεν τα κατάφεραν γιατί ποτέ δεν λειτούργησα αυθαίρετα, αλλά πάντα με ωφέλιμο και επι-

στημονικά τεκμηριωμένο τρόπο, προς όφελος των μαθητών. Ακόμα και όταν θεωρήθηκα πολύ αυστηρός, υπήρξα δίκαιος. Εφαρμόζοντας με συνέπεια τον νόμο, έδινα λόγους στους μαθητές να υπακούουν στους κανόνες αυτόβουλα, απολαμβάνοντας τους καρπούς της πειθαρχίας στην ίδια τη σχολική ζωή. Η πείρα μου στα σχολεία και δίπλα στους μαθητές, τους οποίους πάντα φρόντιζα να γνωρίζω προσωπικά και να τους καλώ με το όνομά τους, με έμαθε ότι τα παιδιά είναι οι πιο ακριβοδίκαιοι κριτές μας. Τα παιδιά, λοιπόν, με έμαθαν ότι δεν έχει σημασία πόσο αυστηρός είσαι, αρκεί να αντιμετωπίζεις όλους τους μαθητές με τον ίδιο τρόπο. Δεν τους ενοχλεί η αυστηρότητα, αλλά η αδικία στον τρόπο αντιμετώπισης, στη βαθμολογία και στις ποινές. Η 16χρονη πείρα μου ως Διευθυντή μού απέδειξε με τον emphaticότερο τρόπο ότι οι μαθητές όχι μόνο αποδέχονται, αλλά και επιζητούν την αυστηρότητα, επειδή βλέπουν ότι διορθώνονται, βελτιώνονται σε όλα τα επίπεδα και επιτυγχάνουν ευκολότερα τους στόχους τους.

Αυτούς που με πολέμησαν τους συγχωρώ και φεύγω χωρίς να τους κρατώ κακία. Κυρίως γιατί οι ίδιοι οι λόγοι για τους οποίους με πολέμησαν έγιναν σήμερα στόχοι της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και των προσπαθειών αναβάθμισης της εκπαίδευσης και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων: αυστηρή τήρηση των σχολικών κανονισμών σε θέματα πειθαρχίας (έγκαιρη προσέλευση στο σχολείο, εμφάνιση, απουσίες κ.τ.λ.), κοινά διαγωνίσματα, εξετάσεις τετραμήνων (για πρώτη φορά εφάρμοσα τον θεσμό ως Διευθυντής του Λυκείου Ακροπόλεως), προώθηση της φιλαναγνώσιας με καθιέρωση του θεσμού των θερινών αναγνώσεων κ.τ.λ. Ανέκαθεν οι αλλαγές σε οποιοδήποτε επίπεδο της εκπαίδευσης προκαλούν άγχος και ανησυχία στην κοινωνία,

κυρίως μάλιστα στους γονείς και στους μαθητές. Όμως, αν θέλουμε να αλλάξουν τα πράγματα, χρειαζόμαστε όραμα, αποφασιστικότητα στη λήψη αποφάσεων και θάρρος στην εφαρμογή τους. Εγώ δεν φοβήθηκα. Πήρα τις αποφάσεις αυτές και τόλμησα να καινοτομήσω. Συγκρούστηκα στην αρχή με τις δυνάμεις του συντηρητισμού και του κατεστημένου, που προσπάθησαν να με αναχαιτίσουν. Στο τέλος όμως κέρδισα το στοίχημα. Το Λύκειο Ακροπόλεως πρώτα και ύστερα το Παγκύπριο Γυμνάσιο υιοθέτησαν την αλλαγή και σήμερα οι γονείς και οι μαθητές (παλιοί και νέοι) είναι οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές των προσπαθειών μου. Το λυπηρό για μένα είναι ότι ανάμεσα σε αυτούς οι οποίοι με υπέσκαψαν ήταν και οι θεσμοί, κυρίως μάλιστα ο θεσμός της Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που τηρεί μια κοντόφθαλμη πολιτική στα θέματα της εκπαίδευσης και περισσότερο βλάπτει παρά βοηθά τα παιδιά να εξελιχθούν και να προοδεύσουν μέσα στη σχολική ζωή.

Ευτυχώς τα πράγματα που με πίκραναν στην εκπαίδευση είναι μια σταγόνα στον ωκεανό μπροστά στα όσα μου έδωσαν χαρά και νόημα. Η καθημερινότητα στο σχολείο ήταν για μένα μια καθημερινή ευκαιρία δημιουργίας και προσωπικής ανάπτυξης, ευκαιρία που δεν έχουν πολλοί άνθρωποι στην επαγγελματική τους πορεία. Η συναναστροφή με τους συναδέλφους και τα παιδιά, επίσης, μου έδιναν καθημερινά έναν λόγο να συνεχίσω να προσπαθώ με κάθε τρόπο, ώστε να τους διασφαλίσω ένα όμορφο και υγιές περιβάλλον, μέσα στο οποίο να εργάζονται, να μαθαίνουν, να αισθάνονται χαρούμενοι και ελεύθεροι και να προοδεύουν. Είναι για αυτούς τους λόγους που φρόντιζα πάντα, σε όλα τα σχολεία όπου υπηρέτησα, για τις καλές σχέσεις ανάμεσα στη Διεύθυνση, τον Καθηγητικό Σύλλογο, τους

μαθητές, τους γονείς, το Υπουργείο Παιδείας και την κοινωνία, καθώς και για τον εξωραϊσμό των σχολικών χώρων, την καθαριότητα και τη δημιουργία κήπων. Ήδη από την αρχαιότητα ο Πλάτωνας επεσήμανε τη σημασία της καλαισθησίας στην ηθική αγωγή των νέων και στη μόρφωση της ψυχής τους. Σήμερα, έρευνες του Πανεπιστημίου του Harvard έρχονται να επιβεβαιώσουν με επιστημονικά τεκμήρια την άποψη αυτή. Ο ψυχολογικός παράγοντας είναι πολύ σημαντικός για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ένα όμορφο σχολικό περιβάλλον και η επαφή με τη φύση γαληνεύουν και εξευγενίζουν την ψυχή των παιδιών. Ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θέλει να προσφέρει Παιδεία και όχι στείρα γνώση πρέπει να θεωρεί εξίσου σημαντικές όλες αυτές τις παραμέτρους.

Αυτό που με πικραίνει αποχωρώντας από την εκπαίδευση είναι ότι η Παιδεία μας νοσεί. Από όλες τις απόψεις. Τα απογοητευτικά μαθησιακά αποτελέσματα (κυρίως στο μάθημα των Νέων Ελληνικών) είναι μόνο το σύμπτωμα των λανθασμένων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων που ακολουθούνται στον τόπο μας τα τελευταία τριάντα χρόνια. Χρειαζόμαστε περισσότερο Παιδεία και λιγότερο εκπαίδευση. Μια ολόπλευρη Παιδεία αρχών και αξιών. Μια γνήσια ελληνική παιδεία, που καλλιεργεί ανθρώπους με εθνική συνείδηση και αυτογνωσία και δίνει την πρέπουσα σημασία στην κατάκτηση και την ορθή χρήση της ελληνικής γλώσσας. Σε πρακτικό επίπεδο, θεωρώ ότι ο ρόλος των Λυκείων πρέπει να αναβαθμιστεί με τη βελτίωση του ήδη υπάρχοντος συστήματος διαχωρισμού των μαθητών σε κλάδους και ότι είναι επιτακτική ανάγκη να δημιουργηθούν Επαγγελματικές Σχολές, στις οποίες θα παρέχεται υψηλού επιπέδου επαγγελματική κατάρτιση σε μαθητές οι οποίοι δεν έχουν τις ικανότητες να ακολουθήσουν ένα ακαδημαϊκό

πρόγραμμα σπουδών. Μόνο έτσι θα σταματήσει το λυπηρό φαινόμενο των ημερών μας, μαθητές να παίρνουν απολυτήριο λυκείου και να είναι λειτουργικά αναλφάβητοι.

Αν με ρωτούσε κάποιος με ποια συναισθήματα ολοκληρώνω τη θητεία μου στην εκπαίδευση, θα έλεγα ότι αποχωρώ με υπερηφάνεια και συγκίνηση, γιατί κλείνω έναν μεγάλο κύκλο της ζωής μου στο ίδιο σημείο από το οποίο ξεκίνησα, το Παγκύπριο Γυμνάσιο, το Σχολείο από το οποίο αποφοίτησα ως μαθητής το 1976 και στο οποίο επέστρεψα για να ολοκληρώσω την πορεία μου στην εκπαίδευση ως Διευθυντής σχεδόν μισό αιώνα μετά. Αυτό που με χαροποιεί είναι ότι είχα την τιμή να υπηρετήσω το ιστορικότερο σχολείο του τόπου μας, το μόνο εντός των τειχών της Λευκωσίας σχολείο, και να το παραδώσω έτοιμο να συνεχίσει την ιστορική του πορεία καθορίζοντας τα εκπαιδευτικά πράγματα του τόπου μας ως θεματοφύλακας της ελληνοχριστιανικής παράδοσης και της εθνικής μας ταυτότητας. Και αυτό που με κάνει περήφανο είναι ότι μου δόθηκε η χάρη αυτή σε μία περίοδο που το Σχολείο βρισκόταν σε μία φθίνουσα πορεία παρακμής (από απόψεως εκπαιδευτικής, οικονομικής, υλικοτεχνικής, ποιότητας μαθητών κ.τ.λ.). Και το λέω αυτό χωρίς καμιά πρόθεση να προσβάλω κανέναν ή να αλιεύσω επαίνους. Γιατί για ό,τι έκανα δεν ζήτησα ούτε θα ζητήσω ποτέ ανταμοιβή. Η ανταμοιβή του εκπαιδευτικού είναι άυλη. Για μένα ανταμοιβή είναι η ηθική ικανοποίηση που αισθάνομαι όταν βλέπω τα αποτελέσματα των κόπων και των προσπάθειών μου, αλλά και η ευγνωμοσύνη που έχω εγώ προς το Σχολείο μου, το Παγκύπριο Γυμνάσιο, που με τίμησε δύο φορές: πρώτα δίνοντάς μου την ευκαιρία να φοιτήσω και να μορφωθώ εδώ ως μαθητής και ύστερα να του προσφέρω τις υπηρεσίες μου ως Διευθυντής. Γι' αυτό είμαι ευγνώμων.

Οι ηγέτες από την παγκόσμια ιστορία που θαυμάζω είναι δύο: ο Νέλσον Μαντέλα και ο Τζορτζ Ουάσινγκτον. Και τους δύο τους θαυμάζω για τον ίδιο λόγο. Επειδή ηγήθηκαν του αγώνα της πατρίδας τους για απελευθέρωση και όταν πέτυχαν τον στόχο τους γύρισαν σπίτι τους. Δεν ζήτησαν να εξαγοράσουν την προσφορά τους με αξιώματα. Τελείωσε ο αγώνας και γύρισαν σπίτι τους. Και όταν ο ίδιος ο λαός τους ζήτησε να τον διοικήσουν, απάντησαν και οι δύο με τον ίδιο τρόπο: Όχι. Υπάρχει συνέχεια. Αυτοί είναι τα πρότυπά μου και αυτοί ενσαρκώνουν το ηγετικό μοντέλο που ακολούθησα σε όλα τα χρόνια της θητείας μου ως Διευθυντή. Γυρίζω κι εγώ σπίτι μου, λοιπόν, τώρα, περήφανος, πλήρης και ευτυχής, που υπηρέτησα την πατρίδα μου από το πόστο της εκπαίδευσης. Ήταν τιμή μου.

Η ευχή μου προς τους νέους είναι να αγαπούν την Κύπρο και την Ελλάδα μας και να έχουν το σθένος να αντιστέκονται στις δυνάμεις που προσπαθούν να τους αποκόψουν από τις ρίζες τους και να τους αφελληνίσουν. Να είναι οπλισμένοι με τις αξίες και τις αρχές που θα τους βοηθήσουν να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων, ώστε να αρνηθούν να ξεπουλήσουν την πατρίδα τους για τριάκοντα αργύρια. Διαχρονική ευχή και ελπίδα μου, τέλος, είναι μια μέρα να επισκεφθώ την Κωνσταντινούπολη ως ελεύθερη Βασιλεύουσα.

Λοΐζος Σέπος

Διευθυντής Παγκυπρίου Γυμνασίου

Χαιρετισμός Προέδρου Συνδέσμου Γονέων και Κηδεμόνων Παγκυπρίου Γυμνασίου στο Περιοδικό «Μαθητι- κή Εστία» της σχολικής χρονιάς 2022-2023

Αισθήματα χαράς αλλά και συγκίνησης με κατακλύζουν στον τελευταίο μου χαιρετισμό στο Περιοδικό «Μαθητική Εστία» της μαθητικής κοινότητας του Παγκυπρίου Γυμνασίου, από τη θέση του Προέδρου του Συνδέσμου Γονέων του ιστορικού μας Σχολείου.

Καταρχάς, πρέπει να σημειώσω με ικανοποίηση ότι η φετινή χρονιά ήταν η πρώτη, μετά το 2020 και το ξέσπασμα της πανδημίας του κορωνοϊού, που κύλησε χωρίς τα πρακτικά προβλήματα που δημιουργούσαν στην ομαλή λειτουργία της σχολικής κοινότητας οι περιορισμοί που προβλέπονταν στα υγειονομικά πρωτόκολλα. Βέβαια, ο τόπος μας -αλλά και ολόκληρος ο πλανήτης- δεν πορεύθηκε πλήρως απαλλαγμένος από δυσκολίες και προκλήσεις: αντιθέτως, συνεχίζει να βρίσκεται αντιμέτωπος με πρωτόγνωρες αλλαγές και ανακατατάξεις (πολέμους, οικονομική αβεβαιότητα, επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις) που αποσταθεροποιούν το άτομο και το σύνολο, ταλανίζουν την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη και δημιουργούν σοβαρούς προβληματισμούς ακόμα και γι' αυτό το μέλλον τη ανθρωπότητας.

Κατά δεύτερον, καταγράφω ως σημείο αναφοράς για

τη φετινή σχολική χρονιά το γεγονός ότι αποπερατώθηκαν τα έργα αναδόμησης του ιστορικού μας Σχολείου, που επί επτά συνεχή έτη ταλαιπώρησαν αρκετά τόσο τη Διεύθυνση όσο και τους μαθητές. Με την ολοκλήρωση του έργου, όσοι αποτελούν τη μεγάλη οικογένεια του Παγκυπρίου Γυμνασίου απολαμβάνουν τη φοίτησή τους σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα σύγχρονο, καλαίσθητο, επαρκώς εξοπλισμένο, αντάξιο του ονόματός του και ικανό να εκπληρώσει τον ιστορικό του ρόλο στη μαρτυρική μεγαλόνησο.

Περαιτέρω, είδαμε φέτος την πλήρη ενσωμάτωση του Μουσικού Σχολείου (Γυμνασίου και Λυκείου) στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Η συνύπαρξη αυτή έχει την ιστορική σημασία της, αφού το αρχαιότερο εκπαιδευτικό ίδρυμα του τόπου -ανέκαθεν πρωτοπόρο τόσο στα επιστημονικά όσο και στα καλλιτεχνικά εκπαιδευτικά δρώμενα της μεγαλονήσου- ενσωματώνει μια ποιοτική μονάδα. Ήδη οι εκδηλώσεις του Σχολείου, εθνικές και άλλες, φέρουν τη σφραγίδα του Μουσικού Σχολείου και μας χαρίζουν μια μουσική πανδαισία. Δυστυχώς, ένα εκλεκτό μέλος αυτής της όμορφης οικογένειας του Μουσικού Σχολείου, η Μαέστρος Αγγελίνα Νικολαΐδου, απεβίωσε, μετά

από μακροχρόνια ασθένεια, βυθίζοντας στο πένθος την καθηγητική και μαθητική κοινότητα. Αιώνια της η Μνήμη!

Παράλληλα, πρέπει να σημειωθεί ότι η φετινή ήταν ακόμα μια χρονιά που χαρακτηρίστηκε από έντονο κοινωνικό και πολιτικό διάλογο επί των θεμάτων της εκπαίδευσης. Όσον αφορά, πάντως, στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, με μεγάλη χαρά διαπιστώσαμε ότι -μέσα στον λαβύρινθο των εκπαιδευτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων που επιχειρούνται- η μαθησιακή δραστηριότητα εξελίχθηκε ομαλά και με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα -και με τον Σύνδεσμο Γονέων να στηρίζει και να ενισχύει σε όλα τα επίπεδα τις προσπάθειες της Διεύθυνσης. Βέβαια, πρέπει να λεχθεί ότι σε κάποιους τομείς χρειάζεται ακόμη πολλή δουλειά για να ξεπεραστούν δυσκολίες εσωτερικές ή θεσμικές. Ειδικά όσον αφορά στον θεσμό του ολοήμερου γυμνασίου STEAM, που λειτουργεί φέτος για δεύτερη χρονιά, απαιτούνται τομές και πολιτικές αποφάσεις που θα διασφαλίσουν την ομαλότερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία του. Προς τούτο, ο Σύνδεσμος Γονέων έχει καταβάλει υπεράνθρωπες προσπάθειες, με διαβήματα προς το Υπουργείο και τη Βουλή, τόσο μέσω της Ομοσπονδίας Συνδέσμων Γονέων Λευκωσίας όσο και της Παγκύπριας Συνομοσπονδίας Γονέων.

Δεν θα μπορούσε να λείπει από τον χαιρετισμό αυτό η αναφορά στον Διευθυντή του Σχολείου, ο οποίος ολοκληρώνει φέτος την εκπαιδευτική του πορεία. Η αποτύπωση της μνημειώδους προσφοράς του κ. Λοΐζου Σέπου στην εκπαίδευση έγινε με τη σεμνή και ιδιαίτερα συγκινητική τελετή στην Αίθουσα Εκδηλώσεων του σχολείου μας, στις 11 Μαΐου 2023. Του ευχόμαστε καλή συνέχεια και τον ευχαριστούμε για την άριστη συνεργασία μας.

Επιθυμώ, στο σημείο αυτό, να εκφράσω τις ευχαριστίες και την εκτίμησή μου προς τη Διεύθυνση, τους καθηγητές, το γραμματειακό και το λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό του Σχολείου μας για το πνεύμα συνεργασίας που επέδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Κυρίως, όμως, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ προς τους στενούς μου συνεργάτες της Γραμματείας

και του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Γονέων που στελέχωσαν τις υποεπιτροπές Εκδηλώσεων, STEAM και Μουσικού Σχολείου. Ιδιαίτερα, στους συνεργάτες που επίσης αποχωρούν και με τους οποίους υπηρετήσαμε μαζί τα τελευταία επτά χρόνια, εύχομαι καλή συνέχεια και να κρατήσουμε τους δεσμούς φιλίας που αναπτύξαμε. Μαζί πετύχαμε πολλά. Από τη φετινή σχολική χρονιά ξεχωρίζω ως μια ξεχωριστή δράση μας τη συναυλία που διοργανώσαμε τον περασμένο Σεπτέμβριο, στην αυλή του Σχολείου, με τη συμμετοχή του Έλληνα καλλιτέχνη Χρίστου Δάντη και μουσικών σχημάτων του Σχολείου μας, σε μία αξέχαστη βραδιά, τα καθαρά έσοδα της οποίας χρησιμοποιήθηκαν για στήριξη ιδιαίτερα ευπαθών ομάδων της μαθητικής κοινότητας.

Τέλος, απευθύνομαι στους τελειόφοιτους μαθητές μας, που κατά τα τελευταία χρόνια της φοίτησής τους αντιμετώπισαν αφενός εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και αφετέρου την πανδημία του κορωνοϊού, που επηρέασε καταλυτικά το σύνολο του βίου μας. Τους συνοδεύουν οι πατρικές μου ευχές και προσευχές, να συνεχίσουν να αγωνίζονται και να επιτύχουν, με υπομονή και επιμονή, τους στόχους τους, αντιμετωπίζοντας επιτυχώς τις όποιες νέες προκλήσεις συναντήσουν.

Στους υπόλοιπους μαθητές μας εύχομαι καλό και ξεγνοιαστο καλοκαίρι και να επιστρέψουν πίσω τον Σεπτέμβριο ξεκούραστοι και με όρεξη για μάθηση.

Ευχαριστίες εκφράζω και προς όλους όσους έχουν συμβάλει στη φετινή έκδοση του περιοδικού «Μαθητική Εστία», που συνεχίζει τη διαχρονική του πορεία, αποτυπώνοντας τις μαθητικές δραστηριότητες του αρχαιότερου και ιστορικότερου εκπαιδευτικού ιδρύματος της Κύπρου.

Με τις εγκάρδιες ευχές μου για καλό καλοκαίρι και δημιουργική επάνοδο τον Σεπτέμβριο!

Άριστος Λουκαΐδης,

Πρόεδρος Συνδέσμου Γονέων
Παγκυπρίου Γυμνασίου 2022 - 2023

To Sir with love...

Ο Καθηγητικός Σύλλογος του
Παγκυπρίου Γυμνασίου
αποχαιρετά τον
Διευθυντή του

Ο αγαπητός κύριος Σέπος ανέλαβε επί σειρά ετών τη διεύθυνση του Παγκυπρίου Γυμνασίου και ανταποκρίθηκε στα αιτήματα της ανάγκης της αποκατάστασης, της επαναλειτουργίας και της πραγμάτωσης του ιδεώδους του ιστορικού αυτού εκπαιδευτηρίου, σε μια εποχή που η πνευματική ανηλικιότητα και η πολιτιστική υπανάπτυξη δυστυχώς περιβάλλουν και τον δικό μας εκπαιδευτικό χώρο. Επετέλεσε στο ακέραιο το καθήκον του, ως τίμιος Έλληνας δάσκαλος, ακλόνητος στα ιδεώδη του κλασικού πολιτισμού και του χριστιανικού λόγου. Με αυτή την πορεία καταλήγει και η σταδιοδρομία του στην εκπαίδευση.

Δυστυχώς, ο κύριος Σέπος αφυπηρετεί στην κορύφωση της δημιουργικής δουλειάς και του άγρυπνου ενδιαφέροντός του για την Παιδεία και το Παγκύπριον Γυμνάσιον, αφήνοντας και ανοίγοντας ανεπανάληπτες φοβερές υποχρεώσεις στους επιγενομένους, που καλούνται να σηκώσουν το βάρος αυτής της κληρονομιάς.

Αγαπητέ κύριε Σέπο, όλοι εμείς, οι αμέτρητοι συνάδελφοι και φίλοι σου, ποτέ δεν θα ξεχάσουμε τη δύναμη της ψυχής σου, κυρίως στις δύσκολες στιγμές. Είστε από τους ελάχιστους διευθυντές, οι οποίοι δεν κοιτάζουν αποσβολωμένοι το παρελθόν, αλλά το μέλλον. Βλέπουν μπροστά. Αυτό έμαθες σε όλους και κυρίως στο πλήθος των μαθητών σου, τους οποίους αγάπησες και από τους οποίους αγαπήθηκες, γιατί πέτυχες να συνδυάσεις την αυστηρότητα με τη δικαιοσύνη μέσα σε μια αφοπλιστική ειλικρίνεια πατρικής αίσθησης ευθύνης. Όλοι αυτοί οι νέοι μαθητές, στους οποίους προστίθενται και οι μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου, θα μπορούσαν να απευθυνθούν στη γενιά των παρελθόντων της εποχής μας, στη δική μας γενιά, και να πουν: «Άμμες δε γ' εσσόμεθα πολλώ κάρρονες».

Αρχιμανδρίτης Γεώργιος Χριστοδούλου
Β.Δ.Α', θεολόγος

Η διεύθυνση του Παγκυπρίου Γυμνασίου είναι ένα έργο κολοσσιαίο. Αγαθή τύχη να τεθεί στο τιμόνι του Παγκυπρίου σε εποχές μεταβατικές, κρίσιμες και δυσχερείς ένας άνθρωπος με ισχυρή προσωπικότητα, πρακτικές ικανότητες, καινοτόμο σκέψη, πολυσχιδή δράση, ακαταπόνητη ενεργητικότητα, πραγματικός first mover κι ευρηματικός game changer. Αυτό είναι το προφίλ του Διευθυντή μας, κυρίου Σέπου, με τον οποίο συνεργάστηκα δύο χρόνια. Πρακτικό πνεύμα, με κοινή λογική, πανταχού παρών (εκεί όπου ακουγόταν η στεντόρεια φωνή του) με το κράνος, το τηλέφωνο κι ένα σκαλιστήρι, έσπευδε να επιλύει άμεσα κι αποτελεσματικά προβλήματα. Χωρίς να χάνει την καλή του διάθεση μετέδιδε δύναμη και σιγουριά στους συνεργάτες του. Αυθόρμητος, ξεκάθαρος κι ακομπλεξάριστος, δεκτικός σε προτάσεις, με μοναδικό κριτήριο το όφελος του Σχολείου και των μαθητών, που τον αγαπούν, έθεσε τα θεμέλια κυριολεκτικά και μεταφορικά για την άνθηση του Σχολείου, την κτηριακή και τεχνολογική αναβάθμισή του και την ένταξή του σε πολλά καινοτόμα προγράμματα, που θα σφραγίσουν τη φυσιογνωμία του Παγκυπρίου Γυμνασίου, θα του ξαναδώσουν τον πρωτοποριακό μορφωτικό του ρόλο και θα οδηγήσουν αυτό το ιστορικό Σχολείο στο μέλλον. Εύχομαι να υπήρχε ένας τρόπος ο κύριος Σέπος να παραμείνει στα εκπαιδευτικά πράγματα και κυρίως να χαρεί με υγεία το καινούργιο αυτό στάδιο της ζωής του.

Νέλλη Τσελίκη
Β.Δ., φιλόλογος

Για χρόνια οι συζητήσεις με συναδέλφους για θέματα εκπαίδευσης κατέληγαν στο συμπέρασμα: «Θέλει Σέπο»! Εγώ έτσι σας γνώρισα πριν ακόμα σας συναντήσω. Στο μυαλό μου ήσασταν το ιερό τέρας της Διοίκησης. Ένας Διευθυντής με όραμα, θάρρος και αποφασιστικότητα κοντά στον οποίο ήθελα να μαθητεύσω.

Όταν μια μέρα περνούσα τυχαία από το Παγκύπριο Γυμνάσιο, είδα έναν κύριο με σκαλιστήρι στο χέρι. Θα πρέπει να είναι ο Διευθυντής, σκέφτηκα. Σας πλησίασα, χωρίς να με γνωρίζετε, συστήθηκα και εξέφρασα την επιθυμία μου να εργαστώ μαζί σας. «Είναι η τελευταία μου χρονιά» μου είπατε. «Δεν με πειράζει» απάντησα. «Νομίζω ότι έχω πολλά να μάθω παρακολουθώντας σας». Και δεν το μετάνιωσα.

Στη μοναδική χρονιά που σας γνώρισα, ανακάλυψα έναν άνθρωπο με βαθιά καλοσύνη, που μπορεί να κρύβει την ευαισθησία του, για να επιλύει καλύτερα τα προβλήματα που παρουσιάζονται. Έναν ηγέτη που καθοδηγεί και ελίσσεται, που ευρίσκεται μόνιμα στην εμπροσθοφυλακή και δεν φοβάται να αναλάβει την ευθύνη.

Εκ μέρους και των τμημάτων Αγγλικών, Ιταλικών, Ισπανικών και Ρωσικών του Σχολείου μας, σας ευχόμαστε τα καλύτερα! Με υγεία να χαρείτε την αφυπηρέτησή σας! Η αγάπη σας για την εκπαίδευση και ιδιαίτερα για το Παγκύπριο Γυμνάσιον θα μας καθοδηγεί και θα μας εμπνέει!

Θα μας λείψετε!

Έλενα Λοϊζίδου

Β.Δ., Αγγλικών

Αν θα μπορούσα να περιγράψω αλλιώς τον κ. Λοΐζο Σέπο, μόνο ως έναν μοναδικά πληθωρικό άνθρωπο· όπως η στεντόρεια φωνή του σε κατευθύνει από μακριά, έτσι και τα αισθήματα και τα συναισθήματά του, τα λόγια και οι πράξεις του, όλα στο μέγιστο, ακέραια και ολοζώντανα σε καθηλώνουν. Ένας διευθυντής «πανταχού παρών», πάντα στην πρώτη γραμμή, μάχιμος, ικανός, με χιούμορ, προσιτός και ευφάνταστα δημιουργικός. Εύχομαι όλα αυτά να εξακολουθήσουν να ζουν μέσα του, κάνοντάς τον χαρούμενο, ευτυχισμένο και υγιή.

Χριστιάνα Ιωάννου

Β.Δ., Φιλόλογος

Η διεύθυνση μιας σχολικής μονάδας είναι έργο δύσκολο και εξαιρετικά επίπονο. Απαιτούνται ικανότητες που συνδυάζουν σωστή κρίση, επιτυχημένη διαχείριση, χαλκέντερη ιδιοσυγκρασία, εργατικότητα σε σημείο υπερβολής. Οι αρετές αυτές είναι μάλλον σπάνιες. Σε εποχές όπου στόχος δεν είναι η διάκριση μέσα από τα προσόντα και τις ικανότητες αλλά η καταξίωση με θεμιτά και αθέμιτα μέσα, ο Λοΐζος Σέπος πλήρωσε βαρύ τίμημα επειδή υπερασπίστηκε με παρρησία τις απόψεις του και υπηρέτησε το καλώς νοούμερο συμφέρον των μαθητών με όλους τους τρόπους, ακόμη και με προσωπικό κόστος. Τα δύο χρόνια που εργάστηκε στο Παγκύπριο Γυμνάσιο υπό τη διεύθυνση του Λοΐζου Σέπου ήταν πραγματική ευλογία, καθώς το Σχολείο ήταν προσανατολισμένο στη σοβαρή εργασία και στην αριστεία των μαθητών. Και ενώ στα περισσότερα σχολεία της Κύπρου το μάθημα παραδίδεται προσχηματικά, στο Παγκύπριο Γυμνάσιο προωθούνται γνώσεις, αξίες, ηθικά πρότυπα και κώδικες συμπεριφοράς εξαιτίας της στιβαρότητας της διεύθυνσης. Ο Λοΐζος Σέπος απέκρουσε επιτυχημένα την παθογένεια του σύγχρονου σχολείου, απομακρύνοντας τη νοσηρή παρεμβατικότητα των γονιών, τις φυγόπονες τακτικές των μαθητών και δίνοντας κίνητρα για σωστή αξιολόγηση και διεύρυνση πνευματικών οριζώντων.

Ανθούλλης Δημοσθένους
φιλόλογος

Ο Λοΐζος Σέπος είναι της περιπατητικής σχολής· δεν μπορεί να καθίσει και δεν μπορεί να σταθεί. Κινείται. Τρέχει σχεδόν. Σαν να υπηρετεί μια ατέλειωτη θητεία σε μια σχολή δοκίμων αξιωματικών -τον αγαπά τον στρατό, άλλωστε, ως αληθινός φιλόπατρις (και ως εχθρός της γενειάδας, θα σκεφτούν οι άρρενες μαθητές του)!

Αν θες κάτι να του πεις, πρέπει να βγεις στην αυλή να τον αναζητήσεις, με πυξίδα τη δυνατή φωνή του. Και θα πρέπει να είσαι προετοιμασμένος να περπατήσεις δίπλα του τον ημερήσιο στόχο των βημάτων σου, για να συζητήσεις ό,τι είναι αυτό που σε απασχολεί. Θα τον δεις να μετακινεί γλάστρες, να κλαδεύει, να ποτίζει, να συνομιλεί με τους μαθητές, να απαντά σε τηλεφωνήματα, να εξηγεί στους τεχνικούς πώς να συνεχίσουν τις εργασίες τους. Κι αν φαίνεται ότι σταματά να σε ακούσει, θα φύγεις από κοντά του έχοντας πάρει την απάντηση που ήθελες, τη συγκατάθεση, την άδεια, τη γνώμη, τη συμβουλή του. Με ευθύτητα και χωρίς μισόλογα.

Πριν προλάβεις να τον ευχαριστήσεις, πιθανόν να βρίσκεται στην άλλη άκρη του Σχολείου. Θα έχει ήδη βγάλει το ρολόι και το σακάκι και θα τον δεις να καρφώνει πασσάλους, να κρεμάει караβόπανα, να κουβαλάει μια σκάλα ή να διορθώνει μια κακή κατασκευή. Το Σχολείο αποκτά βαθμηδόν κιόσκια με κρεμαστές γλάστρες, παγκάκια, τραπέζια, χλοοτάπητες και αψίδες για αναρριχητικά φυτά.

Γράφω αυτή την παράγραφο ούσα στην εφημέρευση, την τελευταία εφετινή. Λίγο φυσάει και με τυλίγει ένα άρωμα στο οποίο διακρίνω μυρωδιά από αρμπαρόριζα, μοσχομπίζελα, γιασεμιά και τριανταφυλλίες. Μια παρακαταθήκη διαφορετική, από έναν διευθυντή που αγαπούσε αυτό που έκανε. Και το έκανε καλά.

Κυριακή Βιλάνου
φιλόλογος

Ενας άνθρωπος αυθεντικός... Ενίοτε φωνακλάς και παρορμητικός... Εντούτοις, καθόλου επιφανειακός... Παθιασμένος και πεισματάρης... Πιστός στις απόψεις του... Με ευαισθησίες μικρού παιδιού και αγάπη για τα μεγάλα και τα αληθινά: την πατρίδα, την ελευθερία, τα ιερά και τα όσια... Οραματιστής... Ένας διευθυντής που τολμά να λειτουργεί εκτός πλαισίου, γιατί οραματίζεται μια ουσιαστική παιδεία αξιών. Το να τον αγαπάς είναι μονόδρομος, γιατί γνωρίζεις ότι ξέρει να εκτιμά και να νοιάζεται. Αγαπά την κηπουρική. Σ' έναν κόσμο σκοτεινό, ο δικός μας άνθρωπος παραμένει φωτεινός, γι' αυτό και το Σχολείο του είναι γεμάτο φωτεινά χρώματα και μυρωδιές... Με τον τρόπο του μας έμαθε ότι μετά από κάθε καταιγίδα ακολουθεί ηλιοφάνεια...

Κυριακή Κυριάκου
φιλόλογος

Είναι αλήθεια ότι, όταν πρωτοήλθες στο Σχολείο πριν τριάντισι χρόνια, σε υποδέχθηκα όπως και αρκετοί άλλοι, με κάποια καχυποψία. Οι χαρακτηρισμοί και τα σχόλια που σε συνόδευσαν ήταν πολλά και αμφιλεγόμενα. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που σε αποκαλούσαν (και συνεχίζουν να σε αποκαλούν) φωνακλά, εκρηκτικό, απότομο και ολίγον τι αυταρχικό. Δεν θα πω ότι διαφωνώ.

Όμως αντισταθμίζει (όπως γράφει και ο Κώστας Μόντης), κύριε Σέπο, η ευθύτητά σου, η ειλικρίνειά σου, η ντομπροσύνη σου. Αντισταθμίζει η αποτελεσματικότητά σου να λύνεις προβλήματα που φαίνονται δυσεπίλυτα. Αντισταθμίζει το ασίγηστο πάθος σου να κάνεις το Σχολείο αντάξιο της φήμης και της ιστορίας του. Αντισταθμίζει το πόσο ακούραστος δουλετής είσαι. Όλη μέρα τρέχεις μέσα στο Σχολείο και προσπαθείς να συναντήσεις από τον Υπουργό μέχρι και τον πιο απλό εργάτη, πάντα κρατώντας στο ένα χέρι το τηλέφωνο και στο άλλο το κλαδευτήρι, για να κάνεις τη ζωή όλων μας στο Σχολείο καλύτερη, ανετότερη, αποδοτικότερη. Αντισταθμίζει που ξέρεις όλα τα παιδιά με τα μικρά τους ονόματα και που με ευαισθησία και διακριτικότητα (που δεν είναι και το δυνατό σου σημείο) κάνεις ό,τι χρειάζεται για να τα βοηθήσεις. Τέλος αντισταθμίζει, κύριε Σέπο, ο άδολος πατριωτισμός σου, η αγάπη σου για την Κύπρο και τον Ελληνισμό. Εμένα, μάστρε Λοΐζο, όλα αυτά μου αρκούν και μου περισσεύουν. Νιώθω ευτυχής που δούλεψα μαζί σου. Καλή αφυπηρέτηση.

Ανδρέας Γεωργιάδης
φιλόλογος

Κύριε Σέπο, νιώθω πολύ τυχερή που δούλεψα μαζί σας τα πρώτα δύσκολα χρόνια του διορισμού μου στη δημόσια εκπαίδευση και ταυτόχρονα άτυχη, διότι τώρα γνωρίζω πολύ καλά τη σημασία ενός δυναμικού διευθυντή, με τον οποίο οι υφισταμένοι του νιώθουν πρωτίστως ασφάλεια. Διορίστηκα στην εκπαίδευση, στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, τον Σεπτέμβριο του 2019, έχοντας πλήρη άγνοια του τι σημαίνει σύγχρονη σχολική πραγματικότητα. Ήρθα αντιμέτωπη με την αταξία και την απειθαρχία των μαθητών στους σχολικούς κανονισμούς, την αδιαφορία για το μάθημα, αλλά και την αδυναμία της διεύθυνσης να επιβάλει την τάξη. Έχοντας έντονο το συναίσθημα της ματαίωσης και ενώ ήμουν στα πρόθυρα της παραίτησης, δεν θα ξεχάσω ποτέ την αγαπημένη Ιωάννα Χρυσάφη τον Δεκέμβριο του 2019, να μου ανακοινώνει χαρούμενη ότι όλα τα προβλήματα μου θα λυθούν, αφού καινούργιος διευθυντής του Παγκυπρίου Γυμνασίου έχει διοριστεί ο κ. Σέπος. Και είχε δίκιο.

Ένα μήνα μετά ένιωθα ότι η κατάσταση είχε ήδη βελτιωθεί. Ελέγξατε τις κατανομές και προβήκατε σε αλλαγές τμημάτων, «σώζοντας» με από ένα τρομερό Γ52. Πιστεύω ειλικρινά ότι κανένας άλλος διευθυντής δεν θα τολμούσε κάτι τέτοιο στα μέσα της σχολικής χρονιάς. Ποτέ δεν θα ξεχάσω, επίσης, την ανθρωπιά που επιδείξατε τη δύσκολη περίοδο της εγκυμοσύνης μου.

Ο επαγγελματισμός, το όραμα, το ήθος, η άμεση ανταπόκριση στην επίλυση προβλημάτων, η αποτελεσματικότητα και η ικανότητά σας να καλλιεργείτε τη συνειδητή πειθαρχία είναι μόνο κάποιες από τις αρετές που σας χαρακτηρίζουν και σας καθιστούν όχι μόνο ενα επιτυχημένο διευθυντή αλλά έναν πραγματικό ηγέτη.

Σε αυτά λοιπόν τα τέσσερα χρόνια της συνεργασίας μας, μου διδάξατε πολύτιμα μαθήματα τα οποία πάντα θα κουβαλώ, όπως η τόλμη και η αφοβία, η αυστηρότητα και η «tough love» προς τους μαθη-

τές. Υπήρξατε για εμένα όχι μόνο ο διευθυντής μου, αλλά ένας εμπνευσμένος καθοδηγητής. Για όλα αυτά λοιπόν σας ευχαριστώ!

Σας εύχομαι να παραμείνετε υγιής και ακμαίος και ό,τι καλύτερο στο καινούργιο κεφάλαιο της ζωής σας.

Άντρια Κυλίη
φιλόλογος

Ο κύριος Σέπος έχει το χάρισμα του δημιουργού. Από τη σύλληψη της ιδέας ως την πράξη, η απόσταση δεν είναι ποτέ πολύ μεγάλη για να τη διανύσει. Άνθρωπος ενθουσιώδης και πρακτικός, πιάνει αμέσως δουλειά. Την ίδια ώρα που κλαδεύει μια τριανταφυλλιά, επιβλέπει όλες τις εργασίες που λαμβάνουν χώρα στο Σχολείο, βρίσκει λύσεις σε σύνθετα προβλήματα, πιάνει κουβέντα με τους μαθητές, συμβουλεύει τους καθηγητές, κάνει σχέδια και πλάνα για το επόμενο βήμα. Όλα με τον ίδιο ζήλο και τον ίδιο ενθουσιασμό. Ακάματος και ακαταπόνητος, παλλόμενος από μια ενέργεια εκρηκτική, έχει στραμμένο το βλέμμα του στο μέλλον υπηρετώντας με απόλυτη αφοσίωση το παρόν.

Για να τον βρεις στο γραφείο του, χρειάζεται τύχη. Δραστήριος και αεικίνητος, θέλει τα πάντα να περνούν απ' το χέρι του (κυριολεκτικά) και η πειθαρχία και η τάξη που επικρατούν στο Σχολείο οφείλονται εξ ολοκλήρου στην πανταχού παρουσία του. «Ακριβοπληρωμένο κηπουρό» αποκαλεί τον εαυτό του αυτοσαρκαζόμενος. Τα ολάνθιστα παρτέρια με τα τριαντάφυλλα και τα γιασεμιά, που μοσχοβολούν στο Σχολείο, συνηγορούν ότι και από αυτή τη θέση υπηρέτησε με όραμα και χωρίς εκπώσεις τον ρόλο του. Ό,τι αγγίζει το κάνει ν' ανθίζει. «Έκανα απλώς τη δουλειά μου» θα πει, απαντώντας σε φιλοφρονήσεις, και το εννοεί. Γιατί είναι από το σπάνιο εκείνο είδος των ανθρώπων που δεν θηρεύουν επαίνους και ανταλλάγματα. Αγαπά τη δουλειά του με κάθε του κύτταρο και θεωρεί το επάγγελμά του λειτούργημα, ευθύνη και χρέος προς την πατρίδα.

Σε μια εποχή που η παιδεία του τόπου μας δεν έχει ούτε προσανατολισμό ούτε ταυτότητα, ο κύριος Σέπος οραματίστηκε μια γνήσια ελληνική παιδεία. Και αγωνίστηκε να την φτιάξει. Χωρίς δειλίες και χωρίς συμβιβασμούς. Μοναχικός οδότης και οδοιπόρος, πορεύτηκε τον κακοτράχαλο δρόμο των ανθρώπων που αντιστέκονται με προσωπικό κόστος, επειδή γνωρίζει ότι ο αγώνας για την Παιδεία μας είναι ο ίδιος ο αγώνας της εθνικής μας επιβίωσης σε τούτη την «έρημη χώρα». Και ότι χρειάζονται πολλοί άγρυπνοι και επίμονοι κηπουροί, να ξεχερσώσουν την άγονη γη, να φυτέψουν τον νέο σπόρο και να τον ποτίσουν, να τον καλλιεργήσουν με φροντίδα και αγάπη, αλλά κυρίως με όραμα και με πίστη ότι ο καρπός που θα δώσει θα είναι καλός. Και θα είναι.

Καλή αφυπηρέτηση, κύριε Σέπο. Τα δέκα και πλέον χρόνια που εργάστηκα δίπλα σας ήταν μια ευλογία.

Ιωάννα Χρυσάφη
φιλόλογος

Ο διευθυντής που οραματίζεται, που εμπνέει, που καθοδηγεί. Ο διευθυντής που δεν στέκεται στα «πρέπει» και στους τύπους. Ο διευθυντής που δίνει λύσεις εκεί που νομίζεις ότι υπάρχουν μόνο αδιέξοδα. Ο διευθυντής που δεν φοβάται να συγκρουστεί προκειμένου να δημιουργήσει υποδομές και προϋποθέσεις για την πρόοδο και την ευημερία των μαθητών και των καθηγητών. Ο διευθυντής που υπενθυμίζει και επιβεβαιώνει στην πράξη ότι ο σεβασμός, η πειθαρχία και η μη παραβατική συμπεριφορά είναι τα κλειδιά της σχολικής βελτίωσης. Ο διευθυντής των έργων. Ο ηγέτης, ο δάσκαλος αλλά ταυτοχρόνως και ο «διαρκώς μαθητεύων», ο αεικίνητος επιστάτης, ο λάτρης της Πατρίδας, ο συγκεράζων τα θετικά της παράδοσης με τα επιτεύγματα της τεχνολογίας. Ο Λυκειάρχης με τον οποίο αισθάνεσαι ασφάλεια να συνεργάζεσαι.

Αγαπητέ κύριε Σέπο, ευχόμαστε ολόψυχα υγεία, μακροχρόνεια και εκπλήρωση κάθε επιθυμίας σας κατά το νέο στάδιο της ζωής σας. Σας ευχαριστούμε για όλα!

Χρυστάλλα Βικέτου Δημητρίου

Μαρία Ορφανίδου

φιλόλογοι

Αγαπητέ κύριε Σέπο, καταφέρνατε να βρίσκετε λύσεις σε ό,τι μας προβλημάτιζε και τις περισσότερες φορές μας δίνετε και περισσότερα από αυτά που σας ζητούσαμε. Η θετική σας ενέργεια και η οξυδερκεία σας είναι πολύτιμες αρετές για τον ηγέτη της σχολικής μονάδας. Προσωπικά σας είμαι ευγνώμων, επειδή με αγκαλιάσατε και με στηρίξατε καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Σας ευχαριστώ!

Σκεύη Μεσημέρη

φιλόλογος

Γεννημένος ηγέτης! Οξυδερκής, διορατικός, με κατανόηση, ΑΝΘΡΩΠΟΣ! Αποτελεσματικός διευθυντής, εμπνέει με τον δυναμισμό και τις αρχές του, σέβεται την προσωπικότητά μας, κατανοεί τις ιδιαίτερες ανάγκες του προσωπικού, συζητά μαζί μας, ικανοποιεί τα αιτήματά μας, βελτιώνει την εκπαιδευτική διαδικασία και διασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Προσπλωμένος στην ελληνική και ορθόδοξη παιδεία, μας εμπνέει με την αδιάκοπη εργασία του, τον ενθουσιασμό και την αξιοπρέπειά του. Μας στηρίζει, τον στηρίζουμε, τον εμπιστευόμαστε και τον εκτιμάμε! Καλή συνέχεια σε ό,τι κάνετε, να είστε υγιείς και ευτυχισμένοι!

Μαρία Μπούκουρα
φιλόλογος

Αποχαιρετούμε φέτος ένα πολύ αγαπητό μας πρόσωπο, τον Διευθυντή μας, τον κύριο Λοίζο Σέπο. Έναν άνθρωπο γεννημένο να οραματίζεται, να ηγείται, να τολμά, να πρωτοπορεί, να εμπνέει! Έναν άνθρωπο του οποίου ο δυναμισμός και η προσωπικότητα σε συμπαρασύρουν στους γρήγορους ρυθμούς του! Έναν άνθρωπο πάντα πρόθυμο να εξυπηρετήσει, να διευκολύνει, να δώσει ουσιαστικές και άμεσες λύσεις σε όλα τα προβλήματα!

Αγαπημένε κύριε Σέπο, σου ευχόμαστε από καρδιάς να έχεις μια συνέχεια γεμάτη χαρές, υγεία και ευλογία! Να χαίρεσαι και να απολαμβάνεις κάθε στιγμή της ζωής σου, όπως εσύ πολύ καλά ξέρεις!

Παναγιώτης Μούζουρος
Αλεξία Πηλακούρη

Εκ μέρους της ομάδας των
Μαθηματικών του Σχολείου

Με την ολοκλήρωση της καριέρας σας, οι καθηγητές της Γαλλικής Γλώσσας δραπτόμαστε της ευκαιρίας να σας εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας για τη συνεχή σας στήριξη προς το μάθημα της Γαλλικής Γλώσσας και τις αξίες που αυτή πρεσβεύει. Σταθήκατε στο πλάι μας όχι μόνο ως διευθυντής αλλά και ως άνθρωπος, με κατανόηση και ενθουσιασμό. Στηρίξατε τις προσπάθειες και τις δράσεις μας, που είχαν ως στόχο να εμψυχήσουν στους μαθητές την αγάπη για τη γαλλική γλώσσα σε όλες τις εκφάνσεις της, τον πολιτισμό και την κουλτούρα. Με την αδελφοποίησή μας με το Lycée Chaptal οι μαθητές έγιναν άξιοι συνεχιστές της γαλλο-κυπριακής φιλίας.

Σας ευχόμαστε καλή αρχή στο νέο κεφάλαιο της ζωής σας, με την ενεργητικότητα και τον ενθουσιασμό που σας διακρίνουν. Είστε άξιος εκπρόσωπος της ρήσης του Jacques Prévert: «La vie n'a pas d'âge, la vraie jeunesse ne s'use pas»: «η ζωή δεν έχει ηλικία, η πραγματική νεότητα δεν στερεύει ποτέ».

**Καθηγητές Γαλλικής Γλώσσας
του Παγκυπρίου Γυμνασίου**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΜΑΣ, ΚΥΡΙΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΣΕΠΟΥ

● *Κύριε Σέπο, το πρώτο μας ερώτημα δεν θα μπορούσε να είναι άλλο από το «Με ποια συναισθήματα αποχαιρετάτε, σε μερικές βδομάδες, τη σχολική σας καθημερινότητα»...*

Πλήρης, συγκινημένος αλλά και ικανοποιημένος για ό,τι αφήνω πίσω μου. Άλλωστε, δεν θεωρούσα ποτέ ότι το σχολείο είναι το κέντρο της ζωής μου. Σχολνάω και είμαι στο περιβάλλον μου. Σίγουρα, πάντως, θα μου φύγει το άγχος. Όλοι έχουν τα προβλήματά τους, ξέρετε, ακόμη και ο διευθυντής! Δεν τον ρωτά όμως κανείς γι' αυτά. Απλώς όλοι περιμένουν να βρίσκει λύσεις στα δικά τους! Για παράδειγμα, δεν λαμβάνονται ελαφρά τη καρδιά αποφάσεις, όπως η επικύρωση της στασιμότητας ενός μαθητή... Όμως, είναι κάτι που πρέπει να γίνει, αλλιώς δεν υπάρχει πρόοδος. Επωμίζεται, δηλαδή, ένας διευθυντής, όπως κι ένας πολιτικός ηγέτης, το βάρος της ευθύνης του να στηρίξει τους συνεργάτες (διευθυντική ομάδα, εκπαιδευτικό προσωπικό κ.λπ.) και τους μαθητές του και ταυτόχρονα να φροντίσει για τα μαθησιακά αποτελέσματα. Το να μεριμνάς ώστε να εργάζονται όλοι σε έναν όμορφο χώρο (με χρώματα και μυρωδιές) είναι επίσης προϋπόθεση μιας παραγωγικής εργασίας. Είναι πράγματα αλληλένδετα που απαιτούν συλλογική δουλειά. Ο διευθυντής οφείλει να εμπνέει αυτή τη συλλογικότητα. Δεν στεναχωριέμαι, λοιπόν, που φεύγω, γιατί θεωρώ ότι πρόσφερα. Ρίχνω πέτρα πίσω μου, όχι γιατί αδιαφορώ, αλλά γιατί οφείλουμε να κοιτάζουμε πάντα μπροστά. Κάτι άλλο θα βρεθεί... Κάτι καινούργιο. Ίσως το να βρω χρόνο για μένα να είναι μια πρόκληση.

“Δεν θέλησα ποτέ να είμαι κομπάρσος...”

● *Πώς αισθάνεστε που ολοκληρώνετε την καριέρα σας στο σχολείο στο οποίο κάποτε υπήρξατε μαθητής, το ιστορικό Παγκύπριον Γυμνάσιον;*

Το Παγκύπριον Γυμνάσιον ήταν, το 1970, η αφητηρία των γυμνασιακών μου σπουδών και έμελλε το 2023 να είναι το τέρμα της καριέρας μου στη δημόσια εκπαίδευση. Το 1970 ήρθα από το δημοτικό σχολείο Ιδαλίου -12 χρόνων παιδί- και το 1976 αποφοίτησα. Πιστεύω πως αν δεν ήμουν απόφοιτος του Παγκυπρίου Γυμνασίου και δεν με έδενε με το σχολείο μια σχέση συναισθηματική, δεν θα έμενα εδώ ως διευθυντής, με αυτά που αντίκρισα. Αναφέρομαι κυρίως στο εργοτάξιο. Έμεινα, όμως!

Πόσο γρήγορα πέρασαν τα χρόνια... Κάποιος είπε κάποτε ότι «Ο χρόνος είναι δάκρυα μέσα στην βροχή». Θα συμφωνήσω! Ξέρετε, θαυμάζω πολύ δύο ηγέτες, τον Τζωρτζ Ουάσιγκτον και τον Νέλσον Μαντέλα. Και τους δύο τους κάλεσε η πατρίδα να βοηθήσουν στον αγώνα του έθνους τους. Όταν ολοκλήρωσαν το έργο τους, δεν ζήτησαν αξιώματα. Ο Μαντέλα θα μπορούσε να πεθάνει πρόεδρος, όπως συνηθίζεται στην Κύπρο και την Ελλάδα. Όμως δεν το έκανε. Αυτό που θέλω να πω είναι ότι ο κάθε άνθρωπος πρέπει να είναι «σαν έτοιμος από καιρό» να παραδώσει τη σκυτάλη στον επόμενο. Προσφέρεις και φεύγεις! Θα ακολουθήσουν άλλοι! Ουδείς αναντικατάστατος! Είπα πιο πάνω ότι φεύγω πλήρης. Ο καθένας πρέπει να μάθει να προσφέρει χωρίς να μεμψιμοιρεί. Ο Τζον Κένεντι είχε κάποτε πει: «Να μην ρωτάς τι πρέπει να κάνει η πατρίδα για σένα, αλλά τι μπορείς να κάνεις εσύ για την πατρίδα σου». Ε, λοιπόν, με τη θητεία μου στο Παγκύπριον Γυμνάσιον νιώθω ότι προσέφερα στην πατρίδα μου.

● *Μιλήστε μας λίγο για τα νεανικά σας χρόνια και τις σπουδές σας στην Αμερική.*

Πάντα ήθελα να πάω στην Αμερική, αν και η μητέρα μου σαμπόταρε την εγγραφή μου. Η μητέρα μου είναι από τα Λεύκαρα και, επειδή πολλοί Λευκαρίτες μετοίκησαν στην Αμερική, φοβόταν ότι, αν πήγαινα, δεν θα επέστρεφα. Έκανε, λοιπόν, ό,τι μπορούσε για να με εμποδίσει. Και ο παππούς μου, ο οποίος ήταν δήμαρχος των Λευκάρων, βρέθηκε ένα διάστημα στην Αμερική, αλλά αυτός επέστρεψε. Τελικά, πήγα στην Αμερική το 1980, ενώ στα χρόνια που μεσολάβησαν από την αποφοίτησή μου από το Παγκύπριον Γυμνάσιον δούλεψα με τον πατέρα μου. Δούλεψα και σε οικοδομές. Έφυγα για πρώτη φορά από την Κύπρο στα 22 μου.

Ήταν, θυμάμαι, 9 Σεπτεμβρίου του 1980, όταν επιβιβάστηκα στο αεροπλάνο για Νέα Υόρκη. Πήγα για να σπουδάσω Πληροφορική. Η Πληροφορική ήταν τότε κάτι καινούργιο. Αυτό με τράβηξε. Το καινούργιο! Πολλοί Κύπριοι και Ελλαδίτες επέλεγαν τότε για σπουδές το Queens College of New York (CUNY university). Εκεί ολοκλήρωσα κι εγώ τις βασικές μου σπουδές τον Μάιο του 1984. Τον Γενάρη του 1985 ξεκίνησα το μεταπτυχιακό μου στο software engineering, στο Σακραμέντο, Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας. Στο ενδιάμεσο δούλεψα για να μαζέψω λεφτά. Δούλεψα φτιάχνοντας αλουμίνια για παράθυρα.

Το 1998 – 1999 επέστρεψα στην Αμερική με υποτροφία του Υπουργείου Παιδείας για να κάνω ένα μεταπτυχιακό στην Ανάπτυξη Προγραμμάτων και τη Διδακτική Τεχνολογία. Ολοκλήρωσα το μεταπτυχιακό με πολλές δυσκολίες, γιατί έπρεπε να καλύψω σε ένα χρόνο 10 μαθήματα, τα οποία στην Αμερική θα μπορούσα να ολοκληρώσω σε δύο χρόνια. Η Αμερική ήταν για μένα ένα όνειρο το οποίο έγινε κατορθωτό. Η ζωή τα έφερε έτσι, ώστε εξαιτίας μιας οικογενειακής υπόθεσης να επιστρέψω στην Κύπρο, ενώ η επιθυμία μου ήταν να μείνω

και να εργαστώ εκεί. Είμαι ο μοναδικός που άφησε δύο φορές την πράσινη κάρτα, την κάρτα παραμονής, δηλαδή, που για να την αποκτήσεις υπάρχει μια μακρά και δύσκολη διαδικασία.

● *Αν σας δινόταν η ευκαιρία να επιστρέψετε στην Αμερική, θα επιλέγατε να σπουδάσετε κάτι άλλο ή να σπουδάσετε και κάτι άλλο; Τελικά τι είναι αυτό που σας γοητεύει στην Αμερική;*

Στο πρώτο ερώτημα η απάντηση είναι ναι. Το 1998-99 το Πανεπιστήμιο της Κολούμπια ζητούσε από επαγγελματίες να αφήσουν τη δουλειά τους και να πάνε να σπουδάσουν ιατρική. Θα ήθελα πολύ να σπουδάσω ιατρική. Για μένα η ιατρική είναι κοινωνικό λειτούργημα, όχι επικερδές

επάγγελμα. Στην Αμερική αυτό θα ήταν εφικτό. Θα ήταν εφικτό ένας άνθρωπος που ασχολήθηκε με την πληροφορική να ασχοληθεί και με την ιατρική. Αυτό απαντά στο δεύτερο ερώτημά σας. Αυτό που θεωρούσα και θεωρώ πλεονέκτημα των σπουδών και της ζωής στην Αμερική είναι ότι εκεί σου δίνεται η ευκαιρία να διευρύνεις τους ορίζοντές σου σπουδάζοντας ό,τι θέλεις, χωρίς περιορισμούς. Όταν, για παράδειγμα, έκανα ένα μεταπτυχιακό μάθημα με θέμα «Η ηθική στην Εκπαίδευση», μου έκανε εντύπωση που στην τάξη μου ήμασταν, από ένα ακροατήριο 25 ατόμων, μόνο τρεις οι κανονικοί φοιτητές· οι υπόλοιποι ήταν καθηγητές πανεπιστημίου. Δεν λέω ότι είναι όλα ωραία στην Αμερική, όμως είναι η χώρα των ευκαιριών. Εκεί, όταν δουλεύεις, προχωράς! Δεν σε περιορίζει κάποιο στενό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Έχεις την ευκαιρία να παρακολουθήσεις διάφορα μαθήματα και προγράμματα σπουδών μικρής διάρκειας (courses), ενισχύοντας έτσι τις γνώσεις σου σε ποικιλία γνωστικών αντικειμένων.

● *Απ' όσα ζήσατε τόσα χρόνια, τι σας έχει εντυπωθεί;*

Όταν διορίστηκα διευθυντής στο Λύκειο Ιδαλίου, μου έκανε εντύπωση το γεγονός ότι το λεωφορείο που έπαιρνε τους μαθητές στην Τεχνική Σχολή επέστρεφε στο Λύκειο μεταφέροντας κάποιους από αυτούς πίσω στο Λύκειο. Δεν κατέβαιναν, δηλαδή, στο σχολείο τους, αλλά πήγαιναν βόλτα κι επέστρεφαν στο Δάλι. Τους έβρισκα να κοιμούνται στα παγκάκια γύρω από το Λύκειο, αντί να είναι στο σχολείο. Χρειάστηκε να απευθυνθώ στην εταιρεία λεωφορείων για να λυθεί το ζήτημα. Το άλλο που θυμάμαι έντονα, από το Λύκειο Ιδαλίου πάλι, είναι ότι η ώρα 9 που χτυπούσε το κουδούνι για διάλειμμα αρκετοί μαθητές έφευγαν από το σχολείο με ιδιωτικά αυτο-

κίνητα, πήγαιναν στη Λάρνακα και επέστρεφαν στο σχολείο στη 1:20, για το τελευταίο κουδούνι. Αναφέρομαι σε αυτά, γιατί ήταν τα πρώτα σοβαρά ζητήματα παραβατικής συμπεριφοράς που με απασχόλησαν ως διευθυντή.

● *Ως εκπαιδευτικός, ποιους θεωρείτε σταθμούς στην καριέρα σας;*

Όπως σας είπα, επέστρεψα στην Κύπρο το 1985 εξ ανάγκης, για σοβαρούς οικογενειακούς λόγους. Από το 1985 μέχρι το 1992 εργάστηκα στο American Academy, όπου έστησα το σύστημα των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το 2002 πήρα την πρώτη μου προαγωγή από απλός καθηγητής σε Β.Δ, το 2005 έγινα Βοηθός Α΄ και το 2007 έγινα διευθυντής. Από καθαρή τύχη με φώναξαν για να γίνω διευθυντής. Το λέω χαριτολογώντας. Άνοιξαν τότε 58 θέσεις διευθυντών και λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος με φώναξαν για να με κάνουν διευθυντή. Ήμουν ο πιο νεαρός διευθυντής. Μόλις 49 χρονών. Το πρώτο μου σχολείο ήταν το Λύκειο Ιδαλίου.

Αναμφίβολα σημαντικός σταθμός στην πορεία μου ήταν το λύκειο Ακροπόλεως, το οποίο χτιζόταν, όταν ανέλαβα διευθυντής. Ξέρω, χωρίς υπερβολή, την κάθε βίδα που μπήκε από την αρχή της ανοικοδόμησής του μέχρι το τέλος. Αντιμετωπίσαμε κι εκεί πολλά κατασκευαστικά προβλήματα, ωστόσο, όταν το 2016 ολοκληρώθηκαν τα έργα, το σχολείο έμοιαζε σαν ένα κόσμημα ανάμεσα στα δημόσια σχολεία της Κύπρου. Έμεινα στην Ακρόπολη μέχρι το 2018. Το 2018 τοποθετήθηκα στο Γυμνάσιο Σολέας. Επέστρεψα στην έδρα μου, τη Λευκωσία, το 2019, ως διευθυντής στο σχολείο μου, το Παγκύπριον Γυμνάσιον.

● *Να υποθέσουμε ότι αφήσατε σε κάθε σχολείο που δουλέψατε ένα όμορφο κήπο σαν αυτόν που φτιάξατε εδώ, στο σχολείο μας;*

Εννοείται! Πάντα και παντού φύτευα, φυτεύω και θα φυτεύω!! Στο Γυμνάσιο Σολέας έχουν επήσεις απολαβές 200 – 350 ευρώ πουλώντας τα τριαντάφυλλα που φύτεψα. Βέβαια στη Σολέα, οφείλω να ομολογήσω ότι είχα σημαντική βοήθεια από το Μεταλλείο της Σκουριώτισσας και τον έπαρχο. Όταν το επέτρεπαν οι υποχρεώσεις τους, μου παραχωρούσαν εκσκαφείς, με τους οποίους σπάσαμε τους βράχους, τους μετακινούσαμε και στη συνέχεια κουβαλούσαμε χώμα για φύτεμα. Φύτεψα ελιές, συκαμιές, φτιάξαμε ψηφιδωτά. Χτίσαμε τοίχο και σε μια εισδοχή γράψαμε «Γυμνάσιο Σολέας». Η αγάπη μου για την κηπουρική αποτυπώθηκε σε μια εκπληκτική τοιχογραφία που έφτιαξαν οι μαθητές στο Λύκειο Ακρόπολης. Σε αυτήν, απεικονίζεται το δέντρο της Γνώσης, μια κουκουβάγια και μια αλεπού και κάπου το κεφάλι του διευθυντή, το δικό μου δηλαδή, να ξεπροβάλλει από τα φυλλώματα.

● *Ήταν σημαδιακή η επάνοδός σας στο σχολείο των μαθητικών σας χρόνων. Αυτό πιστεύω προοικονομεί η κουκουβάγια στην τοιχογραφία. Ποιο είναι το όραμά σας για το Παγκύπριον Γυμνάσιον ή, αν προτιμάτε, για το σχολείο του αύριο;*

Το όραμά μου για το Παγκύπριον Γυμνάσιον είναι να ανακτήσει την παλιά του αίγλη. Πρέπει να γίνει πρότυπο για όλα τα σχολεία. Το δικαιούται και λόγω της ιστορίας του και λόγω της τοποθεσίας του. Αυτό θα πρέπει να κατοχυρωθεί και με σχετική νομοθεσία. Καταρχάς, θα πρέπει να υπάρχουν μόνο δύο κλάδοι σπουδών, το κλασικό και το πρακτικό, έτσι ώστε οι απόφοιτοί του να έχουν σαφή προσανατολισμό προς τις κλασικές σπουδές και τις θετικές επιστήμες. Πρόκειται, άλλωστε, για ένα όραμα που άρχισε ήδη να υλοποιείται, καθώς το σχολείο έγινε από φέτος εξατάξιο, φιλοξενεί το πρόγραμμα STEAM και το Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο. Έχει δε ξεκινήσει

ήδη η ανέγερση του αθλητικού κέντρου, ώστε να δοθεί έμφαση και στην αθλητική παιδεία.

Πέραν αυτών, θεωρώ ότι πρέπει να γίνει ολοήμερο, να επεκταθεί το ωράριο λειτουργίας του μέχρι τις 3:30 μ.μ. Πέντε εργάσιμες μέρες των 9 σαρανταπεντάλεπτων περιόδων. Η διεύρυνση του ωραρίου θα βοηθήσει ώστε οποιαδήποτε βοήθεια χρειάζεται ο μαθητής (αναφέρομαι στην ενισχυτική διδασκαλία) να δίνεται εντός τους σχολικού χρόνου. Σκέφτομαι ότι θα μπορούσε να αυτονομηθεί το Παγκύπριον Γυμνάσιον και όχι μόνο. Θα πρέπει να έχει βασικό λόγο και στη σύσταση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών. Όμως, ένα βήμα τη φορά. Ας γίνει πρώτα πρότυπο σχολείο σε ολοήμερη βάση. Πιστεύω ακόμη ότι, αν η ήδη αναγνωρισμένη Θεολογική Σχολή διευρυνόταν και ενσωματώνονταν σ' αυτήν τμήμα νομικής και τμήμα κλασικών σπουδών, θα δινόταν στους αποφοίτους του Παγκυπρίου Γυμνασίου η δυνατότητα να διεκδικούν θέση στη Σχολή. Νιώθω ότι το Παγκύπριον Γυμνάσιον θα είχε μεγαλύτερο έργο να επιδείξει, αν δεν μας ανέκοπταν τα δύο χρόνια της πανδημίας.

Αναφορικά με το όραμά μου για το σχολείο του αύριο, αυτό προϋποθέτει αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν και αποφασιστικά βήματα προόδου που πρέπει να γίνουν. Αρχικά, η δομή του συστήματος αξιολόγησης τόσο των μαθητών όσο και των Εκπαιδευτικών θεωρώ επίσης ότι πρέπει να αλλάξει. Εισηγήσεις έχω ήδη κάνει και εννοείται ότι δεν έμεινα στα λόγια. Στη ζωή μου πάντα καινοτομούσα χωρίς φόβο και πάθος. Για παράδειγμα, τον θεσμό των κοινών διαγωνισμάτων τον εφάρμοσα πρώτος εγώ, με στόχο να υπάρξει μια κοινή γραμμή διδασκαλίας. Επιδίωξα μέσω αυτών να ελέγξω όχι μόνο τα μαθησιακά αποτελέσματα, αλλά και τη δουλειά που γίνεται στην τάξη. Αυτός ο θεσμός ήταν ο προάγγελος

των πεδίων μάθησης και των δεικτών επάρκειας. Όσο και αν οι προτάσεις μου για την υλοποίηση αυτού του οράματος μοιάζουν ρηξικέλευθες ή ουτοπικές, είμαι σίγουρος ότι η σωστή εφαρμογή τους θα αποδείξει το αντίθετο. Όταν εφάρμοσα στο Λύκειο Ακρόπολης τις εξετάσεις τετραμήνων (υπό μορφή κοινών διαγωνισμάτων), δέχτηκα πυρά από παντού (Υπουργείο, γονείς, μαθητές). Όταν όμως φάνηκαν τα πρώτα αποτελέσματα σε επίπεδο παγκυπρίων εξετάσεων, ήταν απαίτηση τόσο των γονιών όσο και των μαθητών να συνεχιστεί ο θεσμός. Το ζητούμενο δεν ήταν να τιμωρηθεί κάποιος (καθηγητής ή μαθητής), αλλά να υπάρξει σωστή ανατροφοδότηση, με δυνατότητα στοχευμένης επανάληψης, ώστε να καλυφθούν τα κενά. Επιπλέον, ο μαθητής να έχει το δικαίωμα να παρακαθίσει εκ νέου στην εξέταση με σκοπό τη βελτίωση της βαθμολογίας του. Καίριος είναι βέβαια πάντα ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Ο εκπαιδευτικός που δεν φοβάται να δουλέψει, θα έχει αποτελέσματα, αν βέβαια του δοθεί η δυνατότητα να αφοσιωθεί απερίσπαστος στο διδακτικό του έργο. Ήταν προσδοκία και απαίτησή μου οι άνθρωποι που δούλευαν μαζί μου να μοιράζονται το όραμά μου και να δουλεύουν σκληρά, αλλά ήταν και καθήκον μου να διευκολύνω το έργο τους απαλλάσσοντάς τους από ζητήματα πειθαρχίας.

Από την άλλη, πιστεύω ότι οι πολλές προαγωγές σε βοηθούς διευθυντές είναι αχρείαστες. Πιστεύω ότι πρέπει να καταργηθούν και θα εξηγήσω γιατί. Το 80% του χρόνου ενός Β.Δ. αναλώνεται σε ζητήματα πειθαρχικά και ζητήματα απουσιών, αρμοδιότητες που δεν αρμόζουν σε ένα εκπαιδευτικό. Αυτό που χρειάζεται το σύγχρονο σχολείο δεν είναι πληθώρα Β.Δ., αλλά ψυχολόγους και παιδονόμους. Οι πρώτοι για να αναλάβουν το δύσκολο έργο της ψυχολογικής, συναισθηματικής στήριξης των μαθητών και οι

δεύτεροι για να αναλάβουν τα ζητήματα πειθαρχίας (στολή, απουσίες, καθυστερήσεις). Φυσικά, υπάρχει ο θεσμός του Συμβούλου, αλλά δεν επαρκεί.

● *Είστε ένας άνθρωπος με πειθώ, πυγμή και αναμφίβολα μεγάλη επιρροή στους γύρω σας. Ποιο είναι το μυστικό σας; Πώς καταφέρνετε να... γίνεται πάντα το δικό σας;*

Δεν υπάρχει κανένα μυστικό. Η εμπειρία και η καλή γνώση της νομοθεσίας βοηθά στο να επιχειρηματολογείς ορθά και πειστικά. Ακούστε, δεν μου αρέσει να είμαι κομπάρσος. Ως διευθυντής θέλω και οφείλω να είμαι πρωταγωνιστής. Ο διευθυντής δεν υπάρχει απλώς για να χειρίζεται ζητήματα ασφάλειας και υγείας. Αντίθετα, οφείλει να είναι ενεργό μέλος της σχολικής κοινότητας, να παίρνει πρωτοβουλίες, να αποφασίζει. Αυτά δεν είναι αυθαίρετες δικές μου θέσεις, αλλά υποχρεώσεις και δικαιώματα που απορρέουν από τη νομοθεσία. Έχουμε ως πρότυπο το αυτονόητο στην Κύπρο: «Πληρώνομαι για να διδάξω». Δεν είναι έτσι τα πράγματα! Τίποτα δεν είναι αυτονόητο. Τα δικαιώματα δεν παραχωρούνται αυθαίρετα. Πείσε με ότι αυτό που θέλεις να κάνεις είναι σωστό και θα σε βοηθήσω να το κάνεις. Έτσι κι εγώ, πείθω διά του έργου μου ότι αυτό που πιστεύω είναι σωστό και γίνεται.

● *Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά ενός επιτυχημένου διευθυντή;*

Θα επαναλάβω αυτό που είπα πιο πάνω, ότι, δηλαδή, ο διευθυντής οφείλει να είναι πρωταγωνιστής και όχι κομπάρσος. Όμως, επιτρέψτε μου να δώσω μια απάντηση κάπως ασυμβίβαστη με το ερώτημά σας. Θα σας πω ποια είναι τα χαρακτηριστικά ενός ενεργού πολίτη που θέλει να ζήσει στην Κύπρο του σήμερα και να υπηρετήσει την πατρίδα του σε αυτούς τους δύσκολους

καιρούς: πρέπει να είναι παραγωγικός, έντιμος, τίμιος, να διαθέτει ελληνικό φρόνημα και ελληνική συνείδηση.

● *Κύριε Σέπο, έχει μέλλον η παιδεία μας; Πιστεύετε στα νέα παιδιά;*

Βεβαίως κι έχει μέλλον! Όλα τα παιδιά έχουν μέλλον! Η κοινωνία είναι που προκαλεί προβλήματα στα παιδιά, δεν είναι τα παιδιά το πρόβλημα. Εμείς, οι ενήλικες, είμαστε το κλειδί... Εμείς πρέπει να δώσουμε ώθηση στα νέα παιδιά, να σας δώσουμε επιλογές ισοδύναμες των ικανότητων σας. Το γεγονός ότι δεν είναι καλός κάποιος στα μαθηματικά ή στα ελληνικά, δεν σημαίνει ότι δεν είναι πουθενά καλός. Σημαίνει ότι πρέπει να βρει την κλίση του. Το μέλλον στην παιδεία μας θα εξαρτηθεί από τις ουσιαστικές αλλαγές που θα πρέπει να γίνουν στο παρόν κι όχι στο μέλλον. Πρέπει να οραματιστούμε μια παιδεία αρχών και αξιών, όπου ο κάθε ένας θα έχει τη θέση του και τον ρόλο του. Για παράδειγμα, πιστεύω στη δημιουργία Επαγγελματικών Σχολών, στις οποίες θα μπορούν να φοιτήσουν παιδιά που πραγματικά ταλαιπωρούνται στο Λύκειο. Η θέση μου αυτή παρεξηγήθηκε. Όμως αυτό που θέλω δεν είναι ο αποκλεισμός, αλλά η λειτουργική ένταξη. Οι νέοι μας πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσουν δεξιότητες που εν δυνάμει φέρουν μέσα τους, να νιώθουν ότι προσφέρουν, όχι ότι είναι περιττοί, γι' αυτό και πρέπει να υπάρχουν επιλογές σε ποικίλους τομείς, όπως π.χ. το μακιγιάζ, η διακόσμηση, η κηπουρική...

Είναι ανάγκη να γίνει αναδιάρθρωση των αναλυτικών προγραμμάτων, της ύλης... Στο πανεπιστήμιο η πρόσβαση ας γίνεται με δύο μαθήματα και όπου υπάρχει υψηλός ανταγωνισμός, ας είναι ανοιχτή σε όλους... Όσοι μπορούν να συνεχίσουν, θα συνεχίσουν.

Το σχολείο είναι για μένα η αφετηρία καλών δράσεων που θα ζυμώσουν τον πολίτη του αύριο. Δεν θα πρέπει να υπάρχει απόφοιτος λυκείου που να μην έχει διαβάσει 4-5 βιβλία από τη σχολική βιβλιο-

θήκη. Είναι κι αυτός ένας τρόπος να διευρύνει τους ορίζοντές του, να ακονίσει τον νου του και να προβληματιστεί. Τέτοιους πολίτες θέλουμε, με κριτική σκέψη. Στο Λύκειο Ακρόπολης αυτή μου η πεποίθηση έγινε, επίσης, θεσμός. Κυκλοφορούσε τον Ιούνιο ένας κατάλογος βιβλίων τον οποίο έπαιρναν οι μαθητές στην εγγραφή, με την υποχρέωση να τα διαβάσουν το καλοκαίρι και να τα παρουσιάσουν τον Σεπτέμβριο.

Ένας διευθυντής, είναι μέρος της παιδείας του τόπου του και οφείλει να κληροδοτήσει στους επόμενους ένα έργο ουσίας. Θεωρούσα πάντα χρέος μου να επενδύσω στη Βιβλιοθήκη. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται για τη Σεβέριο Βιβλιοθήκη. Με τα έργα ανοικοδόμησης υπήρξε μεγάλος κίνδυνος να χαθούν βιβλία -και δυστυχώς χάθηκαν βιβλία. Έφερα ειδικούς και καθάρισαν τη μούχλα. Όλα τα οικονομικά κονδύλια που είχα ή κυνήγησα αφιερώθηκαν στη υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου. Από τα ράφια της βιβλιοθήκης μέχρι την τεχνολογία. Ήταν μια οφειλή στην παιδεία του μέλλοντος. Επίσης, το αθλητικό κέντρο δεν υπήρχε στον προϋπολογισμό. Πάντα έβρισκα μπροστά μου ως βασικό κώλυμα το οικονομικό. Δεν παραιτήθηκα. Όταν θέλεις κάτι πολύ και ξέρεις να κυνηγάς τις ευκαιρίες, βρίσκεις χορηγούς. Προσφορά στις μελλοντικές γενιές είναι και το διαδραστικό κέντρο μάθησης (το Πουρούλλειο), με την εικονική πραγματικότητα να ανοίγει νέες προοπτικές μάθησης. Αν έμενα κι άλλο, θα έφτιαχνα γυμναστήριο με προδιαγραφές για ΑΜΕΑ. Φυσικά και έχει μέλλον η παιδεία μας! Φυσικά και πιστεύω στα νέα παιδιά! Γι' αυτό, άλλωστε, επιμένω σε καινούρια ανοίγματα και σε πολλές επιλογές.

Χριστοδούλου Μελάνθη Γ31
Νάτσιος Δημήτρης Θεοτόκης Γ31

Παγκύπριον Γυμνάσιον

Μια σταθερά σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο

Παγκύπριον Γυμνάσιον. Ένα καράβι που μεταφέρει για πάνω από δύο αιώνες τον κυπριακό Ελληνισμό, κάποτε στην προκυμαία να ατενίζει με ελπίδα ένα μελλοντικό φιλόξενο λιμάνι κι ενίοτε στ' αμπάρι του -όταν έπρεπε στην κρύπτη να γίνουν οι συναντήσεις των μελών της Φιλικής Εταιρείας ή να καταφύγουν οι μαθητές που καταζητούνταν από τους Άγγλους αποικιοκράτες.

Οι πόθοι μας, οι ιδέες, τα όνειρα, οι λαχτάρες, οι κραυγές, οι αγωνίες που έγιναν αγώνες και οι αγώνες που γνώρισαν ματαιώσεις, όλα τούτα είναι ζυμωμένα με τον ιερό τούτο χώρο του ιστορικού κέντρου της πρωτεύουσας, σύμβολο του εθνικού προσανατολισμού μας, αλλά και τόπος πνευματικών ζυμώσεων κι αναζητήσεων, νεανικών ανησυχιών, φιλοσοφικών και υπαρξιακών συζητήσεων, υψηλών συναντήσεων. Φιλίες που γεννήθηκαν στην αυλή του, δεσμοί που σφυρηλατήθηκαν, εφηβικά καρδιοχτύπια, όλα τούτα σμίγουν αξεδιάλυτα κι είναι ένας πλούτος και μια σταθερά για τον τόπο και τους ανθρώπους του, που διαφορετικά, μετέωροι κι ανερμάτιστοι, θα κινδύνευαν να καταλήξουν στα επικίνδυνα βράχια των δύσκολων καιρών μας.

Ελληνομουσείον το 1753.

Ελληνική Σχολή το 1812, με την ιδρυτική πράξη του Εθνομάρτυρα Αρχιεπισκόπου Κυπριανού.

Εξατάξιο από το 1893, ισότιμο κι αντίστοιχο με τα Σχολεία Μέσης Παιδείας της Ελλάδας.

Παγκύπριον Γυμνάσιον από το 1896.

Εξατάξιο Σχολείο Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης από τη σχολική χρονιά 2021-2022, χωρίς εκπαιδευτική περιφέρεια, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 31ης Μαρτίου 2021. **Καινοτομίες:** Ολοήμερο Σχολείο Διαθεματικής-Διεπιστημονικής Μάθησης (STEAM και Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός), λειτουργία Κέντρου Κλασικών Σπουδών και Ελληνικών Γραμμάτων (με έδρα τη Σεβέριο Βιβλιοθήκη).

Ένας χώρος ζωντανός, ολένα μεταβαλλόμενος αλλά σταθερά επιδραστικός στα πράγματα του τόπου.

Παγκύπριον Γυμνάσιον: Το Σχολείο που μεγάλωσε γενιές Απ' τον παππού στην εγγονή

Το σχολείο μου, το Παγκύπριο Γυμνάσιο, είναι το πρώτο Σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης στην Κύπρο. Με 210 χρόνια λειτουργίας, αποτελεί ένα οικοδόμημα με βαριά ιστορία κι είναι συνδεδεμένο με τις σπουδαιότερες στιγμές του τόπου μας. Διαβάζοντας, λοιπόν, το κατώφλι του, κοιτώντας τα όμορφα του προπύλαια, τυχαίνει συχνά να αναρωτηθώ πώς κυλούσε η μαθητική ζωή σε περασμένες δεκαετίες, ποιες αγωνίες είχαν τα παιδιά, ποιες ελπίδες... Ειδικότερα, δε, προσπαθώ να κατανοήσω το κλίμα και τις συνθήκες που θα επικρατούσαν στο Σχολείο, τις συζητήσεις, τις εντάσεις, τον ενθουσιασμό, τόσο μεταξύ των μαθητών όσο και μεταξύ των καθηγητών του, κατά τη διάρκεια του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α., το 1955-1959.

Ο παππούς μου, Νίκος Πιπερής, το 1958 ήταν 12 ετών, μαθητής της Α΄ Γυμνασίου. Με τις νοσταλγικές διηγήσεις του, ζωντανεύει συχνά την εποχή εκείνη μπροστά στα μάτια μου. Όπως μου εξήγησε, το Σχολείο ήταν κτηριακώς διαχωρισμένο σε αρρένων και θηλέων, ώστε να μη συναντιούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες εντός του σχολικού χώρου και χρόνου. Ο ίδιος έκανε μάθημα σε μία από τις τάξεις του ισογείου, δηλαδή στην πτέρυγα Θεοδότου. Πήγαινε δε στο Σχολείο με το ποδήλατο, όπως η πλειοψηφία των μαθητών και καθηγητών τότε. Όσον αφορά στη στολή, τα αγόρια έπρεπε να φορούν γκριζο παντελόνι, γκριζο ή μπλε σακάκι, λευκό πουκάμισο, μπλε γραβάτα, μαύρα παπούτσια, καθώς και καπέλο που έφερε το σήμα του Σχολείου. Μου προξέννησε μάλιστα ιδιαίτερη εντύπωση το γεγονός ότι έπρεπε να φορούν τη στολή τους και το απόγευμα, αν βρίσκονταν έξω από το σπίτι. Σε διαφορετική περίπτωση, ο παιδονόμος

-δηλαδή ο υπεύθυνος για την πειθαρχία των μαθητών- κατέγραφε τα στοιχεία του μαθητή και την επόμενη μέρα τον τιμωρούσε. Αλλά και οι καθηγητές ήταν υποχρεωμένοι να τηρούν έναν ενδυματολογικό κώδικα και συγκεκριμένα να είναι ντυμένοι με κουστούμι και γραβάτα.

Αναφορικά με την περίοδο του Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α., ο παππούς μου μού εξήγησε ότι, αν και μικροί σε ηλικία, εκείνος και οι συμμαθητές του συνεισέφεραν με τον δικό τους τρόπο στην προσπάθεια για την απελευθέρωση από τους Άγγλους. Αρχικά, για να γίνει μέλος της οργάνωσης Α.Ν.Ε. («Άλκιμος

Νεολαία Ε.Ο.Κ.Α.)), στην οποία μετείχαν και οι περισσότεροι μαθητές, έπρεπε να συναντήσει ένα μεγαλύτερο σε ηλικία μέλος, που του έδινε οδηγίες για αναγραφή συνθημάτων ή διανομή φυλλαδίων. Εφόσον η οργάνωση ήταν μυστική, τα μέλη της δεν χρησιμοποιούσαν τα πραγματικά τους ονόματα και έτσι για να βρει τον σύνδεσμό του και να πάρει οδηγίες, ο παππούς μου ενημερώθηκε ότι θα συναντούσε σε καθορισμένο μέρος κάποιον που θα κρατούσε ένα πορτοκάλι για να τον αναγνωρίσει. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε και ο παππούς μου έκρυψε τα φυλλάδια σε έναν σωλήνα στο ποδήλατό του, για να μην τα ανακαλύψουν οι Άγγλοι στρατιώτες.

Οι μαθητές έδειχναν και με άλλους τρόπους τη δυσαρέσκεία τους για τον βρετανικό ζυγό: έκαιγαν αγγλικά βιβλία, αρνούσαν να μάθουν αγγλικά και άφηναν ανοικτό το παράθυρο της τάξης το απόγευμα, για να μπαίνουν το πρωί της επομένης και να γράφουν συνθήματα για τον Αγώνα, πριν το μάθημα. Ένα αξιοσημείωτο γεγονός, που βίωσε ο παππούς μου την περίοδο εκείνη, έγινε όταν φοιτούσε στο γειτονικό Δημοτικό του Αγίου Αντωνίου. Τότε κάποιος μαθητής ύψωσε την ελληνική σημαία στην οροφή του κεντρικού κτηρίου. Αυτό βέβαια προκάλεσε την αντίδραση των Άγγλων, οι οποίοι υποψιάζονταν ότι στην οροφή υπήρχαν εκρηκτικά και γι' αυτό προσπαθούσαν να την αφαιρέσουν ρίχνοντας ένα σχοινί διαγώνια στη στέγη, ενώ ταυτόχρονα απαιτούσαν να μάθουν ποιος την είχε υψώσει. Όταν οι Άγγλοι κατάλαβαν ότι τα παιδιά δεν επρόκειτο να μαρτυρήσουν, δημιούργησαν θηλιά στην άκρη του σχοινιού και την πέρασαν στον λαιμό ενός δασκάλου, για να τα τρομάξουν. Αυτό, όπως μου είπε ο παππούς μου, τον επηρέασε πολύ, το να βλέπει δηλαδή τον δάσκαλό του σε τόσο ευάλωτη θέση, μπροστά σε όλα τα παιδιά του Σχολείου. Αυτό που μου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση, πάντως, ήταν ότι παρόλο που γενικά οι μαθητές ένιωθαν φόβο μπροστά στο ενδεχόμενο πιθανής σύλληψης, ήταν τέτοια η περιρρέουσα

ατμόσφαιρα και ο ενθουσιασμός τους, που δεν διαπραγματεύονταν το να απέχουν από τον Αγώνα.

Από τις διηγήσεις του παππού μου δεν λείπουν, φυσικά, και οι αναφορές σε ευχάριστες στιγμές, φάρσες και ευτράπελα. Μία από αυτές ήταν όταν οι μαθητές του τμήματός του πασπάλισαν το βάθρο της έδρας με κρυσταλλική ζάχαρη, με αποτέλεσμα κάθε βήμα του καθηγητή τους να συνοδεύεται από ένα δυνατό «κρατς», που προκαλούσε στους υπαίτιους άφθονο γέλιο. Μία άλλη φορά σκόρπισαν πιπέρι στον μαυροπίνακα, που προκάλεσε ασταμάτητο φτέρνισμα στον καθηγητή τους, ενώ οι ίδιοι επανάλαβαν «...με τις υγιείς σας» ανταλλάσσοντας ένοχες ματιές. Ανάμεσα στους καθηγητές του παππού μου ήταν και οι γνωστοί ζωγράφοι της Κύπρου, Αδαμάντιος Διαμαντής και Τηλέμαχος Κάνθος, εκ των οποίων ο τελευταίος ήταν πιο αυστηρός και ήθελε απόλυτη πειθαρχία στην τάξη.

Καταληκτικά, θα έλεγα ότι η αίσθησή μου για τη μαθητική ζωή στην Κύπρο και τη φοίτηση στο Παγκύπριο Γυμνάσιο σε παλαιότερες δεκαετίες, είναι ότι ήταν μια όμορφη και παραγωγική περίοδος στη ζωή των νέων. Παρά την αυστηρότητα και τις εντάσεις που έζησε στα μαθητικά του χρόνια, ο παππούς μου θυμάται με αγάπη το Σχολείο του, τους καθηγητές και τους συμμαθητές του, με τους οποίους διατηρεί όμορφες φιλικές σχέσεις ως σήμερα και τους οποίους συχνά επισκέπτεται, για να θυμηθούν τα παλιά και να μιλήσουν για τα τωρινά και τα μελλούμενα.

Χριστοδούλου Αλεξάνδρα Β11

Το Παγκύπριον Γυμνάσιον σε νέα πορεία Εγκαίνια των έργων αναδόμησης και αποκατάστασης

«Θέσαμε ως στόχο να αναδείξουμε τη συμβολή του Παγκυπρίου Γυμνασίου στα Ελληνικά Γράμματα και γενικότερα την πνευματική ζωή του τόπου μας, αλλά και να διαφυλάξουμε τη συνέχιση της προσφοράς του ως σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης, για τις παρούσες και τις μέλλουσες γενιές» ,

δήλωσε στις 21 Δεκεμβρίου 2022 ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Αναστασιάδης, τελώντας τα εγκαίνια των έργων αναδόμησης και αποκατάστασης του Σχολείου. Συμπλήρωσε δε ότι το Σχολείο από την ίδρυση του, το 1812, συνέδεσε άρρηκτα την πολυσήμαντη πορεία του με την ιστορία και τον πολιτισμό μας, διαφυλάττοντας σε στιγμές κρίσιμες για τη δοκιμαζόμενη πατρίδα μας την εθνική μας ταυτότητα και διαδραματίζοντας, παράλληλα, καθοριστικό ρόλο για την εθνική επιβίωση του Κυπριακού Ελληνισμού.

Επιπροσθέτως, ο κ. Αναστασιάδης, έκανε αναφορά στις εξής καινοτόμες δράσεις που προώθησε και υλοποίησε το ΥΠΑΝ, με στόχο την αναβάθμιση του Παγκυπρίου Γυμνασίου και την εκ νέου μετατροπή του σε πρότυπο εκπαιδευτήριο:

- Λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος Γυμνασιακού Κύκλου Διαθεματικής και Διεπιστημονικής Μάθησης, με δύο κατευθύνσεις: (α) της διδασκαλίας της μεθοδολογίας STEAM, με αξιοποίηση της Σεβερείου Βιβλιοθήκης και των ιστορικών Μουσείων του Σχολείου, και (β) της μελέτης της Ελληνικής Γλώσσας και του Ελληνικού Πολιτισμού. Στο Πρόγραμμα φοιτούν μαθητές της Α΄ και Β΄ Γυμνασίου, ανεξαρτήτως εκπαιδευτικής περιφέρειας.

- Λειτουργία του Μουσικού Γυμνασίου Λευκωσίας

- Ίδρυση και απογευματινή λειτουργία, στη Σεβέριο Βιβλιοθήκη, του Κέντρου Κλασικών Σπουδών και Ελληνικών Γραμμάτων, για μαθητές από όλα τα Γυμνάσια και Λύκεια της Λευκωσίας

- Λειτουργία Κέντρου Διαδραστικής Μάθησης

- Ψηφιοποίηση του πλούσιου αρχείου των χειρογράφων, χαρτών, παλαιτύπων, κειμηλίων που διαθέτει το Σχολείο, ώστε να διασωθούν και να είναι προσβάσιμα στο ευρύ κοινό.

Από την πλευρά του ο Διευθυντής του Σχολείου μας, Λοΐζος Σέπος, δήλωσε στον χαιρετισμό του ότι με τα σημερινά εγκαίνια το Παγκύπριον Γυμνάσιον παραδίδεται στη νέα γενιά ανακαινισμένο, διατηρώντας πάντα αναλλοίωτη την πανάρχαια ελληνική του ψυχή.

Τα εγκαίνια τελέστηκαν στην παρουσία του τότε Τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου της Εκκλησίας της Κύπρου -που υπηρέτησε και ως καθηγητής Χημείας στο Παγκύπριον Γυμνάσιον- κ.κ. Γεωργίου (νυν Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου).

Αναδόμηση - Αποκατάσταση

Η πολιτικός μηχανικός του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, κ. Γιαννούλα Παπαγιάννη, περιγράφει τις αναμορφωτικές εργασίες που τελέστηκαν στο Σχολείο μας τα τελευταία χρόνια, ώστε να το παραλάβουμε φέτος ολοκαίνουργιο, μετά από 75 μήνες εργασιών.

- Κυρία Παπαγιάννη, θα μπορούσατε να μας αναφέρετε ποιες εργασίες έγιναν στο πλαίσιο της αναδόμησης και αποκατάστασης του Σχολείου;

Οι εργασίες που έγιναν αφορούσαν αφενός στη στατική ενίσχυση, αποκατάσταση και συντήρηση των υφιστάμενων ιστορικών και διατηρητέων παραδοσιακών κτηρίων του Σχολείου και αφετέρου σε καθαιρέσεις συμβατικών κτηρίων (με φορέα

οπλισμένου σκυροδέματος και τοιχοποιίες από τούβλα). Περαιτέρω, έγινε μικρή επέκταση της αίθουσας γυμναστικής, κατασκευή νέου τριώροφου κτηρίου, μεταλλικού διαδρόμου και νέων γηπέδων, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της Σεβερείου Βιβλιοθήκης και της αίθουσας τελετών, δημιουργία μεγάλης πλατείας για συγκεντρώσεις και υπαίθριου χώρου στάθμευσης. Επίσης, έγινε ηλεκτρομηχανολογική αναβάθμιση του Σχολείου.

Οι εργασίες εκτελούνταν ανά φάσεις. Απαιτήθηκε, δε, η εγκατάσταση προκατασκευασμένων αιθουσών για την προσωρινή μεταστέγαση των μαθητών, διότι το Σχολείο λειτουργούσε κανονικά παράλληλα με τη διεξαγωγή των εργασιών.

Είναι σκόπιμο να τονίσω ότι ο στόχος μας ήταν - διατηρώντας τον χαρακτήρα του Σχολείου και σεβόμενοι την ιστορικότητά του - να προσφέρουμε στη σχολική κοινότητα ένα κτηριακό συγκρότημα που να ικανοποιεί τις σύγχρονες λειτουργικές ανάγκες της. Είχαμε, δηλαδή, να αντιμετωπίσουμε την πρόκληση να σεβαστούμε απολύτως τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του ιστορικού αυτού Σχολείου, αλλά συνάμα να τον καταστήσουμε έναν χώρο σύγχρονο, τεχνολογικά αναβαθμισμένο, ευχάριστο και ασφαλή τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

- Ποια ήταν η διάρκεια και ποιο το κόστος του έργου;

Η συμβατική διάρκεια του έργου ήταν 39 μήνες, αλλά εξαιτίας πολλών απρόβλεπτων καταστάσεων τελικά διήρκεσε 75 μήνες. Το τελικό κόστος, συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., θα υπερβεί τα 8 εκατομμύρια ευρώ.

- Θα μπορούσατε να μας δώσετε περισσότερες πληροφορίες για τους σκοπούς και τα απρόβλεπτα που είχατε να παρακάμψετε;

Από την πλευρά της διεξαγωγής των εργασιών, αυτό που πρακτικά μας δυσκόλεψε ήταν αφενός ο πολύ περιορισμένος ελεύθερος χώρος -και η συνεπακόλουθη δυσκολία πρόσβασης σε αυτόν- και αφετέρου το γεγονός ότι το Σχολείο ήταν σε λειτουργία καθ' όλη τη διάρκεια της διεξαγωγής των εργασιών.

Αναγνωρίζουμε ότι μαθητές και εκπαιδευτικοί ταλαιπωρήθηκαν πολύ από την νχορύπανση καθ' όλη τη διάρκεια των εργασιών. Ειδική πρόνοια υπήρχε στο συμβόλαιο για τη μη διεξαγωγή οκληρών εργασιών μόνο στις περιόδους των εξετάσεων. Και φυσικά απασχολούσε τόσο εμάς όσο και τη Διοίκηση του Σχολείου η ασφάλεια του έμψυχου δυναμικού του Σχολείου. Χρειάστηκε να μελετηθούν ενδελεχώς πριν από την έναρξη του έργου η περίφραξη του εργοταξίου, οι είσοδοι και έξοδοί του, η θέση του γερανού κ.τ.λ.

Περαιτέρω, πολλές δυσκολίες που προέκυψαν συνδέονται με το ξέσπασμα της πανδημίας (καθυστερήσεις, δυσκολία στην προμήθεια των υλικών κ.λπ.).

Η μεγαλύτερη, ωστόσο, δυσκολία ήταν ο χειρισμός κάποιων απρόβλεπτων ζητημάτων που προέκυψαν μετά την ανακάλυψη ευρημάτων ιστορικού ενδιαφέροντος· αυτό επηρέασε σημαντικά το χρονοδιάγραμμα αποπεράτωσης του έργου, αφού νοείται ότι έπρεπε να γίνει συνεννόηση με τις αρμόδιες Επιτροπές για την εξασφάλιση των σχετικών εγκρίσεων και κατευθυντηρίων γραμμών για τον χειρισμό αυτών των χώρων.

- Σε ποια ακριβώς ευρήματα αναφέρεστε;

Κατά τη διάρκεια των εργασιών αποκαλύφθηκε ένας χώρος δίπλα από τον προθάλαμο της κρύπτης, ο οποίος δόθηκε για χρήση, όπως και μια

δεξαμενή νερού, η οποία -σε συνεννόηση με το Τμήμα Αρχαιοτήτων- καταχώθηκε.

- Οι εργασίες σας συμπεριέλαβαν και την ιστορική κρύπτη;

Η κρύπτη είναι -από κάθε άποψη- ένας πολύ ιδιαίτερος χώρος και σαφώς έπρεπε να τύχει πολύ προσεκτικού χειρισμού. Συγκεκριμένα, προχωρήσαμε σε σταθεροποίηση των λίθινων τοιχωμάτων και της θολωτής οροφής της, ενώ προβήκαμε και σε εγκατάσταση νέου, διακριτικού φωτισμού.

Πιο αναλυτικά, στην περιοχή του δαπέδου του κεντρικού διαδρόμου στην κύρια είσοδο, έγινε προσεκτική καθαίρεση -με ελαφρά μηχανήματα και με το χέρι- για αποκάλυψη της πάνω επιφάνειας της θολωτής κατασκευής της κρύπτης. Κατά τη διάρκεια της εργασίας αυτής η κρύπτη ήταν συνεχώς υποστυλωμένη. Έγινε αρμολόγημα της λιθόκτιστης κατασκευής και από την πάνω πλευρά τοποθετήθηκε επίχρισμα, μόνωση και κάλυψή της με πολυστερινομπετόν, που είναι πιο ελαφρύ από το εδαφικό υλικό που υπήρχε και το οποίο απομακρύνθηκε.

- Πώς διαμορφώθηκε η αίθουσα τελετών;

Στην αίθουσα τελετών έγιναν εκτεταμένες εργασίες, ώστε να γίνει μια σύγχρονη αίθουσα παραστάσεων, συναυλιών και άλλων εκδηλώσεων. Συγκεκριμένα, προβλέφθηκε δάπεδο σε κλίση και με αναβαθμίδες για βελτίωση της σχέσης θεατή - σκηνής, τοποθετήθηκε ηχοαπορροφητική οροφή και ηχοαπορροφητικά πανέλα στους τοίχους, κατασκευάστηκαν νέοι χώροι υγιεινής και καμαρίνια και τοποθετήθηκε ανελκυστήρας αντικειμένων, που συνδέει τη σκηνή με τα χαμηλότερα επίπεδα.

- Οι εργασίες αυτές είχαν επιπτώσεις στον περιβάλλοντα χώρο του Σχολείου;

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, τέτοιου είδους εργασίες έχουν ένα σύνολο επιπτώσεων στη γειτονιά, όπως ηχορύπανση, σκόνη, διακίνηση βαρέων οχημάτων κ.λπ. Στην περίπτωση του Παγκυπρίου Γυμνασίου η αποστολή μας ήταν ακόμα δυσκολότερη, γιατί το Σχολείο βρίσκεται στο κέντρο μιας πυκνοδομημένης περιοχής της πόλης. Για την απάμβλυνση των επιπτώσεων αυτών λήφθηκαν μέτρα όπως η περίφραξη του εργοταξίου, το ράντισμα των χωμάτινων επιφανειών όπου γίνονταν οι εργασίες κ.λπ. Πλέον, αυτή η ταλαιπωρία αποτελεί παρελθόν και η γειτονιά είναι ευνοημένη, τόσο αισθητικά όσο και λειτουργικά, αφού αποσυμφορήθηκαν οι γύρω δρόμοι μετά τη δημιουργία του χώρου στάθμευσης για τις ανάγκες του Σχολείου, αλλά και τη σταδιακή δεντροφύτευση της σχολικής αυλής.

- Με το πέρας των εργασιών, πώς αισθάνεστε για το έργο; Ποια η σημασία του για σας;

Η αναδόμηση και αποκατάσταση του Παγκυπρίου Γυμνασίου υπήρξε μια πρόκληση για μένα. Πρόκειται για έναν θησαυρό εξαιρετικής ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας για την πολιτιστική μας κληρονομιά και η διαφύλαξή του είναι ευθύνη όλων μας. Νομίζω ότι το αποτέλεσμα, με όλες τις δυσκολίες και τις αντιδράσεις που είχαμε να παρακάμψουμε, είναι αρκετά ικανοποιητικό. Η επιμονή και η υπομονή που επέδειξα τόσο εγώ όσο και όλη η ομάδα των μελετητών σίγουρα άξιζε.

- Υπάρχει κάτι που μπορεί μελλοντικά να υλοποιηθεί, ώστε να αναβαθμιστεί περαιτέρω το Σχολείο;

Ίσως θα ήταν χρήσιμο, το Σχολείο να διαθέτει μια αίθουσα στην οποία να μπορεί να συγκεντρώνεται ταυτόχρονα όλη η μαθητική κοινότητά του σε εποχές που οι καιρικές συνθήκες δεν επιτρέπουν αυτό να γίνει σε εξωτερικό χώρο. Επίσης, σε κάποιο στάδιο θα πρέπει να γίνει η πλήρης ενεργειακή αναβάθμιση του Σχολείου.

- Έχετε κάποιο μήνυμα που θα θέλατε να στείλετε στους μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου;

Παιδιά, έχετε την ευκαιρία να φοιτάτε στο αρχαιότερο και ιστορικότερο σχολείο του τόπου,

το οποίο πλέον διαθέτει τις πιο σύγχρονες εγκαταστάσεις. Θέλω να σας ευχηθώ να χαρείτε το Σχολείο σας, να το κατοικήσετε με χαρά και σεβασμό, να απολαύσετε αυτή την ξεχωριστή, πολύτιμη διαδικασία μάθησης και έρευνας που μπορεί να σας προσφέρει και να το αφήσετε όσο το δυνατόν καθαρό και ανέπαφο για τις επόμενες γενιές παιδιών.

Κυρία Παπαγιάννη, σας ευχαριστούμε πολύ!

Ιβάνοβα Τζένιφαρ

Χριστοδούλου Αλεξάνδρα Β11

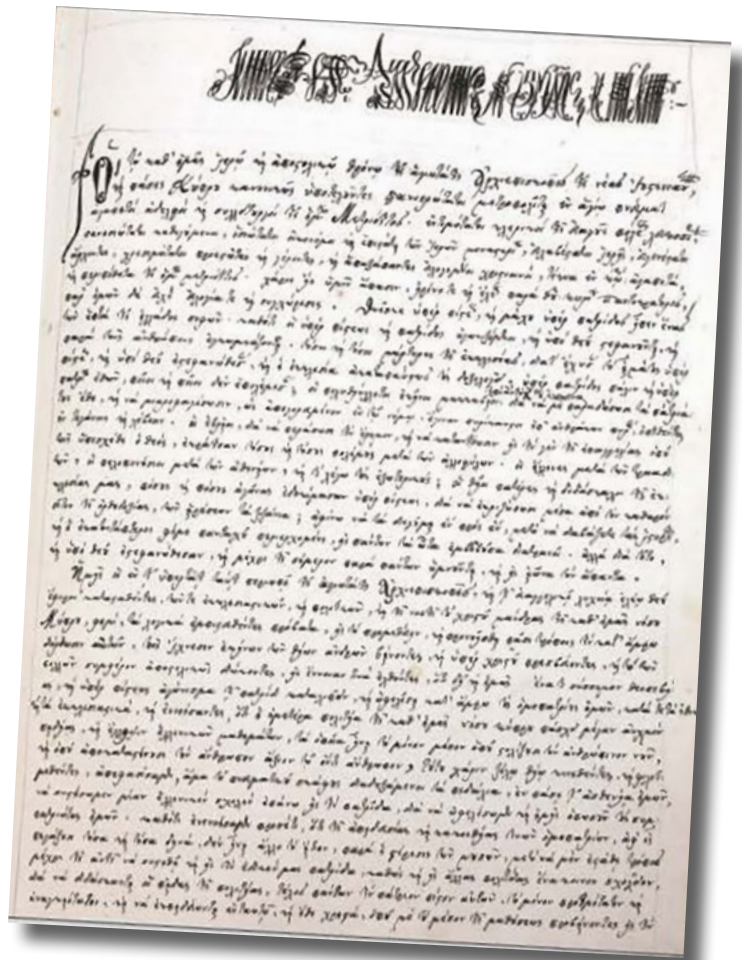
Παγκύπριον Γυμνάσιον: Η αρχή της Ιστορίας

«Ἡ ἡμετέρα πολιτεία τῆς καθ' ἡμᾶς
νήσου Κύπρου πάσχει μέγαν ἀνχμὸν
παιδείας καὶ ἔλλειψιν Ἑλληνικῶν
μαθημάτων, τὰ ὅποια εἶναι τὸ μό-
νον ὁποῦ στολίζουσι τὸν ἀνθρώπι-
νον νοῦν...».

Αυτές οι διαπιστώσεις, ὅπως καταγρά-
φονται στην ἰδρυτική πράξη της Ελ-
ληνικῆς Σχολῆς ἀπὸ τον Αρχιεπίσκο-
πο Κύπρου, Εθνομάρτυρα Κυπριανό,
οδήγησαν το 1812 στη δημιουργία
του ἀρχαιότερου σχολείου Μέσης
Παιδείας τῆς Κύπρου -και παλαιότερου ἀπ' ὅλα
τα εκπαιδευτήριά της- το ὁποῖο ἀργότερα (1893)
εξελίχθηκε σε εξατάξιο καὶ μετονομάστηκε σε
«Παγκύπριον Γυμνάσιον».

Η... υπόγεια ἱστορία τοῦ Σχολείου

Ακριβῶς κάτω ἀπὸ την αἶθουσα τελετῶν τοῦ Σχο-
λείου μας, ἕνας υπόγειος σκοτεινὸς θάλαμος
αναδίδει φῶς πνευματικὸ, φάρος γιὰ τους χι-
λιάδες μαθητές που κάθισαν στα θρανία του καὶ
περπάτησαν τους ἱστορικοὺς διαδρόμους του. Ἡ
κρύπτη τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου -ἡ ἀλλιῶς «η
κρύπτη των Φιλικῶν»- ἀποτελεῖ σημαντικό ἐθνικὸ
μνημεῖο τῆς Κύπρου καὶ εἶναι ταυτόχρονα ὁ πιο
ιερός χώρος τοῦ Σχολείου μας. Ἀπὸ την κατα-
σκευή του, κατὰ τὴ Φραγκοκρατία, ἕως καὶ τον
Ἀπελευθερωτικὸ Ἀγῶνα τῆς Ε.Ο.Κ.Α, ὁ καμφο-
σκεπής αὐτὸς θάλαμος διαδραμάτισε σημαντικό
ρόλο στην ἱστορία τοῦ νησιοῦ.

Ἡ πρώτη σελίδα τῆς Ἰδρυτικῆς Πράξης τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς
Λευκωσίας (τοῦ κατοπινοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου). Τὴν υπογρά-
φει, στὴν τρίτη σελίδα, ὁ Εθνομάρτυρας Κυπριανός.

Ἡ κρύπτη κατασκευάστηκε, σύμφωνα με τους
ἱστορικοὺς, ὡς οἰναποθήκη ἢ στέρνα, γιὰ τους
σκοπούς ἐνός φραγκικοῦ μοναστηριοῦ Βενεδι-
κτίνων μοναχῶν. Το 1720 το ἐν λόγω μοναστήρι
περιήλθε στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου
καὶ ἡ Αρχιεπισκοπὴ μεταφέρθηκε στους χώρους
του καὶ ὅχι στο κτήριο που σήμερα ὀνομάζεται
«Παλαιὰ Αρχιεπισκοπὴ» (ακριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ
τὸ Σχολεῖο), ἐνῶ κάποιες δεκαετίες ἀργότερα
κατέληξε στὴ δικαιοδοσία τῆς Αρχιεπισκοπῆς καὶ
ὁ χώρος πάνω ἀπὸ τὴν κρύπτη -μετὰ ἀπὸ δωρεά
τοῦ μοναχοῦ Ἰωαννίκιου που διατηροῦσε ἐκεῖ
τὴν οἰκία καὶ τους κήπους του. Ἐτσι, ἡ Ἑλληνικὴ
Σχολὴ που ἰδρύθηκε ἀπὸ τον Εθνομάρτυρα Κυ-

πριανό στεγάστηκε σ' αυτό τον χώρο, πάνω από την κρύπτη που έκρυβε καλά τα μυστικά της -τις υπόγειες σήραγγες που την ένωναν αφενός με την Αρχιεπισκοπή και την οικία του Δραγουμάνου Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου και αφετέρου με εξόδους έξω από τις Πύλες των ενετικών τειχών της Λευκωσίας.

Κι όταν, παραμονές του 1821, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας και γνώριμος του Κυπριανού από την εποχή της μακράς διαμονής του τελευταίου στο Ιάσιο, έστειλε έμπιστούς του στο νησί, με σκοπό τη μύηση μελών στην Εταιρεία, την ενημέρωση των Ελλήνων Κυπρίων για την Επανάσταση και την κινητοποίησή τους για οικονομική ενίσχυση του Αγώνα, στον χώρο της κρύπτης επιλέχθηκε να φιλοξενηθούν -για να μην εντοπιστούν από τις οθωμανικές αρχές. Μπορούμε να φανταστούμε τη φορτισμένη

ατμόσφαιρα, τη συγκίνηση, τον επαναστατικό ενθουσιασμό που έπρεπε να εκφραστεί βουβά, μυστικά, εδώ... στην «κρύπτη των Φιλικών».

Πολλές δεκαετίες αργότερα, κατά τον αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α το 1955-59, η κρύπτη χρησίμευσε εκ νέου ως καταφύγιο-κρυψώνα των μαθητών που αναζητούνταν από τους Άγγλους για την εμπλοκή τους στο Αγώνα. Κι ήταν δεκάδες οι μυημένοι στην Οργάνωση. Κι ήταν όλοι ταγμένοι στον Αγώνα, ενεργεία μαθητές, αλλά και παλιοί απόφοιτοι που μαρτύρησαν και πέρασαν στο Πάνθεον των Ηρώων μας: Ανδρέας Ζάκος, Ιωνάς Νικολάου, Μιχαήλ Γεωργάλας, Χρύσανθος Μυλωνάς, Χριστόδουλος Εγγλέζος· ονόματα – παράσημα για το Σχολείο μας, αυτό το ...bloody school* σύμφωνα με τα λόγια του Άγγλου στρατιώτη που ούρλιαζε για ενισχύσεις την ημέρα της Μάχης της Σεβερειού.

Κρύπτη: ο ιερότερος χώρος του Σχολείου μας

Μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου, κατά τη μάχη της Σεβερειός Βιβλιοθήκης, στις 27 Ιανουαρίου 1956

Η «κρύπτη των Φιλικών» είναι συνδεδεμένη άρρηκτα, λοιπόν, με τον αγώνα των Ελλήνων της Κύπρου εναντίον των δύο τελευταίων κατακτητών του νησιού μας, των Οθωμανών και των Άγγλων. Αναδεικνύει την αποφασιστικότητα ενός λαού που αγωνίζεται για την ελευθερία και την επιβίωσή του κόντρα στα αριθμητικά δεδομένα και συνιστά ιστορικό τεκμήριο της ταυτότητας των Ελλήνων του τόπου μας. Είναι γι' αυτούς τους λόγους που νιώσαμε δέος, όταν -ως τελειόφοιτοι μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου- επισκεφθήκαμε πρόσφατα τον χώρο. Και δίπλα στο συναίσθημα αναδείχθηκε και καταγράφηκε μέσα μας μια συνειδητή απόφαση, φυσική και αβίαστη: ως απόγονοι των ανθρώπων που αγωνίστηκαν και θυσιάστηκαν για την ελευθερία και την προάσπιση του ιερού δικαιώματος της αυτοδιάθεσης του έθνους, οφείλουμε να διαφυλάξουμε με κάθε τρόπο την ιστορική μνήμη, ανάμεσα σε άλλα και με τη συντήρηση και την ανάδειξη όλων των ανόλογων μνημείων. Η επιβίωση των λαών περνά,

άλλωστε, μέσα από τη συλλογική μνήμη, η οποία σφραγίζει την ταυτότητα του καθενός μας.

Σαλονικίδου Καλλιρρόη Γ61

* «This bloody school...»: Στην Ιστορία... όλοι παρόντες κι αριστούχοι

Εσύ δεν λες τίποτα

Εσύ δεν λες τίποτα
μα εγώ θα σου πω γι' αυτό το νησί
που ήταν όνειρο χτες και θυμάρη κι αμύγδαλο
και σήμερα ποτάμι οδύνης

ποτάμι που δεν λέει να σιγήσει
κατρακυλώντας απ' τους αιώνες όχι νερό
μα τις πέτρες μας, πέτρες αρχαίες που χτίσαν ναούς
και υψώσανε κάστρα και πολιτείες που χάραξαν
τ' όνομά τους στο χρόνο
βαθιά, και για πάντα. [...]

Μιχάλης Πασιαρδής

Ανδρέα Παστελλά, Άδεια Θρανία

«Ερχόμενοι από μακριά», έγραψαν το πρωτόλειο ποίημα της Λευτεριάς μας το 1931, όταν στον αυθόρμητο ξεσηκωμό των Ελλήνων της Κύπρου πρώτοι εκείνοι, οι μαθητές του Σχολείου μας, γίνανε ποτάμι λάβας και βάλανε φωτιά στο αγγλικό κυβερνείο. Στο στήθος τους κτυπούσε πια γοργότερα η καρδιά -ο έρωτας για τη λευτεριά και την Ελλάδα έβγαλε ρίζες, άνθισε, καρπισε.

Λίγα χρόνια μετά, το ενωτικό δημοψήφισμα. Κι έπειτα ο Αγώνας, ο δικός τους Αγώνας, η επανάστασή τους. «Ε.Ο.Κ.Α.», «Ζήτω η Ένωση», «Εξω οι Άγγλοι»... Τέσσερα χρόνια τρεχάλα στους δρόμους, πετροβολισμοί, διαδηλώσεις, θάνατοι, απαγχονισμοί, ολοκαυτώματα, συγκίνηση, πίστη, αφοσίωση, όρκοι απαράβατοι, κλειστό σχολείο, κρυφό σχολειό σε παραπλήσιους ναούς, ψηλά οι σημαίες, ψηλά οι καρδιές.

ΑΔΕΙΑ ΘΡΑΝΙΑ
Διάβαε τόν κατήλογο
καί εσείς λυίπατε·
γράφατε τήν βιβλιογραφία σας στός τσίχους.
Διάβαε τόν κατήλογο
καί εσείς ερσιώσατε στά οδοφρέγματα.
Διάβαε τόν κατήλογο
καί εσείς γράφατε ετίς φυλακές
στά τσιφάδες σας γόνυα
τήν ιστορία του Ανδρώπου.
Κί ξάφια ετόν κατήλογο:
«Όλοι τωρόντες!»
Και πάλι τό βαθρό του καθενός σας:
«Αριβτα!»

Κι αυτή η λαμπρή Βιβλιοθήκη τους, με τον ανεκτίμητο πλούτο, δεν τους χωράει πια. Χορεύουν επάνω στη στέγη της τον πρώτο τους χορό με τη λευτεριά, πετάνε ξύλα, πέτρες, έδρες και θρανία, στη μεγάλη ώρα της δικής τους ιστορίας. Κι ο Άγγλος αξιωματικός ούρλιαζε στο τηλέφωνο, ζητώντας ενισχύσεις «at this bloody school!»!

«This bloody school»... το Σχολείο μας. Το Παγκύπριον Γυμνάσιον. Στην καρδιά της μοιρασμένης Λευκωσίας, αγκωνάρι του τόπου, αγκωνάρι Ελληνισμού.

Η ιστορία του Σχολείου αλλιώς...

Ανακαλύψτε στο κρυπτόλεξο τις απαντήσεις στους ορισμούς και μάθετε σημαντικές πληροφορίες για το Σχολείο! Σε κάθε γράμμα της αλφαβήτας αντιστοιχεί μία λέξη.

[Δώδεκα (12) λέξεις βρίσκονται οριζόντια, εννέα (9) κάθετα και τρεις (3) διαγώνια.]

Κ	Ο	Ν	Ο	Υ	Φ	Ρ	Ι	Ο	Σ	Μ	Ι	Κ	Ε	Λ	Λ	Ι	Δ	Η	Σ	Γ	Σ	Λ	Η
Η	Υ	Φ	Γ	Η	Γ	Α	Τ	Α	Λ	Ι	Π	Ο	Φ	Δ	Σ	Ε	Ζ	Χ	Σ	Ε	Ρ	Ξ	Γ
Ν	Ι	Κ	Ο	Σ	Ν	Ι	Κ	Ο	Λ	Α	Ι	Δ	Η	Σ	Ξ	Ω	Ψ	Ζ	Μ	Λ	Ε	Κ	Ε
Ζ	Η	Θ	Γ	Ι	Α	Γ	Κ	Ο	Σ	Μ	Ι	Χ	Α	Η	Λ	Ι	Δ	Η	Σ	Υ	Λ	Μ	Μ
Λ	Ι	Τ	Μ	Η	Μ	Α	Θ	Η	Λ	Ε	Ω	Ν	Ρ	Ω	Λ	Β	Ν	Μ	Ζ	Θ	Λ	Δ	Ο
Ε	Κ	Μ	Λ	Ο	Λ	Ε	Λ	Ι	Λ	Ε	Α	Ν	Μ	Υ	Ο	Π	Σ	Ψ	Ξ	Ρ	Η	Ε	Ν
Ο	Φ	Δ	Ο	Ρ	Ω	Ψ	Μ	Ε	Τ	Ο	Ν	Ο	Μ	Α	Σ	Ι	Α	Α	Π	Τ	Ν	Ψ	Ι
Ν	Ι	Υ	Κ	Π	Ρ	Σ	Ρ	Θ	Ι	Φ	Ν	Ε	Λ	Τ	Λ	Ο	Ν	Ξ	Ο	Ε	Ι	Γ	Κ
Τ	Λ	Π	Ε	Σ	Ο	Ε	Ο	Σ	Α	Κ	Η	Α	Λ	Β	Τ	Υ	Σ	Ε	Ι	Σ	Κ	Ω	Η
Ι	Ι	Λ	Ρ	Χ	Α	Ν	Δ	Ρ	Ε	Α	Σ	Ζ	Α	Κ	Ο	Σ	Ε	Τ	Λ	Δ	Η	Α	Α
Ο	Κ	Υ	Σ	Ω	Ψ	Λ	Ι	Α	Σ	Ε	Β	Ε	Ρ	Η	Σ	Ε	Β	Β	Ο	Φ	Σ	Ζ	Κ
Σ	Η	Α	Λ	Ω	Ξ	Κ	Ω	Ξ	Ε	Ν	Ε	Σ	Γ	Λ	Ω	Σ	Σ	Ε	Σ	Μ	Χ	Χ	Α
Μ	Ε	Β	Π	Χ	Υ	Ρ	Ν	Ψ	Γ	Ρ	Ρ	Μ	Υ	Ρ	Δ	Ξ	Ο	Λ	Α	Υ	Ο	Ξ	Δ
Υ	Τ	Τ	Σ	Ε	Π	Π	Ο	Σ	Ο	Ν	Γ	Ε	Λ	Ο	Κ	Β	Ε	Π	Σ	Λ	Λ	Σ	Η
Ρ	Α	Δ	Ι	Α	Χ	Ω	Ρ	Ι	Σ	Μ	Ο	Σ	Θ	Τ	Ρ	Ο	Π	Α	Τ	Ο	Η	Π	Μ
Ι	Ι	Ρ	Ψ	Τ	Ι	Τ	Α	Ι	Γ	Σ	Π	Ε	Π	Ρ	Υ	Ι	Ρ	Ν	Ρ	Π	Ξ	Σ	Ι
Α	Ρ	Χ	Ι	Ε	Π	Ι	Σ	Κ	Ο	Π	Ο	Σ	Κ	Υ	Π	Ρ	Ι	Α	Ν	Ο	Σ	Ρ	Α
Ν	Ε	Υ	Ξ	Ε	Ν	Ο	Π	Ε	Ρ	Δ	Υ	Β	Ο	Λ	Τ	Α	Α	Ρ	Ε	Ι	Η	Σ	Ι
Θ	Ι	Π	Α	Σ	Α	Β	Γ	Δ	Ο	Ξ	Λ	Ζ	Φ	Ι	Η	Κ	Ε	Ε	Υ	Η	Θ	Α	Α
Ε	Α	Ω	Υ	Λ	Ο	Π	Ο	Τ	Θ	Α	Ο	Τ	Ο	Φ	Α	Σ	Δ	Τ	Θ	Σ	Η	Α	Σ
Υ	Ξ	Λ	Δ	Ι	Ζ	Ο	Ο	Α	Β	Σ	Σ	Μ	Σ	Α	Σ	Ε	Ψ	Ο	Ο	Η	Λ	Φ	Ι
Σ	Π	Ρ	Ο	Ε	Ι	Υ	Σ	Φ	Γ	Η	Ξ	Ζ	Χ	Ψ	Π	Ε	Ρ	Σ	Ι	Α	Κ	Ρ	Ο
Ι	Σ	Τ	Ο	Ρ	Ι	Κ	Η	Μ	Α	Χ	Η	Τ	Η	Σ	Σ	Ε	Β	Ε	Ρ	Ε	Ι	Ο	Υ
Σ	Ε	Ψ	Η	Φ	Ι	Ο	Π	Ο	Ι	Η	Σ	Η	Σ	Ξ	Ε	Ρ	Ζ	Ο	Ο	Γ	Φ	Θ	Ι

Ορισμοί

Α- Ο ιδρυτής του πρώτου Σχολείου της Κύπρου, το οποίο ονόμασε «Ελληνική Σχολή» (1812)

Β- Η δωρεά του οδήγησε στην αναστήλωση του Σχολείου το 1921, μετά την καταστροφική πυρκαγιά.

Γ- Καθηγητής μουσικής στο Παγκύπριο Γυμνάσιο κατά τα έτη 1932-48, ο οποίος συνέθεσε τη μουσική για αρκετές παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας του Σχολείου.

Δ- Το 1978 έγινε... του Σχολείου σε Λύκειο και Γυμνάσιο.

Ε- Έτσι ονομαζόταν το Σχολείο πριν μετονομαστεί σε «Παγκύπριο Γυμνάσιο».

Ζ- Ένας από τους πέντε μαθητές του Σχολείου που ήταν αγωνιστής κατά τον Εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. το 1955-59. Απαγχονίστηκε στις 9 Αυγούστου του 1956.

Η- Το πρότυπο ίδρυσης και λειτουργίας του Σχολείου

Θ- Βασικός πρωτεργάτης και δωρητής για την ίδρυση του Παγκυπρίου Γυμνασίου το 1893. Προς τιμήν του, μία πτέρυγα του Σχολείου φέρει το όνομά του.

Ι- Η σύγκρουση των μαθητών του Σχολείου με τους Άγγλους, με αποτέλεσμα να οδηγηθούν στα Κρατητήρια, είναι γνωστή στην Ιστορία ως... Λόγω αυτού του συμβάντος, η λειτουργία του Σχολείου διακόπηκε και έτσι επαναλειτούργησε ως Κρυφό Σχολειό.

Κ- Υπόγειος χώρος που φιλοξενούσε τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας και συνδεόταν με το παλιό κτήριο της Αρχιεπισκοπής, οδηγώντας έξω από τα τείχη της Λευκωσίας, για την εύκολη και γρήγορη διαφυγή των μελών.

Λ- Μητροπολίτης Κιτίου και πρώτος γυμνασιάρχης της Ελληνικής Σχολής

Μ- Το 1893 είναι καθοριστική χρονολογία για το Σχολείο, διότι έλαβε χώρα η.... του.

Ν- Πρώτος Καθηγητής Τέχνης του Σχολείου

Ξ- Στο Σχολείο από το 1869 διδάσκονταν και... εκτός από τα ελληνικά.

Ο- Ανέλαβε τη διεύθυνση της Ελληνικής Σχολής μετά την επαναλειτουργία της το 1830.

Π- Φρόντισε για την επαναλειτουργία της Σχολής μετά το κλείσιμό της εξαιτίας του μαρτυρικού θανάτου του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού την 9η Ιουλίου 1821.

Ρ- Μαθητής του Σχολείου, ο οποίος πολέμησε ως εθελοντής του ελληνικού στρατού στην Αλβανία το 1941.

Σ- Προσέφερε δωρεά για την ίδρυση αίθουσας βιβλιοθήκης, λόγω της επετείου των πενήντα χρόνων ίδρυσης του Παγκυπρίου Γυμνασίου το 1943 (εγκαινιάστηκε το 1949).

Τ- Ιδρύθηκε στο Παρθεναγωγείο Φανερωμένης και αποτελούσε μέρος του Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Υ- Το 2006 πραγματοποιήθηκε... σχεδίου για δημιουργία Μουσικού Τμήματος και μεταφορά του στο Παγκύπριο Γυμνάσιο.

Φ- Η οργάνωση που δημιουργήθηκε με σκοπό την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Τούρκους το 1821. Μέλος της ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός και άλλοι αρχιερείς.

Χ- Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου που εισήχθη στο Παγκύπριο Γυμνάσιο το 1946 και αποφοίτησε το 1950.

Ψ- Πραγματοποιείται τώρα από τους υπεύθυνους του Αρχείου, για διευκόλυνση της άμεσης πρόσβασης σε αυτό.

Ω - Σε αυτό δίδασκε ο εξαιρετος μουσικοσυνθέτης και απόφοιτος του Παγκυπρίου Γυμνασίου, Σόλων Μιχαϊλίδης.

Έγκιετ Φίλιππος Φέρενς Α51

ΛΥΣΕΙΣ

Α - Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός	Ξ - Ένδρες γλώσσες
Β - Βερνάνδος Ιωάννης	Ο - Ονομήριος Μικελλίδης
Γ - Γιάγκος Μιχαηλίδης	Π - Πανόρετος Αρχιεπίσκοπος
Δ - Διακωνισμός	Κύπρου
Ε - Ελληνική Σχολή	Ρ - Ροδίων Γεωργιάνδης
Ζ - Ζάκος Ανδρέας	Σ - Σεβέρης Δημησθένης
Η - Ηγέμενική Ακαδημία Ιαλίου	Τ - Τμήμα Θηλέων
Θ - Θεόδωτος Αντώνης	Υ - Υλοποίηση
Ι - Ιστορική Μάχη της Σεβερίας	Φ - Φιλική Εταιρεία
Κ - Κρύπτη	Χ - Χρυσόστομος Α' Αρχιεπίσκοπος
Λ - Λεόντιος Μυριανθεύς	Ψ - Ψηφιοποίηση
Μ - Μετονομοσία	Ω - Ωδείο Λευκωσίας
Ν - Νίκος Νικολαΐδης	

Η Παλιά Πόλη της Λευκωσίας

Το παραδοσιακό και το μοντέρνο χορεύουν αντικριστά

Παλιά Λευκωσία· τα μνημεία της αφηγούνται την ιστορία της. Τους φόβους των ξένων διαφευγντών της που -θέλοντας να διασφαλίσουν τα κεκτημένα τους- την περικύκλωσαν με τείχη. Την

ακλόνητη -παρά τις διώξεις- θρησκευτική πίστη των κατοίκων της (είναι σπαρμένα τα δρομάκια της με αγαπημένους... «σκυφτούς» ναούς -φτιαγμένους έτσι για να μην προκαλούν τους κατακτητές) και των κατά καιρούς κουρσευτών της (δυτικότροποι ναοί και μινα-

ρέδες). Την αισθητική των ανθρώπων της (η πέτρα, τα μπαλκόνια, οι εσωτερικές αυλές). Την ντροπή του συρματοπλέγματος -ντροπή γι' αυτούς που το μεθόδευσαν και συμβάλλουν στη διατήρησή του.

Μουσεία, μνημεία, φυλάκια, πλακόστρωτοι και ασφαλτόστρωτοι δρόμοι, μάρμαρο, μπετόν, πέτρα, γκράφιτι... συνθέτουν το μωσαϊκό της παλιάς πόλης, της γειτονιάς μας. Νέο και παλιό σμίγουν στον ίδιο δρόμο, ενίοτε στο ίδιο κτήριο. Και διαπιστώνουμε πως δεν χρειάζεται να διαλέξουμε οδό να πορευτούμε. Αποβάλλουμε το διαζευκτικό ή και επιλέγουμε το ΚΑΙ.

Και η παράδοση και η πρόοδος. Και το παλιό και το καινούργιο. Στον ίδιο δρόμο, στο ίδιο σπίτι, στον ίδιο άνθρωπο, χωράνε και τα δυο, για να έχουμε και μέλλον αλλά και παρόν -αναδυόμενο απ' το παρελθόν και ό,τι μας κράτησε όρθιους «στην κόχη τούτη την μικρή».

Τη γειτονιά μας, λοιπόν, τη συμπεριληπτική, αγαπάμε να την περπατάμε. Να μιλούμε με τους ανθρώπους που ζουν και επιχειρούν εδώ, βάζοντας όμορφες πινελιές στο κάδρο της. Ακολουθούν

κάποια κλικ στην Παλιά Πόλη. Και οι κουβέντες που κάναμε με τους ανθρώπους που επέλεξαν να δημιουργήσουν εδώ, δίνοντας ζωή στο ιστορικό κέντρο.

Μια καινούρια ιστορία στην Παλιά Πόλη

Σ

Βιβλιοπωλείο - Καφεαναγνωστήριο

Γιατί σε τούτο
τον τόπο
αναζητούμε
ευστάθεια!

«Στην παλιά Λευκωσία, εκεί που το σκοτάδι μαλώνει με το φως και η σκλαβιά δηλώνει συνεχώς την παρουσία της, ένα βιβλιοπωλείο καφεαναγνωστήριο δεσμεύεται να αναζητήσει με τους ανθρώπους του την αναγκαία ισορροπία και φιλοδοξεί να γράψει μια καινούργια ιστορία, παρέα με όλους όσοι περνούν και θα περάσουν απ' τους χώρους του. Τα βιβλία, ο κινηματογράφος, οι εκδηλώσεις, οι συζητήσεις καθορίζουν έναν άλλο ελεύθερο γαλαξία, που ανασάνει πλάι σε μια παλιά, καλή Λευκωσία.» (από την ιστοσελίδα του καφεαναγνωστηρίου).

43

Ένα βιβλιοπωλείο καφεαναγνωστήριο στην παλιά πόλη

- Πώς συμβάλλει η Παλιά Λευκωσία -και συγκεκριμένα ο χώρος εδώ- στην προβολή του τόπου μας και στην προώθηση του βιβλίου;

Μακάρι να συμβάλλει -δεν μπορώ να το πω μετά βεβαιότητας. Αν ισχύει όντως αυτό, νομίζω ότι οφείλεται στο γεγονός ότι η ίδια η Παλιά Πόλη, από μόνη της, έχει μια ισχυρή πολιτισμική ταυτότητα, κάτι που σχετίζεται με την αρχιτεκτονική των κτηρίων στην περιοχή και με το γεγονός ότι σε πολύ μικρή ακτίνα υπάρχουν πολλά μνημεία με σοβαρή ιστορία, που αφορούν μάλιστα διάφορες περιόδους της πόλης μας. Πρόκειται δηλαδή για μια περιοχή που έχει από μόνη της ένα ισχυρό πολιτισμικό αποτύπωμα.

Κατά δεύτερον, θα έλεγα ότι στην Παλιά Πόλη ευνοείται το αίσθημα της οικειότητας, λόγω ακριβώς της αρχιτεκτονικής των κτηρίων, που είναι πιο κοντά στα μέτρα της ανθρώπινης αισθητικής- απουσιάζουν, δηλαδή, τα πολύ ψηλά κτήρια, τα σπίτια είναι σε πιο ανθρώπινη κλίμακα.

Ένας τρίτος παράγοντας που ενδεχομένως παίζει κάποιο ρόλο είναι ότι στην Παλιά Πόλη συχνάζουν (για τους λόγους που προαναφέραμε) και ζουν άνθρωποι που έχουν σχέση με το βιβλίο, με τις τέχνες, ας πούμε ότι είναι μια περιοχή την οποία επιλέγουν για να ζουν άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών.

- Η συγκεκριμένη περιοχή έλκει και τουρίστες εκτός από ντόπιους;

Ναι, έλκει αρκετούς τουρίστες. Αφενός λόγω των μνημείων που έχει εδώ κοντά, όπως είναι η Πύλη Αμμοχώστου (το πιο καλοδιατηρημένο μνη-

μείο μιας πολύ μεγάλης και σημαντικής εποχής για την ιστορία του τόπου μας και ειδικότερα για τη Λευκωσία, της εποχής της Φραγκοκρατίας), η Παναγία η Χρυσαινιώτισσα (που είναι ο αρχαιότερος Ορθόδοξος ναός στην Παλιά Πόλη), αλλά και η Πράσινη Γραμμή και τα φυλάκια -μάρτυρες της Τουρκικής Εισβολής του 1974, τα οποία πολλοί τουρίστες επισκέπτονται από περιέργεια, για να διαπιστώσουν ιδίως όμμασι πώς είναι να ζεις σε μια περιοχή που τη διαιρεί ένα συρματοπλεγμα.

- Τι σας αρέσει πιο πολύ στην Παλιά Πόλη;

Προσωπικά και μου αρέσει και με βολεύει η Παλιά Πόλη. Ζω και εργάζομαι εδώ, κινούμαι με τα πόδια, κάτι για το οποίο θεωρώ τον εαυτό μου προνομιούχο. Εκτός αυτού, απολαμβάνω να βρίσκομαι στον πυρήνα της Πόλης, την αρχιτεκτονική της, τον τρόπο που είναι δομημένες οι γειτονιές της και το γεγονός ότι εδώ ζουν άνθρωποι που γνωρίζονται μεταξύ τους, παλιές οικογένειες, γεγονός που της προσδίδει τον χαρακτήρα του χωριού -με την έννοια της οικειότητας. Δεν έχει το απρόσωπο που έχουν οι μεγαλουπόλεις και που δυστυχώς αρχίσαμε να βλέπουμε και στην εκτός των τειχών Λευκωσία.

- Γιατί να επιλέξει κάποιος να επισκεφθεί το βιβλιοπωλείο σας;

Είμαστε ένα μικρό βιβλιοπωλείο και μπορεί να υστερούμε ως προς τις επιλογές των βιβλίων που κανείς μπορεί να βρει. Αλλά η επίσκεψη εδώ, όπως και σε οποιοδήποτε βιβλιοπωλείο οπουδήποτε, και η επαφή με το βιβλίο, έχει πολλαπλά οφέλη: αφενός γνωρίζει κανείς την «τελευταία λέξη» της σκέψης, δηλαδή το πώς σκέφτονται οι άνθρωποι, οι συγγραφείς, εκείνοι που γράφουν ανά το παγκόσμιο, ποια θέματα τους απασχολούν και πώς τα προσεγγίζουν και αφετέρου η ψυχή

του τέρπεται, δηλαδή ψυχαγωγείται, γίνεται καλύτερος μέσα από τη διαδικασία της ανάγνωσης.

Σε ό,τι αφορά το δικό μας βιβλιοπωλείο ειδικά, θα έλεγα ότι ως χώρος διακρίνεται για την αξιόλογη συλλογή έργων λαϊκής -κυρίως- τέχνης που το κοσμούν. Επίσης, επισκεπτόμενος τον χώρο, μπορεί κανείς να δει τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά των σπιτιών της Παλιάς Πόλης, τα οποία προσπαθήσαμε να διατηρήσουμε. Τέλος, επειδή έχουμε και το κομμάτι του καφενείου, μπορεί όλα αυτά που είπαμε να τα συνδυάσει με έναν καφέ και να χαλαρώσει, να ακούσει μουσική.

Κατά τ' άλλα, ας μείνει και κάτι για να ανακαλύψουν οι άνθρωποι που έρχονται εδώ!

- Ακούσαμε ότι στον χώρο αυτό λαμβάνουν χώρα και μικρές συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, προβολές θερινού σινεμά ' ισχύει αυτό; Αν ναι, τι είδους είναι η τέχνη που επιλέγετε να φιλοξενήσετε (εκτός από τη λογοτεχνία);

Ναι, ισχύει ότι κάνουμε διάφορες εκδηλώσεις που έχουν να κάνουν με αρκετές μορφές τέχνης όπως τον κινηματογράφο, το θέατρο, τη μουσική και εκθέσεις εικαστικού χαρακτήρα (χαρακτικά, έργα ζωγραφικής, κεραμική). Αρχικά, το κριτήριο είναι να μπορούμε πρακτικά να φιλοξενήσουμε τις εκθέσεις αυτές, γιατί δεν είμαστε ένας μεγάλος χώρος. Επίσης, θέλουμε ό,τι φιλοξενούμε να ταιριάζει με την αισθητική του χώρου μας -για παράδειγμα δεν μπορεί να είναι μια εκδήλωση με υψηλές εντάσεις ή μια εικαστική έκθεση με τεράστιους πίνακες ή έργα των οποίων η αισθητική και η ιδεολογία δεν μας εκφράζουν (π.χ. μισαλλόδοξα, προσβλητικά κ.λπ.). Οπότε, προσπαθούμε με βάση αυτά τα δύο κριτήρια να φιλοξενούμε οποιαδήποτε μορφή πολιτιστικής δραστηριότητας μπορούμε. Είμαστε, δηλαδή, ένα βιβλιοπωλείο που φιλοδοξεί να ενώνει τις τέχνες.

Κυριάκου Νέδη, Κυριακίδη Σοφία
Παρτζίλη Κατερίνα, Αναστασίου Ναυσικά Γ01

Μια κρυμμένη αυλή, με βουκαμβίλιες και ρεμπέτικη μουσική

- Γιατί επιλέξατε το σημείο αυτό στην Παλιά Πόλη για να φτιάξετε το Καφενείο;

Δεν θα επιλέγαμε τη σύγχρονη, την εκτός των τειχών Λευκωσία, διότι δεν διαφέρει σε τίποτα από μια οποιαδήποτε άλλη πόλη της Ελλάδας και της Ευρώπης. Επιθυμία μας ήταν να στήσουμε ένα καφενείο στην Παλιά Πόλη, που έχει μια διαφορετική ενέργεια. Βρήκαμε αυτόν τον χώρο και τον προσαρμόσαμε στις ανάγκες του Καφενείου, αλλά και της περιοχής, η οποία είναι ιστορική, με πολλά μνημεία, όπως το Παγκύπριο Γυμνάσιο (σχολείο 230 χρόνων, ίσως και το πρώτο γυμνάσιο πανελλαδικά), τα Μουσεία, η Αρχιεπισκοπή κ.λπ. Είναι, λοιπόν, μια πόλη ζωντανή, με παρόν και μέλλον, αλλά και ιστορία που δυστυχώς δεν αναδεικνύεται όπως θα έπρεπε.

- Πιστεύετε ότι το περιβάλλον της Παλιάς Πόλης ταιριάζει με το ρεμπέτικο τραγούδι, που ακούγεται στο μαγαζί σας; Αν ναι, πώς;

Το ρεμπέτικο είναι ένα είδος μουσικής ογδόντα-ενενήντα χρόνων στην Ελλάδα, το οποίο έχει έρθει και στη Λευκωσία πριν από αρκετά χρόνια. Πιστεύω πως ναι, ταιριάζει με το ύφος της περιοχής, την αναδεικνύει και αναδεικνύεται. Εκτός από ρεμπέτικα, βέβαια, κατά καιρούς διοργανώνουμε βραδιές με διαφορετικά είδη μουσικής, όπως τζαζ, ροκ, έντεχνο, παραδοσιακά. Πιστεύουμε ότι η Παλιά Πόλη μπορεί να γίνει συμπεριληπτική και πλουραλιστική.

- Τι σας αρέσει περισσότερο στην Παλιά Πόλη; Ποια μέρη επισκέπτεστε συχνά και ποια συναισθήματα σας γεννά αυτή η περιοχή;

Στην Παλιά Πόλη μάς αρέσει να περπατάμε. Μας δίνει τη δυνατότητα αυτή η ίδια η πόλη, που έχει τα σοκάκια της, τα δρομάκια της. Είναι μια ακίνδυνη πόλη, ήρεμη. Συχνά τα βήματά μας μάς οδηγούν στα σημεία κοντά στην Πράσινη Γραμμή, όπως είναι ο Άγιος Κασσιανός, η εκκλησία απέναντι από το φυλάκιο. Η Παλιά Πόλη μάς κάνει να αναρωτιόμαστε πώς οδηγηθήκαμε σε αυτή την απαράδεκτη κατάσταση, αλλά και μας κεντρίζει για να μην ξεχνάμε. Τα βαρέλια, τα συρματοπλέγματα, όλες αυτές τις ανοιχτές πληγές είναι καλό να μην τις ξεχνά κανείς. Η βόλτα στην Παλιά Πόλη είναι ένα μάθημα ιστορίας.

Μυράλη Αρετή, Μπάμπαλα Ανδρεάνα,
Χείς Ναταλία Γεωργία, Βασιλειάδη Μαρία Α51

Η τέχνη του δρόμου: Συζήτηση με τον καλλιτέχνη του δρόμου, Twenty three

Η τέχνη του δρόμου πρωτοεμφανίστηκε στη Νέα Υόρκη τη δεκαετία του 1960 και πλέον έχει εξαπλωθεί σε ολόκληρο τον δυτικό κόσμο. Τη δεκαετία του 1990 γνώρισε τη μεγαλύτερή της ακμή, όταν σημαντικές τοιχογραφίες του δρόμου έγιναν γνωστές στο ευρύ κοινό, ενώ οι καλλιτέχνες που τις φιλοτέχνησαν αναγνωρίστηκαν ως σημαντικές προσωπικότητες της τέχνης.

Ως καλλιτεχνική έκφραση, η τέχνη του δρόμου μπορεί να θεωρηθεί εξέλιξη των γκράφιτι, τα οποία εκφράζουν μια έντονη διαμαρτυρία κατά του κατεστημένου με πιο προκλητικό τρόπο, ενώ συχνά δημιουργούνται χωρίς την αισθητική που χαρακτηρίζει την τέχνη του δρόμου. Οπωσδήποτε, όμως, η τέχνη του δρόμου δεν πρέπει να συγχέεται με τον βανδαλισμό, που καταστρέφει και προσβάλλει. Στην Κύπρο, από το 2000 και εξής, αρκετοί Κύπριοι καλλιτέχνες ασχολούνται συστηματικά με την τέχνη του δρόμου. Εμείς είχαμε τη χαρά και την τιμή να συνομιλήσουμε με έναν από τους σημαντικότερους εξ αυτών, τον Twenty Three.

- Ποια είναι η σημασία του ονόματός σας;

Μέρος της γκράφιτι κουλτούρας από τις δεκαετίες του '60-'70 ήταν τα tags ονόματα του δρόμου (τα ψευδώνυμα, δεν είναι ακριβής μετάφραση). Είναι τρεις-τέσσερις οι αυτοβιογραφικές ιστορίες που με οδήγησαν να επιλέξω τον αριθμό είκοσι τρία, τις οποίες κρατώ για τον εαυτό μου.

- Γιατί επιλέξατε αυτή τη μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης;

Γιατί αλληλεπιδρά με διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Στην γκαλερί θα πάει πιο περιορισμένο κοινό, οι πιο φιλότεχνοι. Δεν απορρίπτω την γκαλερί, αλλά προτιμώ την αμεσότητα του δρόμου.

- Δημιουργείτε τέχνη στον δρόμο από εθελοντική πρωτοβουλία ή επί πληρωμή;

Κάνω και τα δύο.

- Έχετε ζήσει στο εξωτερικό; Πώς δέχεται η Κύπρος (η κοινωνία της Κύπρου) την τέχνη του δρόμου σε σχέση με ό,τι ισχύει αλλού;

Έχω ζήσει στην Ισπανία, την Ιταλία και το Μεξικό. Όταν ξεκίνησα το 2012 στην Κύπρο δεν ήταν εύκολο. Ύστερα από μια δεκαετία, και στην Κύπρο όπως και αλλού, νιώθω πλέον ότι υπάρχει μεγαλύτερη αποδοχή. Είναι πλέον τόσο μεγάλο το κίνημα, που διακρίνεται σε πολλές υποκουλτούρες και σχολές.

- Από πού αντλείτε ιδέες για τα έργα σας; Ποια θέματα θίγετε και γιατί;

Με εμπνέει ο τρόπος που οι άνθρωποι διαπραγματεύονται τις ταυτότητές τους συλλογικά και ατομικά. Με ενδιαφέρουν οι ιστορίες που δεν είναι γραμμικές και αναδεικνύουν τη ρήξη των ατόμων/συλλογικοτήτων με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον τους. Προσπαθώ να κατανοήσω πώς τα άτομα και οι ομάδες διαπραγματεύονται τις παραδοσιακές τους αντιλήψεις, γλώσσες ή ταυτότητες σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που είναι ρευστό και ευμετάβλητο.

- Ποια είναι τα θέματα που θίγουν οι καλλιτέχνες της street art στην Κύπρο; Ασχολούνται περισσότερο με εσωτερικά προβλήματα ή επηρεάζονται από όσα συμβαίνουν στο εξωτερικό;

Όπως και αλλού, μερικοί είναι πιο στρατευμένοι, κάποιοι κάνουν πιο διακοσμητική τέχνη, άλλοι κάνουν περισσότερο ταξικά/κοινωνικά έργα και άλλοι είναι πιο αναστοχαστικοί. Υπάρχει πολυμορφία. Πλουραλισμός.

- Το θέμα του Κυπριακού ζητήματος μπορεί να επανέλθει στο προσκήνιο μέσω της street art;

Δυστυχώς, δεν πιστεύω ότι μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο. Η τέχνη του δρόμου όμως, μπορεί να ξεκινήσει συζητήσεις, να μας προβληματίσει, να ανατρέψει τις πεποιθήσεις και να αποδομήσει τα στερεότυπά μας.

- Τι σκέφτεστε πρώτα, το μήνυμα που θέλετε να μεταδώσετε ή την εικόνα;

Συμβαίνουν και τα δύο ταυτόχρονα. Είναι μια δύσκολη διαδικασία. Συνήθως ερευνώ ένα συγκεκριμένο θέμα, μαζεύω πληροφορίες, δεδομένα, τα οποία μετατρέπω σε προσχέδια. Αυτά τα εξελίσσω συνέχεια, μέχρι να μείνω ικανοποιημένος από το τελικό αποτέλεσμα.

- Η τέχνη του δρόμου είναι νόμιμη; Πώς διαχωρίζεται από τον βανδαλισμό;

Είναι και νόμιμη και παράνομη. Η τέχνη του δρόμου είναι εικαστική παρέμβαση. Ο βανδαλισμός είναι καταστροφή. Βέβαια αυτά τα όρια είναι για

κάποια άτομα αυστηρά, ενώ για άλλα καθόλου. Εγώ έχω έναν συγκεκριμένο κώδικα σχετικά με το πώς επιλέγω τα σημεία που θα παρέμβω. Παραδείγματος χάριν δεν θα βάψω την πέτρα ενός σπιτιού του 19ου αιώνα.

- Ανησυχείτε μήπως τα έργα σας μεταφέρουν λανθασμένα μηνύματα ή παρερμηνευτούν;

Επιδιώκω να προβληματίσω τον κόσμο με τα έργα μου. Έτυχε να παρερμηνευτεί δουλειά μου. Είναι αναπόφευκτο. Δεν ανησυχώ. Η τέχνη πρέπει να προκαλεί τον διάλογο, τη διαφωνία, την αντιπαράθεση.

- Έχει καταφέρει η street art να κατακτήσει μια θέση στη θεσμοθετημένη σύγχρονη τέχνη;

Νομίζω πως ναι, έχει μπει στα μουσεία και στις γκαλερί, την ίδια ώρα όμως, καθώς εισέρχεται μέσα στο οικονομικό και πολιτικό σύστημα, υπάρχει περίπτωση να χάσει την ανατρεπτικότητα και την κριτική της ισχύ.

Νάτσιος Μιχαήλ – Άγγελος Β31

Ένας χώρος με παρελθόν, παρόν και μέλλον Οι διαδοχικές μεταμορφώσεις της Πλατείας Ελευθερίας

Η Πλατεία Ελευθερίας, στο κέντρο της Λευκωσίας, είναι ίσως η πιο γνωστή πλατεία της πρωτεύουσας αλλά και ολόκληρης της Κύπρου και συνδέεται άμεσα με την ιστορία του νησιού μας. Οι δρόμοι της έζησαν τα μεγαλύτερα γεγονότα της σύγχρονης ιστορίας της Κύπρου: διαδηλώσεις, συναυλίες, ομιλίες προσωπικοτήτων, αλλά και τα τανκς του πραξικοπήματος του 1974.

Στην πραγματικότητα, μέχρι πρόσφατα δεν είχε υπάρξει ποτέ πραγματική «πλατεία». Το 1882, επί Αγγλοκρατίας, η γνωστή πλατεία γεννήθηκε, όταν για πρώτη φορά δημιουργήθηκε άνοιγμα στο τέρμα της οδού Λήδρας. Εκεί τοποθετήθηκε μία ξύλινη γέφυρα που ένωνε τη νέα πόλη με την παλιά πάνω από την τάφρο των τειχών, για να μπορούν οι κυβερνητικοί υπάλληλοι της αποικιοκρατίας να μεταβαίνουν εύκολα στα γραφεία τους. Αυτό το πέ-

ρσμα έμεινε γνωστό ως άνοιγμα Λεμεσού ή Χατζησάββα ή Τρυπιώτη, μετέπειτα πλατεία Μεταξά και ακολούθως (από το 1974) πλατεία Ελευθερίας.

Η ξύλινη γέφυρα έγινε πέτρινη

Επί Αγγλοκρατίας, η ξύλινη γέφυρα αντικαταστάθηκε από άλλη, πέτρινη. Ο κόσμος χρησιμοποιούσε την πέτρινη γέφυρα για να πηγαίνει και η γέφυρα πλάταινε τόσο πολύ που θύμιζε πλατεία. Μετά το 2000, ο Δήμος Λευκωσίας πήρε την απόφαση να μετατρέψει τη γέφυρα αυτή σε πραγματική πλατεία. Το 2005, ανακοινώθηκε αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για τον επανασχεδιασμό της πλατείας, στον οποίο αναδείχθηκε νικήτρια η αρχιτεκτονική ομάδα του γραφείου της διεθνούς φήμης αρχιτέκτονα Ζάχα Χαντίντ. Το 2009, οι αρχικές εκσκαφές αποκάλυψαν αρχαιολογικά ευρήματα, που επέφεραν τροποποιήσεις στο αρχικό

σχέδιο. Τελικά, τα έργα ανάπλασης ξεκίνησαν το 2012 και μετά από πολλές καθυστερήσεις, λόγω και της τεχνικής πολυπλοκότητας του έργου, η νέα πλατεία παραδόθηκε στο κοινό το 2021.

Οι αντιδράσεις και οι ανάγκες

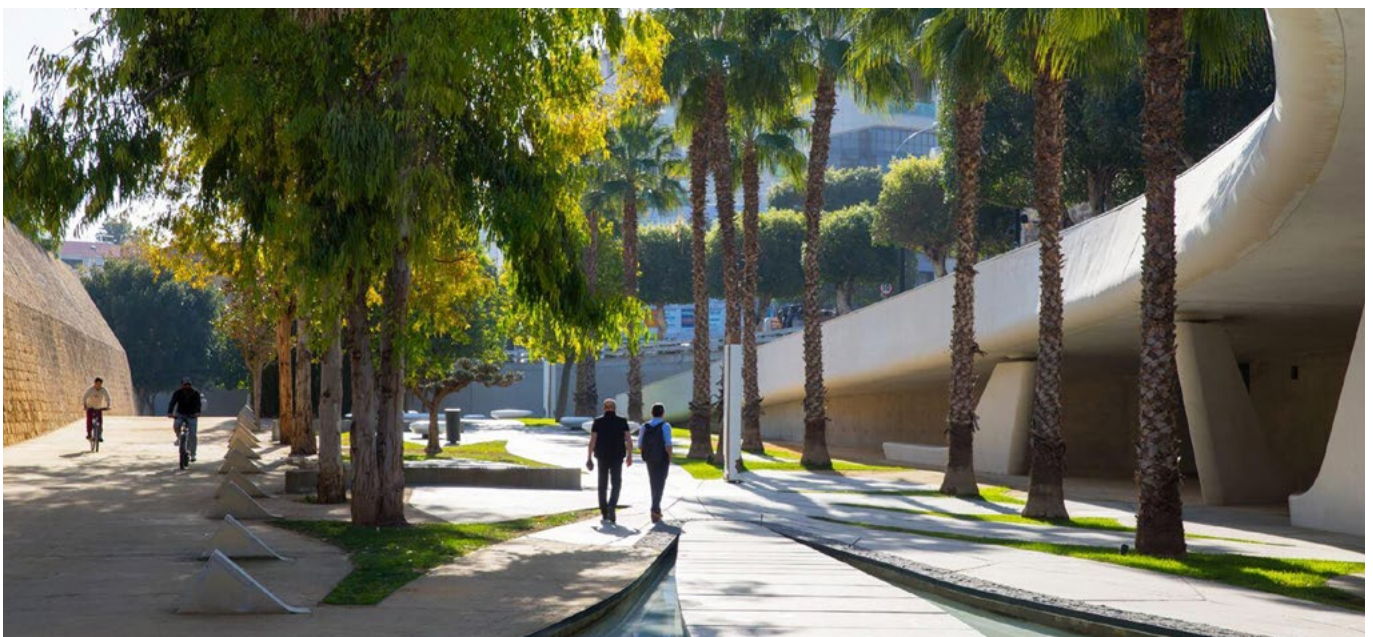
Για την αισθητική και λειτουργικότητα αυτού του πολυεπίπεδου και δυναμικού έργου έχουν εκφραστεί αντικρουόμενες απόψεις –από πολύ επαινετικές κριτικές μέχρι αρνητικές και επικριτικές γνώμες, για παράδειγμα ως προς την επιλογή των δέντρων που φυτεύτηκαν και την τοποθέτηση των φωτιστικών. Είναι γεγονός ότι ο σχεδιασμός της πλατείας είναι εντυπωσιακός και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν πολύ υψηλής ποιότητας – κάτι που αποδεικνύεται και από τις διεθνείς αξιολογήσεις και βραβεύσεις που έλαβε το έργο, όπως το Διεθνές Βραβείο Architecture Masterpiece, που έλαβε το συγκεκριμένο έργο το 2021. Από την άλλη, είναι γεγονός ότι θα απαιτηθεί πολύ προσεκτική συντήρηση του έργου από τον Δήμο Λευκωσίας, ώστε όλα τα στοιχεία της πλατείας (δάπεδα, μάρμαρα, σιντριβάνια, πίδακες νερού, σκάλες, φωτισμός) να διατηρηθούν σε άριστη κατάσταση.

Μια άλλη πνοή στην πρωτεύουσα

Στην πλατεία, όπως άλλωστε και σε όλο το μήκος της τάφρου της Λευκωσίας, σήμερα γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις, συναυλίες και προβολές. Τα βράδια ο χώρος φωτίζεται με διαφορετικά χρώματα, κάποτε μάλιστα φωτίζεται με ιδιαίτερο τρόπο, για τους εορτασμούς σημαντικών εθνικών ή άλλων επετείων ή για σκοπούς ευαισθητοποίησης του κοινού πάνω σε διάφορα κοινωνικά ζητήματα.

Αναμφίβολα, θα έλεγε κάποιος ότι ένα τόσο περιήλοκο αρχιτεκτονικό σχέδιο προσφέρει μια διαφορετική «πνοή» στην πρωτεύουσα, που εξακολουθεί έως σήμερα να παραμένει μοιρασμένη. Σύμφωνα με το ίδιο το αρχιτεκτονικό γραφείο, η δημιουργία νέων δημόσιων χώρων μέσα στην τάφρο επεκτείνεται ώστε να ακολουθεί τα ενετικά τείχη, κυκλώνοντας τη Λευκωσία και επανενώνοντας τα δύο «κομμάτια» της. Στη σύγχρονη εποχή, όπου η ελευθερία του ανθρώπου καταστρατηγείται και απειλείται, η Πλατεία Ελευθερίας ας δίνει το φως της στην Κύπρο αλλά και σε όλους τους λαούς για να διεκδικούν με κάθε μέσο το σημαντικότερο αγαθό, την ελευθερία τους.

Ζαχαριάδης Αντώνης Γ31

Το απόγευμα είναι... αλλιώς!

Το Σχολείο μας αλλάζει και ενσωματώνει καινοτόμα προγράμματα
ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗΣ-ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Πρόγραμμα STEAM - Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός

Μια μοναδική ευκαιρία. Μια καινοτομία στο δημόσιο σχολείο. Μια γόνιμη διαδικασία. Μια γοητευτική πρόταση. Στο Ολοήμερο Σχολείο Διαθεματικής - Διεπιστημονικής Μάθησης του Παγκυπρίου Γυμνασίου, η δημόσια εκπαίδευση προσφέρει για πρώτη φορά ένα πρόγραμμα που χρησιμοποιεί ένα διαφορετικό μοντέλο μάθησης, το οποίο θέτει στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας τους μαθητές· ένα πρόγραμμα ανεξάρτητο από το αναλυτικό των πρωινών μαθημάτων, που προσφέρει αφενός την άνεση της χαλαρότερης συναναστροφής και αφετέρου την οικείωση γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα από δράσεις ποικίλες, που τελούνται έξω από τους «κλειστούς» τοίχους των σχολικών αιθουσών - στη φύση, σε μουσεία και επιστημονικά εργαστήρια, στον... «έξω κόσμο»!

Με τη βοήθεια των υπεύθυνων εκπαιδευτικών τους, οι μαθητές μυούνται σε έναν άλλο, πιο ουσιαστικό και πιο ολοκληρωμένο τρόπο σκέψης,

έρχονται σε επαφή με τις απεριόριστες δυνατότητες της τεχνολογίας, έχουν τη δυνατότητα και τον χρόνο να εργαστούν σε ομάδες, να ερευνήσουν, να παρατηρήσουν, να προβληματιστούν, να δημιουργήσουν, να κατασκευάσουν, να δοκιμαστούν, να παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης τα πορίσματά τους, να αποκτήσουν βαθμύδον μια στάση κριτικής απέναντι στα πράγματα, μια διερευνητική ματιά, να οικοδομήσουν αυτοπεποίθηση.

Με τη συμμετοχή του Παγκυπρίου Γυμνασίου στο Πρόγραμμα αυτό, εγκαινιάζεται μια νέα εποχή για το Σχολείο, που το φέρνει ξανά στην πρωτοπορία των εκπαιδευτικών και πολιτιστικών πραγμάτων του τόπου, συνεχίζοντας την αδιάλειπτη ιστορική του πορεία μέσα στον χρόνο, που μένει πάντα πιστή στις αξίες του Ελληνισμού και της ελληνοχριστιανικής παράδοσης.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ « ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

Α΄ Τετράμηνο

Δράση: «Μελετώντας το θέμα που μας ενδιαφέρει..!»

Κατά το Α΄ Τετράμηνο, οι μαθητές και οι μαθήτριες τριών απογευματινών τμημάτων της Α΄ τάξης Γυμνασίου (Α1, Α2 και Α4), με υπεύθυνες εκπαιδευτικούς τις Φιλολόγους Νίκη Χριστοδούλου και Φωτεινή Θεοδούλου, παρακινήθηκαν να διερευνήσουν ένα θέμα που τους/τις ενδιέφερε, σύμφωνα με την πορεία που ακολουθείται στη μάθηση μέσω έργου: Αφού αναγνώρισαν το πρόβλημα που τους/τις ενδιέφερε να μελετήσουν, κατέγραψαν τα ερευνητικά τους ερωτήματα, ανέπτυξαν πιθανές ιδέες για τη λήψη πληροφοριών και για την τελική μορφή της παρουσίασής τους, επέλεξαν και υλοποίησαν την καλύτερη ιδέα, την οποία, στις περισσότερες περιπτώσεις, αναθεώρησαν και βελτίωσαν μετά από αξιολόγηση του έργου τους.

Φιλοσοφία: η Διαθεματικότητα

- Σφαιρική (και όχι κατακερματισμένη) προσέγγιση της γνώσης
- Δόμηση της γνώσης με εξερεύνηση διαφορετικών πτυχών ενός θέματος
- Μάθηση αυθεντική, προσαρμοσμένες μαθησιακές εμπειρίες

Μέθοδος: Η Μάθηση μέσω έργου

- Πρόσκτηση γνώσης μέσω εφαρμογής γνώσεων και δεξιοτήτων
- Συνεργασία για επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με την καθημερινή ζωή
- Δημιουργία ενός τελικού προϊόντος ή μιας παρουσίασης

Αποτέλεσμα: η Προσωπική ανάπτυξη

Οι δραστηριότητες της πρώτης επαφής των μαθητών και μαθητριών με το Πρόγραμμα αξιοποίησαν το πηγαίο ενδιαφέρον και τον ενθουσιασμό τους για το θέμα που τους ελκύει και τους χαρακτηρίζει, ώστε να εισαχθούν στον κόσμο της επιστημονικής έρευνας με βιωματικό και ευχάριστο τρόπο. Έτσι, κατέστη δυνατόν οι μαθητές και οι μαθήτριες να κατανοήσουν και να εφαρμόσουν στην πράξη, για να ικανοποιήσουν πραγματικές ανάγκες τους, τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, την κριτική σύγκριση και επιλογή πηγών, τον τρόπο συγγραφής περίληψης, τη σύνταξη άρθρου με αναφορά πηγών και παραπομπές, τη μεθοδολογία διατύπωσης ουσιαστών για την έρευνα ερωτημάτων, τις αρχές κατασκευής ερωτηματολογίου, τη διεξαγωγή συνέντευξης, την αντιμετώπιση δεοντολογικών ζητημάτων κατά την έρευνά τους, τη στατιστική ανάλυση δεδομένων, την πραγματοποίηση παρουσίασης με προσχεδιασμένο προφορικό δημόσιο λόγο.

Από τη δράση αυτή προέκυψαν **12 διαφορετικές ερευνητικές εργασίες**, των οποίων οι πρώτες διαφάνειες φαίνονται στην Εικόνα 1. Οι εργασίες παρουσιάστηκαν στην Ημερίδα «Ομόκεντροι Κύκλοι: Εγώ, η Πόλη μου, ο Κόσμος. Ρίχνοντας ένα βότσαλο στη λίμνη της έρευνας», στις 20 Δεκεμβρίου 2022. Η Ημερίδα τελέσθηκε υπό την αιγίδα και στην παρουσία του τέως Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, κ. Πρόδρομου Προδρόμου.

Εικόνα 1: Η πρώτη διαφάνεια κάθε εργασίας, όπως αυτή παρουσιάστηκε στην Ημερίδα «Ομόκεντροι Κύκλοι»

Ως κύρια πηγή πληροφοριών για τις έρευνες των μαθητών/μαθητριών αξιοποιήθηκαν τα ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις. Δημιουργήθηκαν συνολικά 10 ερωτηματολόγια στο Microsoft Teams (Εικόνα 2), τα οποία χορηγήθηκαν ηλεκτρονικά στους/στις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες στην κάθε έρευνα, και διενεργήθηκαν 10 διαφορετικές συνεντεύξεις (Εικόνα 3).

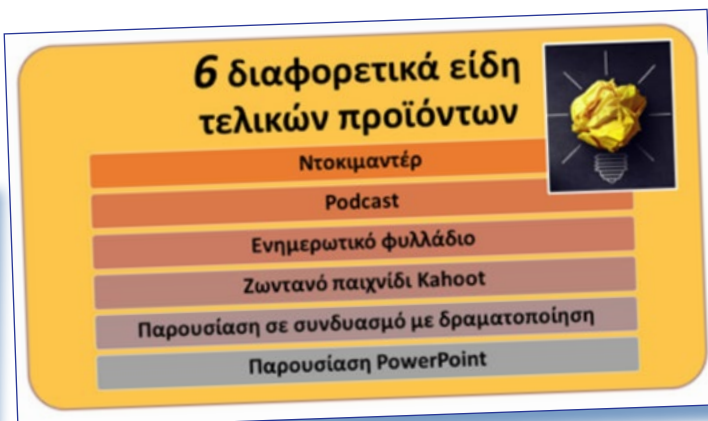

Εικόνα 2: Τα ερωτηματολόγια που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των ερευνών των μαθητών/μαθητριών για τη συλλογή πληροφοριών

Εικόνα 3: Οι συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο των ερευνών των μαθητών/μαθητριών για τη συλλογή πληροφοριών

Για την παρουσίαση των ερευνών τους στο κοινό, οι μαθητές/μαθήτριες επέλεξαν τρόπους που σχετίζονταν με τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους. Έτσι, δημιουργήθηκαν 6 διαφορετικά είδη τελικών προϊόντων, όπως φαίνονται στην Εικόνα 4.

Εικόνα 4: Τα τελικά προϊόντα των εργασιών που παρουσιάστηκαν στην Ημερίδα «Ομοκεντροι Κύκλοι»

Όλα τα τελικά προϊόντα των ερευνών που διενήργησαν οι μαθητές και οι μαθήτριες στην Κατεύθυνση «Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός» κατά το Α' Τετράμηνο του 2022-2023 είναι προσβάσιμα ηλεκτρονικά μέσω του συνδέσμου <https://tinyurl.com/erevnes2022> ή με σάρωση του ακόλουθου QR Code.

Β' Τετράμηνο

Δράση: «Υιοθετώ ένα έκθεμα»

Κατά το Β' τετράμηνο φοίτησης, οι μαθητές και οι μαθήτριες των απογευματινών τμημάτων Α1, Α2 και Α4 συμμετείχαν σε ένα πρόγραμμα Μουσειακής Αγωγής, το οποίο εν πολλοίς διαμόρφωσαν οι ίδιοι/ες, αξιοποιώντας με τον δικό τους τρόπο οδόσημα, που έθεσαν στον δρόμο τους οι υπεύθυνες εκπαιδευτικοί. Αφού εξοικειώθηκαν με την ορολογία της επιστήμης της Μουσειολογίας και τους τρόπους δημιουργίας και λειτουργίας του Μουσείου γενικότερα, εκτίμησαν την ιστορική, πολιτιστική, αισθητική και κοινωνική προσφορά των Μουσείων. Χρησιμοποιώντας την εφαρμογή Google Arts and Culture περιηγήθηκαν σε σπουδαία Μουσεία του κόσμου αναζητώντας εκθέματα. Έπειτα επισκέφθηκαν τα Μουσεία του Παγκυπρίου Γυμνασίου, όπου μέσα από παιχνίδια τύπου “Κυνήγι πληροφοριών” γνώρισαν καλά τον χώρο και το περιεχόμενο των Μουσείων. Ακολουθώντας οι μαθητές και οι μαθήτριες αφέθηκαν ελεύθεροι να επιλέξουν το έκθεμα που θα ήθελαν να υιοθετήσουν. Οι προσωπικότητες των παιδιών οδήγησαν στη συγκρότηση της δικής μας ετερόκλητης συλλογής εκθεμάτων προερχόμενης από όλες τις θεματικές ενότητες του Μουσείου, ως εξής:

Λιβελούλα διατηρημένη σε συνθετική ρητίνη

Σωτηρία Αθανασίου, Εβελίνα Αφαντίτη,
Κωνσταντίνος Δημητρίου Α2

Δισκέτες floppy disk

με εργασία μαθήτριας του 2005

Αμαλία Γκέζου, Λίζα Ακοτζιάν,
Μαρίνα Κριστίνα Αντρέι, Νικόλαος Γκρίντας Α2

Βάτραχος διατηρημένος σε συνθετική ρητίνη

Τάσος Αναστασίου, Γεώργιος Γκρίντας Α2

Οθωμανικοί σισανέδες

Παναγιώτης Αναστασίου, Ανδρέας Αχιλλέως Α2

Ηλεκτρονικός Υπολογιστής Apple III

Ανδρέας Παναγιώτου, Σωτήριος Βασιλείου,
Άγγελος Κοτανίδης Α3

Θεατρικό κοστούμι από παράσταση

του Παγκυπρίου Γυμνασίου (1960)

Νικόλας Βιολάντης, Χουάν Κάρλος
Μιλαντίνοβιτς, Χάρης Καραολής Α3

Κινητήρας φορτηγού Leyland (1960)

Χρήστος Ζαννέτος,
Ανδρέας Καλογερόπουλος Α3

Αναμνηστικό επάργυρο κουτί φέρον

σημείωμα από σχολείο των Αθηνών (1956)

Βασιλική Παπαδοπούλου,
Νεφέλη Χριστοδούλου Α3

Χαρακτικό Παναγία η Χρυσορρογιάτισσα και Ελεούσα

Χρίστος Παπανικολάου, Χριστόφορος
Σαρίδης, Χριστοδουλίδης Θεόδωρος Α3

Μαθητικές στολές Παγκυπρίου Γυμνασίου (1950 και 1960)

Στυλιάνα Παπουή, Μυριάνθη Χριστοφή Α3

Πρωτοσέλιδο της Εφημερίδας “Ελευθερία” της 29ης Ιανουαρίου 1956

Σπυρίδου Μελίνα,
Ναταλία Χατζηγιάννου Α3

Εγχειρίδια εποχής του χαλκού

Αλέξανδρος Χαραλάμπους,
Μάξιμος Χριστοφορίδης Α3

Κυνόδοντες νάνου ιπποπόταμου

Κωνσταντίνος Χριστοδούλου,
Σταύρος Χριστοφόρου Α3

Κάθε ομάδα δημιουργεί το δικό της τελικό προϊόν σε μορφή ντοκιμαντέρ, podcast, ψηφιακής παρουσίασης ή διαδραστικής εικόνας. Τα δημιουργήματα θα εγκατασταθούν δίπλα από τα εκθέματα στα Μουσεία του Παγκυπρίου Γυμνασίου (μέσω QR Code), διευρύνοντας έτσι την εμπειρία του μελλοντικού επισκέπτη με ζωντανές πληροφορίες για το έκθεμα, και καθιστώντας, παράλληλα, τους μαθητές και τις μαθήτριες συνδημιουργούς της ιστορίας του Παγκυπρίου Γυμνασίου.

Στόχοι της ενότητας

«Μουσειακή αγωγή - Υιοθετώ ένα έκθεμα»

Η ενότητα αυτή εξυπηρέτησε τους στόχους του Ολοήμερου Γυμνασίου Διαθεματικής - Διεπιστημονικής Μάθησης και της κατεύθυνσης “Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός” διότι:

- Ανέπτυξε γλωσσικές δεξιότητες γραπτού και προφορικού λόγου με τη μορφή επίσημης επιστολής, ηλεκτρονικού μηνύματος, συνέντευξης, συζήτησης κ.ά.
- Καλλιέργησε την εκτίμηση και αισθητική απόλαυση του πολιτισμού, δηλαδή των δημιουργημάτων του ανθρωπίνου πνεύματος που φυλάσσονται στο Μουσείο και στη Βιβλιοθήκη.
- Προσέδωσε ψηφιακές δεξιότητες.
- Εξάσκησε τις επικοινωνιακές δεξιότητες με γνωριμίες, επαφές και επισκέψεις.
- Αποτέλεσε μοντέλο διαθεματικής μάθησης, καθώς ο Πολιτισμός προσεγγίστηκε μέσα από τις επιστήμες και τα πεδία της Ιστορίας, Αρχαιολογίας, Κοινωνιολογίας, Γλωσσολογίας, Θεολογίας, Αγιογραφίας, Δημοσιογραφίας, Θεάτρου, Τέχνης, Τεχνολογίας, Μηχανικής, Φυσικής, Βιολογίας, Πληροφορικής.

Ο λόγος στους μαθητές και τις μαθήτριες

Ηταν μια Τρίτη, όπως κάθε άλλη, αρχές του Φλεβάρη. Το ρολόι έδειχνε 2:03 μ.μ. Πλέον όλοι είχαν μπει μέσα στην τάξη και τα πράγματα ήταν όπως πάντα ήρεμα. Η κυρία Φωτεινή ήταν στην έδρα και ετοιμαζόταν να μοιράσει κάτι φυλλάδια, εμείς περιμέναμε στα λιτά, τετράγωνα θρανία μας. Όταν είχαμε πλέον τα φυλλάδια στα χέρια μας, μείναμε όλοι έκθαμβοι: ο τίτλος έγραφε «Υιοθετώ ένα έκθεμα από το Μουσείο του Παγκυπρίου Γυμνασίου». Ξεκινήσαμε να γυρνάμε στους διπλανούς μας και να ρωτάμε όλοι την ίδια ερώτηση: «Τι σημαίνει;» Η καθηγήτρια, βλέποντας την κατάσταση μάς σταμάτησε και μάς ρώτησε τι εννοεί με το «υιοθετούμε», αλλά πριν προλάβει να απαντήσει κανένας συμπλήρωσε «Δεν θα το πάρετε στα σπίτια σας! Μεταφορικά!» Κάποιος σήκωσε το χέρι και είπε: «Να το φέρουμε στην καρδιά μας!» Αυτός ο κάποιος ήταν σωστός! Από τότε έχουν γίνει πολλά πράγματα. Πήγαμε στο Μουσείο πολλές φορές, είτε για ξενάγηση είτε για επιλογή εκθέματος, ακόμα και παρατήρηση του εκθέματος για άντληση πληροφοριών. Στα πρώτα μαθήματα φτιάχναμε τις ομάδες μας και επιλέγαμε το έκθεμα. Το δικό μας έκθεμα είναι τρεις δισκέτες ίδιου μοντέλου, από τη δεκαετία του 2000. Στα επόμενα μαθήματα, με τη βοήθεια του διαδικτύου και των πολλαπλών επισκέψεων στην πολυαγαπημένη μας Σεβέριο Βιβλιοθήκη, αντλήσαμε πολλές και σημαντικές πληροφορίες. Καταφέραμε, επίσης, με τις “ντετεκτιβικές” ικανότητές μας (απλώς χρησιμοποιήσαμε το αρχείο του σχολείου!), να εντοπίσουμε την ιδιοκτήτρια των δισκετών (η ίδια δεν ήξερε καν για την προσθήκη των δισκετών

της ως εκθέματος στο Μουσείο), η οποία μάς βοήθησε στη διεκπεραίωση της εργασίας μας. Τώρα, στα τελευταία μαθήματα ετοιμάζουμε το τελικό προϊόν: ένα ντοκιμαντέρ για το έκθεμα, την ιστορία του και την προσωπική του αξία. Μέσω της δράσης αυτής έχουμε αποκτήσει πολλές γνώσεις και δεξιότητες και είναι λυπηρό που αυτή η εμπειρία έρχεται σε ένα τέλος.

Γκρίντας Νικόλας, Αντρέι Μαρίνα Κριστίνα,
Ακοτζιάν Λίζα, Γκέζου Αμαλία Α2 (απογευματινό Α1)

Στην Κατεύθυνση «Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός», στο Β΄ Τετράμηνο της σχολικής χρονιάς, ασχολούμαστε με ένα έκθεμα του Μουσείου, για το οποίο θα δημιουργήσουμε μια πρόσθετη πηγή πληροφόρησης για τους επισκέπτες του Μουσείου. Οι πληροφορίες που θα γράφουμε βασίζονται σε βιβλία, ακόμα και σε ανθρώπους που είχαν σχέση με το έκθεμά μας στα παλαιότερα χρόνια.

Από την Κατεύθυνση «Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός» έχουμε μάθει πράγματα, από τα οποία έχουμε διατηρήσει μια μεγάλη ποσότητα πληροφοριών στο μυαλό μας. Μάθαμε να δουλεύουμε υπό πίεση και να προχωράμε πιο γρήγορα. Επιπλέον, καταφέραμε να αναπτύξουμε τη συνεργατικότητα, αλλά και την πειθαρχία μας. Επίσης, γίναμε πολύ πιο δημιουργικοί και διψούμε πλέον για ακόμη μια περιπέτεια!

Πιστεύουμε πως το «Υιοθετώ ένα έκθεμα» είναι ένα θέμα που ελκύει πολλούς μαθητές, αφού χρειάζεται να ψάξουμε πολλές πληροφορίες, έτσι ώστε να καταφέρουμε να βγάλουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ο τρόπος εργασίας που χρησιμοποιείται από τις καθηγήτριάς μας, μας καθοδήγησε βήμα-βήμα, έτσι ώστε μέσα σε

πολύ μικρό χρονικό διάστημα να καταφέρουμε να μελετήσουμε το θέμα που μάς δόθηκε.

Βιολάντης Νικόλας Α3 (απογευματινό Α2)

Η ομάδα μας, στο πλαίσιο της δράσης «Υιοθετώ ένα έκθεμα», υιοθέτησε το έκθεμα της Εικόνας της Παναγιάς της Χρυσορρογιάτισσας. Ως προέκταση του εκθέματος στοχεύουμε να δημιουργήσουμε μία διαδραστική εικόνα. Οι επισκέπτες του Μουσείου, αφού σκανάρουν έναν κωδικό QR code, θα βλέπουν την εικόνα στο κινητό τους σε υψηλή ανάλυση, και θα πατούν πάνω στα διάφορα σημεία, τα οποία θα παρουσιάζουν πληροφορίες για την εικόνα, για τον δημιουργό της εικόνας, καθώς και για τη μονή της Παναγιάς της Χρυσορρογιάτισσας. Αντλήσαμε πληροφορίες από διάφορα βιβλία της βιβλιοθήκης του σχολείου μας, της Σεβερείου Βιβλιοθήκης, από συναντήσεις μας με τον κύριο Μενέλαο Χριστοδούλου, απόφοιτο του Παγκυπρίου Γυμνασίου και Φιλολόγο που δίδαξε στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, καθώς και τον Υπεύθυνο του Αρχείου του Σχολείου μας, Βοηθό Διευθυντή Α΄, πατέρα Γεώργιο Χριστοδούλου. Τέλος, πήραμε πληροφορίες από έγκυρες πηγές στο διαδίκτυο για διάφορα θέματα που μας απασχολούσαν. Στη διάρκεια της δράσης αντιμετωπίσαμε πολλές δυσκολίες, όπως την ενσωμάτωση του οπτικοακουστικού υλικού στο κείμενο μας. Όμως, μέσα απ' τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε, αναπτύξαμε ποικίλες δεξιότητες και αποκτήσαμε γνώσεις όσον αφορά την έρευνα και τις δυσκολίες της, όπως την αναφορά των πηγών και της βιβλιογραφίας για κάθε εργασία. Η δράση «Υιοθετώ ένα έκθεμα» ήταν μία εξαιρετική δράση η οποία βοήθησε στον εμπλουτισμό των εκθεμάτων των Μουσείων

του Παγκυπρίου Γυμνασίου. Αδιαμφισβήτητα, η κατεύθυνση "Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός" του Ολοήμερου είναι μία κατεύθυνση που μας βοηθά στην αναδίπλωση της φαντασίας και της δημιουργικότητάς μας, που, σε συνδυασμό με την έρευνα, μάς κάνουν μικρούς επιστήμονες! Ελπίζω, το πρόγραμμα να συνεχιστεί με τον ίδιο ζήλο, να βελτιωθεί και να μας δημιουργήσει νέες αναμνήσεις και εμπειρίες!

Παπανικολάου Χρίστος Α3 (απογευματινό Α4)

Το έκθεμα που αποφασίσαμε να «υιοθετήσουμε» από το Μουσείο του Παγκυπρίου Γυμνασίου είναι η μαθητική στολή αγοριών και κοριτσιών. Μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς έχουμε σκοπό να δημιουργήσουμε ένα ντοκιμαντέρ, το οποίο θα περιγράφει τη μαθητική στολή. Για να συλλέξουμε πληροφορίες, πήραμε συνέντευξη από τον κ. Μενέλαο Χριστοδούλου, ο οποίος ήταν μαθητής και καθηγητής στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Επίσης, πήραμε συνέντευξη από την κ. Αίγλη Καμμίση, η οποία ήταν και αυτή μαθήτρια, καθηγήτρια, μία από τους ιδρυτές του Μουσείου του Παγκυπρίου Γυμνασίου και δωρήτρια της γυναικείας μαθητικής στολής. Η διαδικασία αυτή μάς φάνηκε πολύ ενδιαφέρουσα, αφού είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε τη στολή που φορούσαν οι μαθητές και οι μαθήτριες του Παγκυπρίου Γυμνασίου πριν από αρκετά χρόνια, αλλά και τα συναισθήματα και τις σκέψεις των μαθητών εκείνης της εποχής.

Χριστοφή Μυριάνθη και Παπούη Στυλιάνα Α3
(απογευματινό Α4)

■ εκινήσαμε «υιοθετώντας» ένα έκθεμα
■ από το Μουσείο του Σχολείου μας. Στη
■ δική μας περίπτωση το έκθεμα αυτό ήταν ένα αναμνηστικό κουτί, το οποίο στάλθηκε από το 35ο Δημοτικό Αθηνών στο Παγκύπριο Γυμνάσιο το 1956 με μία ευχή: να γίνει η ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Ακολουθώντας, μαζέψαμε πληροφορίες μέσα από συναντήσεις που κάναμε με τον Έφορο του Μουσείου και από διαφορές επισκέψεις άλλων καλεσμένων στο σχολείο μας. Ως τελικό προϊόν στοχεύουμε να κάνουμε ένα podcast το οποίο να περιγράφει τη συνομιλία μας με τα παιδιά που φοιτούν τώρα στο 35ο Δημοτικό Αθηνών, τη σχέση που είχαν τα σχολεία μας στο παρελθόν και πώς τώρα προσπαθούμε να την αναγεννήσουμε, με την ελπίδα η συνεργασία και η επικοινωνία να συνεχιστούν και στις επόμενες γενιές. Μέσα από αυτή τη δράση αποκτήσαμε δεξιότητες και γνώσεις, οι οποίες μας έκαναν να μάθουμε πώς να συλλέγουμε πληροφορίες σωστά και πώς να συνεργαζόμαστε και να δίνουμε όλο μας τον εαυτό, για να καταφέρουμε κάτι το οποίο θα μας ωφελήσει στο μέλλον. Αν έπρεπε να περιγράψουμε αυτή τη δράση με μία λέξη, θα λέγαμε «εξαίσια», αφού μας δίνει την ευκαιρία να κάνουμε κάτι που δεν κάναμε ποτέ ξανά, χαρίζοντάς μας επιπλέον γνώσεις και δεξιότητες.

Παπαδοπούλου Βασιλική
και Χριστοδούλου Νεφέλη Α3 (απογευματινό Α4)

Ένα βιωματικό εργαστήριο συγγραφέα

Η ομάδα μας, το απογευματινό τμήμα Α3, με υπεύθυνη εκπαιδευτικό τη φιλόλογό μας, Σκεύη Μεσημέρη, ασχολήθηκε το Α' τετράμηνο με το θέμα «Ποιος/α είμαι»· αυτή η δράση μάς βοήθησε να γνωριστούμε καλύτερα και να δέσουμε ως ομάδα. Είχαμε την ευκαιρία να δουλέψουμε πολύ διαφορετικά από ό,τι στην πρωινή τάξη. Μιλήσαμε και γράψαμε για στοιχεία της προσωπικότητάς μας, αποκαλύψαμε τα συναισθήματα και τον εσωτερικό μας κόσμο, λειτουργήσαμε ως ένα εργαστήριο συγγραφέα.

Πολλές φορές η καθηγήτριά μας λειτούργησε ως παράδειγμα γραφής, διδάσκοντάς μας διάφορες τεχνικές. Αξιοποιήσαμε τις αισθήσεις μας, παγώσαμε τον χρόνο, εστιάσαμε σε στιγμές, δώσαμε ρυθμό στα κείμενά μας, ακούσαμε πολλές φορές την ατάκα «Το γράψιμο έρχεται γράφοντας», προσθέσαμε, αφαιρέσαμε και αναδιατάξαμε τα κείμενά μας.

Στη συνέχεια παρουσιάσαμε στοιχεία του εαυτού μας, κάνοντας τις προσωπικές μας επιλογές για το κειμενικό είδος, τον δέκτη και τον σκοπό του κειμένου μας, χωρίς περιορι-

σμούς. Αρκετοί από μας επιλέξαμε να κάνουμε παρουσιάσεις στον υπολογιστή για αγαπημένους ήρωες και αθλήματα, άλλοι γράψαμε τη βιογραφία/το χρονολόγιο της ζωής μας, κάποιιοι φτιάξαμε infographics με ψηφιακούς χάρτες για αγαπημένα μας μέρη. Ιδιαίτερη έμπνευση μάς έδωσε η συνάντησή μας με τη συγγραφέα Νάσια Διονυσίου, η οποία απέσπασε το κρατικό βραβείο διηγήματος για το 2017. Η συγγραφέας μάς αποκάλυψε αρκετά μυστικά και έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην ψυχογράφηση ηρώων. Μετά από αυτή μας τη συνάντηση, αρκετοί από μας γράψαμε ένα διήγημα, με το οποίο στείλαμε τα δικά μας μηνύματα σχετικά με την ευρύτερη θεματική του «Ποιοι είμαστε».

Ολοκληρώσαμε την πρώτη αυτή εργασία φτιάχνοντας ένα πιο σύνθετο -ψηφιακό- κείμενο, τη δική μας σύντομη ταινία, για να αναπτύξουμε παράλληλα και τον ψηφιακό μας γραμματισμό. Αρχικά γράψαμε τα κείμενά μας κι έπειτα αναζητήσαμε το οπτικό υλικό που θα τα συνόδευε. Χρειάστηκε να διαβάσουμε αρκετές φορές το κείμενό μας για να πετύχουμε μια σωστή σε άρθρωση και ικανή να αποδώσει το νόημα ανάγνωση -τώρα αντιληφθήκαμε την αξία της καλής ανάγνωσης που μαθαίναμε στο Δημοτικό! Με πολλή δουλειά και επιμονή, η ταινία μας ετοιμάστηκε!

Η πρώτη μας εργασία, λοιπόν, που είχε στο επίκεντρο τον ΕΑΥ-ΤΟ, μας βοήθησε να γνωριστούμε, ενίσχυσε τη δημιουργικότητά μας, μας έδωσε ελευθερία επιλογών, ενδυνάμωσε τη γραφή μας και τον ψηφιακό μας γραμματισμό και, συνολικά, μας έδωσε αρκετά εφόδια για τη δεύτερη και πιο απαιτητική μας εργασία.

Οι μαθητές του Α3

Μαθητές σε ρόλο ερευνητή, δημοσιογράφου, συγγραφέα-σεναριογράφου, κινηματογραφιστή και μοντέρ...

Με το απογευματινό τμήμα Α3, πήραμε την πρωτοβουλία να δηλώσουμε συμμετοχή στο πρόγραμμα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου «Καταγράφουμε τη Μνήμη», για παραγωγή Ντοκιμαντέρ, ώστε να έχουν τα παιδιά την ευκαιρία να βιώσουν κοινωνικά τοποθετημένα γεγονότα γραμματισμού που εξυπηρετούν κοινωνικούς στόχους και έχουν νόημα για τα ίδια. Δόθηκε, λοιπόν, η ευκαιρία σε δώδεκα παιδιά της Α΄ Γυμνασίου, να οικειωθούν ρόλους ερευνητή, δημοσιογράφου, συγγραφέα-σεναριογράφου, κινηματογραφιστή και μοντέρ.

Το πρόγραμμα, έχοντας ως στόχο να καταγράψει τη μνήμη σε κάποιες υπό έμφαση θεματολογίες, μας παρέιχε τη δυνατότητα να κάνουμε τη δική μας θεματική επιλογή. Θέλοντας να καταγράψουμε τη μνήμη στα πλαίσια της αιφόρου ανάπτυξης και του περιβάλλοντος, αποφασίσαμε να αναζητήσουμε πληροφορίες από τους παππούδες των μαθητών για τον οικολογικό τρόπο ζωής τους και για τους φυσικούς τρόπους επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και μειωμένης κατανάλωσης.

Υιοθετώντας ρόλο ερευνητή, επισκεφθήκαμε το Πανεπιστήμιο Κύπρου, όπου κάναμε την αρχική μας έρευνα και εξοικειωθήκαμε με τον τρόπο αναζήτησης βιβλίων. Έπειτα, αναζητήσαμε σχετικά άρθρα και από το διαδίκτυο, αφού αξιολογήσαμε την αξιοπιστία τους. Καταρτίσαμε, έπειτα, προκαταρκτικούς καταλόγους ερωτήσεων, αφού τα παιδιά συζήτησαν με τις γιαγιάδες-παππούδες

τους. Τέλος, καταλήξαμε σε έναν κατάλογο ερωτήσεων και διαλέξαμε τα καταλληλότερα άτομα για να μας δώσουν συνέντευξη.

Αφού μαγνητοσκοπήσαμε τις πρώτες συνεντεύξεις, τις αξιολογήσαμε, ώστε στη δεύτερη σειρά συνεντεύξεων να πάρουμε απαντήσεις για θέματα που δεν είχαν συζητηθεί πολύ στην πρώτη φάση. Ακολούθησε η δεύτερη και τρίτη σειρά συνεντεύξεων από άλλα μέλη οικογενειών και από την κα Έλενα Χριστοδούλου, λειτουργό του Τμήματος Περιβάλλοντος. Χρειάστηκαν αρκετά μαθήματα για να γίνει η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων.

Σε ένα επόμενο στάδιο, μάθαμε από τους «παλιούς», δηλαδή παρακολουθήσαμε αρκετά ντοκιμαντέρ, αλλά και μια παρουσίαση από ομάδα μαθητών του Γυμνασίου Αγλαντζιάς για τον τρόπο εργασίας τους στα δικά τους ντοκιμαντέρ.

Κρατήσαμε σημειώσεις και καταγράψαμε ιδέες για τα στοιχεία που θα θέλαμε να ενσωματώσουμε οι ίδιοι στο έργο μας.

Έπειτα, τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες, ώστε να μπορέσουν να εντοπίσουν ποια αποσπάσματα από τις μακροσκελείς συνεντεύξεις θα αξιοποιούσαν στο ντοκιμαντέρ. Δούλεψαν γρήγορα και αποδοτικά, ήταν εξοικειωμένα με το υλικό: τα ίδια συνέθεσαν τα ερωτηματολόγια, πήραν τις συνεντεύξεις και έκαναν τις απομαγνητοφωνήσεις. Στη συνέχεια, αναζητήσαμε συνοδευτικό οπτικό υλικό στον ψηφιακό Ηρόδοτο, κάναμε έρευνα – αναζήτηση οπτικού υλικού στο αρχείο εφημερίδων του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και επισκεφθήκαμε το μουσείο Λαϊκής Τέχνης για ξενάγηση και λήψη απαραίτητου επιπρόσθετου οπτικού υλικού. Ακολούθησε συνάντηση με τον κ Ευαγόρα Καραγιώργη, για παραχώρηση της μουσικής που θα επένδυε το ντοκιμαντέρ.

Σε ρόλο μοντέρ... Αφού ολοκληρώσαμε την έρευνά μας και συλλέξαμε όλο το υλικό, έγινε η πρώτη γνωριμία μας με το επαγγελματικό πρόγραμμα σύνθεσης οπτικού υλικού Da Vinci Resolve. Πρόκειται για ένα αρκετά σύνθετο πρόγραμμα που μας παρέχει πάρα πολλές δυνατότητες. Το σενάριο του ντοκιμαντέρ στηριζόταν στις συνεντεύξεις, αλλά και σε αφηγηματικά κείμενα που συνέθεσαν, ανέγνωσαν και ηχογράφησαν τα παιδιά. Η επιλογή και το κόψιμο-μοντάζ των αποσπασμάτων γινόταν σε τρεις διαφορετικούς υπολογιστές.

Το αποτέλεσμα της δουλειάς μας το συζητήσαμε, ακολούθως, με λειτουργό του ΠΙΚ, μέσω διαδικτυακής συνάντησης. Πήραμε εισηγήσεις, συμβουλές, κάποιες επιπρόσθετες ιδέες. Κάνοντας, λοιπόν, διορθωτικές κινήσεις, ολοκληρώσαμε το ντοκιμαντέρ μας και το υποβάλαμε στον 13ο Διεθνή Μαθητικό Διαγωνισμό Ταινιών Μικρού Μήκους «Cinema... διάβασες;». Μέσω του Da Vinci Resolve τα παιδιά έφτιαξαν επίσης trailer για το ντοκιμαντέρ και συνέθεσαν ένα φιλμάκι με τα παραλειπόμενα, τις αστείες στιγμές και όλα τα στάδια της διαδικασίας αυτής.

Τον Μάιο τα παιδιά διοργάνωσαν και προετοίμασαν την παρουσίαση του ντοκιμαντέρ. Έφτιαξαν

πρόσκληση και αφίσα για την προβολή του και ολοκλήρωσαν την καταγραφή του σεναρίου για αποστολή στο Π.Ι.Κ. Κατά το τελευταίο μας μάθημα, στις 12 Μαΐου, φιλοξενήσαμε στο σχολείο μας τις οικογένειες και παππούδες των παιδιών και έγινε η προβολή του ντοκιμαντέρ και των εργασιών μας για το Β' τετράμηνο.

Ως καταληκτικό σχόλιο, θα έλεγα ότι οι μαθητές, στο πλαίσιο του προγράμματος Ελληνική Γλώσσα και Πολιτισμός, ερεύνησαν και διεύρυναν τις γνώσεις τους για την αειφόρο - βιώσιμη ανάπτυξη και τη σημασία της μείωσης - επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης αγαθών και συμμετείχαν βιωματικά στις μνήμες των προγόνων τους για την κυκλική οικονομία και τις κατεξοχήν οικολογικές τους πρακτικές. Επίσης, χρησιμοποίησαν τη γλώσσα σε αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας για παραγωγή προφορικών, γραπτών και ψηφιακών κειμένων (ερωτηματολόγιο, συνέντευξη, σενάριο, αφήγηση, διαφήμιση, αφίσα, παρουσίαση ενώπιον κοινού, ντοκιμαντέρ), ανέπτυξαν υψηλού επιπέδου ψηφιακό γραμματισμό και, φυσικά, ενίσχυσαν τις δεξιότητες επικοινωνίας τους: την ομαδικότητα, τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα.

Μπορείτε να παρακολουθήσετε το trailer και το ντοκιμαντέρ στο κανάλι του Παγκυπρίου Γυμνασίου στο Youtube.

Σκεύη Μεσημέρη, Φιλόλογος

Γνωρίζω την πόλη μου

Την τρέχουσα σχολική χρονιά, οι μαθητές και οι μαθήτριες της Β΄τάξης, υπό την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών τους, Φιλόλογων, Αναστασίας Χάματσου και Μαρίας Μπούκουρα, γνώρισαν και μας γνώρισαν την πόλη τους.

Συγκεκριμένα, εξερεύνησαν την περιοχή γύρω από το σχολείο τους, το ιστορικό Παγκύπριον Γυμνάσιον! Περιηγήθηκαν στα μουσεία, τα μνημεία και γενικότερα τα σημεία ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος του ιστορικού κέντρου της Λευκωσίας! Η προσπάθεια ήταν μέσα από μια διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση να γνωρίσουν το ανθρωπογενές και γεωφυσικό περιβάλλον της Λευκωσίας. Να κατανοήσουν την ιστορική της εξέλιξη μέσα από τον εντοπισμό, την παρατήρηση και τη μελέτη μνημείων διαφόρων ιστορικών περιόδων. Επίσης, να αντιληφθούν τα χαρακτηριστικά μίας πόλης – πρωτεύουσας, μέσα από τη γνωριμία με βασικούς θεσμούς

για τη λειτουργία του κράτους. Στο πλαίσιο αυτό επισκέφθηκαν τη Βουλή των Αντιπροσώπων και είχαν την ευκαιρία να συνομιλήσουν με αρμόδιους λειτουργούς της για τον ρόλο του Νομοθετικού Συμβουλίου στην κυπριακή πολιτεία.

Μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, τα παιδιά απέκτησαν δεξιότητες που αποτελούν πάγιο στόχο του προγράμματος, όπως:

1. Επίλυση προβλημάτων – π.χ. Να μπορούν να αναγνωρίζουν ένα σημείο ενδιαφέροντος στον χώρο, να το περιγράφουν μαθαίνοντας τη χρήση και την ιστορία του και να μπορούν να βρίσκουν τη θέση του στον χάρτη. Εξοικειώθηκαν με τη χρήση χάρτη και απέκτησαν δεξιότητες προσανατολισμού.

2. Επικοινωνία: Εξάσκησαν τον προφορικό και γραπτό λόγο, ανταλλάσσοντας σκέψεις και πληροφορίες με τους/τις συμμαθητές/τριές τους, συντάσσοντας ένα κατάλληλο για κάθε περίπτωση κείμενο.

3. Δημιουργικότητα: Σκέφτηκαν διάφορους τρόπους παρουσίασης ενός μνημείου (ιστορικό σημείωμα, ξενάγηση, δημιουργία σύντομης ταινίας, δημιουργία κωδικού QR, ζωγραφική αναπαράσταση).

4. Μεθοδολογία έρευνας: Για τη γνωριμία και την παρουσίαση των μνημείων που επέλεξαν να ασχοληθούν αναζήτησαν και μελέτησαν διάφορες πηγές.

5. Χρήση τεχνολογίας: Δημιουργία κωδικού QR, δημιουργία ψηφιακού χάρτη στον οποίον τοποθέτησαν μνημεία και σημεία ενδιαφέροντος της πόλης της Λευκωσίας και στον οποίο έκαναν ψηφιακή πλοήγηση.

6. Κοινωνικότητα: Έγιναν ξεναγοί στην Πόλη τους!

7. Δημόσια παρουσίαση εργασίας: Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν μέρος της εργασίας τους ενώπιον των συμμαθητών τους και ενώπιον κοινού. Η διαδικασία αυτή ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή τους και τους εκπαίδευσε στη διαχείριση του χρόνου και στην ανάπτυξη δημόσιου λόγου.

8. Συνεργασία: Δούλεψαν ομαδικά και έμαθαν μαζί με τους/τις συμμαθητές/τριές τους. Επικοινωνήσαν και λειτούργησαν ως μέρος μιας ομάδας για την ολοκλήρωση της μελέτης.

9. Κριτική σκέψη: Συγκέντρωσαν γνώσεις – πληροφορίες για το κάθε φορά υπό μελέτη μνημείο – κτήριο και αποφάσισαν ποια στοιχεία θα αποτελούσαν το τελικό κείμενό τους.

Το τελικό πολιτιστικό και εκπαιδευτικό προϊόν της προσπάθειας των μαθητών/τριών μας αποτέλεσε η χάραξη μιας ιστορικής γραμμής στον τοίχο του σχολείου μας, έργο στο οποίο δούλεψαν με ενθουσιασμό και σοβαρότητα. Αρκετά παιδιά, επέδειξαν ιδιαίτερη υπευθυνότητα και ζήλο για την ολοκλήρωση του έργου, θυσιάζοντας διαλείμματα και ελεύθερο χρόνο, πέρα από τις ώρες του ωρολογίου προγράμματος. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στους μαθητές/τριες: Αναστασίου Παναγιώτα, Ιακώβου Κυπριανό, Μπαχτιγιαριάν Λιουντμίλα, Μιχαήλ Καλλιρρόη, Μιχαηλίδου Μαρία, Νικολάου Άγγελος, Ολυμπίου Αβραάμ, Σινκλαίρ Σοφία, Σρέστα Μπιάνξ και Αγγελίδου Κατερίνα.

Στην ιστορική γραμμή τα παιδιά τοποθέτησαν, σε χρονολογική σειρά, τα Ενετικά τείχη της Λευκωσίας, τον καθεδρικό ναό του Αγίου Ιωάννη,

τον ναό του Αγίου Αντωνίου, το αρχοντικό Χατζηγιωργάκη Κορνέσιου, το Υδραγωγείο, την Ελληνική Σχολή Λευκωσίας (Παγκύπριο Γυμνάσιο), το Μαυσωλείο Φανερωμένης, τη Σεβέριο Βιβλιοθήκη, τη χάραξη της Πράσινης Γραμμής, το Μνημείο Ελευθερίας, τον Καθεδρικό ναό του Αποστόλου Βαρνάβα, και την πεζογέφυρα του Παγκυπρίου Γυμνασίου. Για την ιστορική γραμμή προτιμήθηκε το γαλάζιο χρώμα, εις ανάμνηση του Πεδιαίου ποταμού, ο οποίος διατρέχει την πόλη.

Το αποτέλεσμα δικαιώνει τις προσδοκίες των παιδιών και των υπεύθυνων καθηγητριών τους, Αναστασίας Χάματσου και Μαρίας Μπούκουρα, οι οποίες είχαν τον συντονισμό και τη γενική ευθύνη του έργου. Τέλος, τίποτα δεν θα γινόταν χωρίς την αμέριστη βοήθεια και στήριξη του διευθυντή του σχολείου μας κ. Λοΐζου Σέπου.

STEAM Μαθηματικά

Η μελέτη των μαθητών πάνω σε προσεγγιστικές μεθόδους του κανονικού εντεκαγώνου και η προσομοίωση της κατασκευής των τειχών σε μεγάλη κλίμακα στην αυλή του σχολείου.

Οι μαθητές της Β' Γυμνασίου επιστρατεύουν τα μαθηματικά για να επαναλάβουν σε κλίμακα το επίτευγμα του Τζούλιο Σαβορνιάνο να δημιουργήσει ένα κανονικό εντεκάγωνο για την προστασία της πόλης

Τα εμβληματικά οχυρωματικά τείχη της Λευκωσίας, που κτίστηκαν (στην τελική τους μορφή) από τους Βενετούς το 1567, έχουν σχήμα κανονικού εντεκαγώνου (δηλαδή με όλες τις πλευρές και τις γωνίες τους ίσες) με συνολική περιφέρεια περίπου ίση με 5 χιλιόμετρα. Μάλιστα, το Σχολείο μας, το Παγκύπριον Γυμνάσιον Λευκωσίας, βρίσκεται εντός των τειχών, στην καρδιά της παλιάς πόλης της Λευκωσίας, μόνο κάποια βήματα μακριά από την πύλη Αμμοχώστου.

Τα ενετικά τείχη αποτελούν ένα τεράστιο κτίσμα για την εποχή και τα δεδομένα της Κύπρου, το οποίο όμως αφήνει αρκετά ερωτηματικά ως προς τον τρόπο κατασκευής του. Αντίθετα με ένα κανονικό εξάγωνο, οκτάγωνο, δεκάγωνο ή ακόμη και δωδεκάγωνο, το κανονικό εντεκάγω-

νο δεν ανήκει στα σχήματα τα οποία μπορούν να κατασκευαστούν με κανόνα και διαβήτη. Το μήκος της πλευράς του δεν είναι σχεδόν ποτέ ακέραιος αριθμός, ούτε και οι γωνίες του (εσωτερική γωνιά και κεντρική) μπορούν να υπολογιστούν ακριβώς, πόσω μάλλον όταν σκεφτούμε τα μέσα που είχαν οι μηχανικοί και οι αρχιτέκτονες της τότε εποχής. Πώς κατάφερε άραγε ο αρχιτέκτονας των τειχών, Τζούλιο Σαβορνιάνο, να σχεδιάσει, να μετρήσει επί του εδάφους και να κατασκευάσει μαζί με την ομάδα του ένα τόσο άρτιο, συμμετρικό και μεγάλο κτίσμα, χωρίς τη χρήση δορυφορικών εικόνων, εργαλείων laser και drones; Ποια μέθοδο χρησιμοποίησαν για να προσεγγίσουν την κατασκευή αυτή και να πετύχουν ένα τόσο όμορφο αποτέλεσμα;

Η έρευνα και η κατασκευή

Εμείς ασχοληθήκαμε με την κατασκευαστική και μαθηματική διάσταση αυτού του αρχιτεκτονικού άθλου. Και αφού μελετήσαμε, πράξαμε! Το αποτέλεσμα της έρευνάς μας δε, πλέον θα βρίσκε-

ται μόνιμα στην κεντρική αυλή του Σχολείου μας! Ιδού λοιπόν τι κάναμε και τι ανακαλύψαμε!

Από τα μαθήματα της γεωμετρίας γνωρίζουμε ότι οι εσωτερικές γωνίες οποιουδήποτε εντεκαγώνου έχουν άθροισμα 1.620 μοίρες ακριβώς. Αφού όλες οι πλευρές και όλες οι γωνίες του είναι ίσες μεταξύ τους, η κάθε μία εσωτερική γωνία είναι ίση με $1.620^\circ/11$ και προσεγγιστικά ίση με 147° . Η κεντρική του γωνία είναι ίση με $360^\circ/11$ ή 32,7272 μοίρες.

Είναι ένα ιδιαίτερο σχήμα που δεν το συναντάμε συχνά σε κατασκευές στην καθημερινή μας ζωή. Διαπιστώσαμε ότι λόγω της πολυπλοκότητάς του έχει χρησιμοποιηθεί από διάφορες χώρες ως νόμισμα. Σχήμα κανονικού εντεκαγώνου έχει το καναδικό δολάριο, ένα παλιό αμερικανικό δολάριο του 1981, ένα νόμισμα από τη Μαδαγασκάρη αξίας 50-Ariary και ένα παλιό ινδικό νόμισμα αξίας 2 ρουπίων.

Η απορία και οι υποθέσεις

Οπως μάθαμε, το κανονικό εντεκαγώνο δεν είναι δυνατόν να κατασκευασθεί ούτε με βαθμονομημένο χάρακα και διαβήτη ούτε με τη μέθοδο της τριχοτόμησης της γωνίας (κατασκευαστική μέθοδος από τους αρχαίους Έλληνες, «νεύσις»). Αυτό το γεγονός μάς δημιούργησε την απορία για τον τρόπο με τον οποίο εργάστηκαν οι αρχιτέκτονες και μηχανικοί των Βενετών, με πολεοδομικά μέσα και εργαλεία πιο περιορισμένα από τα σύγχρονα.

Η πρώτη μας υπόθεση είναι και η πιο προφανής και μαθηματικά απλούστερη: ο υπολογισμός σε χαρτί των διαστάσεων ενός κανονικού εντεκαγώνου χρησιμοποιώντας απλές μεθόδους υπολογισμού από τη γεωμετρία και την τριγωνομετρία. Γνωρίζοντας ότι το μήκος της περιφέρειας του νοητού κύκλου στο οποίο είναι εγγεγραμμένα τα τείχη είναι περίπου 5 χιλιόμετρα, υπολογίζουμε εύκολα –τελικά– το μήκος της πλευράς του

κανονικού μας εντεκαγώνου, ίση με 445 μέτρα. Οι αρχιτέκτονες και μηχανικοί, κινούμενοι δεξιόστροφα υπό γωνία 147 μοιρών και απόσταση 445 μέτρων κάθε φορά κατάφεραν την κατασκευή του κανονικού εντεκαγώνου με αρκετά μεγάλη ακρίβεια.

Οι εναλλακτικές μέθοδοι

Έχουμε βρει και δύο εναλλακτικές μεθόδους κατασκευής, αρκετά πιο σύνθετες, που δίνουν όμως πολύ καλές προσεγγίσεις. Η πρώτη προσεγγιστική μέθοδος (την οποία και εφαρμόσαμε στην κατασκευή στην κεντρική αυλή του σχολείου μας) περιλαμβάνει κατασκευή κύκλου με ακτίνα ΟΑ (και διάμετρο ΒΟΑ), όπου χαράσσουμε και την κάθετη ακτίνα ΟΓ. Η μεσοκάθετος του ευθυγράμμου τμήματος ΟΓ (που το τέμνει στο σημείο Δ) τέμνει τον κύκλο στο σημείο Ε. Αντίστοιχα, με τη μεσοκάθετο του ΕΔ (που τέμνει το τμήμα ΕΔ στο σημείο Ζ), βρίσκουμε το σημείο Η, που είναι το ίχνος της ευθείας ΟΖ στην περιφέρεια του κύκλου. Με κέντρο το σημείο Β και ακτίνα το ΒΗ βρίσκουμε το σημείο τομής Θ με τον κύκλο. Με κέντρο το σημείο Θ και σταθερή πλέον ακτίνα το μήκος ΘΗ, κινούμενοι διαδοχικά και επαναληπτικά σχηματίζουμε τελικά το κανονικό εντεκαγώνο με σχετικά πολύ μικρές αποκλίσεις (7 πλευρές με απόκλιση 0,37% και 4 πλευρές με απόκλιση 0,61%). Κι αν αυτά είναι λίγο... μπερδεμένα, αξίζει τον κόπο να δείτε τη σχετική φωτογραφία, με τα σχέδιά μας επί χάρτου.

Η δεύτερη προσεγγιστική μέθοδος περιγράφεται αναλυτικά από τον T. Drummond κατά το 1800, ακολουθώντας χαλκογραφία του 1698. Είναι πιο απλή από την πρώτη, αλλά σχηματίζει το κανονικό εντεκαγώνο με μεγαλύτερη απόκλιση.

Κατασκευάζοντας διαδοχικά μεσοκαθέτους και ίσα τόξα που διδαχθήκαμε στην Α' τάξη Γυμνασίου φτάνουμε σε μια αρκετά καλή προσέγγιση της πλευράς του κανονικού εντεκαγώνου.

Ακολουθώντας, με διαδοχικά ίσα τόξα πάνω στην περιφέρεια του αρχικού κύκλου, σχηματίζουμε το τελικό σχήμα.

Το αποτέλεσμα και η... μονιμοποίηση

Αν και αρκετά πιο περίπλοκη, η πρώτη προσεγγιστική μέθοδος ήταν αυτή που μας κέντρισε το ενδιαφέρον, λόγω και της υψηλής ακρίβειάς της στο τελικό αποτέλεσμα. Χρησιμοποιώντας απλά υλικά, όπως σχοινί, βαθμονομημένο χάρακα και χρωματιστές κιμωλίες, κατασκευάσαμε με τη βοήθεια του καθηγητή μας ένα κανονικό εντεκάγωνο (εγγεγραμμένο σε κύκλο ακτίνας 5 μέτρων) μαζί με όλες τις βοηθητικές γραμμές και κυκλικά τόξα που χρησιμοποιήσαμε στην πορεία. Ακολουθώντας πιστά τις οδηγίες, φτάσαμε σε ένα αρκετά ικανοποιητικό αποτέλεσμα, με κάθε πλευρά του εντεκαγώνου να προσεγγίζει τα 2,82 μέτρα, που θα ήταν το ιδανικό.

Τέλος, με ιδιαίτερη χαρά πληροφορηθήκαμε από τον Διευθυντή του Σχολείου μας, κ. Λοίζο Σέπο, ότι ο κόπος μας δεν θα πάει «χαμένος», αφού μας

ζήτησε να αντικαταστήσουμε τις γραμμές με τις κιμωλίες με ανεξίτηλα έντονα χρώματα. Με αυτόν τον τρόπο η έρευνά μας θα αποτελεί πλέον ένα έκθεμα στην κεντρική αυλή του σχολικού μας χώρου, εξηγώντας και στους υπόλοιπους συμμαθητές μας τη δουλειά μας. Αυτή η εργασία/έρευνα ήταν για μας πολύ ξεχωριστή, λόγω της ιδιαιτερότητάς της, της πολυπλοκότητας αλλά και της σχέσης της με την ιστορία της πόλης μας.

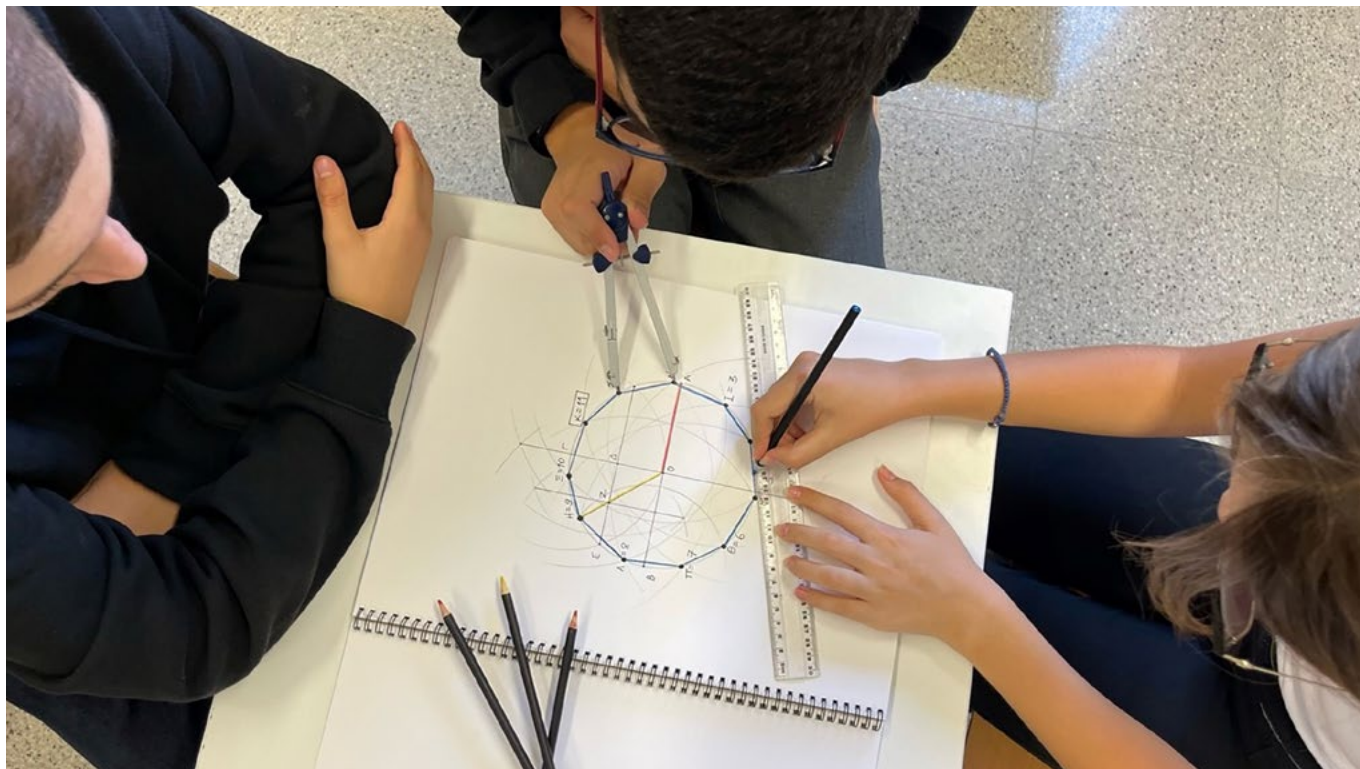
**Ολυμπίου Αβραάμ, Ιακώβου Κυπριανός,
Μπαχτιγιαριάν Λιουντμίλα Β2**

**Υπό την καθοδήγηση του Καθηγητή
Μαθηματικών Γιάννη Λαζάρου**

Σημείωση: Η δράση αυτή ήδη έχει εγκριθεί από τον Ευρωπαϊκό Φορέα Πιστοποίησης STEM SCHOOL LABEL και δημοσιεύτηκε στην επίσημη σελίδα του, ως παράδειγμα ορθής πρακτικής και εφαρμογής των κατάλληλων κριτηρίων STEAM εκπαίδευσης προς άλλα STEAM σχολεία της Ευρώπης.

Βίντεο από την μόνιμη απεικόνιση/ σχεδιασμό του έργου στην κεντρική αυλή του σχολείου, στον ακόλουθο σύνδεσμο στο youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=hMxHne54B4>

STEAM

ΚΥΡΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (PROJECTS) Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ

Α΄ ΤΑΞΗ: Ρομποτική

Για τις ανάγκες του κύριου project της Α΄ τάξης για το Α' τετράμηνο, οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τη Ρομποτική και συγκεκριμένα με τα LEGO Education SPIKE Prime. Αφού διερεύνησαν και κατανόησαν την έννοια του ρομπότ, κατασκεύασαν μικρές αυτοκινούμενες μηχανές. Κατάφεραν δε, με απλές εντολές που έδιναν από τον υπολογιστή τους, να μετακινούν το ρομπότ τους προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Οι ρομποτικές κατασκευές είχαν ποικιλία, ως αποτέλεσμα των διαφορετικών επιλογών των παιδιών - κατασκευαστών.

Ρομποτικά αυτοκινητάκια – συναρμολόγηση από μαθητές της Α΄ τάξης

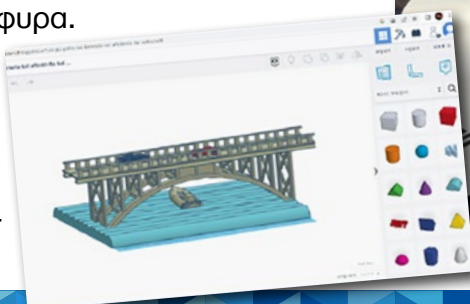
Β΄ ΤΑΞΗ: Γέφυρες

Σχεδιασμός/Κατασκευή μοντέλου σε 3D

Κατά το Α' τετράμηνο, οι μαθητές της Β΄ τάξης ασχολήθηκαν με το project «Γέφυρες: Σχεδιασμός και Μοντελοποίηση».

Συγκεκριμένα -και με αφορμή τη νέα γέφυρα του Σχολείου μας, που συνδέει το παλιό κτήριο του Παγκυπρίου Γυμνασίου με τη νέα πτέρυγα (εργαστήρια),- οι μαθητές ερεύνησαν, ανέλυσαν και στο τέλος προσπάθησαν να σχεδιάσουν/κατασκευάσουν μια δική τους γέφυρα.

Ο σκοπός ήταν να καταλάβουν τη μέθοδο σχεδιασμού και -με την κατάλληλη έρευνα- να βρουν κι άλλες γέφυ-

ρες της αρεσκείας τους, να διερευνήσουν τους λόγους που «επέβαλαν» την κατασκευή τους, να μάθουν ποια υλικά χρησιμοποιήθηκαν και να κατανοήσουν τις παραμέτρους που λήφθηκαν υπόψη για την κατασκευή τους.

Οι κατασκευές των παιδιών έγιναν κατορθωτές με τη βοήθεια των λογισμικών 123D-Design και Tinkercad. Λόγω της πολυπλοκότητας του εγχειρήματος και της χρονοβόρας διαδικασίας που απαιτείται, οι πιο πολλές ομάδες πήραν έτοιμη γέφυρα από το διαδίκτυο και έκαναν δικές τους τροποποιήσεις. Στη συνέχεια, έγινε προσπάθεια να τυπωθούν οι γέφυρες σε τρισδιάστατο εκτυπωτή.

Σημείωση: Κατά τη φετινή σχολική χρονιά έχει γίνει καταγραφή και είναι πλέον διαθέσιμο αναλυτικό διαθεματικό πρόγραμμα με στόχους και δείκτες (για κάθε μάθημα STEAM ξεχωριστά: Σχεδιασμός και Τεχνολογία, Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Πληροφορική, Μαθηματικά).

Τόσο το πρόγραμμα της Ρομποτικής όσο και το πρόγραμμα για τις Γέφυρες που εφαρμόσαμε, έχει ήδη υποβληθεί και εγκριθεί από τον Ευρωπαϊκό Φορέα Πιστοποίησης STEM SCHOOL LABEL και δημοσιεύτηκε στην επίσημη σελίδα του, ως παράδειγμα ορθής πρακτικής και εφαρμογής των κατάλληλων κριτηρίων STEAM εκπαίδευσης προς άλλα STEAM σχολεία της Ευρώπης.

Οι καθηγητές της STEAM κατεύθυνσης κατά τη σχολική χρονιά 2022-2023:

Μάριος Σαββίδης (Σχεδιασμός και Τεχνολογία), Παναγιώτης Αξαόπουλος (Φυσική), Άντρη Χρίστου (Πληροφορική), Μαρία Ηροδότου (Χημεία), Ρένα Βλάχου (Βιολογία) και Γιάννης Λαζάρου (Μαθηματικά).

ΚΥΡΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ (PROJECT) Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ Α' και Β' ΤΑΞΗ: Σύγχρονο Θερμοκήπιο (σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου)

Η αειφόρος ανάπτυξη αναφέρεται στην οικονομική ανάπτυξη που σχεδιάζεται και υλοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα. Προϋποθέτει ανάπτυξη των παραγωγικών δομών της οικονομίας παράλληλα με τη δημιουργία υποδομών, για μία ευαίσθητη στάση απέναντι στο περιβάλλον και στα οικολογικά προβλήματα. Βασικό στοιχείο είναι η ισορροπία μεταξύ παραγωγής αγαθών και πρώτης ύλης. Στόχος των αειφόρων διαδικασιών είναι να επιτύχουν περισσότερη παραγωγή με μικρότερη δαπάνη πρώτης ύλης, γι' αυτό η αειφόρος ανάπτυξη αναφέρεται μαζί με την ανακύκλωση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τον βιοκλιματικό σχεδιασμό. Η αειφόρος ανάπτυξη υπονοεί ότι οι φυσικοί πόροι υφίστανται εκμετάλλευση με ρυθμό μικρότερο από αυτόν με τον οποίον

ανανεώνονται, διαφορετικά λαμβάνει χώρα περιβαλλοντική υποβάθμιση.

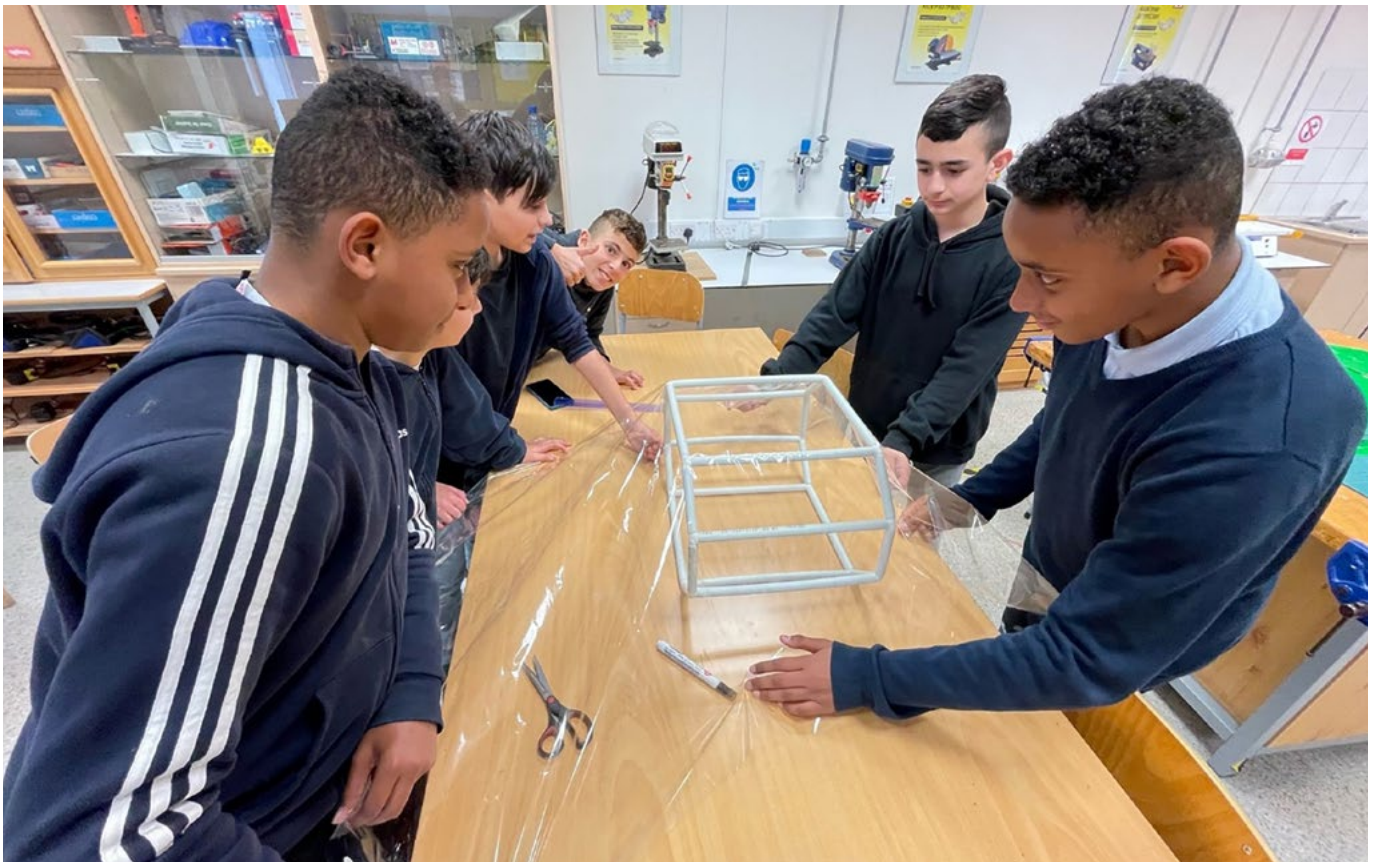
Οι μαθητές/μαθήτριες κλήθηκαν να ερευνήσουν θέματα που αφορούν την κλιματική αλλαγή (κλιματική κρίση), η οποία αποτελεί βασικό παράγοντα υποβάθμισης του περιβάλλοντος, με αρνητικό αντίκτυπο στην ασφάλεια των τροφίμων και των υδάτων, την πρόσβαση στους φυσικούς πόρους και στην ανθρώπινη υγεία. Συγκεκριμένα, έγινε διερεύνηση σημαντικών παραμέτρων του θέματος, όπως η καύση ορυκτών καυσίμων, η αποψίλωση των δασών και η εντατική γεωργία και κτηνοτροφία που επηρεάζουν ολοένα και περισσότερο το κλίμα και τη θερμοκρασία της γης.

Οι μαθητές/μαθήτριες διερεύνησαν, επίσης, θέματα που αφορούν την αειφόρο παραγωγή

και κατανάλωση, αλλά και τη μείωση της σπατάλης των τροφίμων. Συγκεκριμένα, κατασκεύασαν (από ανακυκλωμένα υλικά) ένα πρότυπο μίνι θερμοκήπιο (μοντέλο) παραγωγής τροφής με σύγχρονα συστήματα άντλησης νερού και έλεγχο των αβιοτικών παραγόντων, με τη χρήση μικροελεγκτή Arduino, τροφοδοτούμενου με ηλιακή ενέργεια. Οι σπόροι που φυτεύτηκαν στο θερμοκήπιο και στον λαχανόκηπο ήταν βιολογικοί. Τόσο το μίνι θερμοκήπιο όσο και ο λαχανόκηπος χρησίμευσαν ως πεδίο επιστημονικής έρευνας. Τα αποτελέσματα (βλάστηση, ανάπτυξη και παραγωγή τροφής) καταγράφονταν, καθώς οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούσαν τις έννοιες του αειφόρου σχεδιασμού σε θέματα που αφορούν την αειφόρο παραγωγή και κατανάλωση και την κλιματική αλλαγή.

Το όλο εγχείρημα υπήρξε ιδιαίτερα απαιτητικό για τα παιδιά, αφού στην πορεία της χρονιάς εμφανίστηκαν ποικίλα προβλήματα που έπρεπε να χειριστούν και επιλύσουν επιτυχώς· αυτός είναι άλλωστε ένας από τους κύριους στόχους των προγραμμάτων STEAM: η επίλυση προβλημάτων, η κριτική σκέψη και η ομαδικότητα.

Το πρόγραμμα του Σχολείου για το Σύγχρονο Θερμοκήπιο θα σταλεί επίσης για έγκριση από τον Ευρωπαϊκό Φορέα Πιστοποίησης STEM SCHOOL LABEL και δημοσίευση στην επίσημη σελίδα του, ως παράδειγμα ορθής πρακτικής που πληροί τα κριτήρια STEAM εκπαίδευσης.

Μαθητές της Α' τάξης εκπαίδευσης του Παγκυπρίου Γυμνασίου, καθώς προετοιμάζουν το δικό τους πρωτότυπο θερμοκήπιο, αφού έχουν σχεδιάσει/εκτυπώσει δικά τους κομμάτια (τεχνική MAKER SPACE)

Ευρωπαϊκή Πιστοποίηση STEAM Προγράμματος Παγκυπρίου Γυμνασίου

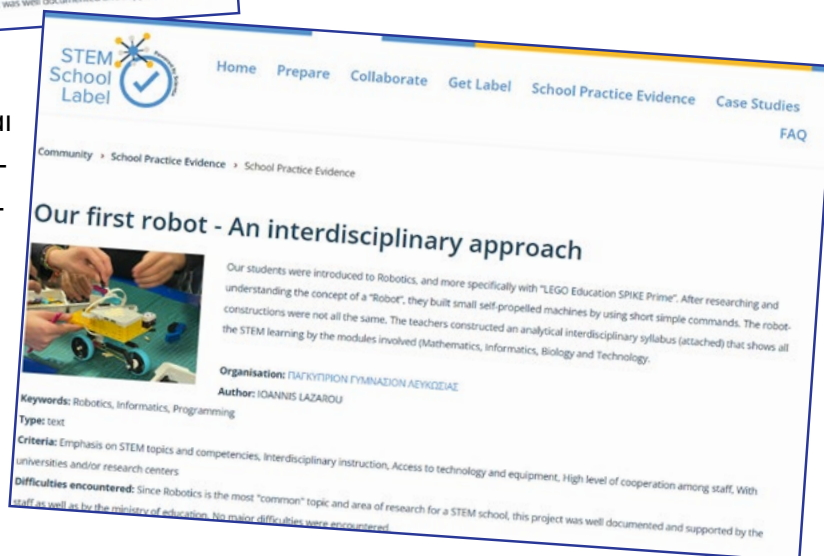
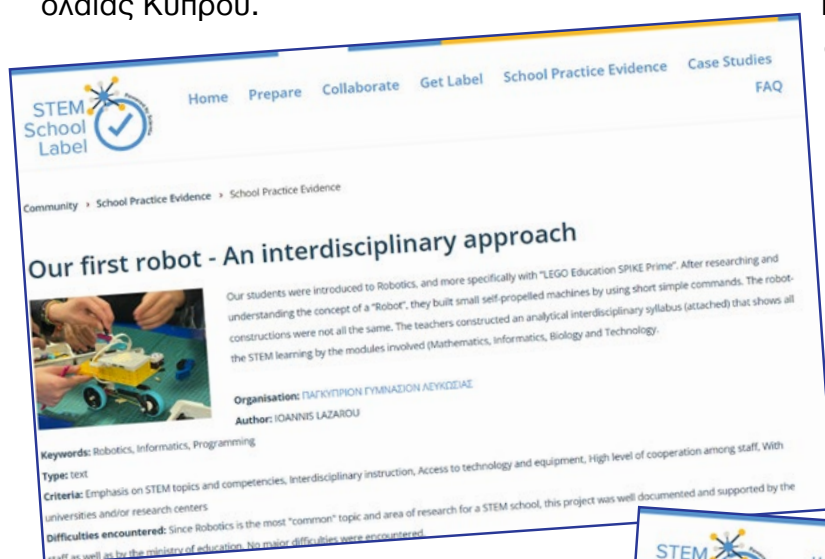
Οπως έχει λεχθεί στα κείμενα που παρουσιάζουν τις δράσεις των απογευματινών τμημάτων, το Σχολείο μας ξεκίνησε φέτος τη διαδικασία πιστοποίησης και ελέγχου των κριτηρίων του προγράμματος της STEAM κατεύθυνσης και των δράσεων που ακολουθεί, με το πιστοποιητικό STEM SCHOOL LABEL από τον Ευρωπαϊκό Φορέα Scientix, εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου.

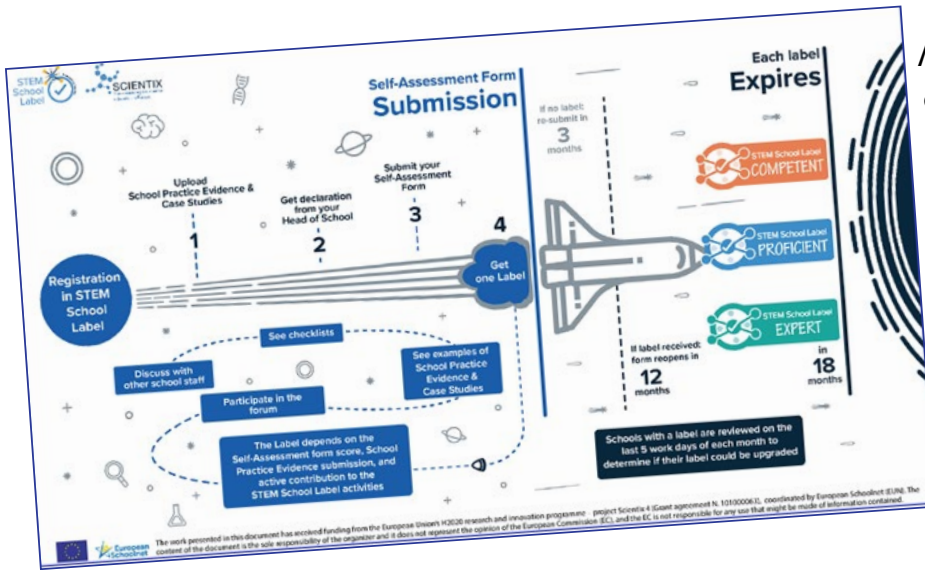
Συνολικά φέτος, 7 (κύρια και δευτερεύοντα) projects μας (STEAM school assessments) και 1 Case Study έχουν ήδη υποβληθεί και εγκριθεί από τον Ευρωπαϊκό Φορέα Πιστοποίησης STEM SCHOOL LABEL. Έχουν δε ήδη δημοσιευτεί από τον φορέα στην επίσημη σελίδα του, ως παράδειγμα ορθής πρακτικής και εφαρμογής των κατάλληλων κριτηρίων STEAM εκπαίδευσης προς άλλα STEAM σχολεία της Ευρώπης. Το φετινό πρόγραμμα του Σχολείου μας, αλλά και οι δράσεις των μαθητών και καθηγητών της STEAM Εκπαίδευσης του Παγκυπρίου Γυμνασίου Λευκωσίας (με το τέλος της σχολικής χρονιάς 2022-2023), έχουν εξασφαλίσει το Ευρωπαϊκό πιστοποιητικό STEM SCHOOL LABEL (κατευθείαν στο δεύτερο επίπεδο: PROFICIENT ή κατευθείαν στο τρίτο επίπεδο: EXPERT).

Σημείωση: Έχουν ήδη γίνει οι πρώτες επαφές για αίτηση εξασφάλισης της πιστοποίησης ISO για STEAM εκπαίδευση από την Κυπριακή Εταιρεία Πιστοποίησης, για την επόμενη σχολική χρονιά

Στόχος του STEM SCHOOL LABEL είναι να παρέχει στα Ευρωπαϊκά STEAM Σχολεία μια πανευρωπαϊκή υπηρεσία διαπίστευσης και υποστήριξης, καθώς και ένα διαδικτυακό περιβάλλον για καθηγητές, διευθυντές σχολείων και σχολικό προσωπικό, όπου θα μπορούν να ανταλλάσσουν ιδέες και εφαρμογές σχετικά με τη στρατηγική STEM που ακολουθούν σε σχολικό επίπεδο.

Κάποια από τα φετινά μας projects (εργασίες), όπως δημοσιεύονται στη σελίδα του ευρωπαϊκού STEM SCHOOL LABEL.

Λόγω της πλούσιας φετινής μας δράσης και υποβολής πέραν των 5 εργασιών και Case studies, το Παγκύπριον Γυμνάσιον διεκδικεί από την πρώτη κιόλας χρονιά το δεύτερο ή τρίτο επίπεδο διαπίστευσης «PROFICIENT/EXPERT».

Η διαδικασία για εγγραφή του σχολείου, των εκπαιδευτικών και υποβολή των εργασιών μας για πιστοποίηση και εξασφάλιση του Ευρωπαϊκού Πιστοποιητικού STEAM SCHOOL LABEL.

Οι πρώτοι STEAME Students μαθητές της Κύπρου STEAME Students European Community Development Κρακοβία (Μάρτιος 2023)

Συνεργασία σε Πρόγραμμα Erasmus+ με το Thalys Foundation

Τίτλος project: «STEAME Students European Community Development»

Τον Μάρτιο του 2023, δύο μαθητές μας είχαν μεταβεί στο Παιδαγωγικό Πανεπιστήμιο Κρακοβίας, ως οι πρώτοι STEAME Students μαθητές της Κύπρου, για να συναντηθούν με άλλους μαθητές από Ευρωπαϊκά STEAME σχολεία, να συζητήσουν, να μοιραστούν εμπειρίες, να ανταλλάξουν ιδέες για καινοτόμες πρακτικές που μπορεί να τύχουν εφαρμογής στα σχολεία τους, να περιγράψουν πώς οραματίζονται το μέλλον της STEAME εκπαίδευσης, να δημιουργήσουν όμορφες φιλικές σχέσεις και να ενισχύσουν τις δεξιότητες επικοινωνίας τους.

Το Σχολείο μας ανανέωσε τη συμμετοχή του στο Πρόγραμμα αυτό, ώστε να δώσει την ευκαιρία και σε άλλους μαθητές μας να αντιπροσωπεύ-

σουν τη χώρα μας σε έναν σημαντικό θεσμό και να ωφεληθούν προσωπικά από την ιδιαίτερη αυτή εμπειρία.

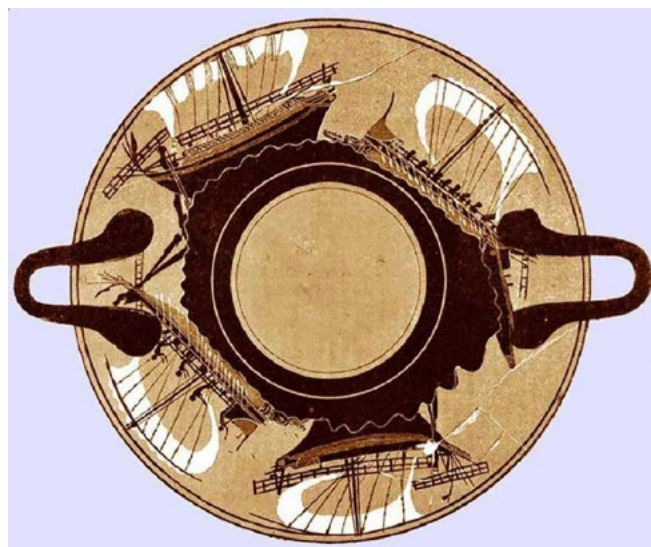
Από τη συνάντηση στην Κρακοβία. Στα αριστερά οι δύο μαθητές μας, Αβραάμ Ολυμπίου και Κυπριανός Ιακώβου (B2).

Σχολική χρονιά 2022-2023

Εκδηλώσεις του Κέντρου Κλασικών Σπουδών και Ελληνικών Γραμμάτων της Σεβερείου Βιβλιοθήκης

Πολύ ενδιαφέρουσες ήταν οι εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν φέτος στο Κέντρο Κλασικών Σπουδών και Ελληνικών Γραμμάτων της Σεβερείου Βιβλιοθήκης. Το Κέντρο απευθύνεται όχι μόνο στους μαθητές και μαθήτριες του Σχολείου μας, αλλά και στους μαθητές και μαθήτριες όλων των Γυμνασίων και Λυκείων της Λευκωσίας. Στόχος είναι, μέσα από τις δραστηριότητες του Κέντρου (διαλέξεις, εργαστήρια, σεμινάρια κ.τ.λ.), να έχουν την ευκαιρία τα παιδιά να μυηθούν στον κόσμο των γραμμάτων και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σε θέματα που αφορούν τον ελληνικό πολιτισμό και τα κλασικά γράμματα (Φιλολογία, Φιλοσοφία, Ιστορία του ευρύτερου Ελλαδικού χώρου και της Κύπρου, Ελληνική Γλώσσα), αλλά και την ιστορία του Παγκυπρίου Γυμνασίου και της Σεβερείου Βιβλιοθήκης, καθώς και γενικότερα ζητήματα παιδείας.

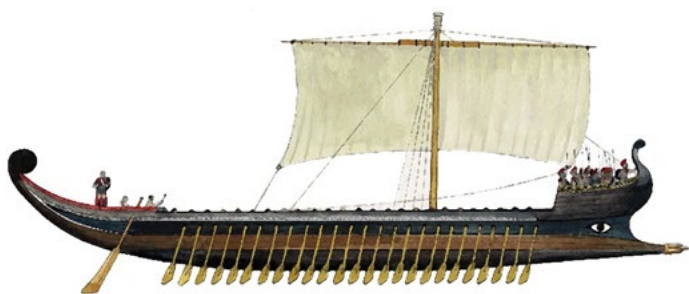
Στις 21 Δεκεμβρίου 2022 ο κ. Χρίστος Μέσης, Μηχανολόγος Μηχανικός και πρώην Δήμαρχος και Βουλευτής Λεμεσού, παρουσίασε τα πορίσματα των μελετών του γύρω από την αρχαία ναυσιπλοΐα και συγκεκριμένα γύρω από το καράβι του ομηρικού Οδυσσέα. Αναφέρθηκε γενικά στον θε-

Αρχαιοελληνικό αγγείο με παράσταση εμπορικών και πολεμικών πλοίων

μελιώδη ρόλο της ναυπηγικής τέχνης στην καθημερινή ζωή των Ελλήνων, ενός λαού κατ' εξοχήν θαλασσινού, στα είδη καραβιών που υπήρχαν και στον τρόπο κατασκευής τους. Εστίασε την προσοχή του στην πεντηκόντορο, η οποία εμφανίστηκε τη Γεωμετρική Εποχή και, με βάση τις γραπτές πηγές και τις παραστάσεις σε σωζόμενα αγγεία, ήταν το πιο προηγμένο πολεμικό σκάφος μέχρι τη δημιουργία της τριήρους. Η διάλεξη του κ. Στήκα, που ήταν διανθισμένη με προβολές εικόνων από αρχαία αγγεία αλλά και από μοντέλα αρχαίων καραβιών που ο ίδιος έφτιαξε, ήταν πραγματικά εντυπωσιακή και κέντρισε το ενδιαφέρον των μαθητών και μαθητριών, όπως φάνηκε στη συζήτηση που ακολούθησε.

Την 1η Φεβρουαρίου 2023 καλεσμένος ήταν ο βραβευμένος μας ποιητής κ. Κυριάκος Χαραλαμπίδης, ο οποίος μας έκανε κοινωνούς του

Το πολεμικό σκάφος πεντηκόντορος

κόσμου του ποιητή την ώρα της δημιουργίας. Ο κ. Χαραλαμπίδης καθήλωσε το ακροατήριό του παρουσιάζοντας, μέσα από αποσπάσματα του έργου του, τον τρόπο της δουλειάς του. Εξήγησε το πώς παίρνει την πρώτη ύλη του και την μεταπλάθει σε τέχνη. Μίλησε για τη σχέση ποιητή και ποίησης και για την πολλή και συστηματική δουλειά που απαιτείται, προκειμένου κάποιος να αξιοποιεί και να καλλιεργεί το ποιητικό ταλέντο που μπορεί να διαθέτει. Παραλλήλως την ποίηση με τη μαθηματική σκέψη και την επιστήμη, αλλά και με ζωγραφικό πίνακα. Ανέλυσε την αξία των λέξεων και την ανάγκη ο ποιητής να διεισδύει στον πυρήνα τους, να ψάχνει, να διευρύνει το εννοιολογικό τους περιεχόμενο. Τέλος, ο κ. Χαραλαμπίδης απάντησε σε ερωτήσεις που με πολύ ενδιαφέρον του υπέβαλαν τα παιδιά.

Διάλεξη – εργαστήριο του Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Πέτρου Παπαπολυβίου με θέμα τη Μικρασιατική εκστρατεία και την καταστροφή του 1922 πραγματοποιήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου. Ο κ. Παπαπολυβίου κέρδισε από την αρχή την προσοχή των παιδιών, με τον παραστατικό και καθαρά βιωματικό τρόπο με τον

οποίο προσέγγισε το θέμα. Έκανε προβολή εικόνων και χαρτών από τη Μικρασιατική εκστρατεία του 1919 μέχρι και την καταστροφή του 1922 και έδωσε για μελέτη πηγές, μέσα από τις οποίες διαγράφηκε η πολιτική κατάσταση, η αρχική αισιοδοξία για την έκβαση της εκστρατείας, αλλά και η απελπισία λίγες μέρες πριν από την Καταστροφή της Σμύρνης και τις σφαγές στις οποίες επιδόθηκαν οι Τούρκοι. Τέλος, ο κ. Παπαπολυβίου, έντονα συγκινημένος, απεικόνισε το δράμα των προσφύγων και το παραλλήλως με αυτό του 1974 στην Κύπρο. Τα παιδιά συνειδητοποίησαν άλλη μια φορά την ενότητα του Ελληνισμού και προβληματίστηκαν για το μέλλον.

Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Κέντρου Κλασικών Σπουδών και Ελληνικών Γραμμάτων, προκηρύχθηκε επίσης η φετινή σχολική χρονιά από το Υπουργείο Παιδείας Διαγωνισμός Μαθητικού Περιοδικού. Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού θα γίνουν γνωστά τον Σεπτέμβριο, αφού αξιολογηθούν τα μαθητικά περιοδικά της χρονιάς, που θα υποβληθούν τον Ιούνιο.

Η λειτουργία του Κέντρου αποτελεί σημαντικό βήμα για την ανάδειξη της σημασίας των Ανθρωπιστικών Σπουδών στην καλλιέργεια του ατόμου, ειδικά σε μία εποχή κρίσης αξιών και ελλείμματος παιδείας. Αποτελεί σημαντικό πυλώνα για τη σε βάθος γνωριμία με τον ελληνικό πολιτισμό, την ελληνική ιστορία και γλώσσα, αλλά και για την ενίσχυση της αυτογνωσίας των μαθητών, τη σφυρηλάτηση της εθνικής τους συνείδησης και την καλύτερη κατανόηση του ρόλου τους ως ενεργών πολιτών μίας δημοκρατικής κοινωνίας. Επιπλέον, οι εκδηλώσεις ανταποκρίνονται στον στόχο της ανάπτυξης δεξιοτήτων και της καλλιέργειας της αυτενέργειας των μαθητών και μαθητριών.

Διάλεξη του Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, κ. Πέτρου Παπαπολυβίου

Δανάη Γεωργιάδου, Β.Δ.Α΄ Φιλόλογος

Κυριάκος Χαραλαμπίδης Επιδραστικός και διά των στίχων του και διά των διαλέξεών του

Στις αρχές του Φλεβάρη μάς δόθηκε μία μοναδική ευκαιρία, να συναντήσουμε από κοντά τον βραβευμένο ποιητή μας, Κυριάκο Χαραλαμπίδη, στον ιστορικό χώρο της Σεβερείου Βιβλιοθήκης.

Μετά από μια σύντομη αυτοβιογραφική αφήγηση, η κουβέντα στράφηκε και επικεντρώθηκε στην ποίηση -ό,τι καλύτερο, δηλαδή! Η αγάπη του γι' αυτό που κάνει, για την τέχνη που υπηρετεί, κατέστη αμέσως ολοφάνερη και άκρως συγκινητική. Μας μίλησε για τα θέματά του, την «πρώτη ύλη» του ποιήματος, για τον τρόπο που γράφει, διορθώνει, «κτίζει» το ποίημα. Χαρακτηριστικά, είπε πως -σε αντίθεση με τη γνώμη των πολλών- για να ολοκληρωθεί ένα ποίημα (από τη σύλληψη μέχρι την τελική μορφή του) συχνά χρειάζονται κάποιοι μήνες.

Ακούγοντάς τον να μιλά για ποίηση, αισθανόμουν να με γοητεύει ολοένα περισσότερο η λιτότητα και πυκνότητά του λόγου του (άλλωστε η ποίηση

είναι πυκνωση), η απλότητα και η καθαρότητα με την οποία μίλησε για τα βιώματα και τα συναισθήματά του, η τόσο γοητευτική ματιά του πάνω στα πράγματα. «Κάνω ποίηση για να ζωγραφίσω τις λέξεις», μας είπε. Το κάνει και στην ανθρώπινη επαφή του.

Φεύγοντας από την όμορφη αυτή συνάντηση, ένιωθα γοητευμένη. Τόσο η συζήτηση όσο και η δυνατότητα να ακούσω μερικά του ποιήματα με τη δική του φωνή, τον δικό του ρυθμό, θα μου μείνει αξέχαστη. Σαν να ζωντάνευε αλλιώς το ποίημα. Γενικότερα, αυτή η συνάντηση ήταν για μας μια πολύ σημαντική ευκαιρία, για την οποία προσωπικά αισθάνομαι ευγνώμων.

«Η ποίηση του μέλλοντος θα είναι μία μαθηματική πράξη», μας είπε κάπως αινιγματικά στο τέλος. Κι είναι μια μαθηματική πράξη που προσωπικά θέλω να λύσω!

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

ΜΕΤΑ

Η λέξη έχει τη δική της ιστορία

Αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις (Αντισθένης)

Μεταβολή, μεταμόρφωση, μετάβαση... η θεματική του περιοδικού μάζ «επέβαλε» την ενασχόληση με μια μικρή -πλην όμως σπουδαία- λέξη, το **«μετά»...**

Κι επειδή η γνώση της ιστορίας και της ετυμολογίας των λέξεων της γλώσσας μας είναι, τωόντι, προϋπόθεση αφενός σωστής σκέψης και αφετέρου σωστής γραφής, κατά τη σοφή ρήση του Αντισθένη, οι μαθητές μας επιχειρούν να παρουσιάσουν το ταξίδι της λέξης «μετά», που -τόσο μόνη της στον λόγο όσο και ως πρώτο συνθετικό άλλων λέξεων- έχει την ιδιότητα να... μεταμορφώνεται και να... μεταμορφώνει!

Το ταξίδι της λέξης «μετά»

Όπως είναι γνωστό, η γλώσσα λειτουργεί ως ένας ζωντανός οργανισμός που μεταλλάσσεται συνεχώς. Έτσι και η λέξη «μετά» έχει εμπλουτιστεί από τις γλωσσικές ανάγκες κάθε εποχής.

Πιο κάτω παρουσιάζονται κάποιες σημασίες/χρήσεις της λέξης, με παραδείγματα.

Ως πρόθεση, δηλώνει:

1. Χρονική διαδοχή

A. Αργότερα από το τέλος του χρονικού προσδιορισμού που αναφέρεται

- Θα έρθω στο σπίτι σου μετά το σχολείο.
- Ο Όμηρος έζησε μετά από τα γεγονότα που εξιστορούνται στα έπη του.

B. Ύστερα από αυτό που πρέπει να προηγηθεί

- Μετά από το διαγώνισμα θα ξεκινήσουμε την καινούρια ενότητα.
- Θα παίξεις μετά από τη διευθέτηση των υποχρεώσεων σου.

2. Τοπική διαδοχή

- Το εστιατόριο βρίσκεται μετά από τη διάβαση.

3. Προσδιορίζει θέση σε μια σειρά/ιεραρχία

- Μετά από τον Μιχάλη, ο πιο κατάλληλος για την εργασία είσαι εσύ.
- Στον κατάλογο είσαι μετά από μένα.

4. Σε σχέση με τα προαναφερθέντα δηλώνει:

A. Αιτία ή συνέπεια

- Μετά από την πρόσφατη αγορά, δεν του έχουν μείνει χρήματα.

B. Εναντίωση

- Ακόμη και μετά από τις διαδοχικές σου αποτυχίες, συνεχίζεις να έχεις την ίδια άποψη;

Ως επίρρημα, είναι:

1. Χρονικό

A. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα

- Πρώτα θα τελειώσεις και μετά θα ξεκουραστείς.

B. Τον χρόνο που ακολουθεί ύστερα από το χρονικό σημείο που δηλώνει η πρόταση

- Το τελειοποίησα ένα χρόνο μετά από την αρχική κατασκευή.

2. Τοπικό, πιο πέρα

- Θα συναντηθούμε περίπου 100 μέτρα μετά το ζαχαροπλαστείο.

3. Προσδιορίζει αυτό που ιεραρχικά έρχεται δεύτερο

- Πρώτα η ασφάλεια και μετά η διασκέδαση.

4. Δηλώνει έμφαση/ειρωνεία/αγανάκτηση/απορία γι' αυτό που θα ακολουθήσει:

- Μετά σου λένε πως εσύ αποφασίζεις το μέλλον σου...

Σε ονοματική χρήση, δηλώνει:

A. (ουσ.) Το μετά, το διάστημα που ακολουθεί κάτι άλλο

- Το πριν και το μετά.
- Μην αγχώνεσαι για το μετά.

B. (επιθ.) που έπεται, που ακολουθεί κάτι άλλο

- Η μετά περίοδος.

Ως σύνδεσμος, είναι:

1. Συμπερασματικός – συνδέει παρατακτικά δύο κύριες προτάσεις

- Χάλασε ο σκληρός δίσκος με τα αρχεία μου. Μετά, πώς να παραμείνω ψύχραιμος!

2. Χρονικός (μετά που)

A. Προτερόχρονη πράξη

- Μετά από την αποχώρησή σου μου έστειλε μήνυμα (= αφού έφυγες).

B. Σύγχρονη πράξη

- Σου φώναζε προτού φύγεις και μετά που έφευγες (= καθώς έφευγες).

Δημητρίου Γιώργος Α21

Αρχαιοελληνικές φράσεις με την πρόθεση «μετά» που επιβιώνουν μέχρι σήμερα

Μεθ' υπολήψεως: γράφεται κυρίως στο τέλος επιστολών και εγγράφων και σημαίνει «μετά τιμής».

Μετά βαΐων και κλάδων: χρησιμοποιείται μεταφορικά, για να δηλώσει ένθερμη και με τιμές υποδοχή. Προέρχεται από την ευαγγελική περικοπή που περιγράφει το γεγονός της εισόδου του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, κατά την οποία Τον υποδέχτηκαν κυριολεκτικά με βάρη και κλαδιά, τα οποία έστρωναν στους δρόμους.

Μετά βδελυγμίας: χρησιμοποιείται για να δηλώσει άρνηση με αποστροφή και αηδία.

Π.χ.: «Η θεραπευτική κλωνοποίηση ως γεγονός δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται μετά βδελυγμίας».

Μετά βεβαιότητος: δηλώνει σιγουριά.

Π.χ.: «Μετά βεβαιότητος μπορώ να πω ότι θα ξεκινήσει βροχή».

Μετά βίας: δηλώνει ότι κάτι τελείται/επιτυγχάνεται με μεγάλη δυσκολία.

Π.χ.: «Επικρατούσε φασαρία, μετά βίας τον άκουγα».

Μετά θάνατον: δηλώνει ότι κάτι συμβαίνει μετά το γεγονός του θανάτου.

Π.χ.: «Μετά θάνατον ζωή».

Μετά λόγου γνώσεως: χρησιμοποιείται για να διευκρινιστεί ότι κάτι συμβαίνει με πλήρη επίγνωση των γεγονότων.

Π.χ.: «Οι αποφάσεις στο δικαστήριο λαμβάνονται πάντοτε μετά λόγου γνώσεως».

Μετά λύπης: κάτι γίνεται δεκτό/αντιληπτό με αρνητικά συναισθήματα.

π.χ.: «Μετά λύπης μου συνειδητοποιώ ότι δεν επιθυμείτε συνέχιση της συνεργασίας μας».

Μετά μακρόν: μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα.

Π.χ.: «Μετά μακρόν πήραμε επιτέλους απάντηση».

Μετά μεσημβρίαν: μετά το μεσημέρι.

Π.χ.: «Η ώρα είναι 10 μετά μεσημβρίαν» (10 το βράδυ)

Μετά μανίας: με μανία, ορμή.

Π.χ.: «Του επιτέθηκε μετά μανίας».

Μετά μουσικής: με συνοδεία μουσικής

Π.χ.: «Δειπνήσαμε μετά μουσικής».

Κωνσταντίνου Ευαγγελία & Δαμασκηνού Ευαγγελία Α21

Το μετά - ως πρώτο συνθετικό- δημιουργεί νέες λέξεις

Το μετά, ως πρώτο συνθετικό, δηλώνει πρωτίστως την **αλλαγή**. Μεταβάλλει, μετακινεί, μετατρέπει, μετασχηματίζει. Γενικότερα, μισεί τη στασιμότητα -γι' αυτό μας αρέσει!

Μετανθρωπισμός: η θεωρία σύμφωνα με την οποία η υλική υπόσταση του ανθρώπου αποτελεί απλώς έναν σταθμό και με τον θάνατο μεταβαίνει σε μια εξελιγμένη μορφή της ανθρώπινης οντότητας.

*ΣΗΜΕΡΑ: Το κίνημα που υποστηρίζει ότι ο Homo Sapiens ήδη μετασχηματίζεται, ενισχύοντας τη διάνοια και τη φυσιολογία του με τεχνολογικά ενθέματα και μέσω της γενετικής!

Μεταβιομηχανικός: αυτός ο οποίος ακολουθεί την κυριαρχία της βιομηχανίας.

Μεταβολή: η μετάβαση από μια κατάσταση σε άλλη, η στροφή προς την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση.

Μεταδημότευση: η διαδικασία με την οποία ένα πρόσωπο διαγράφεται ως δημότης από ένα δήμο ή κοινότητα και εγγράφεται σε άλλον.

Μετάζωα: το σύνολο των ζώων των οποίων ο οργανισμός αποτελείται από πολλά κύτταρα.

Μεταπλασμός: η αλλαγή κλίσης ενός ονόματος ή ρήματος που στηρίζεται στην αναλογία και στοχεύει στην εξομάλυνση του κλητικού παραδείγματος.

Μετάπτωση: η αλλαγή μιας κατάστασης, ιδιότητας ή θέσης, συνήθως απότομη ή επαναλαμβανόμενη.

Μεταρσιώνω: επηρεάζω κάποιον, έτσι ώστε να θεωρεί ότι μεταφέρεται από τον αισθητό σε κάποιον ανώτερο κόσμο.

Μεταχρονολογώ: βάζω σε ένα έγγραφο χρονολογία μεταγενέστερη από την πραγματική.

Μεταμοντερνισμός: χαρακτηρισμός κάθε καλλιτεχνικής και γενικότερα πνευματικής κίνησης που αμφισβητεί τις σύγχρονες θεωρίες και πρακτικές, στοχεύοντας σε κάτι καινούργιο.

Μεταγνώση: η επίγνωση των ίδιων των διαδικασιών σκέψης του ατόμου, η διαδικασία της σκέψης για τη σκέψη.

Μετουσιώνω: αλλάζω την ουσία, τη φυσική υπόσταση ενός πράγματος, το μεταβάλλω σε κάτι άλλο.

Χριστοφίδη Ευρυδίκη Α21

To Facebook έγινε... **Meta**

Τη δημιουργία μητρικής εταιρείας με την ονομασία «Meta», που βασίζεται στην ελληνική λέξη «μετά», ανακοίνωσε ο **Μαρκ Ζούκερμπεργκ**, παρουσιάζοντας ταυτόχρονα το όραμά του για την κατάκτηση του νέου ψηφιακού κόσμου που αναδύεται, το **Metaverse**.

Τι είναι το metaverse

Είναι η νέα πραγματικότητα, η οποία θα συναποτελείται από τον κανονικό κόσμο, το πεδίο της εικονικής πραγματικότητας και αυτό της ενισχυμένης πραγματικότητας. Καθοριστικό ρόλο σε αυτό το νέο ψηφιακό περιβάλλον θα παίξουν τα ειδικά γυαλιά μέσω των οποίων θα μπαίνουμε σε αυτόν τον κόσμο, τα κοινωνικά δίκτυα, οι εφαρμογές ανταλλαγής μηνυμάτων, αλλά και οι ψηφιακοί χάρτες, όπως είναι αυτοί της Google. Ίσως η πιο ολοκληρωμένη απεικόνιση του πώς μπορεί να φτάσει να είναι το metaverse είναι αυτή που συνέθεσε η φαντασία των αδερφών Γουατσόφσκι στην ταινία Matrix, όπου παρουσίαζε έναν ολοκληρωμένο εικονικό κόσμο στον οποίο εισέρχονταν οι άνθρωποι και στον οποίον μπορούσαν να επιτελούν κανονικά όλες τους τις δραστηριότητες, με συμμετοχή όλων τους των αισθήσεων, αλλά και την αντίληψή τους να εδράζεται εντός του.

Το Facebook, το οποίο έχει επενδύσει σημαντικά στην εικονική (VR) και την επαυξημένη πραγματικότητα (AR), σκοπεύει να συνδέσει τα σχεδόν τρία δισεκατομμύρια χρήστες του μέσω διαφόρων συσκευών και εφαρμογών. Ο Ζούκερμπεργκ πιστεύει ότι το metaverse θα είναι προσβάσιμο σε VR, AR, PC, κινητές συσκευές και κονσόλες παιχνιδιών. Ωστόσο, εκτιμά ότι η ιδέα του metaverse θα χρειαστεί άλλα 10 έως 15 χρόνια για να υλοποιηθεί.

Το μετά, σε αυτή την περίπτωση φαντάζει συνάμα ελκυστικό και δυστοπικό. Τι από τα δύο θα είναι; Μάλλον θα είμαστε εδώ γύρω, για να το διαπιστώσουμε!

Περιπέτεια: Η εις το εναντίον μεταβολή

Στο βιβλίο του Αριστοτέλη «Περί Ποιητικής», ως «περιπέτεια» ορίζεται «η εις το εναντίον των πραττομένων μεταβολή», δηλαδή η μεταβολή της δράσης στο αντίθετό της. Ο Αριστοτέλης, μελετώντας την αρχαία τραγωδία, παρατηρεί ότι καθώς εξελίσσεται ο μύθος συχνά συμβαίνει ένα απρόοπτο γεγονός ή μια απότομη ανατροπή της τύχης, που δίνουν στον μύθο μια τροπή που δεν είναι η αναμενόμενη. Τότε, η κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο τραγικός ήρωας ξαφνικά αλλάζει και μεταστρέφεται στο αντίθετό της (από το θετικό στο αρνητικό ή το αντίστροφο): ο ήρωας από μια κατάσταση ευτυχίας, για παράδειγμα, μεταπίπτει στη δυστυχία. Αυτή την αιφνιδιαστική μεταβολή ονομάζει ο Αριστοτέλης «περιπέτεια».

Ο Αριστοτέλης θεωρεί την περιπέτεια «στοιχείο – κλειδί» της πλοκής, γιατί οδηγεί στη λύση του μύθου με έναν εντελώς απροσδόκητο τρόπο, που δημιουργεί ένα συναίσθημα αναπόφευκτου και έντονη συναισθηματική αντίδραση στο κοινό της τραγωδίας. Επίσης σημειώνει ότι συνδέεται στενά με τα ελαττώματα και τα λάθη κρίσης του τραγικού ήρωα, που προκαλούν ανατροπές στην εξέλιξη του μύθου. Στη σύγχρονη λογοτεχνία, αλλά και στο σύγχρονο θέατρο και τον κινηματογράφο, η περιπέτεια είναι γνωστή με τον αγγλικό όρο «plot twist».

Σοφοκλέους, «Οιδίπους Τύραννος»

Ο Λάιος, βασιλιάς της Θήβας, πήρε κάποτε χρησμό από το μαντείο των Δελφών, ότι το παιδί που θα γεννούσε με τη σύζυγό του Ιοκάστη θα σκότωνε τον πατέρα του και θα παντρευόταν τη μητέρα του. Έτσι, όταν ο γιος τους γεννήθηκε, τον παρέ-

δωσε σε έναν έμπιστο δούλο, με την εντολή να τον πάρει στον Κιθαιρώνα και να τον σκοτώσει. Ο δούλος λυπήθηκε το παιδί. Το πήρε μαζί του στον Κιθαιρώνα και εκεί το παρέδωσε σε έναν βοσκό από το παλάτι της Κορίνθου, για να το δώσει στον βασιλιά της Κορίνθου, Πόλυβο, που ήταν άτεκνος. Ο Πόλυβος και η γυναίκα του Μερόπη αγάπησαν το παιδί σαν να ήταν δικό τους. Όταν ο Οιδίπους μεγάλωσε, όμως, ένα απροσδόκητο συμβάν είχε ως αποτέλεσμα να πληροφορηθεί ότι ήταν νόθο παιδί των γονιών του, γεγονός που τον έκανε ν' αμφιβάλλει για την καταγωγή του. Οι αμφιβολίες του τον οδήγησαν στο μαντείο των Δελφών, απ' όπου πήρε χρησμό ότι έμελλε να σκοτώσει τον πατέρα του και να παντρευτεί τη μητέρα του. Θέλοντας να αποφύγει την πραγματοποίηση αυτού του φοβερού χρησμού, ο Οιδίπους αποφάσισε να μην επιστρέψει ποτέ πίσω στην Κόρινθο, σ' εκείνους που θεωρούσε γονείς του. Η απόφαση αυτή υπήρξε καθοριστική για τη ζωή του. Εγκαταλείποντας την Κόρινθο «επιστρέφει» στη Θήβα, για να εκπληρώσει εν αγνοία του τον χρησμό.

Στοιχεία περιπέτειας στην τραγωδία «Οιδίπους Τύραννος»

Η τραγωδία του Σοφοκλή «Οιδίπους Τύραννος» αρχίζει από το σημείο που έχει ήδη εκπληρωθεί ο χρησμός (ο Οιδίπους σκότωσε τον πατέρα του, παντρεύτηκε τη μητέρα του και έγινε βασιλιάς της Θήβας) και ξεσπά στην πόλη ένας φοβερός λοιμός. Αιτία του λοιμού, σύμφωνα με το μαντείο, ο δολοφόνος του βασιλιά Λαίου, ο οποίος ζει μέσα στην πόλη ως μέτοικος και σκορπά παντού το μίσμα από την ανίερη πράξη του. Ο Οιδίπους, ως καλός και ευσυνειδητός βασιλιάς, αναλαμ-

βάνει να ανακαλύψει τον δολοφόνο και να τον τιμωρήσει, για να λυτρώσει την πόλη του. Η πορεία για την ανακάλυψη του δολοφόνου γίνεται η ίδια η πορεία του Οιδίποδα προς την αυτογνωσία. Η τελική αποκάλυψη της αλήθειας προκαλεί την «καταστροφή» του τραγικού ήρωα, ο οποίος εντελώς απροσδόκητα περνά από την άγνοια στη γνώση και από την απόλυτη ευτυχία στην απόλυτη δυστυχία (περιπέτεια).

Άλλα επιμέρους στοιχεία περιπέτειας που απαντούν στο κείμενο της τραγωδίας είναι:

- Η σύγκρουση του Οιδίποδα με τον μάντη Τειρεσία: ο Οιδίπους καλεί τον μάντη για να του αποκαλύψει την αλήθεια σχετικά με τον δολοφόνο του Λαίου. Ο μάντης έρχεται, αλλά αρνείται να προχωρήσει στην αποκάλυψη, γεγονός που προκαλεί την οργή του Οιδίποδα και τη σύγκρουσή του με τον μάντη. Έτσι, η αποκάλυψη αναστέλλεται και ο Οιδίπους οδηγείται σε μια σειρά από παρανοήσεις, που τον απομακρύνουν από την αλήθεια.
- Όταν ο Οιδίπους αρχίζει να υποψιάζεται ότι ίσως είναι αυτός ο δολοφόνος του βασιλιά Λαίου,

η Ιοκάστη αναλαμβάνει να τον καθησυχάσει. Προκειμένου να το πετύχει αυτό, του αφηγείται τις πληροφορίες που έφτασαν στην πόλη σχετικά με τη δολοφονία του άντρα της. Τα στοιχεία που του δίνει για τον τόπο και τον χρόνο όπου έλαβε χώρα η δολοφονία, τη συνοδεία του Λαίου και το παρουσιαστικό του τελικά ταραζουν αντί να καθησυχάζουν τον Οιδίποδα και τον βάζουν στον δρόμο της αυτογνωσίας.

Κατσιαρή Στέφανη
Ερωτοκρίτου Νεφέλη
Ζιζάκ Αναστασία Β61

Η ιστορία του μακιγιάζ Μεταμορφώσεις του εαυτού

Η αρχή: Αρχαία Αίγυπτος

Παρόλο που η επιστήμη δεν κατάφερε ακόμα να προσδιορίσει χρονικά με ακρίβεια πότε ξεκίνησε η χρήση του μακιγιάζ στην αρχαία Αίγυπτο, είναι βέβαιο ότι οι Αιγύπτιοι φρόντιζαν πολύ την προσωπική τους υγιεινή και ήταν οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν καλλυντικά σκευάσματα. Η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως παλέτες με χρώματα, που χρονολογούνται έως και 10 000 χρόνια πριν, ενώ στις τοιχογραφίες βλέπουμε ότι όχι μόνο οι γυναίκες, αλλά και οι άντρες έβαφαν τα πρόσωπά τους και μάλιστα αρκετά τολμηρά. Το σημείο που τόνιζαν περισσότερο ήταν οι «καθρέπτες της ψυχής», δηλαδή τα μάτια.

Τα μάτια ήταν βαμμένα με έντονο μαύρο περίγραμμα, το οποίο ονομαζόταν *kohl* και το οποίο εξελίχθηκε σήμερα στο γνωστό σε όλους μας *eyeliner*. Το *kohl* ήταν μια μαύρη ή γκριζα σκόνη, η οποία φυλασσόταν σε μικρά δοχεία. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι τα δοχεία αυτά είχαν αναγραμμένα πάνω τους ημερομηνία λήξης. Για να χρησιμοποιήσουν το *kohl*, το έβρεχαν ελαφρώς, το εφάρμοζαν σε στικ από ελεφαντόδοντο, ξύλο, ασήμι ή γυαλί και με αυτό έβαφαν το περίγραμμα του ματιού.

Η αισθητική του αιγυπτιακού μακιγιάζ επηρέασε πολλούς λαούς της Μέσης Ανατολής, αλλά και την αρχαία Ελλάδα και αργότερα τη Ρώμη, που προμηθεύονταν από την Αίγυπτο χρωστικές ουσίες και καλλυντικά.

Το μακιγιάζ στην αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη

Στους Ομηρικούς Χρόνους, οι αρχαίες Ελληνίδες έβαφαν το πρόσωπό τους διακριτικά. Αργότερα ξεκίνησαν δειλά δειλά να χρησιμοποιούν το ψιμύθιο, μία σκόνη ανθρακικού μολύβδου για το δέρμα, και το *kohl* για το περίγραμμα των ματιών.

Συνήθως έβαφαν το πάνω βλέφαρο του ματιού με καφέ χρώμα και το τόξο του φρυδιού με πράσινο. Τα φρύδια και τις βλεφαρίδες τα έβαφαν με αντιμόνιο (μέταλλο), ενώ συχνά χρησιμοποιούσαν και ψεύτικες βλεφαρίδες.

Οι Ρωμαίες, σε αντίθεση με τις Ελληνίδες, μακιγάρωνταν έντονα. Φρόντιζαν να έχουν όσο το δυνατόν πιο λευκό πρόσωπο και έβαφαν τα χείλη τους με σκούρο κόκκινο ή μωβ χρώμα. Τόνιζαν και αυτές τα μάτια τους με μαύρο περίγραμμα, σκούρες βλεφαρίδες και φρύδια, τα οποία ένωναν, ώστε να μην υπάρχει μεταξύ τους κενό. Οι Ρωμαίες φοβούνταν το γήρας και απεχθάνονταν τις ρυτίδες του δέρματος. Ως εκ τούτου, οι νέες κυρίως γυναίκες φρόντιζαν ιδιαίτερα το δέρμα τους κάνοντας συχνούς καθαρισμούς και εφαρμόζοντας στο πρόσωπό τους διάφορα καθαριστικά και καλλυντικά προϊόντα. Τα προϊόντα αυτά εξελίχθηκαν αργότερα στις σύγχρονες κρέμες προσώπου.

Μεσαίωνας και Αναγέννηση

Η Ελισάβετ Α΄ της Αγγλίας έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του μακιγιάζ. Υπήρξε πρότυπο ομορφιάς για τις γυναίκες της Αγγλίας, οι οποίες μιμούνταν τις τεχνικές της. Φρόντιζαν να έχουν λευκό δέρμα και με μπλε χρώμα σχεδίαζαν στο πρόσωπο και τον λαιμό τους λεπτές γραμμές που θύμιζαν φλέβες, για να υπογραμμίζουν τη λεπτότητα του δέρματός τους. Στα χείλη και τα μάγουλα έβαζαν κόκκινο χρώμα, τόνιζαν τα μάτια τους και ξύριζαν τα φρύδια τους, για να τα ζωγραφίσουν εκ νέου, ψηλότερα και λεπτότερα. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι υπάρχουν αναφορές αυτή την περίοδο για δερματικούς τραυματισμούς και θανάτους γυναικών, που προκλήθηκαν από τη σκόνη ανθρακικού μολύβδου που χρησιμοποιούνταν στο μακιγιάζ.

Το μακιγιάζ στη σύγχρονη εποχή

Αυτό που μπορεί να παρατηρήσει κανείς γενικά είναι ότι το μακιγιάζ και οι τεχνικές του εξελίσσονται μέσα στον χρόνο και εκφράζουν σε μεγάλο βαθμό την αισθητική και τις αξίες της εποχής. Τον 20ό αιώνα παρατηρήθηκε μια έκρηξη της μόδας, που συνέβαλε στην προώθηση των καλλυντικών. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας, επίσης, σε συνδυασμό με τις Τέχνες (μπαλέτο, φωτογραφία, κινηματογράφος) έδωσε νέα πνοή στην τέχνη του μακιγιάζ.

1920s

1930s

1940s

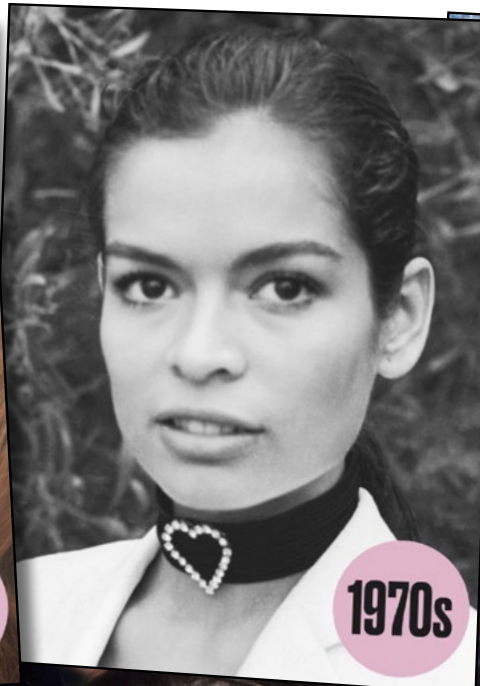
1950s

Οι κυριότεροι σταθμοί του μακιγιάζ τον 20ό αιώνα

Τη δεκαετία του 1920 το μακιγιάζ έγινε έντονο. Το πρόσωπο δεν είναι πλέον τόσο λευκό και προτιμώνται χρώματα πιο κοντά στη φυσική απόχρωση του δέρματος, ενώ εισήχθη πια και η έννοια του ηλιοκαμένου. Τα μάτια ήταν έντονα βαμμένα με σκούρες σκιές και eyeliner και τα φρύδια αποτρίχωνονταν και σχεδιάζονταν από την αρχή

με μια λεπτή καθοδική γραμμή, για ν' αποδώσουν ένα θλιμμένο βλέμμα. Το ρουζ ήταν ροζ ή πορτοκαλί και τα χείλη κατακόκκινα. Έδιναν πολύ μεγάλη σημασία στα χείλη, τα οποία σχεδίαζαν μικρά, αλλά γεμάτα. Το πάνω χείλος ήταν σχεδιασμένο πιο πάνω από το φυσικό περίγραμμα, ενώ το κάτω ελαφρώς παραμελούνταν.

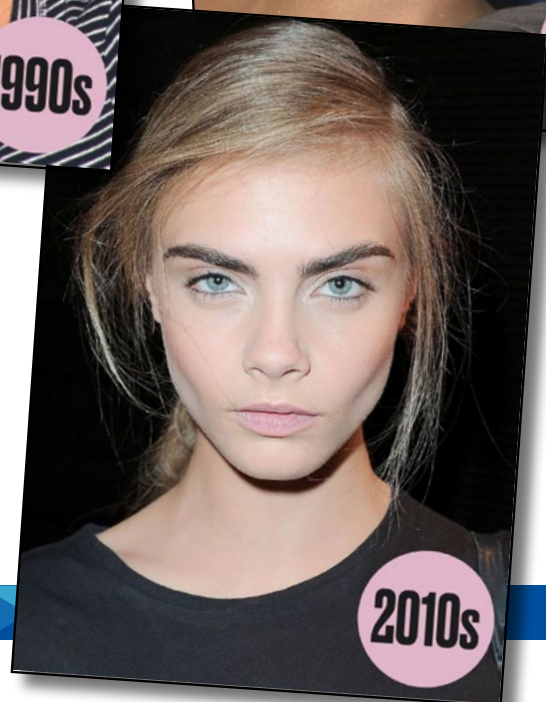
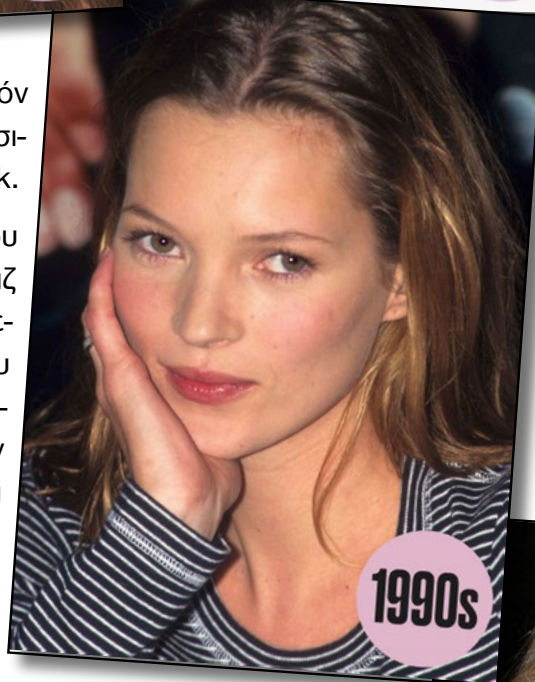
Η δεκαετία του 1980 ήταν η δεκαετία της υπερβολής. Οι γυναίκες άρχισαν να βάφονται υπερβολικά, για να δηλώσουν τη δυναμικότητα και την επαναστατικότητά τους. Εφάρμοζαν έντονη μάσκα, σχημάτιζαν έντονες γραμμές στα μάτια και χρησιμοποιούσαν στο βλέφαρο έντονες, πολύχρωμες σκιές (πράσινο,

μπλε, φούξια). Το κραγιόν ήταν βαρύ και έντονο. Φυσικά, μιλάμε για το στιλ ρυγκ.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 το στιλ στο μακιγιάζ άλλαξε και άρχισε να γίνεται πιο φυσικό. Η βάση του προσώπου απελευθερώθηκε, οι σκιές επανήλθαν στους γήινους τόνους και τα χείλη και τα μάγουλα ήταν απαλά βαμμένα.

Στη σύγχρονη εποχή, το μακιγιάζ διαμορφώνεται από σωρεία προτύπων, «influencers» και «beauty gurus», που άλλοτε μοιάζουν μεταξύ τους και άλλοτε διαφέρουν κατά πολύ. Οι διαφορετικές επιρροές που δέχονται οι γυναίκες, κυρίως λόγω του «ανοίγματος» που επέφερε η ευρεία χρήση του διαδικτύου, έχει ως αποτέλεσμα την απόλυτη απελευθέρωση της μόδας, που φυσικά αντικατοπτρίζεται και στο μακιγιάζ.

Θέατρο: εξωτερική αμφίεση, εσωτερική μεταβολή

Η τέχνη που μεταμορφώνει τα ανθρώπινα

Το θέατρο είναι εργαλείο.

Είναι θεραπεία. Τέμνει. Χειρουργεί. Γιατρεύει.

Μεταμορφώνει τη ζωή μας, τη ντύνει αλλιώς.

Κάνει τη γνώση βίωμα, κτήμα εσαεί.

Δι' ελέου και φόβου περαίνει την κάθαρση.

Με πολλές δράσεις, φέτος, βαπτιστήκαμε στην κολυμβήθρα
του Σιλωάμ (το θεατρικό σανίδι) και αναδυθήκαμε καθαρότεροι.

Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΜΑΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Ντάριο Φο

«Δεν πληρώνω, δεν πληρώνω»

Σημείωμα των σκηνοθετών

Για έναν καλύτερο κόσμο...

Στο τέλος του έργου οι ήρωες –μικροί και μεγάλοι– διατυπώνουν την πιο ανθρώπινη επιθυμία: Να ζήσουν ευτυχισμένοι μια γεμάτη ζωή, όπου θα μπορούν να γελούν, να χορεύουν, να αγαπούν, να αγκαλιάζονται, να απολαμβάνουν στιγμές... Να μοιράζονται ισότιμα τις ομορφιές του κόσμου τους και στο τέλος να φεύγουν πλήρεις με αξιοπρέπεια, νιώθοντας ότι στη διάρκεια αυτής της πολύτιμης ανάσας που λέγεται ζωή αυτοί έκαναν το καθήκον τους και τη διαφύλαξαν ως πολύτιμο κόσμημα για όσους θα έρθουν μετά από αυτούς... Αυτό το απλό, διαχρονικό μήνυμα στο τέλος του κλασικού έργου του Ντάριο Φο Δεν πληρώνω, Δεν πληρώνω ήταν το βασικό κριτήριο που καθόρισε την επιλογή μας.

Αν πρέπει τώρα να εξηγήσουμε γιατί κάνουμε θέατρο, η απάντηση είναι απλή. Γιατί μέσα από το θέατρο είμαστε ελεύθεροι όχι μόνο να ονειρευτούμε έναν καλύτερο κόσμο, αλλά να φωνάξουμε για κάθε τι που μας ενοχλεί, να θρηνησουμε και να χαρούμε, να καταγγείλουμε την ασχήμια, τη διαφθορά και την εκμετάλλευση, να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι... Κάνουμε θέατρο, γιατί το έχουμε ανάγκη...

Από την άλλη, κάθε χρόνο το ταξίδι μας -από ένα άψυχο σενάριο γεμάτο κενές λέξεις μέχρι την απόδοσή του σε λόγο και δράση επί σκηνής- μας

διδάσκει πολλά μαθήματα ανοχής και αντοχής... Ξεκινάμε δειλά. Είμαστε δύο φίλες που αγαπάμε η μια την άλλη... Σε αυτή την αγάπη προστίθενται και άλλες: η αγάπη μας για τα βιβλία, την ποίηση, τη λογοτεχνία, η αγάπη μας για την έδρα, την τάξη, τα παιδιά, η αγάπη μας για κάθε τι όμορφο... Και ύστερα έρχεται το όραμα που είναι κοινό: θέλουμε να μαθαίνουμε δημιουργώντας, να επικοινωνούμε και να διαφωνούμε, να γκρινιάζουμε για τον χρόνο που ποτέ δεν είναι αρκετός και να ανακαλύπτουμε μέσα από τα μάτια των παιδιών χίλιους και έναν λόγους που κόντρα στους δύσκολους καιρούς (την ύλη που μας πιέζει και τη δυστυχία που μαστίζει ανθρώπους σαν κι εμάς σε κάποια άλλη γωνιά της γης) οφείλουμε να συνεχίσουμε να ονειρευόμαστε ένα πιο δίκαιο και ανθρώπινο αύριο! Και έτσι καταλήγουμε στο στερεότυπο αλλά ουσιαστικό απόφθεγμα του Καρόλου Κουν «Κάνουμε θέατρο για την ψυχή μας»!

Όταν θα πέσει η αυλαία, εμείς θα είμαστε πιο πλούσιοι ψυχικά άνθρωποι. Οι αναμνήσεις μας θα είναι γεμάτες φως... Γεμάτες παιδικές φωνές, χαμόγελα, τρανταχτά γέλια και πολλή πολλή αγάπη... Τα παιδιά μάς έδειξαν και πάλι τον δρόμο... Συνεργάστηκαν, θυσίασαν τα θέλω τους, τα γλέντια με τους φίλους τους, καταπίεσαν το άγχος τους για την εξεταστική και συμπορεύτηκαν μαζί μας... Το χειροκρότημά σας τους αξίζει!!! Ας είναι δυνατό και ελπιδοφόρο, όπως το μήνυμα που ακούγεται στο τέλος!!!

Κυριακή Κυριάκου, Μαρία Ορφανίδου,
Φιλόλογοι

Ο λόγος στους ηθοποιούς!

Ας συστηθούμε!

Γεια σας! Είμαι ο Τζοβάνι και θα σας μιλήσω για τη γυναίκα μου, την Αντωνία. Η γυναίκα μου είναι μια μεσήλικη γυναίκα, που ήταν ωραία στα νιάτα της και που η δύσκολη και φτωχική ζωή μας όλα αυτά τα χρόνια της κοινής μας πορείας της άφησε πολλά σημάδια. Είναι μια γυναίκα γεμάτη αγάπη για τον απλό κόσμο, η οποία δεν διστάζει να βοηθήσει όπου και όπως μπορεί. Είναι πολύ έξυπνη ή καλύτερα πολυμήχανη... Τσακωνόμαστε συχνά για ιδεολογικά ζητήματα... Βλέπετε, θεωρεί πως δεν είμαι αρκετά τολμηρός. Τολμώ επίσης να υπογραμμίσω πως είναι πολύ ισχυρογνώμων, γεγονός που μπορεί ενίοτε να κάνει τη ζωή μαζί της κόλαση!! Βέβαια, τις περισσότερες φορές περνάει το δικό της! Επιπλέον έχει άποψη για τα πάντα! Στο τέλος, παρά τις εντάσεις και τους καβγάδες μας, καταπνίγω την επιθυμία μου να τη σκοτώσω, αφού κατά βάθος αγαπιόμαστε πολύ κι έτσι συνεχίζουμε με κόντρες μια σχέση τρυφερή...

Κωνσταντίνου Ερνέστος Ορέστης Γ61

Ο Τζοβάνι μου είναι ένας άνθρωπος απλός, που βαδίζει πάντα με το γράμμα του νόμου. Δεν ανέχεται την κατάσταση που επικρατεί στην κοινωνία, αλλά δεν επικροτεί τις αντιδράσεις των εργατών και των γυναικών. Επιμένει να πιστεύει ότι τα κόμματα θα στέκονται πάντα δίπλα στον λαό και δεν θέλει να αποδεχτεί ότι τα κόμματα, όταν αποκτούν εξουσία, αλλοτριώνονται. Είναι ένας φαινομενικά αγαθός και ταυτόχρονα απόλυτος τύπος ανθρώπου. Όμως, κάτω από το προσωπείο του αφελούς

κρύβει έναν πολύ ευαίσθητο χαρακτήρα, που νοιάζεται και αγαπά τους φίλους του. Περισσότερο απ' όλους αγαπά εμένα, τη γυναίκα του, την Αντωνία! Κι ας προσπαθεί πολλές φορές να δείξει ότι κρατάει μια σκληρή στάση απέναντί μου. Παρόλο που ως ζευγάρι θα μπορούσε κάποιος να πει ότι είμαστε η μέρα με τη νύχτα, εντούτοις συμπληρώνουμε ο ένας τον άλλον. Είμαι το άλλο του μισό!

Μιχαήλ Σωκρατία Γ61

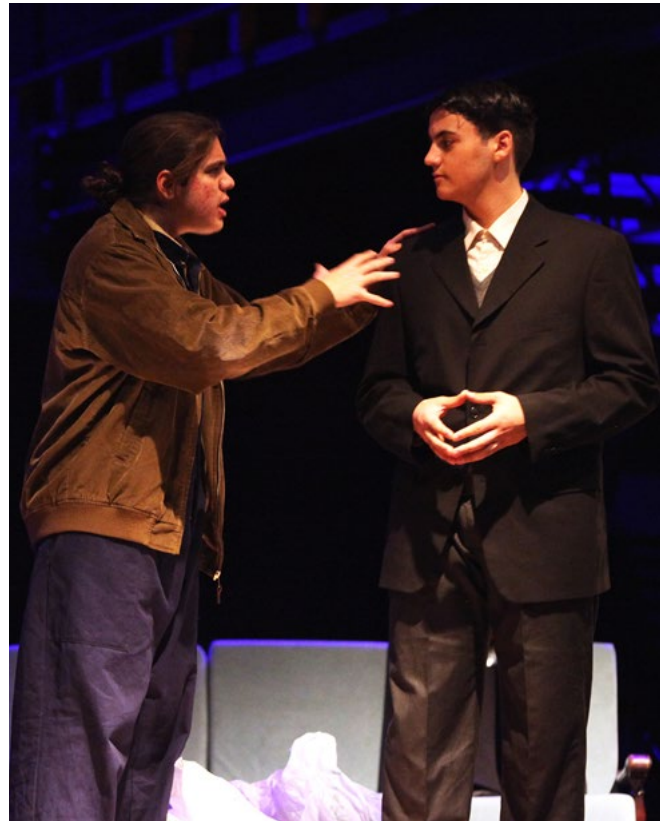
Ο Λουίτζι είναι ένα φιλοσοφημένο άτομο. Είναι ένας πιστός και καλός φίλος που όμως δεν θα διστάσει να πει τη γνώμη του και να υποστηρίξει την άποψή του, όταν διαφωνεί. Κάποιοι ίσως να τον χαρακτήριζαν και πεισματάρη. Το κυριότερο, όμως, είναι πως ο Λουίτζι είναι ένας καλός σύζυγος ή καλύτερα ο καλύτερος σύζυγος που θα μπορούσα να έχω, αφού ανησυ-

χεί για μένα και με αγαπάει πραγματικά! Ακόμη κι αν κάνω κάτι κακό, αυτός θα σταθεί στο πλευρό μου! Ό,τι και να συμβαίνει, είμαι πάντα η Μαργαρίτα του!!!

Κωνσταντίνου Διαμάντω Ηλέκτρα Α22

Η Μαργαρίτα είναι μια νιόπαντρη (με εμένα, τον Λουίτζι) γυναίκα, «για λίγο» μητέρα, νοικοκυρά. Η Μαργαρίτα αντιπροσωπεύει τη φωνή της γυναίκας της εργατικής τάξης στην Ιταλία του 1970. Είναι μια νεαρή συναισθηματική και θεοσεβούμενη γυναίκα, που... ξεγελιέται εύκολα. Πολύ καλή φίλη της Αντωνίας, την οποία εμπιστεύεται τυφλά, ακολουθώντας τις ευφυείς ιδέες της για να μπορέσουν να ξεφύγουν από ποικίλους μπελάδες, κυρίως με τον νόμο και... τον καραμπινιέρο και φυσικά από την γκρίνια του άντρα της Αντωνίας, του Τζιοβάνι. Μια αξιαγάπητη γυναίκα, που βρίσκει στην αγκαλιά μου ένα

«καταφύγιο» από τις καθημερινές δυσκολίες και τα προβλήματα.

Στεφανίδης Παναγιώτης Α21

Αγαπητοί μου, είμαι ένας ιδεολόγος αστυνομικός. Είμαι ένας άνθρωπος που σπούδασα, έκανα διατριβή, είμαι δόκτωρ. Τελικά αναγκάστηκα να γίνω αστυνομικός εξαιτίας των καταστάσεων. Ταιριάζω περισσότερο με τους απλούς ανθρώπους και φιλοσοφώ τη ζωή πιστεύοντας πως η τιμή και η αλληλεγγύη είναι σημαντικά όπλα για την επίλυση προβλημάτων. Πεποίθησή μου είναι ότι στο μέλλον θα γίνουν πραγματικές αλλαγές στην κοινωνία με τη συμβολή όλων μας.

Σωκράτους Μάρκος Α31

Είμαι αξιωματικός στους καραμπινιέρους και απαιτώ να με σέβεστε! Είμαι ένας άνθρωπος περήφανος, που υπηρετεί το κράτος. Φορώντας τη στολή μου γίνομαι αμέσως ανώτερος από τους απλούς πολίτες, πιο έξυπνος και πιο όμορφος. Πάντα εγώ έχω δίκαιο και οι άλλοι κάνουν λάθος! Δεν ανέχομαι αστεία και ειρωνείες, είμαι πάντα αυστηρός, οξύθυμος και έτοιμος να συλλάβω τους παράνομους...

Σωκράτους Μάρκος Α31

Θέατρο είναι...

Το θέατρο είναι μια τέχνη μοναδική! Είναι η επί σκηνής αναπαράσταση της ζωής. Εμπλέκει διάφορες ομάδες και τύπους ανθρώπων και τους φέρνει κοντά. Τα τελευταία δύο χρόνια ασχολήθηκα με το θέατρο και ως ηθοποιός και ως μέλος της ομάδας των τεχνικών και έχω κερ-

δίσει απίθανες εμπειρίες, αλλά και γνώσεις. Ως ηθοποιός συνειδητοποίησα ότι το θέατρο μας διδάσκει την πειθαρχία και τη συνέπεια, γιατί μόνο αν λειτουργούμε ως ομάδα έχουμε ένα ωραίο αποτέλεσμα. Άλλωστε, συνεχίζουμε να είμαστε μαθητές και οι υποχρεώσεις μας στο θέατρο κινούνται ταυτόχρονα με τις τρέχουσες υποχρεώσεις μας στο σχολείο. Φέτος προσφέρω στο θέατρο ως τεχνικός... Με παθιάζει να ασχολούμαι με τις τεχνικές λεπτομέρειες, να ρυθμίζω τον φωτισμό, τον ήχο, να γίνομαι ο αθέατος ήρωας πίσω από τη σκηνή και όμως να αγωνιώ το ίδιο...

Τσάλαβος Δημήτρης Β33

Θέατρο. Τι είναι το θέατρο ή μάλλον τι σημαίνει για μένα; Πολλά! Το θέατρο είναι πηγή ζωής και έμπνευσης. Είναι μια διέξοδος, ένας τρόπος να εκφράσω τα συναισθήματά μου χωρίς να με κρίνει κανείς. Είναι μια ευκαιρία να ξεχάσω τα προβλήματα της καθημερινότητάς

μου και να ζήσω για λίγο τη ζωή ενός άλλου ανθρώπου, ενός ρόλου. Να κλάψω, να γελάσω, να θυμώσω, να αντιδράσω ανάλογα με τις εξελίξεις της ιστορίας, να παίξω, να νιώσω... Όλα αυτά που κάνουν τον άνθρωπο, Άνθρωπο. Να ξέρεις ότι ζεις. Αυτά μου τα έδωσε η φετινή χρονιά. Γίναμε μια οικογένεια. Γελάσαμε, θυμώσαμε, παίξαμε, κάναμε πως κλαίγαμε. Να και ακόμα κάτι που μου δίνει το θέατρο. Μια νέα οικογένεια, πολλές νέες αναμνήσεις!

Νικολάου Αντωνία Β11

Για μένα το θέατρο είναι ένας ευχάριστος τρόπος να περάσω τον ελεύθερο μου χρόνο... Όντας μέλος της θεατρικής ομάδας δημιούργησα νέες φιλίες και άνοιξα ένα νέο παράθυρο στον κόσμο...

Γεωργίου Γιώργος Α21

Η συμμετοχή μου στη θεατρική ομάδα του Σχολείου μας μου έδωσε την ευκαιρία να αναλάβω έναν ρόλο που μου ταιριάζει. Πιο κοντά στις δικές μου δεξιότητες ήταν κυρίως ο ρόλος του φωτογράφου. Ως φωτογράφος είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω την εξέλιξη του κάθε ρόλου συλλαμβάνοντας με τον φακό μου το ύφος και τις κινήσεις των ηθοποιών. Διαπίστωσα μέσα από αυτό ότι το θέατρο προσφέρει μια εναλλακτική οπτική του κόσμου και συνειδητοποίησα ότι το συγκεκριμένο θεατρικό έργο με βοήθησε να ωριμάσω ως άνθρωπος και να αναπτύξω πολιτική κρίση και κοινωνική συνείδηση. Δεν έχει σημασία αν είσαι ηθοποιός, σκηνοθέτης, τεχνικός ή θεατής, σημασία έχει η επαφή με την τέχνη...

Ερωτοκρίτου Θωμάς Γ31

Ολα ξεκινούν από ένα όραμα. Οι μεγάλες εφευρέσεις, οι σπουδαίοι πίνακες, οι σοφόνες... Όλα πριν γίνουν έργα υπήρξαν όραμα κάποιου ανθρώπου. Η φετινή θεατρική παράσταση του Σχολείου μου είναι επίσης η υλοποίηση ενός οράματος, στο οποίο έχω την τύχη να συμμετέχω. Οι στιγμές και η αγάπη που μοιραζόμαστε μας δίνει και μας κάνει να ονειρευόμαστε... Οι πρόβες, οι ερμηνευτικές επιτυχίες, το γέλιο έχουν καταχωριστεί στο άλμπουμ των αναμνήσεων μας. Ο έρωτας για το θέατρο μας βοήθησε να παραβλέψουμε ακόμα και το πρωινό ξύπνημα του Σαββάτου (μετά από αυτό το κατόρθωμα νιώθω αήττητος προσωπικά). Από την άλλη, οι γλυκές μας καθηγήτριες είχαν πάντα τον τρόπο να μας μεταδίδουν το κέφι και τη θετικότητα τους! Θέλω λοιπόν να πω από τα βάθη της ψυχής μου ένα ευχαριστώ σε αυτές, αλλά και στους νέους φίλους που έκανα μέσα από το θέατρο, που μου χάρισαν μια αξέχαστη χρονιά, που με έκαναν να νιώσω λες και το θέατρο ήταν πάντα μέσα μου.

Σιάτης Αχιλλέας Β61

Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά είμαι μέλος της θεατρικής ομάδας του Σχολείου μου. Είναι μια πολύ ωραία εμπειρία μέσα από την οποία γνώρισα νέα άτομα και δημιούργησα φιλίες. Είμαι μέλος μιας εκπληκτικής ομάδας, από την οποία κέρδισα πολλές γνώσεις, βιώματα, χαρούμενες στιγμές...

Μπάγκα Χρυσάνθου Αθανασία Γ61

Το θέατρο φέτος είναι διαφορετικό από το περσινό... Αυτή είναι η μαγεία του... Κάθε φορά ένας νέος άγνωστος κόσμος ξεδιπλώνεται μπροστά σου... Αν και έχει πολλές απαιτήσεις και χρειάζεται πολλές θυσίες, δεν θα το άλλαζα με τίποτα!

Σιδηροπούλου Δήμητρα Β31

Πρώτα απ' όλα δεν ξέρω να εκφράζομαι σωστά, άρα θα γράψω ό,τι μου «κατέβει». Αρχικά δεν έχω την παραμικρή ιδέα τι μου προσφέρει το θέατρο, πέρα από το ότι μου προκαλεί άγχος! Αυτό το ξέρω, διότι την τελευταία φορά που είχα παίξει θέατρο ήταν στην έκτη δημοτικού και είχα κλάψει... Φοβάμαι μην ξαναπάθω αυτό που λένε stage fright και γίνω ρεζίλι μπροστά σε όλους. Επιπλέον, είναι αγχωτικό επειδή είμαστε όλοι πιεσμένοι από τον χρόνο και πρέπει να τρέχουμε... Α! Σκέφτηκα τι μου προ-

σφέρει το θέατρο... Μου δίνει τη δυνατότητα να μπορώ να αποκαλούμαι ηθοποιός, έστω κι αν είναι για μια σχολική παράσταση μόνο, γεγονός που κάποιος μπορεί να θεωρεί ασήμαντο. Τελος πάντων, έτσι γενικά μου αρέσει πολύ το θέατρο και είμαι σίγουρος πως η παράστασή μας είναι καταπληκτική (αν δεν τα σκ...ώσω εγώ).

Σιαλαπή Ιωσήφ Β32

Μπροστά σε μια σκηνή, ένα σενάριο, ένα ακροατήριο οι λέξεις αποκτούν μορφή και δίνουν ώθηση σε κάθε άνθρωπο να ανακαλύψει μια άγνωστη πτυχή του εαυτού του. Όταν αρχίσαμε τις συναντήσεις μας ήμουν αρκετά ντροπαλή. Κλεινόμουν στον εαυτό μου... Παρόλα αυτά το ευχάριστο περιβάλλον με βοήθησε στη συνέχεια να αποκτήσω αυτοπεποίθηση. Άρχισε να καλλιεργείται μέσα μου το αίσθημα της ασφάλειας, καθώς παράλληλα δεινόμασαν

μεταξύ μας όπως τα μέλη μιας αγαπημένης οικογένειας.

Κάπως έτσι το ταξίδι φτάνει στο τέλος του... Περιμένουμε με αγωνία το χειροκρότημα και τη χαρούμενη ατμόσφαιρα στην πλατεία, για να συνειδητοποιήσουμε εκ νέου ότι το θέατρο είναι πηγή ζωής. Ανυπομονώ για τις κλεφτές μεταξύ μας ματιές, την ικανοποίηση στα πρόσωπά μας, τις αγκαλιές... Το θέατρο είναι για μένα ο φάρος που φωτίζει τα βήματά μου. Πάνω στη σκηνή είμαι ελεύθερη... Εκφράζομαι ελεύθερα, είμαι ο πραγματικός μου εαυτός! Δεν κουράζομαι, δεν βαριέμαι, δεν δυσανασχετώ... Το τέλος κάθε θεατρικής ιστορίας αφήνει πίσω του έναν ωκεανό γεμάτο όμορφες και ανεπανάληπτες εμπειρίες...

Στυλιανίδου Ιωάννα Α22

Μαθηματικό Θέατρο

Κατά τη φετινή χρονιά, το Παγκύπριο Γυμνάσιο, μετά από οδηγίες του ΥΠΠΑΝ, μεταπήδησε από STEM σε STE(A)M εκπαίδευση, σε μια προσπάθεια να αξιοποιηθεί εκπαιδευτικά στον μέγιστο βαθμό η συμπερίληψη των τεχνών (Arts) στις επιμέρους δράσεις και εργασίες (projects). Συγκεκριμένα, η STEAM εκπαίδευση περιλαμβάνει δράσεις -πέραν της Ρομποτικής και της Τεχνολογίας με τις οποίες συνήθως ταυτίζεται- που συνδυάζουν γνώσεις και ικανότητες από τη Γλώσσα και τις Τέχνες (Σχέδιο, Θέατρο, Μουσική, Χορός, κ.λπ.).

Η φετινή χρονιά εμπλουτίστηκε, λοιπόν, με μαθήματα Συγγραφής και Παρουσίασης (απλού) Μαθηματικού Θεατρικού Κειμένου (μαθηματική έννοια/ιδέα, ιστορία/πλοκή, γραφή, πρόβες και παρουσίαση/συμμετοχή σε συνέδρια και διαγωνισμούς Μαθηματικού Θεάτρου της Κύπρου και της Ευρώπης). Κατά τη διάρκεια των συναντήσεών μας στο Α' Τετράμηνο, οι μαθητές μάς εντυπωσίασαν με τις ευφάνταστες ιδέες που είχαν (με βάση τις μαθηματικές έννοιες που ήδη

κατείχαν από την Ε' και Στ' Δημοτικού, καθώς και την Α' Γυμνασίου) και έγραψαν 7 ολοκλήρου θεατρικά κείμενα για Μαθηματικό Θέατρο, τα οποία και παρουσιάστηκαν τόσο στην Πάφο (24 - 26 Φεβρουαρίου, Συνέδριο ΚΥΜΕ) όσο και στην Κρακοβία (11-15 Μαρτίου, Πανευρωπαϊκό EUROMATH & EUROSCIENCE 2023 STEAME Conference).

Η εντυπωσιακή, μαζική συμμετοχή του Σχολείου στους προαναφερθέντες διαγωνισμούς έτυχε πολύ ευνοϊκών σχολείων και διακρίθηκε με το Β' Παγκύπριο βραβείο στον Διαγωνισμό Μαθηματικού Θεάτρου της Κυ.Μ.Ε. και με δύο Γ' Βραβεία (ισοβαθμία), για τρεις από τις έξι (τελικά) ομάδες μας που συμμετείχαν. Περαιτέρω, η ομάδα του Β02, που τιμήθηκε με το Β' Παγκύπριο βραβείο, εκπροσώπησε το Σχολείο μας στον Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό στην Κρακοβία, στις 14/3/23, και

απέσπασε το Β' Πανευρωπαϊκό Βραβείο στο Μαθηματικό Θέατρο.

Το Υπ. Παιδείας θα προωθήσει για έκδοση, στο τέλος της φετινής STEAM χρονιάς, και τα 7 κείμενα/σενάρια των μαθητών μας, με τις σκηνοθετικές τους οδηγίες και φωτογραφικό υλικό από τις συμμετοχές.

*Σημείωση: Οι κλάδοι μαθημάτων που εμπλέκονται στη δράση είναι τα Μαθηματικά, η Θεατρολογία, η Ελληνική Γλώσσα και ο Σχεδιασμός και Τεχνολογία. Οι καθηγητές της STEAM Κατεύθυνσης έχουν ετοιμάσει σχετικό Αναλυτικό «Σχέδιο Μάθησης», το οποίο είναι διαθέσιμο.

*Το βίντεο από την παρουσίαση του θεατρικού «Το χαλασμένο τηλεκοντρόλ», που τιμήθηκε με το Β' Παγκύπριο και Β' Πανευρωπαϊκό βραβείο, βρίσκεται στον ακόλουθο σύνδεσμο:

https://www.youtube.com/watch?v=KwPau6_6PzQ&t=185s

Μαθητές που συμμετείχαν στο βραβευθέν θεατρικό έργο «Το χαλασμένο τηλεκοντρόλ»

Ντολεσίδου Μαρία Β3

Μιχαήλ Καλλιρόη Β3

Αναστασίου Γιολάντα Β3

Αγγελίδου Κατερίνα Β3

Μιχαηλίδου Μαρία Β3

Δημοσθένους Αντρέας Β3

Κρακοβία, απονομή Β' Πανευρωπαϊκού Βραβείου

Τι είναι, λοιπόν, το θέατρο; Πώς επιδρά επάνω μας; Τι προσθέτει και τι - ενδεχομένως - αφαιρεί; Πώς μας... μεταμορφώνει;

«Δεν θέλω ρεαλισμό, θέλω μαγεία».

Αυτό επιθυμεί εναγωνίως η Μπλανς Ντιπουά, στο θεατρικό έργο του Τενεσί Ουίλιαμς «Λεωφορείον ο πόθος». Η πραγματικότητα, υπό το βάρος του θανάτου, της απελπισίας και της έντασης που φέρνει ο έρωτας, κατακαίει το ευαίσθητο δέρμα της ύπαρξής μας σαν σκληρό φως.

Η τέχνη και η τέχνη της φύσης, ίσως να είναι τα μοναδικά καταφύγια μαγείας για τον σύγχρονο άνθρωπο. Το θέατρο, η βιωματικότερη τέχνη, με την κάθε παράσταση καταφέρνει μια ρωγμή στην ωμότητα του ρεαλισμού. Τα σκληρά φώτα της πραγματικότητας σβήνουν και η μαγεία ξεκινά. Ένας μαγικός κόσμος στήνεται μπροστά στα μάτια των θεατών, ένα καθρέφτισμα του εαυτού μας.

Τα θεατρικά έργα «Οι τρεις αδερφές» του Άντων Τσέχωφ και «Ο πουπουλένιος» του Μάρτιν Μακ Ντόνα είναι εκείνα που με σημάδεψαν: με ανακούφισαν και πέτυχαν να «μαλακώσουν» το σκληρό φως της πραγματικότητας.

Μάριος Κωνσταντίνου
Φιλολόγος

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος.

Λόγος. Η ανθρώπινη έκφραση του Θείου.

Η δύναμη και το όπλο μας

Ίσως η πλέον έμφορτη λέξη της γλώσσας μας.

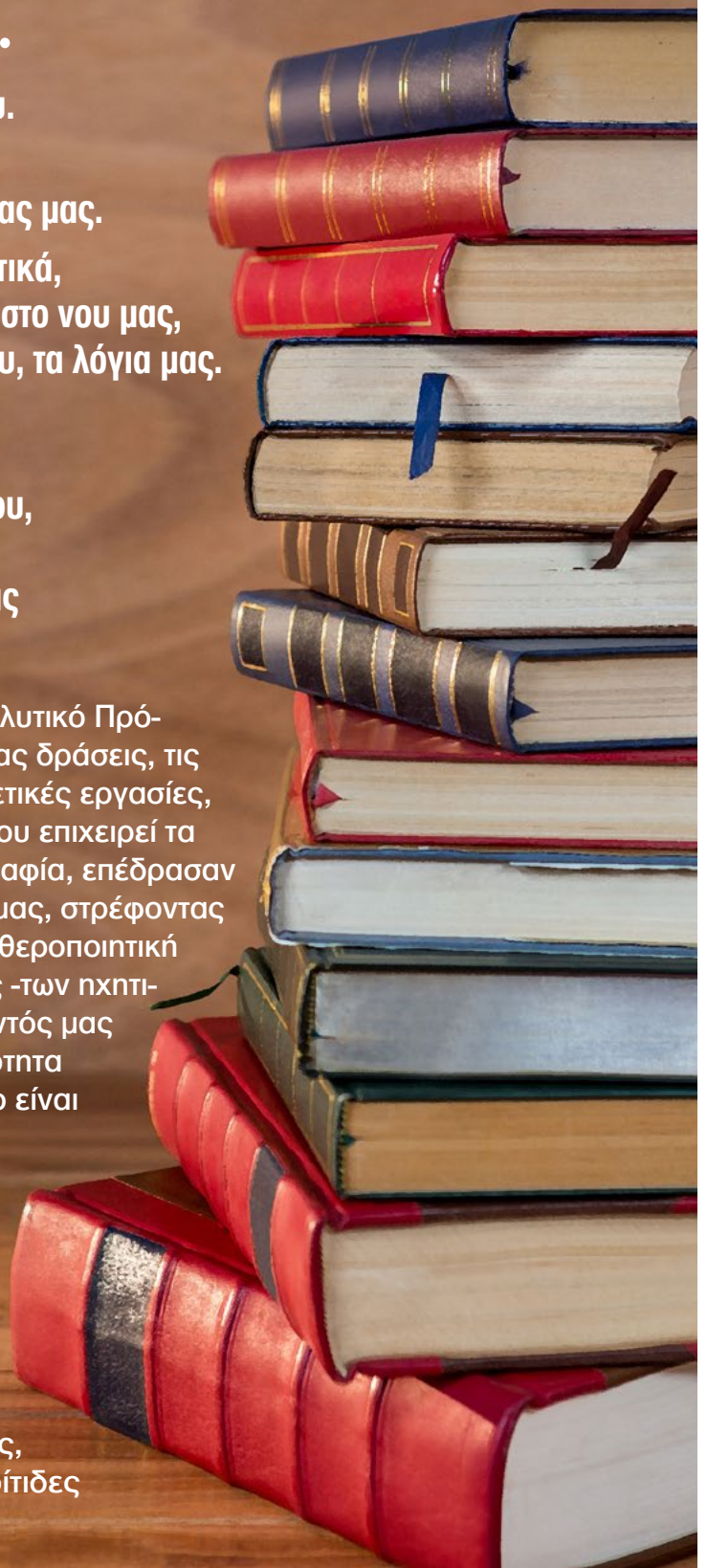
Τα σημαινόμενά της ποικίλα και γοητευτικά,
μας ταξιδεύουν από αυτό που γεννιέται στο νου μας,
το έλλογο, στο εκπεφρασμένο κύημά του, τα λόγια μας.

Κι η Λογοτεχνία;

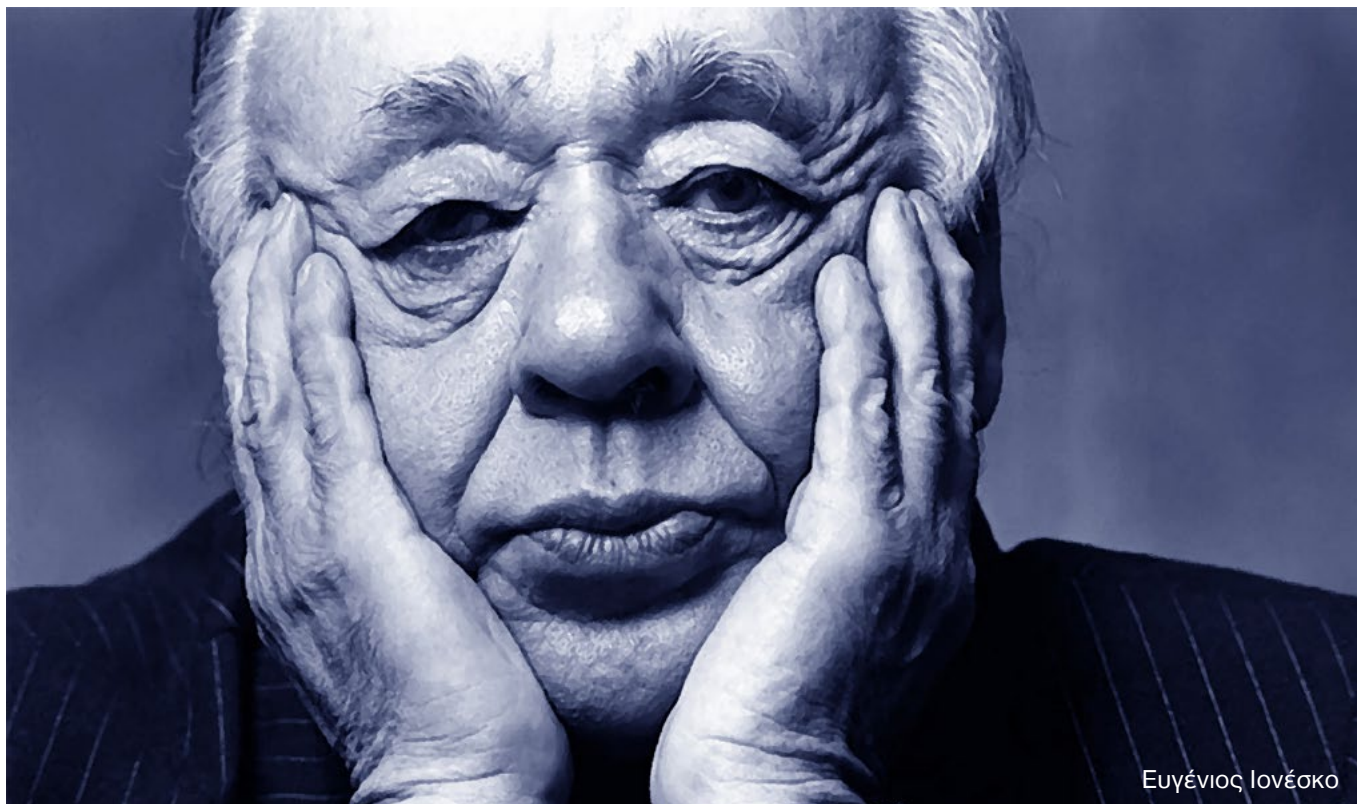
Μια άσκηση για τους εραστές του ωραίου,
του μεταμορφωτικώς υψηλού,
του θεανθρώπινου γνωρίσματος που μας
υψώνει λίγο πάνω απ' τη γήινη σφαίρα.

Στο Σχολείο μας, μέσα από το ίδιο το Αναλυτικό Πρόγραμμα Μαθημάτων, αλλά και τις δικές μας δράσεις, τις συμμετοχές σε διαγωνισμούς, τις προαιρετικές εργασίες, τα συνέδρια, τον Όμιλο Φιλαναγνωσίας που επιχειρεί τα πρώτα βήματά του, η ποίηση και η πεζογραφία, επέδρασαν καταλυτικά στην καθεμία και τον καθένα μας, στρέφοντας τον «φακό» από τη θορυβώδη και αποσταθεροποιητική περιρρέουσα ατμόσφαιρα του καιρού μας -των ηχητικών, ακουστικών και οπτικών εφέ- στην εντός μας «κάμαρα», ώστε να δούμε την πραγματικότητα άφιλτρη, καθαρή και να ακουμπήσουμε το είναι και το καθόλα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Λογοτεχνία. Η (φυσική) τέχνη του Λόγου· αυτή που (θα) μας διακρίνει από την Τέχνητη Νοημοσύνη και τα θαύματα που ευαγγελίζεται. Διότι το θαύμα κατοικεί την ψυχή. Και αυτή γεννά το ποίημα που μπορεί έπειτα να επιδράσει στην ψυχή της ανθρωπότητας ολόκληρης, ως μια πανοπλία που αποκρούει ρινοκερίτιδες και λοιπές πανδημίες των καιρών μας.

«Η μεταμόρφωση» ή αλλιώς η παχυδερμία του σύγχρονου κόσμου. Σκέψεις με αφορμή λογοτεχνικό θεματικό μοτίβο.

Ευγένιος Ιονέσκο

Η «μεταμόρφωση» είναι ένα προσφιλές λογοτεχνικό μοτίβο. Ξεκινώντας από τις λαϊκές ιστορίες, τους μύθους και τα παραμύθια, οι θεοί μεταμορφώνουν τους ανθρώπους σε ζώα ή φυτά από οίκτο ή, το πιο σύνηθες, ως τιμωρία. Το νόημα της τιμωρίας έγκειται στο ότι οι άνθρωποι, όταν μεταμορφώνονται σε ζώα, χάνουν την ανθρώπινη ιδιότητά τους κι έτσι νιώθουν την αδυναμία των ζώων, κάτι που τους οδηγεί στην εκτίμηση της ανθρωπίνης φύσης τους και όλων των πλεονεκτημάτων του να είσαι άνθρωπος.

Ο Ευγένιος Ιονέσκο, στο έργο του «Ρινόκερος», προσπάθησε να δείξει πόσο εύκολα ο άνθρωπος

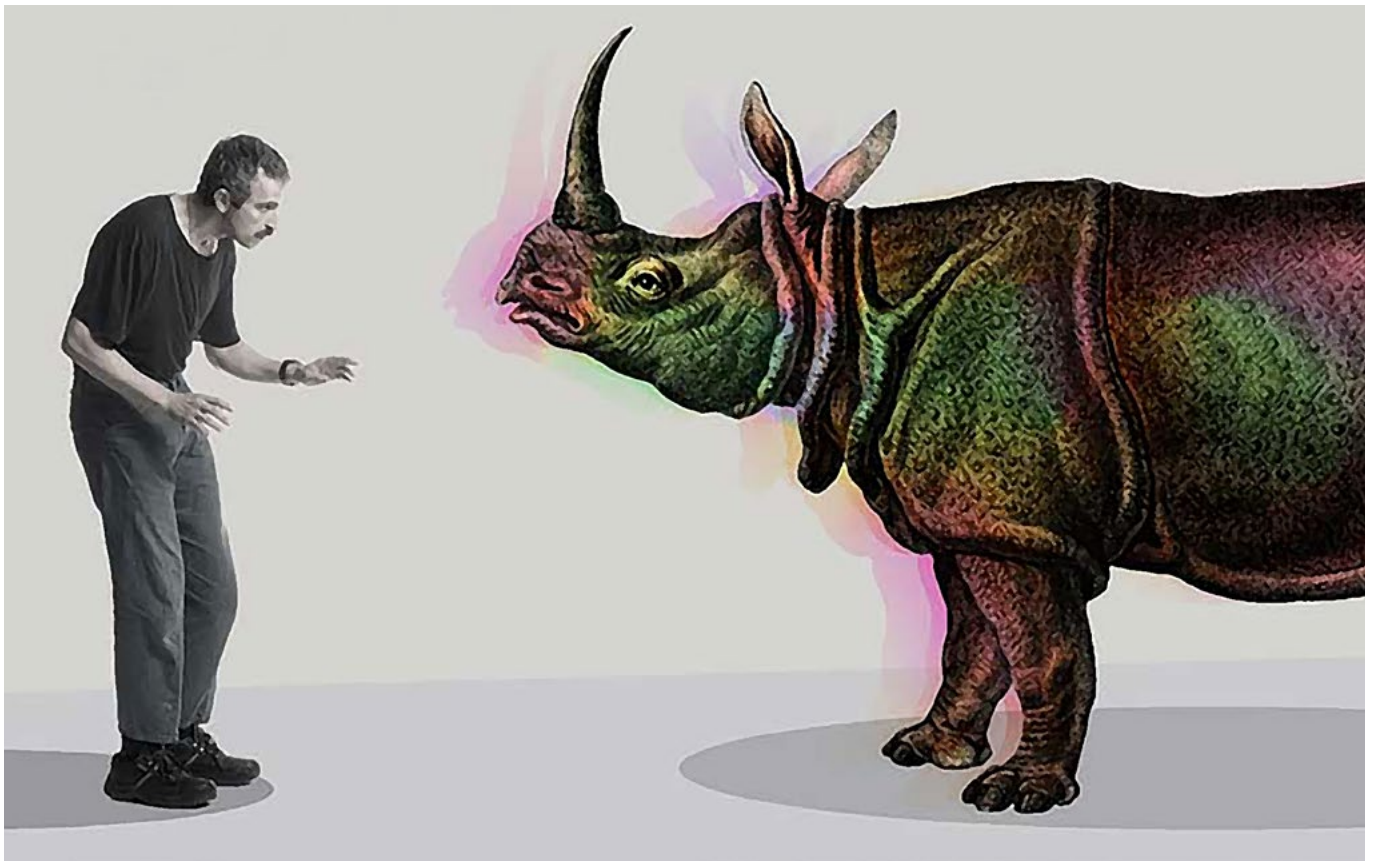
μεταμορφώνεται σε κτήνος, αν αυτό του υπαγορεύει το ένστικτο της επιβίωσης. Ο μόνος που αντιλαμβάνεται τη σημασία του να παραμείνεις άνθρωπος στο έργο του Ιονέσκο είναι ο Μπερανζέ, το πιο αντισυμβατικό πρόσωπο της ιστορίας, που δεν αφήνεται στη μόλυνση της «ρινοκερίτιδας» και αντιστέκεται σθεναρά για να υπερασπιστεί το ανθρώπινο είδος.

Μελετώντας τον «Ρινόκερο» του Ιονέσκο, αναγνωρίζουμε τον αλληγορικό χαρακτήρα της «ρινοκερίτιδας», της μόλυνσης από την οποία πάσχουν οι άνθρωποι στο έργο και η οποία εξαπλώνεται γοργά και οδηγεί στη μεταμόρφωσή τους σε ρινόκερους. Η μεταμόρφωση του αν-

θρώπου σε ρινόκερο συμβολίζει τη συνειδητή επιλογή του να αλλοιώσει την ανθρώπινη φύση του, τα πιστεύω του, την προσωπικότητά του, ώστε να γίνει αποδεκτός από μια μεγαλύτερη –και ισχυρότερη ίσως- ομάδα ανθρώπων. Με αυτό τον τρόπο, ο Ιονέσκο θίγει το πρόβλημα της μαζοποίησης, της συμμετοχής του ανθρώπου σε αγέλη, γεγονός το οποίο τον οδηγεί στην απώλεια της ατομικότητάς του. Όπως λέει και ο ίδιος ο δημιουργός: «το ρεύμα της κοινής γνώμης μοιάζει με αυτό της επιδημίας, καθώς εξαπλώνεται με πολύ γοργό ρυθμό και πλήττει ολοένα και περισσότερους ανθρώπους. Με αυτό τον τρόπο οι άνθρωποι κατακτώνται από ένα αίσθημα φανατισμού, το οποίο τους κάνει να μοιάζουν με άγρια θηρία.»

Για αυτόν ακριβώς τον λόγο ο Ιονέσκο αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τον ρινόκερο ως σύμβολο

του μεταμορφωμένου ανθρώπου. Ο ρινόκερος είναι ένα παχύδερμο, το οποίο ζει σε αγέλες και, όταν θελήσει, γίνεται απίστευτα επικίνδυνο. Το ίδιο επικίνδυνο γίνεται και ο άνθρωπος όταν αποφασίσει να αλλοιώσει τη φύση του και να αγνοήσει τις πνευματικές του δυνατότητες για να ταιριάξει στον συρμό, να «χαθεί» στη μάζα. Όταν αυτός ο άβουλος άνθρωπος προσβάλλεται από τον ιό της «ρινοκερίτιδας» και καταβάλλεται από «το ένστικτο της αγέλης», μεταμορφώνεται σε παχύδερμο, ένα αναίσθητο αλλά και καταστροφικό κτήνος, εκμηδενίζοντας έτσι κάθε όνειρο και κάθε ανθρώπινο επίτευγμα πολιτισμού. Ο πολιτισμός, σύμφωνα με τον Ιονέσκο, είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας προόδου που κατορθώνεται μέσω του ελέγχου των καταστροφικών ενστίκτων, με τη χρήση του ορθού λόγου, και ανατρέπεται με την ακριβώς αντίστροφη πορεία,

δηλαδή την επικράτηση του νόμου της ζούγκλας, της δύναμης του ισχυρότερου και του ενστίκτου της επιβίωσης...

Σκοπός του συγγραφέα είναι να καταγγείλει με αλληγορικό τρόπο την τάση των ανθρώπων να μετατρέπονται σε κοπάδι, καταδικάζοντας έτσι τα δολοφονικά ένστικτα του όχλου και της μάζας... Ταυτόχρονα, επιδιώκει να ξυπνήσει στους θεατές το ένστικτο της ανεξαρτησίας και της ανάγκης να υπερασπιστούν την αξία της Ελευθερίας.

Ο «Ρινόκερος» γράφτηκε το 1959, την περίοδο που ακολούθησε τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, και αποτελεί έργο αντίστασης κατά της παραπληροφόρησης και της κάθε μορφής προπαγάνδας. Ο Ιονέσκο θέλει να καταγγείλει τους ανθρώπους της γενιάς του, τους ανθρώπους που αποκτηνώθηκαν και προσαρμόστηκαν στο κομφορμιστικό ρεύμα της εποχής τους (ασπαζόμενοι τον ναζισμό και τον φασισμό) και ενσωματώθηκαν στη νέα, ζώωδη, κυρίαρχη κατάσταση πραγμάτων. Οι άνθρωποι αυτοί ακολούθησαν οικειοθελώς τη μάζα, αντιπθέμενοι στην ανθρώπινη φύση τους, λειτουργώντας αδιάφορα, μόνο και μόνο για να σώσουν τον εαυτό τους, επιλέγοντας την ανωνυμία της πλειοψηφίας. Ωστόσο, κάποιοι αντιστάθηκαν στο ρεύμα του κομφορμισμού και έμειναν πιστοί στις αξίες και τα ιδανικά τους, στην ανθρωπιά και την αλτρουιστική φύση που χαρακτηρίζει τον άνθρωπο και τον διακρίνει από τα ζώα. Ο πρωταγωνιστής του Ιονέσκο, ο Μπερανζέ, αντιπροσωπεύει ακριβώς αυτούς τους ελεύθερους ιδεολόγους. Ο ίδιος περιθωριοποιείται τόσο από την κοινωνία όσο και από τους φίλους του, αλλά στο τέλος του έργου βλέπουμε ότι παραμένει άνθρωπος, ο μοναδικός άνθρωπος σε έναν κόσμο γεμάτο ρινόκερους.

Η «μεταμόρφωση» του ανθρώπου σε άγριο ζώο είναι δυστυχώς ένα φαινόμενο το οποίο παρατηρείται και στην εποχή μας. Στις αρχές του 21ου αιώνα, σχεδόν 70 χρόνια μετά τη συγγραφή του «Ρινόκερου», ο άνθρωπος απαρνείται την ιδιαιτερότητά του και μεταμορφώνεται, όχι βέβαια εξωτερικά, αλλά εσωτερικά. Το φαινόμενο του κομφορμισμού και το συναίσθημα της ασφάλειας το οποίο νιώθει κάποιος ως μέλος μιας ομάδας, τον οδηγεί συχνά στην υιοθέτηση ακραίων συμπεριφορών. Ο «μεταμορφωμένος άνθρωπος» παρασύρεται από την ψευδαίσθηση της ασφάλειας που του παρέχει η μάζα και δεν καταλαβαίνει ότι πέφτει θύμα ενός υπόγειου μηχανισμού εξανδραποδισμού. Παράδειγμα αυτής της διαχρονικής συμπεριφοράς που μεταμορφώνει εσωτερικά τον άνθρωπο σε «ιδιώτη» έχουμε και στο ποίημα «Ονήσιλος» του Παντελή Μηχανικού. Οι άνθρωποι (στην προκειμένη περίπτωση οι Έλληνες Κύπριοι της μετά την Ανεξαρτησία εποχής) παρασύρονται από το ψεύτικο αίσθημα της ασφάλειας που δημιουργεί η υλική ευμάρεια και δεν αντιλαμβάνονται την καταστροφή που πλησιάζει, μέχρι που πια είναι αργά. Τόσο το πλήθος των προσώπων στον «Ρινόκερο» του Ιονέσκο όσο και το πλήθος στον «Ονήσιλο» του Μηχανικού αφήνονται στην μόλυνση που τους καταβάλλει και μεταμορφώνονται σε παχύδερμα, μετατρέποντας τους εαυτούς τους σε ηθικούς αυτουργούς της καταστροφής.

Μπορούμε, λοιπόν, να οδηγηθούμε αβίαστα στο συμπέρασμα ότι η «μεταμόρφωση» δεν είναι απλά ένα ενδιαφέρον λογοτεχνικό τέχνασμα, αλλά το αντικαθρέφτισμα της πραγματικότητας τόσο των δεκαετιών που ακολούθησαν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο όσο και του σύγχρονου μας κόσμου. Μπορεί να πιστεύουμε ότι έχουμε ξεπεράσει τη φρίκη του Πολέμου εκείνου, αλλά ακόμα και σήμερα βλέπουμε ότι ο άνθρωπος συμπερι-

φέρεται με τον ίδιο απάνθρωπο τρόπο, μένοντας αμέτοχος μπροστά στον πόνο του συνανθρώπου του ή εξελισσόμενος ο ίδιος σε ένα βίαιο πρόσωπο, που παραδίδεται στον φανατισμό της αγέλης -είτε πρόκειται για μια θρησκεία/ένα δόγμα είτε ακόμη ένα πρόσωπο, μια μόδα κ.λπ.

Η ρινοκερίτιδα εντός του θεατρικού σύμπαντος του Ιονέσκο είναι μια μόλυνση φανταστική μεν, αλλοιωτική δε. Σκοτώνει τον άνθρωπο και στη θέση του γεννά το κτήνος. Από την άλλη, η «παχυδερμία» του σύγχρονου ανθρώπου είναι μια πάθηση πραγματική που, αν δεν αντιμετωπιστεί έγκαιρα και με την κατάλληλη θεραπεία, μπορεί να εξαπλωθεί με τη φρικαλέα δύναμη μιας πανδημίας και να σκοτώσει τον Άνθρωπο... Η «μεταμόρφωση», τόσο στον Ιονέσκο όσο και ως λογοτεχνικό μοτίβο, σκοπό έχει να κρούσει τον

κώδωνα του κινδύνου, να αφυπνίσει τους ανθρώπους, ώστε να μην μεταμορφωθούν σε ρινοκέρους. Να τους προκαλέσει να έρθουν σε επαφή με τη θλιβερή πραγματικότητα και να στηριχθούν στην ανθρωπιά τους, για να νικήσουν το κάθε κτήνος... Ας θυμηθούμε τα λόγια του Σεφέρη στο επιλογικό σημείωμα της ομιλίας του στη Στοκχόλμη: «Πρέπει να αναζητήσουμε τον άνθρωπο όπου κι αν βρίσκεται. Όταν, στον δρόμο της Θήβας, ο Οιδίπους συνάντησε τη Σφίγγα κι αυτή του έθεσε το αίνιγμά της, η απόκρισή του ήταν: ο άνθρωπος. Τούτη η απλή λέξη χάλασε το τέρας. Έχουμε πολλά τέρατα να καταστρέψουμε. Ας συλλογιστούμε την απόκριση του Οιδίποδα.»

Σαλονικίδου Καλλιρρόη Γ61

Με αφορμή τον «Ρινόκερο» του Ευγένιου Ιονέσκο:

Σκέψεις πάνω στη «μεταμόρφωση των ανθρώπων σε ρινόκερους» ή αλλιώς για την παχυδερμία του σύγχρονου ανθρώπου

Αφετηρία για τη συγγραφή του κειμένου μου αποτέλεσε η μελέτη του έργου του Ευγένιου Ιονέσκο

«Ο Ρινόκερος», η οποία πυροδότησε εντός μου ένα πλήθος σκέψεων και προβληματισμών για την «κατάντια» του σύγχρονου ανθρώπου. Το έργο, αν και κυκλοφόρησε στα μέσα του προηγούμενου αιώνα ως ένα έντονο «κατηγορώ» απέναντι στον Ναζισμό, αποδεικνύεται τραγικά διαχρονικό και επίκαιρο, πετυχαίνοντας να μιλήσει και για την εποχή μας -ίσως δε κυρίως γι' αυτήν!

Ο «Ρινόκερος» ανήκει στο Θέατρο του Παραλόγου. Η υπόθεση διαδραματίζεται σε μια μικρή επαρχιακή πόλη, κάπου στον κόσμο, όπου ξαφνικά όλοι οι άνθρωποι μεταμορφώνονται σε ρινόκερους. Παίρνουν, δηλαδή, τη μορφή ενός παχύδερμου ζώου, του ρινόκερου, χάνοντας την ανθρωπινή τους υπόσταση... Με λίγα λόγια αποκτώνται, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Αιτία αυτής της μεταμόρφωσης είναι η νόσος της «ρινοκερίτιδας». Κι ενώ όλοι, ο ένας μετά τον άλλο, μετατρέπονται σε κτήνη, σε ρινόκερους, ο κεντρικός ήρωας, ο Μπερανζέ, είναι το μόνο πρόσωπο της ιστορίας που δεν αφήνει να τον καταβάλει η νόσος, καθώς αποφασίζει ότι οφείλει να αντισταθεί στην ανάγκη του να μην διαφέρει και να διαφυλάξει έτσι το ανθρώπινο είδος, ως ο

τελευταίος άνθρωπος. Υπερασπίζεται λοιπόν το δικαίωμά του στη διαφορετικότητα, αλλά κυρίως στην ελευθερία!

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η μεταμόρφωση των ανθρώπων σε ρινόκερους είναι το κυρίαρχο θεματικό μοτίβο του έργου. Ο Ιονέσκο εφευρίσκει την πανδημία της ρινοκερίτιδας. Εννοείται ότι η λειτουργία της ασθένειας και των επιπτώσεών της λειτουργεί αλληγορικά, με σκοπό να προβληματίσει γύρω από την τάση του ανθρώπου να «χάνεται» στο πλήθος, να αφομοιώνεται, και, ακόμη και όταν η λογική το επιβάλλει, να μην αντιστέκεται. Οι κάτοικοι στο «παράλογο» σύμπαν του Ιονέσκο έχουν μολυνθεί, έχουν απωλέσει την ανθρωπινή φύση τους, δεν σκέφτονται, δεν αισθάνονται. Το χειρότερο, ωστόσο, είναι ότι επιδιώκουν -ο καθένας για τον δικό του λόγο- τη μεταμόρφωσή τους.

Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά και ίδιος ο Ιονέσκο: «...μου είχε κάνει πάντοτε μεγάλη εντύπωση αυτό που θα μπορούσε κανείς να ονομάσει ρεύμα της κοινής γνώμης, είχα μείνει κατάπληκτος με την αστραπιαία εξάπλωσή του, τη μεταδοτική του δύναμη, που μοιάζει μ' εκείνη της αληθινής επιδημίας. Οι άνθρωποι αφήνουν

ξαφνικά τον εαυτό τους να κατακτηθεί από μια καινούρια θρησκεία, ένα δόγμα, ένα φανατισμό... [...] Σε τέτοιες στιγμές γινόμαστε μάρτυρες μιας αληθινής πνευματικής μεταβολής. Δεν ξέρω αν το έχετε προσέξει, μα όταν οι άνθρωποι δεν ασπάζονται τη γνώμη σας, όταν δεν μπορείτε να γίνετε κατανοητός στους άλλους, έχετε την εντύπωση ότι αντιμετωπίζετε τέρατα – ρινόκερους, για παράδειγμα... Θα σας σκότωναν με ήσυχη τη συνείδηση. Κι η ιστορία μάς έχει αποδείξει πως γύρω στο τελευταίο τέταρτο του αιώνα μας οι άνθρωποι που μεταμορφώνονται έτσι, όχι μόνο μοιάζουν με ρινόκερους, αλλά πραγματικά γίνονται ρινόκεροι».

Ο Ιονέσκο σχολιάζει την ευκολία με την οποία ο άνθρωπος παρασύρεται από το ρεύμα, έχοντας στο μυαλό του τα δεινά του Β' Παγκοσμίου Πολέμου -και δη του Ναζισμού- που βίωσε η γενιά του. Καυτηριάζει, λοιπόν, την αδυναμία του πλήθους να πολεμήσει για την ελευθερία και το δίκαιό του και την ανάγκη του να ασπαστεί θεωρίες και αντιλήψεις άλλων, πιστεύοντας ότι θα δώσουν τη λύση στα προβλήματά του. Κάτι σαν το πλήθος στους καβαφικούς βαρβάρους, που δεν εμφανίζονται ποτέ... Αυτός ο άνθρωπος αποδεικνύεται θανατηφόρα επικίνδυνος για το είδος του, καθώς, υπονομεύοντας πανανθρώπινες αξίες όπως η ελευθερία, η αγάπη, η δικαιοσύνη, ο σεβασμός, γίνεται ηθικός αυτουργός στο έγκλημα... Δεν έχει σημασία αν αυτό το έγκλημα ενορκηστρώνεται από κάποιον επώνυμο κι αν ονομάζεται πόλεμος, ρατσισμός, φανατισμός, τρομοκρατία... Σημασία έχει ότι ο Άνθρωπος εξανδραποδίζεται και χάνει την ανθρωπιά του, αφού δεν διστάζει να σκοτώσει, να βιάσει, να αφανίσει προκειμένου να επιβληθεί...

Από την άλλη, στο παράλογο και δυστοπικό αυτό ανθρώπινο σύμπαν, υπάρχει πάντα εκείνος ο ένας που κρατάει το φως αναμμένο. Η μεταμόρφωση δεν αφορά σε όλα τα πρόσωπα του έργου. Κάποιος τολμά να αναμετρηθεί με τις φοβίες του,

τις ανασφάλειές του και το ένστικτο της αγέλης και να παραμείνει Άνθρωπος. Στο σύμπαν του Ιονέσκο, αυτός είναι ο Μπερανζέ, ο οποίος παλεύοντας με τους δαίμονές του φωνάζει θριαμβικά στο τέλος του έργου: «*Θα πολεμήσω ενάντια σ' όλο τον κόσμο. Θα υπερασπίσω τον εαυτό μου ενάντια σ' όλο τον κόσμο. Δεν θα καθίσω με σταυρωμένα χέρια, θα πολεμήσω. Είμαι ο τελευταίος άνθρωπος... και μέχρι να 'ρθει το τέλος, θα παραμείνω άνθρωπος! Όχι, δεν θα συνθηκολογήσω! Δεν θα γίνω σαν και σας!*»

Με συγκλονίζει το παράδειγμα του Μπερανζέ. Ο δρόμος του, η απόφασή του, δεν υπήρξαν αυτονόητα. Για να αντισταθεί στη μαζική μεταμόρφωση, πάλεψε με τον εαυτό του. Κι η αναμέτρηση του Μπερανζέ με τον εαυτό του, μέσα στο έργο, υποδεικνύει έμμεσα πόσο δύσκολο είναι να παραμείνουμε ελεύθεροι άνθρωποι! Η απόφασή του να μην μεταμορφωθεί σε ρινόκερο – όπως όλοι οι φίλοι και συντοπίτες του- τον έφερε στο περιθώριο της κοινωνίας. Τον κατέστησε υποψήφιο θύμα, τον μετέτρεψε σε παραφωνία -αφού το παράλογο ήταν πια φυσιολογικό. Ωστόσο, ως ελεύθερος άνθρωπος, δεν παραδόθηκε... Συνέχισε να πιστεύει στον άνθρωπο και αυτή του η πίστη τον έσωσε...

Το μικρόβιο της «ρινοκερίτιδας» μπορεί να προσβάλει τον καθένα μας. Η σταδιακή μας μεταμόρφωση σε παχύδερμα, η αποκλήρωση, δηλαδή, είναι φαινόμενο των καιρών. Οι άνθρωποι σήμερα επηρεάζονται από χιλιάδες ερεθίσματα που διαχέονται από μικρές και μεγάλες οθόνες εθισμού. Ακολουθούν τυφλά τον συρμό, γίνονται έρμαια του καταναλωτισμού, χάνουν το πρόσωπό τους και χειραγωγούνται... Ήρθε ο καιρός να επιστρέψουμε στον Άνθρωπο, να βρούμε το πραγματικό μας Πρόσωπο, πριν μεταμορφωθούμε σε μια αγέλη παχύδερμων, αναίσθητων και άβουλων ζώων, που θα οδεύουν στη σφαγή χωρίς επίγνωση του τέλους... Του τέλους της ανθρωπότητας...

Κολοκάση Μαρία Γ61

Με αφορμή τη «Μεταμόρφωση» του Κάφκα

Ο Γκρέγκορ Σάμσα ξύπνησε ένα πρωινό μεταμορφωμένος σε ένα μεγάλο έντομο. Η ζωή του έγινε έκτοτε κόλαση. Η οποιαδήποτε κίνηση, μετακίνηση, η ίδια του η επιβίωση, η σίτιση και η ανάπαυσή του, καταντούν ένα καθημερινό βάσανο. Κλεισμένος σε ένα δωμάτιο, κρυμμένος, αυτός που ζούσε κυρίως για να παρέχει οικονομική στήριξη στην οικογένειά του, γεύεται τώρα την αδιαφορία τους, τη σταδιακή εγκατάλειψη και τελικά των οριστική παραμέληση που τον οδηγεί στη φυσική εξόντωση -αφού η ύπαρξή του δεν είναι πια χρήσιμη αλλά επιβαρυντική και είναι σαφές πως η κατάστασή του δεν είναι αναστρέψιμη.

Η συγγραφική μεγαλοφυΐα του Κάφκα συνίσταται σε μεγάλο βαθμό στη ρεαλιστικότητα με την οποία περιγράφει τη μεταμόρφωση από την ανθρώπινη μορφή σε αυτήν του εντόμου, αποδίδοντας πειστικά τον εγκλωβισμό του ανθρώπου σε αυτήν, παρά το έκδηλα παράλογο του πράγματος.

Οι γνώσεις μας σχετικά με τη ζωή του ίδιου του συγγραφέα, μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο Κάφκα προβάλλει τον εαυτό του στον Γκρέγκορ Σάμσα, αφού -όπως ο κεντρικός του ήρωας- και ο ίδιος υπηρετούσε τον ρόλο που του υπαγόρευε η οικογένειά του, αυτόν δηλαδή του παιδιού που ζει και εργάζεται προκειμένου να στηρίζει οικονομικά τους δικούς του. Η μεταμόρφωση του κεντρικού ήρωα σε έντομο απεικονίζει αλληγορικά τον εγκλωβισμό του στη στερούμενη δημιουργικότητας ζωή του αρθρόποδου. Η μετάβαση στο σχήμα του εντόμου ίσως αποτελεί παράλληλα μια αλληγορία για την εξέλιξη των ανθρωπίνων κοινωνιών σε κοινωνίες εντόμων, με περιορισμένη δημιουργικότητα και προσήλωση σε μια καθημερινότητα που επαναλαμβάνεται με απελπιστική μονοτονία, αφιερωμένη εξ ολοκλήρου στη φυσική επιβίωση και την προσκόμιση υλικών αγαθών. Τραγικά επίκαιρο, δεν είναι;

Κυριάκου Νέδη Γ1

«Μεταβολή πάντων γλυκύ»

«**Η** αλλαγή είναι πάντοτε ευχάριστη». Αυτό κηρύπτει και ο αρχαίος τραγικός Ευριπίδης. Είναι όμως αλήθεια; Μόνο ένας θα μπορούσε να απαντήσει αυτή την ερώτηση. Ο Ρωμαίος ποιητής Publius Ovidius Naso, συγγραφέας του ποιητικού έργου "Metamorphoseon libri" («Μεταμορφώσεις»), γραμμένου στα λατινικά: 15 βιβλία και 12.000 εξάμετροι στίχοι αφηγούνται μύθους της ελληνικής και της ρωμαϊκής αρχαιότητας, στους οποίους περιέχεται το στοιχείο της μεταμόρφωσης, δηλαδή κάποιας υπερφυσικής μεταβολής ενός προσώπου ή πράγματος σε κάτι άλλο. Σύμφωνα με τους ειδικούς, το έργο περιείχε μηνύματα εναντίον του καθεστώτος του αυτοκράτορα Αυγούστου, γι' αυτό αποτέλεσε την αιτία εξορίας του Οβιδίου από την Ρώμη με εντολή του αυτοκράτορα. Μέσω του συνδυασμού της λογικής και της φαντασίας, του φυσιολογικού και του υπερφυσικού, οι ιστορίες του Οβιδίου αποτελούν nexus μεταξύ της αρχαίας Ελλάδας και της Ευρώπης και του ρωμαϊκού τρόπου σκέψης με τον χριστιανικό. Η σαγηνευτική αφήγηση του Οβιδίου καθιστά τις «Μεταμορφώσεις» έως και σήμερα ένα θρυλικό ποιητικό έργο, το οποίο επηρεάζει όποιον είναι τυχερός να το διαβάσει. Μύθοι όπως εκείνοι του Πυγμαλίωνα και της Φιλντισίας και του Απόλλωνα και της Δάφνης, τους οποίους θα αφηγηθούν και θα σχολιάσουν... με τον δικό τους τρόπο πιο κάτω οι μαθητές Β' Λυκείου της κλασικής κατεύθυνσης, μεταφέρουν μηνύματα στους ανθρώπους κάθε εποχής.

Publius Ovidius Naso

Χαραλάμπους Θεόδωρος Β11

Love Story (Ovidii version)

Η ιστορία διαδραματίζεται στη Φρυγία, όπου ζούσε ένα ηλικιωμένο αγαπημένο ζευγάρι· ο Φιλήμονας και η Βαυκίδα. Μια μέρα, οι θεοί Δίας και Ερμής, μεταμφιεσμένοι σε ταλαιπωρημένους ταξιδιώτες, ζητούν φιλοξενία από τους κατοίκους της Φρυγίας. Κανένας δεν προσφέρει βοήθεια στους θεούς εκτός από το ηλικιωμένο ζευγάρι, το οποίο προσφέρει τροφή, νερό για να πλυθούν και ένα κρεβάτι από μαλακό άχυρο. Κατά τη διάρκεια του γεύματος, όμως, η πραγματική ταυτότητα των δύο θεών αποκαλύπτεται, αφού το κρασί στα ποτήρια τους γεμίζει από μόνο του. Οι θεοί εξοργισμένοι, για να τιμωρήσουν την μικροψυχία των υπόλοιπων κατοίκων, βυθίζουν τα σπίτια και τους αγρούς τους σε νερό. Αντιθέτως, το σπίτι του Φιλήμονα και της Βαυκίδας μετατρέπεται σε έναν λαμπρό, καλλιμάρμαρο ναό. Στη συνέ-

χεια οι θεοί ζητούν από αυτούς να εκφράσουν τις επιθυμίες τους. Εκείνοι αποκρίνονται ότι θα ήθελαν να είναι ιερείς και φύλακες του ναού αυτού, αλλά το συγκινητικότερο, είναι ότι ο Φιλήμονας και η Βαυκίδα ζητούν να πεθάνουν την ίδια στιγμή μαζί. Οι θεοί δέχονται το αίτημα του ζευγαριού και έτσι, όταν πεθαίνουν οι δύο αγαπημένοι, τους μεταμορφώνουν σε δέντρα, κάνοντας τους ένα με τη φύση. Μέσα από την ιστορία αυτή προβάλλεται τόσο η διαχρονική αξία της δικαιοσύνης, της φιλευσπλαχνίας και των καλών πράξεων, όσο και η μεγάλη σημασία που είχε για τους ανθρώπους η εύνοια των θεών και ο σεβασμός προς αυτούς. Ο μύθος του Φιλήμονα και της Βαυκίδας μάς θυμίζει και την παραβολή του καλού Σαμαρείτη. Ταυτόχρονα, όμως, ο μύθος αυτός μιλά για την αγάπη και τα αιώνια δεσμά δύο γενναϊόδωρων ανθρώπων.

Χριστοδούλου Αλεξάνδρα Β11

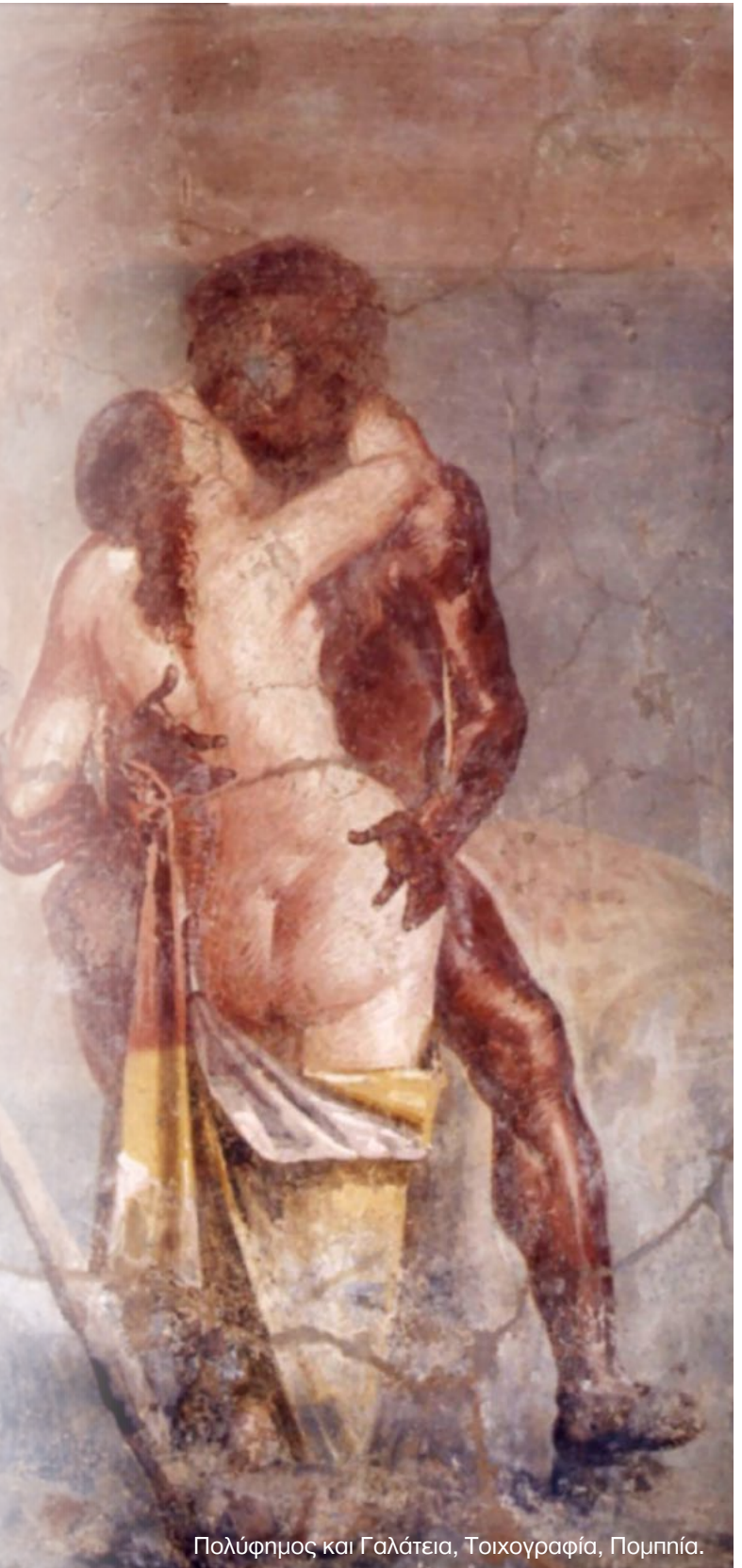

Ο Δίας και ο Ερμής στο σπίτι των Φιλήμονα και Βαυκίδος. Έργο του Adam Elsheimer.

Το τρίτο πρόσωπο

Ο Οβίδιος στο βιβλίο του «Μεταμορφώσεις» παρουσιάζει ερωτικές ιστορίες, από τις οποίες η μία εγκιβωτίζεται μέσα στην άλλη. Οι ιστορίες αυτές διαδραματίζονται σε έναν αόριστο μυθολογικό χρόνο, πριν από τον Τρωικό Πόλεμο. Ο μύθος της Γαλάτειας και του Άκη αποτελεί την τρίτη ιστορία: Η Γαλάτεια ήταν μια θαλάσσια νύμφη. Πατέρας της ήταν ο Νηρέας. Ο Άκης ήταν γιος του Πάνα και μίας ποταμίας νύμφης. Η Γαλάτεια και ο Άκης ήταν δύο νέοι πολύ ερωτευμένοι και ζούσαν πολύ ευτυχισμένοι. Παρ' όλα αυτά στη σχέση τους υπήρχε ένα τρίτο πρόσωπο: ο Κύκλωπας Πολύφημος, γιος του θεού Ποσειδώνα. Ο Πολύφημος ήταν πολύ ερωτευμένος με τη Γαλάτεια, όμως ο έρωτάς του ήταν χωρίς ανταπόκριση. Εντούτοις, δεν τα έβαζε κάτω: έγραφε ποιήματα και έπαιζε μουσική αφιερώνοντάς τα στην αγαπημένη του Γαλάτεια. Μια μέρα η Γαλάτεια και ο Άκης άκουγαν σε μια σπηλιά αγκαλιά τη μουσική του Πολύφημου. Όταν ο Πολύφημος είδε στην σπηλιά τον Άκη και τη Γαλάτεια, τον κατέλαβε μεγάλη οργή, θυμός, ζήλια και αγανάκτηση και μία μεγάλη επιθυμία να τους κάνει κακό. Ξερίζωσε και πέταξε στο ζευγάρι τεράστιους βράχους. Η Γαλάτεια σώθηκε από τον Πολύφημο, όμως ο Άκης καταπλακώθηκε και πέθανε ακαριαία. Η Γαλάτεια αποφάσισε να μεταμορφώσει το σώμα του Άκη σε ποτάμι, το οποίο πήρε το όνομά του. Σύμφωνα με τον Οβίδιο, ο ποταμός αυτός είναι ο αρχαίος ποταμός που πηγάζει από την Αίτνα στη Σικελία.

Κονιαρή Σύλβια Β11

Πολύφημος και Γαλάτεια, Τοιχογραφία, Πομπηία.

Η νύμφη που «έφαγε γλιστρίδα» και ο «φλώρος» που ερωτεύτηκε τον εαυτό του

Με βάση τον «Ovidius poeta» και τον μύθο που μας παραδίδει, η Ηχώ υπήρξε μια όμορφη νύμφη, που ζούσε στα δάση και στις κορφές των βουνών. Είχε ιδιαίτερη έφεση στην κουβέντα, αυτό όμως κατέληξε κουσούρι, αφού πολλές φορές γινόταν πολυλογού. Μια μέρα, λοιπόν, για κακή της τύχη συνάντησε την Ήρα, η οποία έψαχνε για ακόμα μια φορά τον άπιστο άνδρα της, τον Δία. Η Ηχώ έπιασε την κουβέντα στην Ήρα και αυτή, επειδή θύμωσε με την Ηχώ (η οποία δεν άφηνε κανέναν άλλο να σταυρώσει κουβέντα), την καταράστηκε να μπορεί να επαναλαμβάνει μόνο κουβέντες που λένε άλλοι.

Η Ηχώ, θλιμμένη, τριγυρνούσε στο δάσος, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε μπροστά της ένας πανέμορφος άνδρας που ονομαζόταν Νάρκισσος και μάλλον νόμιζε πως ήταν ο Brad Pitt! Η Ηχώ και πολλές άλλες γυναίκες πίστευαν το ίδιο. Θαμπωμένη από την ομορφιά του, λοιπόν, η Ηχώ έγινε μία αρχαία

«stalker». Ο Νάρκισσος, αν και είχε πολλές κατακτήσεις, δεν συγκινούνταν από καμιά. Η Ηχώ, τρελά ερωτευμένη μαζί του, τον ακολουθούσε παντού. Κάποια στιγμή έφτασαν σε έναν ποταμό, όπου ο Νάρκισσος σταμάτησε για να ξεδιψάσει. Εκεί, πάνω στα κρυστάλλινα νερά του ποταμού, ο Νάρκισσος αντίκρισε για πρώτη φορά την αντανάκλαση του προσώπου του, το είδωλό του, και το ερωτεύτηκε παράφορα. Σκυμμένος για ώρες εκεί με την Ηχώ κρυμμένη επίσης να τον κοιτάζει, ο Νάρκισσος έπεσε κατά λάθος μέσα στο νερό και πνίγηκε. Η Ηχώ τώρα πια, με μεγάλη δυστυχία ούτε έτρωγε, ούτε έπινε, μέχρι που εξαφανίστηκε. Όταν όμως, βρίσκεσαι στο δάσος ή σε κορφές βουνών πολλές φορές θα την ακούσεις να σου μιλά. Όσο για τον Νάρκισσο, στον τόπο που τον είδε για τελευταία φορά η Ηχώ, φύτευσε ένα πανέμορφο λουλούδι, το οποίο όσο μεγαλώνει σκύβει και αυτό προς το νερό.

Παπακωνσταντίνου Μικαέλλα Β11

John William Waterhouse Ηχώ και Νάρκισσος

Φτιάχνοντας τη γυναίκα των ονείρων σου...

Ο Πυγμαλίωνας («Μεταμορφώσεις» του Οβιδίου, 10.243-97) ήταν μυθικός βασιλιάς της Κύπρου και σπουδαίος γλύπτης. Ήταν τόσο σπουδαίος στην τέχνη της γλυπτικής, που όταν έφτιαξε ένα άγαλμα μιας γυναικείας μορφής, ήταν τόσο όμορφο, ώστε το ερωτεύτηκε παράφορα.

*«Στο μεταξύ, ένα φίλντισι χιονάτο μ' άγια τέχνη
εσκάλισε και του 'δωσε μορφή γυναίκας, που όμοια
να γεννηθεί στον κόσμο αυτό καμιά δεν θα μπορούσε.
Το έργο του ερωτεύτηκε. Πρόσωπο είχε κόρης
αληθινής. (...)*

*Ο Πυγμαλίων τη θαύμαζε. Βαθιά στα στήθια μέσα
φωτιές του ανάβει το κορμί εκείνο που είχε πλάσει.»*

Παρακάλεσε, λοιπόν, τη θεά Αφροδίτη, προσφέροντάς της θυσίες, να του φέρει μια αληθινή γυναίκα, που να είναι ίδια με το άγαλμά του. Και πράγματι, όταν επέστρεψε στο σπίτι του, παρατήρησε ότι το άγαλμα του έχει αλλάξει, είχε ζωντανέψει. Το άγαλμα μεταμορφώθηκε σε αληθινή γυναίκα!

Ο Πυγμαλίωνας κατάφερε να φτιάξει τη γυναίκα των ονείρων του. Την ονόμασε Φιλντισένια (γνωστή και ως Γαλάτεια σε άλλες εκδοχές της ιστορίας) και την παντρεύτηκε. Ο μύθος εξιστορεί ότι στον γάμο τους παρευρέθηκε και η ίδια η θεά Αφροδίτη. Ο Πυγμαλίωνας και η Φιλντισένια έκαναν ένα παιδί. Το παιδί αυτό το ονόμασαν Πάφο και είναι ο ιδρυτής της ομώνυμης πόλης της Κύπρου.

Πολλοί μπορεί να θεωρούν γελοίο τον Πυγμαλίωνα, που ερωτεύτηκε ένα άψυχο πλάσμα (δημι-

Pygmalion et Galatée, A-L. Girodet, 1819 - Μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι (Γαλλία).

ούργημα), αγνοούν όμως ότι το ίδιο πιθανότατα έχει συμβεί σε όλους μας κάποια στιγμή στη ζωή μας. Σχεδόν όλοι μας έχουμε ερωτευτεί την ιδέα που έχουμε οι ίδιοι δημιουργήσει για κάποιον. Μια ιδέα που συνήθως δεν ισχύει, γεγονός που μας οδηγεί στο να πληγωνόμαστε, όταν συνειδητοποιούμε αυτή την πικρή αλήθεια.

Τεβλετιάν Μαρία Β11

Όταν η περιέργεια «σκότωσε» τον Ορφέα

Ο Ορφέας αποτελεί μια τραγική φιγούρα της ελληνικής μυθολογίας, που η αγάπη τον σπρώχνει να παραβιάσει όλα τα απαγορευμένα των θεών, να κατέβει στον Κάτω Κόσμο και στο τέλος να χάσει για πάντα τη μεγάλη του αγάπη.

Ο Ορφέας ζούσε στην πατρίδα του την Πιερία, όταν μια μέρα, κάνοντας βόλτα στο δάσος, συνάντησε τη νύμφη Ευρυδίκη, την οποία ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε. Εντούτοις, η ευτυχία τους δεν κράτησε για πολύ, αφού η Ευρυδίκη, μετά από ένα δάγκωμα φιδιού, έχασε τη ζωή της αφήνοντας τον Ορφέα μόνο.

Ο Ορφέας, μετά τον θάνατο της Ευρυδίκης, περνούσε τον καιρό του παίζοντας μελωδίες με τη λύρα του. Τόσο μελαγχολική ήταν η μουσική του, μάλιστα, ώστε κατάφερε να συγκινήσει ακόμη και τους θεούς, οι οποίοι αποφάσισαν να του δώσουν την άδεια να πάει στον Άδη και να ξαναδεί την αγαπημένη του. Ο Ορφέας με τη μουσική του μάγεψε τον φύλακα του Άδη, ενώ συγκίνησε ακόμη και τον σκληρό Πλούτωνα, θεό του Κάτω κόσμου. Ο Πλούτωνας, μάλιστα, επέτρεψε στον Ορφέα να πάρει πίσω την Ευρυδίκη και μαζί να επιστρέψουν στη γη, υπό τον όρο όμως ότι, κατά τη διάρκεια της εξόδου τους από τον Άδη, δεν θα κοίταζε πίσω του να την δει ούτε μια φορά. Ο Ορφέας αποδέχτηκε τον όρο, όμως στον δρόμο, λίγο πριν βγει στο φως του ήλιου, κατακλύστηκε από αμφιβολία, μήπως οι θεοί τον εξαπάτησαν. Έρμαιο της αγωνίας του, ο Ορφέας στράφηκε να αντικρίσει την αγαπημένη του και διαπίστωσε ότι όντως η γυναίκα του τον ακολουθούσε. Ήταν, όμως, πλέον αργά. Με τη φευγαλέα του ματιά προς τη σύζυγό του την καταδίκασε για δεύτε-

ρη φορά στον θάνατο. Από τότε τριγυρνούσε για το υπόλοιπο της ζωής του στο δάσος παίζοντας σπαρακτικές μελωδίες.

Κονιαρή Σύλβια Β11

«Ορφέας και Ευρυδίκη», Α. Feuerbach, 1869

Η πεντάμορφη και το τέρας

Πρόκειται να διαβάσετε μια συναρπαστική ιστορία της υπέροχης, λαμπρότατης Ανδρομέδας και του Περσέα, στον οποίο μάλλον αρέσαν τα ωραία κορίτσια. Λοιπόν, πατέρα της Ανδρομέδας ήταν ο Κηφέας, βασιλιάς της Αιθιοπίας, και μητέρα της η Κασσιόπη (θρασεία γυναίκα!), που ήταν ξακουστή σε όλη την Ελλάδα για την ομορφιά της. Η Ανδρομέδα ήταν τόσο όμορφη όσο η μητέρα της. Η δε Κασσιόπη, που ήταν πάντα ματαιόδοξη, ήταν υπερβολικά περήφανη για την ομορφιά τη δική της και της κόρης της. Μια μέρα, η ζηλιάρα θεά Ήρα άκουσε την Κασσιόπη να επαίρεται ότι η ίδια και η κόρη της ήταν πιο όμορφες από όλες τις Νηρηίδες, τις νύμφες της θάλασσας, που ήταν κόρες του θεού Ποσειδώνα. Η Ήρα και οι Νηρηίδες (άλλες κακιασμένες εδώ) παραπονέθηκαν στον Ποσειδώνα, ο οποίος έστειλε μια πλημμύρα για να καταστρέψει την Αιθιοπία. Έστειλε, επίσης, ένα φοβερό θηλυκό τέρας της θάλασσας για να στοιχειώσει τις ακτές της χώρας. Το πλάσμα έφερε πανωλεθρία και είχε αστείρευτη όρεξη για ανθρώπινη σάρκα... Ο Κηφέας, μετά από σκέψη, ζήτησε χρησμό από το μαντείο, το οποίο του απάντησε ότι ο μόνος τρόπος για να απαλλαχτεί από το τέρας της θάλασσας για πάντα ήταν να θυσιάσει σε αυτό την κόρη του Ανδρομέδα. Ο Κηφέας διαμαρτυρήθηκε στους θεούς, αλλά ήταν ανένδοτοι. Αυτός ήταν ο μόνος τρόπος για να εξιλεωθεί για το θράσος της Κασσιόπης.

Η Ανδρομέδα αλυσοδέθηκε, λοιπόν, σε έναν βράχο με θέα στη θάλασσα, γυμνή, φορώντας μόνο τα κοσμήματά της, όπως είχαν δώσει εντολή οι θεοί. Ενώ βρισκόταν εκεί, υπομένοντας καρτερικά την τραγική μοίρα της, είδε έναν νεαρό άνδρα να περνάει πετώντας και σκίζοντας τον

αέρα με ένα ζευγάρι φτερωτά σανδάλια. Αυτός ήταν ο Περσέας, ο ήρωας που μόλις είχε σκοτώσει τη γοργόνα Μέδουσα. Ο Περσέας εξεπλάγη όταν είδε μια τόσο όμορφη γυναίκα αλυσοδεμένη στον βράχο και κατέβηκε από τον ουρανό για να ρίξει μια πιο προσεκτική ματιά. Τότε αντίκρισε τους γονείς της Ανδρομέδας σε απόγνωση, να παρακολουθούν με αγωνία το μαρτύριό της από την ακτή. Οι δύο γονείς υποσχέθηκαν στον Περσέα ότι θα μπορούσε να παντρευτεί την Ανδρομέδα, αν κατάφερνε να την σώσει από το τέρας. Δεν πρόλαβαν να τελειώσουν τα λόγια τους και το τέρας αναδύθηκε από τη θάλασσα και κινήθηκε προς την Ανδρομέδα με το στόμα του ορθάνοιχτο, έτοιμο να την καταπιεί ολόκληρη.

Ο Περσέας αμέσως πέταξε στον αέρα, έβγαλε από το δισάκι του το κεφάλι της Μέδουσας και το έστρεψε καταπάνω στο τέρας. Η ματιά της Μέδουσας άστραψε και πέτρωσε το τέρας, που στάθηκε ανήμπορο να αντιμετωπίσει την κατάρρα της γοργόνας. Ο Περσέας απελευθέρωσε τότε την Ανδρομέδα από τις αλυσίδες της και την οδήγησε πίσω στους γονείς της, που έκλαιγαν από χαρά. Τέλος, θυσίασε σε όλους τους θεούς ως πράξη μετάνοιας για το γεγονός ότι τους αρνήθηκε την εκδίκησή τους. Ο Ποσειδώνας αργότερα μετέτρεψε το νεκρό σώμα του τέρατος στο πρώτο κοράλλι της θάλασσας. Η Ανδρομέδα, βαθιά εντυπωσιασμένη από την γενναιότητα του Περσέα, τον ερωτεύτηκε και ζήτησε από τους γονείς της να την αφήσουν να τον παντρευτεί αμέσως (κεραυνοβόλος έρως!) Παρεμπιπτόντως ο Αγήνορας ήταν ήδη αρραβωνιασμένος με την Ανδρομέδα, αλλά δεν είχε κάνει τίποτα για να τη βοηθήσει όταν βρισκόταν σε θανάσιμο κίνδυνο...

Φιλίππου Μάριος Β11

Δάφνη και Απόλλωνας: Όταν η αγάπη φτάνει μέχρι τον Όλυμπο

Η ιστορία της Δάφνης και του θεού Απόλλωνα είναι ένας από τους πιο γνωστούς μύθους της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας. Ο πιο πάνω μύθος μας αφηγείται την ιστορία ενός νέου και όμορφου θεού, του Απόλλωνα, θεού του ήλιου, της μουσικής και της προφητείας, ο οποίος ερωτεύτηκε τη Δάφνη.

Η Δάφνη ήταν μία νύμφη του βουνού, κόρη του ποταμού Λάδωνα. Ο Απόλλωνας ερωτεύτηκε τη Δάφνη από την πρώτη στιγμή που την είδε και επιδίωξε να την κατακτήσει. Η Δάφνη, όμως, απέρριπτε κάθε προσπάθεια του Απόλλωνα να την πλησιάσει και να την κατακτήσει, καθώς ήταν αφοσιωμένη στη θεά Άρτεμη και είχε αποφασίσει να μείνει απροσπέλαστη από τον έρωτα και να αφοσιωθεί στο κυνήγι, τη μοναδική της ασχολία.

Μια μέρα, όταν ο Απόλλωνας ζήτησε την αγάπη της Δάφνης για μια ακόμη φορά, η Δάφνη έτρεξε μακριά από αυτόν για να τον αποφύγει. Απελπισμένη, απευθύνθηκε στον θεό Πάνα για να τη βοηθήσει, ο οποίος τη μετέτρεψε σε δέντρο. Όταν ο Απόλλωνας έφτασε στο σημείο όπου η Δάφνη είχε εξαφανιστεί, βρήκε μόνο ένα δέντρο. Έτσι, κατάλαβε ότι είχε χάσει την αγαπημένη του για πάντα. Για να την τιμήσει, αποφάσισε να δώσει στο συγκεκριμένο δέντρο το όνομά της. Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, ο θεός θύμωσε τόσο πολύ, που κατέστρεψε όλο το δάσος προκαλώντας τον θυμό της αδελφής του. Έτσι, τον έβαλε να χτίσει έναν ναό στο όνομα της Δάφνης, ως αποζημίωση για την αδικία που υπέστη το δάσος.

Από τότε, ο Απόλλωνας τίμησε το δέντρο της Δάφνης φτιάχνοντας στεφάνια από τα φύλλα του για να τα φοράει στο κεφάλι του. Αργότερα, η δάφνη

Ο Απόλλωνας και η Δάφνη από Βερνέζε

κατέστη σύμβολο νίκης στους αγώνες της αρχαίας Ολυμπίας αλλά και πολλά χρόνια αργότερα με δάφνες στεφανώνονταν οι Αυτοκράτορες της Ρώμης, μιας αυτοκρατορίας που ήταν γραφτό της να αλλάξει για πάντα την ιστορία. Η ιστορία της Δάφνης και του Απόλλωνα έγινε σύμβολο του αθάνατου έρωτα και της αφοσίωσης, αλλά και σύμβολο της προσπάθειας κατάκτησης του αδύνατου και ανέφικτου έρωτα. Στην αρχαία ελληνική παράδοση, η ιστορία της Δάφνης και του Απόλλωνα συμβολίζει και την ανυπεράσπιστη αγνότητα, αλλά επίσης και την αθανασία της αγάπης και της τέχνης.

Τέλος, η ιστορία τους έχει εμπνεύσει πολλούς καλλιτέχνες και συγγραφείς και έχει αποτυπωθεί σε έργα της τέχνης και της λογοτεχνίας μέσα στους αιώνες. Η ιστορία της Δάφνης και του Απόλλωνα είναι ένας από τους πιο διάσημους μύθους της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας και συνεχίζει να επηρεάζει τον πολιτισμό μας μέχρι σήμερα.

Κίκας Νικόλας B11

Και ακόμα μια ιστορία από τα Λατινικά... (όχι του Οβιδίου αλλά του Απουληίου)! Ο Έρωτας και η Ψυχή: Μια από τις συγκλονιστικότερες ιστορίες αγάπης!

Η Ψυχή ήταν μια βασιλοπούλα που θεωρούνταν η ομορφότερη γυναίκα στον κόσμο. Ήταν τόσο όμορφη, που οι άνθρωποι τη σύγκριναν με την ίδια τη θεά της ομορφιάς, την Αφροδίτη. Πράγμα που δεν άρεσε στην τελευταία.

Η ομορφιά της Ψυχής ήταν ευλογία και κατάρα συγχρόνως, καθώς κανένας άνδρας δεν τολμούσε να τη ζητήσει σε γάμο. Απεγνωσμένος ο πατέρας της τότε ζήτησε χρησμό από τους Δελφούς. Ο χρησμός έλεγε να ετοιμάσει την κόρη του για γάμο και να την αφήσει στην κορυφή ενός βουνού, όπου θα ερχόταν ένα τέρας να την κατασπαράξει. Στο μεταξύ, η θεά Αφροδίτη, για να εκδικηθεί την ταπείνωση που αισθάνθηκε από αυτήν, διέταξε τον γιο της, τον Έρωτα, να την κάνει να ερωτευτεί τον ασχημότερο άνδρα...

Όμως ο Έρωτας, μόλις αντίκρισε την Ψυχή, την ερωτεύτηκε! Έτσι, την έκλεψε από το βουνό και τη μετέφερε σε ένα παλάτι, όπου οι αόρατοι υπηρέτες του τέθηκαν υπό τις διαταγές της. Ο ίδιος ο Έρωτας την επισκεπτόταν αόρατος κάθε βράδυ.

Κάποια μέρα η Ψυχή του ζήτησε να ξαναδεί την οικογένειά της. Ο Έρωτας της το επέτρεψε υπό δύο όρους: να μην μιλήσει για τη ζωή που ζούσε εκεί στο παλάτι μαζί του και να μην προσπαθήσει ποτέ να τον δει.

Όταν η Ψυχή επέστρεψε στην οικογένειά της, υποκινούμενη από τις αδελφές της, τους αποκάλυψε τα πάντα για τη ζωή της στο παλάτι. Τότε αυτές τη συμβούλεψαν να κρυφτεί για να δει ποιος ήταν ο κρυμμένος εραστής της, συμβουλή που εφάρμοσε ένα βράδυ αφού επέστρεψε. Τότε, είδε για πρώτη φορά τον θεό Έρωτα και θαμπώθηκε από την ομορφιά του. Εκείνος όμως εκνευρίστηκε από την ανυπακοή της.

Η θεά Αφροδίτη, εκμεταλλευόμενη το συμβάν, έθεσε στην Ψυχή πολύ σκληρές δοκιμασίες, για να αποδείξει την αγάπη της προς τον γιο της. Την έβαλε να ξεχωρίσει ανακατεμένους σπόρους όλων των ειδών, να μαζέψει το χρυσό μαλλί άγριων προβάτων και να της φέρει νερό από τη λίμνη της Στύγας. Η Ψυχή τα κατάφερε όλα, με τη βοήθεια ζώων και στοιχείων της φύσης, μέχρι που η Αφροδίτη της ζήτησε να κατέβει στον Άδη και να ζητήσει από την Περσεφόνη να της δώσει ένα παρασκεύασμα ομορφιάς. Κι αυτό το έκανε η Ψυχή. Μόλις όμως άγγιξε το παρασκεύασμα, έπεσε σε βαθύ ύπνο... Ο Έρωτας δεν άντεξε άλλο να βλέπει την αγαπημένη του να υποφέρει και την ξύπνησε. Εναντιώθηκε στη μητέρα του και ζήτησε από τον Δία να την παντρευτεί, αίτημα που ο Δίας αποδέχτηκε και παντρεύτηκαν...

Αυτός ήταν ο μύθος του Έρωτα και της Ψυχής. Όμως, δεν πρέπει απλώς να τον διαβάζουμε σαν μια ρομαντική ιστορία πραγματικού έρωτα και

αγάπης. Πρέπει να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε ποιο είναι το έμμεσο μήνυμα που θέλει να μας στείλει... Μήπως ότι οι θυσίες που κάνουμε σε όλη μας τη ζωή δεν πάνε χαμένες; Ότι η ευλογία μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη κατάρρα; Ή μήπως τελικά ότι η περιέργεια της ανθρώπινης φύσης μπορεί να μας στερήσει τη χαρά της ζωής;

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

Οι μύθοι των μεταμορφώσεων στην αρχαιότητα

Η μεταμόρφωση είναι πολύ συχνή στην αρχαία μυθολογία. Η έννοια της μεταμόρφωσης περιλαμβάνει κάθε αλλαγή, ακόμα και τον θάνατο. Οι θεοί που είναι υπεράνθρωποι μεταμορφώνονται από μόνοι τους, οι θνητοί όμως με την ενέργεια και την απόφαση των θεών.

Η μεταμόρφωση των θνητών ή των κατώτερων θεοτήτων φανερώνει τη βοήθεια, την εύνοια ή την τιμωρία από τους θεούς. Οι θνητοί παραβιάζουν κανόνες (π.χ. την ιερότητα ενός τόπου) και τιμωρούνται ή δείχνουν ξεχωριστή ευσέβεια ή ξεχωρίζουν για κάτι (ένα κατόρθωμα, ένα εύρημα). Παράλληλα, η μεταμόρφωσή τους είναι ένα διαρκές μάθημα στους ανθρώπους να ακολουθήσουν ή να μην ακολουθήσουν το παράδειγμα αυτών που μεταμορφώθηκαν.

Βέβαια πίσω από τους μύθους για μεταμορφώσεις πολλοί συγγραφείς, ήδη από την αρχαιότητα, είδαν αληθινά περιστατικά που παρουσιάστηκαν σαν μύθοι: Η Σκύλλα, η όμορφη κοπέλα

που μεταμορφώθηκε στο τέρας που κατέτρωγε τους ναυτικούς, ήταν «στην πραγματικότητα» μια νησιώτισσα γυναίκα, που ήξερε πώς να «τρώει» χρήματα από τους ναυτικούς· η Αμάλθεια ήταν μια πλούσια ξενοδόχος, το κομπόδεμα της οποίας ξόδευε ο Ηρακλής και ο Ιόλαος· κοπέλες που μεταμορφώθηκαν σε ζώα (π.χ. Ιώ), για να αποφύγουν τον έρωτα θεών, ήταν γυναίκες που φέρονταν σαν ζώα. Και η μεταμόρφωση ανθρώπων σε πουλιά ίσως δείχνει ότι οι φωνές των πουλιών κάποτε θυμίζουν κλάμα ή θρήνο ανθρώπινο. Βέβαια, οι μύθοι των μεταμορφώσεων δείχνουν και την ιδεολογία της εποχής, π.χ. για τις γυναίκες που υπομένουν τα βάσανα της πατριαρχίας.

Ατελείωτος ο κατάλογος των μεταμορφώσεων στην ελληνική αρχαιότητα. Κάποιοι μεταμορφώνονται σε:

Δέντρα - Λουλούδια - Φυτά: Ο Άδωνης σε ανεμώνες, η Δάφνη στο δέντρο δάφνη κι ο Υάκινθος στο ομώνυμο λουλούδι.

Ερπετά - Αμφίβια: ο Κάδμος σε φίδι.

Μεταμόρφωση των συντρόφων του Οδυσσέα σε χοίρους (αττικό ερυθρόμορφο αγγείο, 440 π.Χ.)

Λήδα και κύκνος (ερυθρόμορφη υδρία, Νότια Ιταλία, 330 π.Χ.)

Απόλλων και Δάφνη (ψηφιδωτό από την Πομπηία 50 μ.Χ.)

Κήτη, ψάρια: η Ψαμάθη σε φώκια.

Έντομα: ο Τιθωνός σε τζίτζικι, και κάποτε αντίστροφα τα μυρμήγκια έγιναν άνθρωποι, οι περίφημοι Μυρμιδόνες!

Ζώα: Η Ιώ σε αγελάδα, ο Μίδας σε γαίδαρο, οι σύντροφοι του Οδυσσέα σε γουρούνια!

Άγαλμα-Πέτρα: Οι Σειρήνες πέτρωσαν. Κι αντίστροφα σε ζωντανή γυναίκα μεταμορφώθηκε ένα άγαλμα (διαβάσατε στη σελίδα 113 την ιστορία του Πυγμαλίωνα)!

Ευρώπη και Δίας μεταμορφωμένος σε ταύρο (ερυθρόμορφο αγγείο, 5ος αιώνας π.Χ.)

Όλα σχεδόν τα πουλιά: Το αηδόني, ο ερωδιός, το χελιδόνι είναι λίγες από τις μετενσαρκώσεις θνητών που χάρισαν το όνομά τους σε αυτά τα πουλιά.

Όλους σχεδόν τους αστερισμούς: Του Καρκίνου, της Παρθένου, του Σκορπιού από ομώνυμα πρόσωπα της μυθολογίας!

Όρη, Ποταμούς, νησιά, πηγές και η Ηχώ στην ηχώ!

Αθανάτους: Η Ιφιγένεια κι η Σεμέλη.

Τέρατα: Η Γοργώ, Η Λάμια, οι Σειρήνες κι η Σκύλλα!

Και τέλος ο Τειρεσίας μεταμορφώθηκε σε γυναίκα!

Στον Ρωμαϊκό κόσμο οι αρχαιοελληνικοί μύθοι για μεταμορφώσεις πολλαπλασιάζονται και γίνονται ιδιαίτερα δημοφιλείς· οι μεταμορφώσεις έχουν περισσότερο τιμωρητικό χαρακτήρα, πολύ ταιριαστά στο νομοθετικό έργο των Ρωμαίων.

Σινκλαίρ Σοφία Β03

Η λογοτεχνία αλλιώς... χωρίς κλικ 3η Διεθνής Μαθητική Συνάντηση Λογοτεχνίας Υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Με τη συμμετοχή 200 μαθητών και εκπαιδευτικών από 20 σχολεία της Ελλάδας, της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου, της Λευκωσίας, της Νέας Υόρκης και του Γιοχάνεσμπουργκ και 50 εκλεκτών εκπροσώπων των Γραμμάτων και των Τεχνών, πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη η 3η Διεθνής Μαθητική Συνάντηση Λογοτεχνίας με θέμα: «Η λογοτεχνία αλλιώς... χωρίς κλικ», τη Δευτέρα 27 και την Τρίτη 28 Μαρτίου 2023.

Τη Συνάντηση Λογοτεχνίας διοργανώνουν επισίως το Ζωγράφειο Λύκειο Κωνσταντινούπολης και τα Εκπαιδευτήρια Ε. Μαντουλίδου, υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Οι λογοτέχνες μιλούν μόνο με το έργο τους;

Ο συγγραφέας είναι καλλιτέχνης, και ό,τι ισχύει για κάθε δημιουργό, ανεξαρτήτως της τέχνης που ασκεί, ισχύει και γι' αυτόν. Όπως κάθε καλλιτέχνης, ο συγγραφέας είναι καλλιεργητής· καλλιεργεί αμφισημία. Ο συγγραφέας είναι ψιθυριστής· ψιθυρίζει ένα μυστικό που δεν ξέρει στην κουφάλα ενός άγνωστου δέντρου, στο αυτί του αναγνώστη. Ο συγγραφέας είναι κυνηγός· κυνηγά με τρύπια απόχρη μια πλουμιστή πεταλούδα, σ' ένα δάσος με μυριάδες αποχρώσεις, που η ψηφιακή ομοιομορφία τείνει να περιορίσει σε λίγους τόνους μεταξύ άσπρου και μαύρου. Ο συγγραφέας είναι αν-

θρωπολόγος χωρίς πτυχίο· παραμένει εκ πεποιθήσεως αιώνιος φοιτητής, δίχως υποτροφία από πουθενά και δίχως φιλοδοξίες επιστημοσύνης, απλώς επειδή επιθυμεί διά του λόγου, διά της απροσδόκητης συνδυαστικής των λέξεων, να βάλει τάξη σ' έναν κόσμο εγγενώς χαοτικό.

Γιάννης Παλαβός (συγγραφέας)

Ο λογοτέχνης, κάθε φορά που «γεννά» ένα έργο, εκπληρώνει έναν σκοπό: μοιράζεται συναισθήματα, σχολιάζει την επικαιρότητα, ασκεί κριτική, προβληματίζει, ευαισθητοποιεί, διδάσκει, αφυπνίζει το αναγνωστικό κοινό... Έτσι το λογοτεχνικό έργο συνδέεται με το κοινωνικό γίνεσθαι και τοποθετείται απέναντι στην ιστορική πραγματικότητα της εποχής του. Ωστόσο τίθεται το ερώτημα, εάν οι λογοτέχνες μιλούν μόνο με το έργο τους.

Οι λογοτέχνες αποτυπώνουν στο έργο τους την κοσμοθεωρία, τις πεποιθήσεις και το ήθος τους. Ως πνευματικοί άνθρωποι, με το έργο και τη γενικότερη στάση τους απέναντι στη ζωή επιτελούν λειτούργημα. Στέλνουν μηνύματα στο αναγνωστικό κοινό και αναλαμβάνουν ρόλο πνευματικού καθοδηγητή. Ως εκ τούτου, θεωρώ ότι δεν «μιλάνε» μόνο με το έργο τους, αλλά με όλη τη ζωή τους, τις πράξεις και τις αποφάσεις τους, κυρίως σε δύσκολες εποχές. Η Ζακυνθινή φίλη του Διονυσίου Σολωμού Ρηγγίνα Λέζα έγραψε ότι «η πένα λευτερώνει τους λαούς, όταν εκείνος που την κρατά είναι πολεμιστής».

Είναι αμέτρητα τα παραδείγματα των ποιητών και των συγγραφέων στην ιστορία της ανθρωπότητας, που πήραν ανοικτά θέση απέναντι στην Ιστορία και δεν δίστασαν να συγκρουστούν με δυνάμεις που τους ξεπερνούσαν. Αντέταξαν μια φωνή ελευθερίας στην καταπίεση και τον ολοκληρωτι-

σμό και διώχθηκαν, καταδικάστηκαν, φυλακίστηκαν, θανατώθηκαν: Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, Πάμπλο Νερούδα, Γιάννης Ρίτσος... Μέχρι σήμερα, γνωστοί και άγνωστοι λογοτέχνες διώκονται σε χώρες με απολυταρχικά καθεστώτα, όπου η ελευθερία του λόγου καταπατάται. Αγώνίζονται με την πένα ή και με το όπλο τους, διακινδυνεύοντας τη ζωή τους για να φωτίσουν τα σκοτάδια της καταπίεσης και της ανελευθερίας.

Στις δύσκολες μέρες που διανύουμε, οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι λογοτέχνες είναι πολλές, κυρίως εξαιτίας του παραγκωνισμού του βιβλίου από τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα. Από την άλλη, ακριβώς λόγω της τεχνολογικής άνθησης, οι συγγραφείς έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με τους αναγνώστες τους, αλλά και να παρεμβαίνουν στα διάφορα (πνευματικά, κοινωνικά και άλλα) ζητήματα της εποχής τους με μεγαλύτερη αμεσότητα. Με ένα κλικ μπορούν να ανεβάσουν στο διαδίκτυο ένα σχόλιο, ένα μήνυμα, ακόμα και ένα ολόκληρο έργο. Είναι ανάγκη, λοιπόν, οι λογοτέχνες να επαναπροσδιορίσουν τη σχέση τους με το αναγνωστικό κοινό και να ανακαλύψουν νέους δίαυλους επικοινωνίας. Ως πνευματικοί άνθρωποι έχουν την ευθύνη να το κάνουν. Η εποχή μας, στην οποία καινούργιες μορφές «δικτατορίας» αναφύονται, έχει ανάγκη από νέους επαναστάτες, ανθρώπους σε εγρήγορση, με τις κεραίες της ευαισθησίας και της αντίληψής τους ανοιχτές, για να μας καθοδηγούν και να μας αφυπνίζουν.

*Μα δε θα λένε: Ήτανε σκοτεινοί καιροί
Θα λένε: Γιατί σωπαίνουν οι ποιητές τους;*

(Μπέρτολντ Μπρεχτ)

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

Η παγίδα του χθες και ο φόβος του αύριο

Χρόνος... Ο χρόνος είναι μια αφηρημένη έννοια, μια σύμβαση, που όμως διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στη ζωή των ανθρώπων ορίζοντας την παγκόσμια τάξη. Διάσταση άρρηκτα δεμένη με την έννοια της γέννησης και του θανάτου, της αρχής και του τέλους, της αέναης μεταβολής και της κίνησης, της διαδοχής...

Η γραμμικότητα του χρόνου που επεκτείνεται στο άπειρο έχει συχνά αμφισβητηθεί. Παρόλο που θεωρούμε ότι ρέει προς μια μόνο κατεύθυνση, ο χρόνος είναι δυνατόν να επιταχύνει, να βραδύνει, ακόμα και να σταματά για μία στιγμή. Αυτό το παιχνίδι το ορίζει ο ίδιος ο άνθρωπος. Το συναίσθημα και το βίωμα το προσωπικό ορίζουν τη ροή του χρόνου τόσο στη ζωή όσο και στη λογοτεχνία.

Με την αναδρομή στο παρελθόν, άνθρωποι και λογοτεχνικοί χαρακτήρες αναβιώνουν συναισθήματα και στιγμές του παρελθόντος, ενώ με την πρόδρομη αφήγηση, τους δίνεται η δυνατότητα να ρίξουν κλεφτές ματιές στο μέλλον. Ο

αφηγητής ορίζει τη ροή του χρόνου και συχνά η γραμμικότητα του χρόνου διαρρηγνύεται. Ο συγγραφέας μοιάζει με θεό, που έχει τη δύναμη να παρεμβαίνει στον χρόνο.

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι το παρελθόν αποτελεί οδοδείκτη για το μέλλον. Στη γνώση του παρελθόντος στηρίζεται η ανάγνωση του μέλλοντος, που τόσο πολύ έχει ανάγκη ο άνθρωπος για να διώξει τον φόβο που κρύβει το άγνωστο.

Συχνά διαπιστώνω ότι στα κείμενα που μελετάμε στο σχολείο, ο λογοτέχνης, ενεργοποιώντας τη μνήμη, καταγράφει το τραύμα της εμπειρίας, για να ασκήσει κριτική, για να μην ξεχαστεί, για να παραδειγματιστεί ο αναγνώστης... Ειδικότερα, όσον αφορά στο ιστορικό μυθιστόρημα για παράδειγμα, η λογοτεχνία μάς μεταφέρει σε συγκεκριμένες ιστορικές εποχές, ζωντανεύει το παρελθόν, θέλοντας να φωτίσει το παρόν μας και να μας βοηθήσει να διεισδύσουμε στο πίσω μέρος της Ιστορίας, όπου λανθάνει ο πάσχων άνθρωπος.

Χαραλάμπους Στέφανη Γ31

«Ο πολιτισμός του χρυσόψαρου» ή ο κόσμος των πολλών Giga σε μεγάλες δοκιμασίες

Προσωπική μου θέση είναι ότι ο κύριος λόγος που εμείς οι νέοι του σήμερα και πολλές του αύριο καταντήσαμε «χρυσόψαρα» είναι ο επιφανειακός τρόπος με τον οποίο αποδεχόμαστε τον χείμαρρο των πληροφοριών που μας κατακλύζει και όχι η καθαυτό παραπληροφόρηση. Μεταμορφωνόμαστε σταδιακά σε ανθρώπους χωρίς φωνή (χωρίς πειθώ) και χωρίς μνήμη, καθώς δεν εμβαθύνουμε στην αναζήτηση της γνώσης, δεν αναζητούμε την ποιότητα... Με ένα κλικ έχουμε πρόσβαση στη γνώση, την οποία όμως δεν επεξεργαζόμαστε, δεν διασταυρώνουμε, δεν στεκόμαστε κριτικά απέναντί της, ώστε να είμαστε σε θέση να καταγγείλουμε την προπαγάνδα ή τον υπόγειο φανατισμό... Ζούμε στην εποχή των «Giga» και κινδυνεύουμε να χάσουμε το πνευματικό μας μπόι... Όμως, εξακολουθούμε να είμαστε άνθρωποι και αυτό μας σώζει...

Θεωρώ ότι για να αποφύγουμε το βύθισμα στη σιωπή και τη μετατροπή μας σε πιόνια πρέπει να εκμεταλλευτούμε την τεχνική πρόοδο ως κριτικά σκεπτόμενοι άνθρωποι. Μόνο έτσι θα υποχρεώσουμε όσους κρύβονται πίσω από τους ποικίλους μηχανισμούς εξανδραποδισμού να συμπεριφέρονται με σύνεση. Πρέπει ακόμα να διατηρήσουμε τη μνήμη μας, αυτήν που μας συνδέει με τις ρίζες μας και το παρελθόν μας, ώστε να μην καταντήσουμε χρυσόψαρα, «βραχυμνήμονες», εύκολη λεία στις σειρήνες των καιρών. Οι πνευματικοί άνθρωποι, τέλος, οι ποιητές, οι λογοτέχνες, οι επιστήμονες, έχουν μέγιστη ευθύνη να μας προστατεύσουν, δημιουργώντας δικλίδες ασφαλείας από κάθε κρίση: την οικονομική, την περιβαλλοντική, την πολιτική, κυρίως την ηθική και πνευματική... Μόνο έτσι θα συνεχίσουμε να

δημιουργούμε πολιτισμό με θεμέλια τις ανθρωπιστικές αξίες και όχι την ύλη και τα εφήμερα ιδανικά του καταναλωτισμού.

Ερωτοκρίτου Θωμάς Γ31

Το βιβλίο που θα ήθελα να γράψω...

"Κοίταξε κάτω κι έκανε κάτι που δεν ήταν στον χαρακτήρα του. Έπιασε το σκελετωμένο χέρι του Σάμουελ και το έσφιξε γερά.
– Εσύ, είσαι ο καλύτερος μου φίλος, Σάμουελ, είπε, ο καλύτερος μου φίλος για πάντα!

Ποια ακριβώς ήταν η διαφορά, αναρωτιόταν. Και ποιος αποφάσισε ποιοι θα φορούσαν τις πιτζάμες και ποιοι τις στολές;»

Λοιπόν, το βιβλίο που θα ήθελα να γράψω είναι αυτό από το οποίο προέρχεται το πιο πάνω απόσπασμα. Είναι το βιβλίο του Τζον Μπόιν, Το αγόρι με τις ριγέ πιτζάμες. Το ερώτημα που μένει βασανιστικά αναπάντητο αντικατοπτρίζει αυτό το γιατί που φτάνει στην άκρη των χειλιών μου κάθε φορά που ακούω για πολέμους, για παιδιά που κακοποιούνται, για ανθρώπους που σκοτώνουν και σκοτώνονται, για το μίσος και την αδικία, για τόσα πολλά απάνθρωπα και παράλογα... Γι' αυτό και μόνο το αναπάντητο ερώτημα θα ήθελα να είχα γράψει αυτό το βιβλίο, επειδή με αυτό το βιβλίο μπορώ να φωνάξω: «Φτάνει πια! Δεν είμαστε διαφορετικοί! Είμαστε άνθρωποι!»

Μπορεί η ιστορία που αφηγείται το βιβλίο να είναι μια από τις πολλές τραγικές ιστορίες γύρω από το Ολοκαύτωμα, όμως το γεγονός ότι εστιάζει στην αγνή φιλία δύο παιδιών, ενός Γερμανού και ενός Εβραίου, που δεν βλέπουν τη διαφορά μεταξύ τους παρά μόνο την ομοιότητα, με συγκινεί με έναν τρόπο πρωτόγνωρο. Ίσως επειδή είμαι κι εγώ παιδί... Τα παιδιά δεν καταλαβαίνουν σε τι

χρησιμεύουν τα συρματοπλέγματα, δεν καταλαβαίνουν γιατί οι άνθρωποι πληγώνουν ο ένας τον άλλον... Θέλουν μόνο να παίξουν, να ζήσουν... Αυτό το βιβλίο μιλά για ζωή...

Και επειδή ο ρατσισμός, όποια μορφή και αν έχει, όπως και η βία που ακολουθεί την παράλογη ανάγκη κάποιων ανθρώπων να επιβληθούν, είναι δυστυχώς και διαχρονικός και επίκαιρος, θεωρώ ότι αυτό το βιβλίο μπορεί να μας μιλήσει για μια μεγάλη αλήθεια. Να μας πει ότι αν όλοι κατορθώναμε να κρατήσουμε ζωντανή την παιδική μας ψυχή, αυτή που δεν γνωρίζει στερεότυπα και φυλακές, ο κόσμος μας θα ήταν καλύτερος. Υποθέτω ότι θα ήθελα να γράψω αυτό το βιβλίο γιατί εσωκλείει στις σελίδες του όλα τα γιατί που με ταλαιπωρούν αλλά και όλη την ελπίδα που φέρνει μαζί του ένα παιδί. Γιατί «αν σωθεί το παιδί, υπάρχει ελπίδα»!

Χριστοδούλου Σαββίνα Β51

Το όραμα του λογοτέχνη σύμμαχός μου

Πάντα υπήρξα διαφορετική από τα άλλα κορίτσια της ηλικίας μου, γεγονός που σε μικρότερη ηλικία με έφερε αντιμέτωπη με επεισόδια σχολικού εκφοβισμού.»

Σε ένα καλό βιβλίο έβρισκα πάντα καταφύγιο. Μπορούσα στον κόσμο του να βρω μια γωνίτσα να ταιριάξω, να ταυτιστώ... Έτσι, αρχικά, κατέφυγα στα βιβλία για να βρω παρηγοριά αλλά και δύναμη να αντιμετωπίσω μια δύσκολη περίοδο της ζωής μου. Ένα βιβλίο είναι από τότε η πιο γλυκιά μου συντροφιά. Ανοίγει παράθυρα σε φανταστικούς κόσμους. Μου επιτρέπει να ξεφύγω από την πραγματικότητα και να ανακαλύψω πτυχές του εαυτού μου, άγνωστες και δημιουργικές.

Περίπου 8 χρόνια αργότερα (από εκείνη τη δύσκολη περίοδο) τα βιβλία είναι ο παράδεισός μου. Από τις σελίδες τους φωτίζονται οι πιο σκοτεινές

μου στιγμές, στιγμές που η ανάγκη διαφυγής από τη ρουτίνα γίνεται επιτακτική... Συνεπώς θα απαντήσω πως ναι, το όραμα του λογοτέχνη πολλές φορές υπήρξε σύμμαχός μου... Στάθηκε πλάι μου και μου έδειξε τον δρόμο και τον τρόπο...

Τον τελευταίο καιρό στη συμμαχία εντάχθηκαν δυναμικά δύο βιβλία και φυσικά δύο συγγραφείς: η Bonne Garmous με το βιβλίο της Μαθήματα Χημείας και ο Λουίζ Φάιν με το βιβλίο του Η κόρη του Ράιχ. Στο πρώτο ταυτίστηκα με την ηρωίδα και οπλίστηκα με θάρρος. Έχω πια την πεποίθηση ότι ως γυναίκα μπορώ να κάνω ό,τι κι ένας άντρας κι ακόμη περισσότερα... Γιατί μια γυναίκα που μπορεί να είναι ταυτόχρονα και μάνα και ψυχολόγος και νοικοκυρά και επιστήμονας δεν είναι ένας συγκερασμός ανέφικτος, φτάνει να το λέει η ψυχή της! Κι επειδή οι καιροί είναι δύσκολοι και οι γυναίκες ακόμη προσπαθούν για τα αυτονόητα, η επιτυχημένη αγωνίστρια αυτού του βιβλίου είναι ένα σπουδαίο παράδειγμα.

Η Κόρη του Ράιχ του Λουίζ Φάιν, μου έδειξε τη δύναμη του έρωτα. Μου θύμισε το υπέροχο εκείνο στάσιμο του Σοφοκλή που ξεκινά με τον στίχο: «Έρωσ ανίκατε μάχαν...» και με έκανε να αισθανθώ ότι όσο σκοτάδι κι αν κρύβει μέσα του ο άνθρωπος κρύβει κι άλλο τόσο φως. Ο λογοτέχνης έχει τη μαγική ικανότητα να αναζητά και να ανακαλύπτει τον άνθρωπο στα πιο ενδόμυχα μυστικά του, στις πιο σκοτεινές του στιγμές. Δεν λέω ότι δημιουργεί έναν κόσμο παραμυθένιο, όπου το καλό νικά πάντα το κακό, όμως επιμένει να μας δείχνει ότι όσο υπάρχει εκείνος ο ένας που πιστεύει στο καλό, όσο υπάρχει ο έρωτας, η αγάπη, η φιλία, η ομορφιά μπορούμε να ονειρευόμαστε...

Χράντι Μαγδαληνή Β32

Η φανταστική θέα της πραγματικότητας

Ρωτάτε να σας πω...

Τι είναι πραγματικό και τι φανταστικό;

Μήπως όψεις του ίδιου νομίσματος, όψεις τη ζωής;

Μήπως η φαντασία είναι ο καθρέφτης της πραγματικότητας, που μας επιτρέπει να δούμε το είδωλο του κόσμου τον οποίο αδυνατούμε να συλλάβουμε;

Η φαντασία είναι η οθόνη της ψυχής και του υποσυνείδητού μας, μέσα από την οποία βλέπουμε αυτά που δεν μπορούμε να δούμε με τα μάτια ή να κατανοήσουμε με τη λογική.

Οι φανταστικές ιστορίες πηγάζουν μέσα από εμπειρίες και μνήμες του πραγματικού.

Και έτσι η φαντασία του λογοτέχνη ανάβει εκείνη τη σπίθα που όλοι κρύβουμε κάπου βαθιά μέσα μας ενεργοποιώντας τη φαντασία πολλών διαφορετικών ανθρώπων. Αυτό μας ενώνει...

Ένα έργο τέχνης, ο λόγος της τέχνης, αποτυπώνει με τρόπο φανταστικό τις πιο μεγάλες αλήθειες... Ας φέρουμε μπροστά μας την Γκουέρνικα του Πικάσο...

Κι αφού από την οθόνη του μυαλού μου παρέλασαν όλα τα φανταστικά ταξίδια που έχω - μέχρι τώρα κάνει - σας ομολογώ ότι...

Μίλησα χθες στον Δον Κιχώτη

-μιλάμε συχνά για θέματα προσωπικά-

Μίλησα χθες και στον Οδυσσέα

-που 'χε ξεμείνει στα νερά-

Και ποιος μπορεί να τ' απορρίψει

ποιος να μου το αρνηθεί

Ποιος μπορεί να αποδείξει

πως είναι η ιστορία μου φανταστική
Πού τελειώνει η αλήθεια
Και πού το ψέμα ξεκινά
Όταν στον καθρέφτη της ζωής μας
Φαντάζουν όλα φανταστικά
Μέσα απ' τις λέξεις των βιβλίων
Μέσα σε στίχους ποιητών
Δραπετεύει η φαντασία από τον χρόνο
Κι όλα γίνονται παρόν
μέλλον και παρελθόν
«Μάτια από παντού μας παρακολουθούν»
Κι όσο κι αν φαίνεται γελοίο
Απίθανο, εξωπραγματικό
η φαντασία γίνεται
πραγματικότητα
κι εισβάλλει στον βίο τον αληθινό.

Χαραλάμπους Θεόδωρος Β11

Μελετώντας τη μυθολογία πολλών λαών συνειδητοποιήσα ότι αφηγούνται τα ίδια γεγονότα, τα οποία όμως ερμηνεύουν με διαφορετική ματιά, την ιδιαίτερη, τη δική τους. Πρόκειται, στην ουσία, για μια σειρά παρατηρήσεων πάνω στα φαινόμενα και τη φύση των ανθρώπων, που δημιουργούν μια φόρμα (μια τυπολογία), μέσω της οποίας συνδέονται διάφορες ιστορικές αλήθειες. Για παράδειγμα ο Βρετανός γλωσσολόγος και λογοτέχνης Τζον Τόλκιν μελετώντας εις βάθος τη σκανδιναβική και ελληνική μυθολογία, αλλά και τη Βίβλο, μπόρεσε να δει την αλήθεια, την οποία κρύβουν οι μύθοι και μέσα από το ευρύ λογοτεχνικό του έργο συνταύτισε τους μύθους που μελέτησε με τις προσωπικές του εμπειρίες από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στον οποίο και πολέμησε. Η ιστορία επαναλαμβάνεται και η ιστορία ακολουθεί τη φόρμα της μυθολογίας... Το φανταστικό συμπορεύεται με το πραγματικό... Συμφωνείτε;

Νάτσιος Δημήτρης Θεοτόκης Γ31

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης 21η Μαρτίου - Η Άνοιξη κι η Ποίηση χορεύουν και γελούνε...

Πώς η ποίηση μάς μεταμορφώνει;

Πώς μας εξαγνίζει;

Πώς μας περιβάλλει με έναν μανδύα που αφενός συγκρατεί εντός μας την αυθεντική εικόνα των πραγμάτων και αφετέρου μας προστατεύει, σαν πανοπλία, από την πολιορκία της ύλης;

Πώς νοηματοδοτούνται αλλιώς τα καθημερινά, πώς ένα γεγονός πλαταίνει ή συρρικνώνεται ή βαθαίνει ή υψώνεται κατακορύφως, κάτω από τον φακό της τέχνης της ποιήσεως;

Πώς η ποίηση κάνει υποφερτή και την αιχμαλωσία, πώς αναπλαισιώνει την προσφυγιά;

Πώς κοσκινίζει τα αισθητά, για να κρατήσει αυτό που είναι η ουσία; Και πώς η ουσία μάς ξαναβαφτίζει, με το αληθινό μας όνομα: Άνθρωπος;

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης, το Σχολείο ενδύθηκε την εαρινή φορεσιά του και γιόρτασε με εβδομαδιαίες δράσεις την κατεξοχήν τέχνη του λόγου.

Την 21η Μαρτίου, οι μαθητές και οι μαθήτρίες μας είχαν την ευκαιρία να συνομιλήσουν με τους προσκεκλημένους ποιητές μας, τον Γιώργο Χαριτωνίδη και τον Παναγιώτη Νικολαΐδη, για το τι είναι ποίηση, με ποια εργαλεία δημιουργείται, πώς γεννιέται ένα ποίημα, πώς φτάνει στον

αναγνώστη, ποια «πρώτη ύλη» αξιοποιείται, ποιο υλικό «φουσκώνει τη ζύμη», πώς η ποίηση «συνομιλεί» με σημαντικά ιστορικά γεγονότα, όπως αυτό της Εισβολής στην Κύπρο... Οι αναγνώσεις από τους ίδιους τους ποιητές έσμιξαν με τη μελοποίηση των έργων τους από τις μαθήτριες Αθανασία Μπάρκα Χρυσάνθου, Μικαέλα

Γιώργος Χαριτωνίδης

Μαρκίδου και Αγγελική Παπασωφρονίου (Γ61) και την ανάγνωση επιλεγμένων στίχων από τον μαθητή Θεόδωρο Χαραλάμπους (Β11), δημιουργώντας μια υποβλητική ατμόσφαιρα -άριστο πεδίο για την τέχνη.

Στις κατάμεστες αίθουσες της Σεβερείου και της Σπυριδάκη, υπηρετήθηκε άριστα ο πλέον σημαντικός στόχος του μαθήματος της Λογοτεχνίας, όπως ορίζεται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, που δεν είναι άλλος από αυτόν της οικείωσης του Αξιακού Περιεχομένου της (ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι στην πολιτισμική τους κληρονομιά, καλλιέργεια θεμελιωδών αξιών και του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καλλιέργεια της ευαισθησίας και του αισθητικού τους κριτηρίου, ενθάρρυνση της φιλιαναγνωσίας).

Παναγιώτης Νικολαΐδης

21 ΜΑΡΤΙΟΥ 2023

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΗΜΕΡΑ
ΠΟΙΗΣΗΣ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

Αφίσα για την Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης, έργο του μαθητή του Γ61, Μίκροβα Δημήτρη

21η Μαρτίου Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης

«Μια σκέψη
μοιράσου.
Μια λέξη
γράψε.

Βάλασμο
να την κάνω.

Ποίημα
να την κάνω.»

Ποίηση. Το γήπεδο της γλώσσας και το καταφύγιο της ύπαρξης, όπου οι λέξεις νοηματοδοτούνται εκ νέου και ο άνθρωπος μπορεί να αγγίξει το άπειρο· όπου η ψυχή αποκτά ακροδάχτυλα και η ύλη μετουσιώνεται σε άνεμο. Αυτή η δυνατότητα του ανθρώπου, αυτή η κορυφαία στιγμή του πνεύματος γιορτάζεται κάθε χρόνο την 21η Μαρτίου. Ημέρα καθόλου τυχαία, ποιητική ημέρα, όπου φως και σκοτάδι, νύχτα και ημέρα μοιράζονται ισόποσα τον χρόνο, η εαρινή ισημερία. Αυτή η ημέρα επιλέχθηκε και ανακηρύχθηκε ως η Παγκόσμια Ημέρα Ποίησης από την Εκπαιδευτική Επιστημονική και Πολιτιστική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών το 1999 «με στόχο να υποστηρίξει τη γλωσσική πολυμορφία μέσω της ποιητικής έκφρασης και να αυξήσει την ευκαιρία να ακουστούν οι γλώσσες που απειλούνται με εξαφάνιση». Σκοπός της είναι να προω-

θήσει την ανάγνωση, τη γραφή, τη δημοσίευση και διδασκαλία τη ποίησης σε όλο τον κόσμο και -όπως λέει η αρχική διακήρυξη της UNESCO «να προσφέρει νέα αναγνώριση και ώθηση στα εθνικά, περιφερειακά και διεθνή κινήματα ποίησης».

Με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ποίησης, οι μαθήτριες και οι μαθητές του τμήματος Α42 τοποθέτησαν σε διάφορα σημεία του Σχολείου μας τετράδια καταγραφής λέξεων και σκέψεων, στα οποία κλήθηκαν το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού καθώς και οι εκπαιδευτικοί να καταγράψουν ανώνυμα σκέψεις, ιδέες και συναισθήματα, με στόχο σε επόμενο στάδιο οι μαθητές του Α42 να τα συλλέξουν και να τα χρησιμοποιήσουν για να συνθέσουν πρωτότυπα ποιητικά κείμενα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες του τμήματος Α42, χωρισμένοι σε πέντε ομάδες, τοποθέτησαν πέντε τετράδια σε πέντε σημεία της

αυλής του Σχολείου για μία εβδομάδα. Τα τετράδια χωρίστηκαν σε δύο θεματικές: μεταμορφώσεις του σώματος και του εαυτού και νεκρή νιότη σε χαντάκι (με αφορμή το σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη της 28ης Φεβρουαρίου 2023). Οι μαθητές και οι μαθήτριες του Σχολείου ήταν ελεύθεροι και ελεύθερες να εκφραστούν γράφοντας ή ζωγραφίζοντας κάτι στο τετράδιο και σε όποια θεματική επιθυμούσαν, ακολουθώντας το μοτο «γράψε, μοιράσου μια σκέψη, μια λέξη που σε μεταμορφώνει» και «γράψε, μοιράσου μια λέξη, κι άσε με ένα ποίημα βάλαμο να την κάνω» αντίστοιχα.

Για μία ολόκληρη εβδομάδα, με αποκορύφωμα την 21η Μαρτίου, μαθητές, μαθήτριες και εκπαιδευτικό προσωπικό μοιράστηκαν ποιήματα, λέξεις, ζωγραφιές, συναισθήματα, ακόμα και υβριστικό, χυδαίο και ερωτικό λόγο. Για μία εβδομάδα τα τετράδια ήταν εκτεθειμένα στην ανοιξιάτικη βροχή, τον άνεμο και τον ήλιο, αλλά ταυτόχρονα και στον εσωτερικό κόσμο των μαθητών και των εκπαιδευτικών του Σχολείου μας. Οι σελίδες γέμιζαν, τα τετράδια έπεφταν στο έδαφος από τον άνεμο και οι ομάδες αδημονούσαν να φτάσουμε στην 21η Μαρτίου, όπου η κάθε ομάδα θα έπαιρνε το τετράδιό της και με αφορμή ό,τι είχε καταγραφεί θα συνέθετε το δικό της πρωτότυπο ποίημα. Και η ημέρα επιτέλους έφτασε. Τα τετράδια μαζεύτηκαν και στο δώρο της διδασκαλίας της Λογοτεχνίας τα τετράδια ανοίχτηκαν. Τα δάχτυλα των παιδιών ψηλάφησαν τις σελίδες. Στο πρόσωπό τους σχηματίζονταν άλλοτε εκφράσεις θαυμασμού και άλλοτε αμηχανίας, αποστροφής ή και ένα χαμόγελο. Άλλοτε η τάξη ξεσπούσε σε γέλια. Η γλώσσα της ποίησης θα μετουσίωνε τον ωμό ρεαλισμό σε πεδίο δημιουργίας.

Τα μολύβια και τα στυλό πέρασαν στα χέρια των παιδιών. Επιλέχθηκαν οι λέξεις, τα σκίτσα και οι

στίχοι από τα τετράδια, που θα αποτελούσαν την πρώτη ύλη για να δημιουργηθούν τα νέα ποιήματα. Τα παιδιά κυκλώνουν, υπογραμμίζουν, κρατούν σημειώσεις, επιλέγουν το υλικό που θα χρησιμοποιήσουν, ανάλογα με τις προσωπικές τους σκέψεις και το θέμα που θέλουν να επεξεργαστούν. Έτσι, κάθε ολοκληρωμένο ποίημα κουβαλά έμμεσες αναφορές στα γραφόμενα των τετραδίων ή και αυτούσιες λέξεις και στίχους από αυτά, όμως φιλτραρισμένα μέσα από τη δημιουργική ματιά και τη φαντασία των νέων «ποιητών». Ένα παράδειγμα: σε ένα από τα τετράδια, στη θεματική για το πολύνεκρο σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη, βρήκαμε καταγεγραμμένη μια συνταγή για κουπέπια. Στην αρχή γελάσαμε και την προσπεράσαμε. Σε μία δεύτερη ανάγνωση, όμως, τα παιδιά συνέδεσαν τη συνταγή με το σπιτικό φαγητό που σχεδόν κάθε φοιτητής μπορεί να νοσταλγεί: στη συνταγή για τα κουπέπια, τα παιδιά είδαν ένα σύμβολο της μητρικής φροντίδας. Κάπως έτσι η συνταγή για τα κουπέπια έγινε στο ποίημα το φαγητό της φροντίδας, σκορπισμένο στις ράγες, η φροντίδα που απέβη ανίσχυρη να προστατεύσει ό,τι πιο πολύ αγαπούσε.

Η δράση αυτή μετέτρεψε ολόκληρο τον σχολικό χώρο σε μια σελίδα, όπου μπορούσε κανείς να εκφράσει τον θυμό, την τρυφερότητα, ακόμα και τη χυδαιότητά του. Οι μαθητές και οι μαθήτριες του Α42 ήρθαν σε επαφή με τις πρακτικές και τις τεχνικές της δημιουργικής γραφής. Δημιούργησαν συνεργαζόμενοι/ες τα δικά τους ποιητικά τοπία. Στόχος ήταν να μπορούν να εκφράζονται μέσω της ποίησης, αλλά και να μπορούν να προσεγγίζουν την ποίηση με λιγότερους δισταγμούς. Το σημαντικότερο, όμως, φάνηκε πως συνειδητοποιήσαν ότι ο σκληρός ρεαλισμός της πραγματικότητας με δυο-τρεις μεταποίσεις στο γλωσσικό επίπεδο, με ένα «πείραγμα», επιτρέπει στη μαγεία να επανεγκατασταθεί στην καθημερινότητά μας.

ποίημα 1/τετράδιο 1
Τσιχογραφία

Μια νύχτα του Νοέμβρη φτάνει χωρίς εσένα.

Παρά να ξοδεύεις στον αέρα την επιθυμία σου για μένα.

Κλειδώθηκαν τα μάτια μου σε σένα.

Παρά να ξοδεύεις σε φαλλούς και σε βρισιές την επιθυμία σου για μένα.

Κλειδώθηκαν τα μάτια μου σε σένα.

Έλα φίλα με στο στόμα.

Σαν θεό δεν θέλω να σε προσκυνώ.

Ποιητική ομάδα: Μιχαηλίδου Σιανέλ, Κόντη Σταύρη, Ντίνεβα Μιροσλάβα Α42

ποίημα 2/τετράδιο 2
Σταθμός

Θα σε περιμένω στον σταθμό
Εντάξει. Σ' αγαπώ.

Θα τα πούμε σύντομα
Να προσέχεις. Σ' αγαπώ

Κάτω από τα συντρίμια
νέοι και ηλικιωμένοι.

Μόνο κλάμα και φωνές
για τις ψυχές που χάθηκαν

Στα Τέμπη αδικημένα.

Ποιητική ομάδα: Αντωνιάδης Ηλίας, Πρατζιώτης Νεόφυτος, Ελευθεριάδης Δημόκριτος, Έπουα Άνχελ Α 42

ποίημα 3/ τετράδιο 3
Παράμ παράμ παράμ ξεκίνησε το τρένο

[...] πάνω στις ράγες των στίχων μου
το τρένο που προχωρεί στο μέλλον [...]

Γ. Ρίτσος, Ειρήνη

-Παράμ-παράμ-παράμ-
Ξεκίνησε το τρένο

Τρένο σε πορεία
που θα γίνει απορία
Ζωές και όνειρα
ελπίδες και προοπτικές
κρατά.

Οι ράγες αναστέναξαν βαριά.
Στον αέρα σύννεφα μαβιά.
Δάκρυα τις χούφτες,
μπόρες κι αστραπές τα στόματα
γεμίζουν.

Η σήμανση έσκυψε το χέρι στη γη.
Γη ποτισμένη από το σκοτωμένο όνειρο.

Το φαγητό της φροντίδας
στις ράγες πεταμένο

Πλάι,
ατάραχη, άκαμπτη
θα κοιμάται για πάντα
η νιότη.
Κι ένας βοριάς θα αληκτά
για τα απιώρητα σκυλιά

Ποιητική ομάδα: Ιακώβου Κωνσταντίνα, Μαυροφοράκη Εύα, Μίχοβα Σβέτα, Λούνγκου Κρίστιαν Α42

ποίημα 4/τετράδιο 4
Σου Ορφέα

Το ένα πλάι στο άλλο
βαγόνι με βαγόνι
σώμα με σώμα
όνειρο με όνειρο.

*[Ο Εφιάλτης δεν άργησε
να φανεί]*

Μέσα στη γη ξύπνησα βαθιά
με την Ευρυδίκη αγκαλιά.
Ξέρω πως ο Ορφέας κι αν θα 'ρθει
πίσω θα γυρίσει να με δει.

Ποιητική ομάδα: Άντον Ρεμπέκα, Σάβου Ιωάννα, Μεραμβελιωτάκη Στυλιάννα Α42

ποίημα 5/τετράδιο 5
Ταξίδι της νύχτας

Το ταξίδι ξεκίνησε
Στη διαδρομή νύχτωσε
Η μέρα μας βρήκε αλλού
-Καλή Ανάσταση, μάνα.
-Δεν με πήρες. Δεν ήρθες. Δεν έφτασες.

Περιμένω το τρένο
στη στροφή
να φανεί.
Στο χέρι βασιλικό κρατώ
να ξορκίσω το κακό.

Ποιητική ομάδα: Δερμουτσίδου Μαρία, Κουλτουρίδου Νάταλι, Νεάγκου Αλεξάνδρα, Μπόμπον Σίνα Α42

Μαθητών ποιήματα

Η ειρήνη γεννιέται απ' το δίκαιο

[Εμπνευσμένο από τον θεματικό κύκλο «Οικουμενικές αξίες και λογοτεχνία»]

Στο μέτωπο αν δεν θέλεις να βρεθείς
Αδιάκοπα πολέμπσε στις πόλης σου τα σύνορα και πέρα
Το άδικο πολέμπσε όπου σταθείς
Σίγησε πρώτα τη φωνή στο σπίτι που προστάζει ποιος τρώει και ποιος υπηρετεί
Στη γειτονιά, στην πόλη, στη μικρή και στη μεγάλη σου πατρίδα που είν' η Γη
Το πρόσωπο μην αποστρέψεις στο άδικο
Την επιβολή
Την αρπαγή
Τη φίμωση
Την τυραννία
Τη βία σώματος και νου
Τις θάλασσες αγκάλιασε, τα βουνά, τα ζώα όλα και τα δέντρα
Μα πάνω από όλα τους ανθρώπους σαν αδελφούς
Βλέποντας στου καθενός το πρόσωπο και το δικό σου.

Κυριάκου Νέδη Γ1

Τα πικρά δάκρυα της Ανδρομάχης

[Ποίημα με αφορμή τη Ραψωδία Ζ (στ. 405-500) της Ιλιάδας]

Πάει, δεν είναι πια εδώ
Πώς πρέπει ν' αντιδράσεις;
Βλέπεις τον άνδρα σου να φεύγει
στα χέρια σου ένα παιδί
και μια ζωή χαμένη
στα μάγουλά σου δάκρυα
πολλά και πικραμένα
Καίνε
σαν να καίγεται κομμάτι απ' την ψυχή σου
Αχ Ανδρομάχη, πόνεσες
Μέσα σου ένα κενό
Δίχως ελπίδα, δίχως φως
Ο Έκτορας μακριά σου
και αύριο νεκρός.

Αβρααμίδου Αλθαία Β1

Το χαμόγελο της Ειρήνης

Ειρήνη,
μου χαρίζεις ένα χαμόγελο
να στο νταντέψω;

Ένα χαμόγελο πλατύ
πιότερο κι από ποτάμι
π' αρχή και τέλος δε θα 'χει

αγκαλιά να πάρει
όλης της γης τα μήκη
τα πλάτη.

Κι εγώ θα το κρατήσω
με χάδια τρυφερά θα το γλυκάνω
αυτή τη φορά θα το παρακάνω!

Με του ήλιου θα το μοιραστώ τις ακτίνες
να το ζεστάνουνε κι εκείνες.

Στεφάνι θα πλέξω τα σγουρά μαλλιά
μες της Άνοιξης την καρδιά.

Στις χαμηλές πτήσεις των χελιδονιών
εισιπήρια θα κλείσω
να μοιραστεί η χαρά του
σε σχολεία
με σκισμένα τα βιβλία
σε πάρκα
με σπασμένα τα παιχνίδια
σε χώρες
με πηγάδια στείρα
σε σπίτια
που δεν ακούγονται αστεία.

Εκεί που λείπει το γέλιο στο προζύμι
και το ψωμί πικρό φτάνει στα χείλη.

Όλοι μαζί χαμόγελο θα φοράμε
τον ουρανό μας με γκρίζο πια
δεν θα χαλάμε.

Le sourire la Paix

La Paix, un sourire, je te demande, pour te le
dorloter

un sourire plus long qu'une rivière qui n'aura ni
début ni fin

qui serrera dans ses bras la longueur et la largeur
de toute la terre

et moi, je le tiendrai, ton sourire, dans mes bras
avec de tendres caresses je vais l'adoucir

Cette fois, j'en ferai trop

je le partagerai avec les rayons du soleil pour
qu'elles le réchauffent à leur tour.

je tisserai une couronne pour ses cheveux bouclés
et je le présenterai au printemps, ton sourire

dans les vols d'hirondelles au ras du sol je lui
réserverai des billets
Jusqu'à ce que sa joie soit partagée
dans des écoles avec des livres déchirés
dans des parcs avec des jouets cassés
dans des pays avec des puits stériles
dans des maisons dérobées de gaieté

là où le rire manque au levain et le pain amer
atteint la bouche

nous sourirons tous ensemble
nous ne gâcherons plus notre ciel avec du gris

Σταμάτη Μαρία Γ1

Της Ελισάε είμαι ο γιος

[Ποίημα εμπνευσμένο από το διήγημα του Σωτήρη Δημητρίου «Το ποταμάκι με τους γυρίνους»]

Ελισάε μου,
πολυάριθμη κυψέλη ο Ναύσταθμος
και εγώ αστράφτοντας σιδερωμένος
σαν τη μύγα μες το γάλα
τον Τζιμ τον γύφτο να ζητήσεις
τον σταρ του σινεμά
δυο παιδιά έχω Ελισάε μου
και εγώ παιδί ακόμα
τρέχω στους κάμπους της Θεσσαλίας
μαζεύω παπαρούνες και παίζω
με τα μπακακάκια στο ποτάμι
έτσι τα πιάνω έτσι τα αμολάω.

Ο Ναύσταθμος δε με τρομάζει
τον πεθαμένο τον έχω του χεριού μου,
από κείνο το βράδυ
που αυτός και τα «λουλουδάκια» του
τραγουδία και χορούς γυρεύαν από μένα
«Ή την άδεια ή σας αναφέρω ρεμάλια», τους είπα
μπορεί να είμαι διαφορετικός
μα της Ελισάε είμαι ο γιος.

Αναστασίου Ναυσικά Γ1

Η δική μου Ιστορία

[Ποίημα εμπνευσμένο από την ημερίδα-εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Σχολείο με θέμα: Μνήμη και Ιστορία]

Γεια σας -δεν γνωρίζω το όνομά μου
η μάνα μου με φωνάζει κόρη της
οι φίλοι μου μικρή
τα παιδιά μου πατρίδα.
Χτες ζούσα ένα όνειρο
Χαρούμενη, ελεύθερη, ζωντανή.
Σήμερα ζω έναν εφιάλτη
Χωρίς ελπίδα.
Κάθε βράδυ στον ύπνο μου
βλέπω τη μάνα μου και τον πατέρα.
Ένοικοι των ουρανών
Μια απουσία η κάθε μέρα.
Ποιός θα ακούσει τώρα τον καημό μου;
Την προδοσία
Τη λεηλασία
Το άδικο
Με πρόδωσαν τα αδέλφια μου.
Έχασα τα παιδιά μου.
Τα βράδια τα ακούω να ουρλιάζουν.
Μυρίζω τον φόβο τους.
Τα δάκρυά τους με ποτίζουν.
Το αίμα τους με πνίγει.
Δεν θέλω να μιλήσω άλλο.
Μου πήραν αυτό το δικαίωμα.
Όμως πονώ.

Πονώ για τη ζωή που συνεχίζει
Μέσα στο άδικο.
Γεια σας -το όνομά μου είναι Κύπρος
Κι αυτή είναι η Ιστορία μου.

Μιχαήλ Σωκρατία Γ61

Μάνα μάνα!

[Με αφορμή το τραγικό σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη]

Μάνα, μάνα!
Τι ελεεινό πλάσμα, πλάσμα φτιαγμένο από τους κήπους της Εδέμ!

Μάνα μάνα!
Με γέννησες, με μεγάλωσες, μ' αγάπησες!

Μάνα μάνα!
Έφτιαχνες πάντα τα φαγητά που αγαπούσα.
Έκλαιγες πιο πολύ στις θλίψεις μου από μένα.
Πονούσες περισσότερο στους πόνους μου.
Χαιρόσουν πιο πολύ με τις επιτυχίες μου.
Χειροκροτούσες δυνατότερα απ' όλους στην αποφοίτησή μου.

Μάνα μάνα!
Είμαι φοιτητής!
Ζω μακριά σου, νομίζεις πως σε ξέχασα...
Αλλά σε αγαπώ, το ξέρεις αυτό, σωστά;

Μάνα μάνα!
Ξεχνούσα πάντα να σου στείλω
«Έφτασα! Έφτασα μάνα σώος και αβλαβής. Μπορείς να κοιμάσαι ήσυχα το βράδυ.»

Μάνα μάνα!
Καίγομαι, πεθαίνω!
Πεθαίνουμε! Πεθαίνουμε!
Καιγόμαστε!
Μάνα μάνα! Βοήθεια!

Μάνα μάνα!
Ο θεός μάρτυρας μονάχα, γυρίζω τις γραμμές χαμένος, δεν ξέρω πού πάω!

Μάνα μάνα!
Μονάχα εσένα φωνάζω,
προσπαθώ να σε βρω. Πού είσαι;
Γιατί δεν είσαι κοντά μου;

Το τηλέφωνό μου χτυπάει κάτω από τα συντρίμια
Γράφει «MANA»
Η «Μάνα» σάς καλεί.
Δε μπορώ να σου απαντήσω...

Μάνα μάνα!
Γιατί κλαις;
Γιατί κλαις μπροστά στα μικρά κομματάκια της σάρκας μου;

Μάνα μάνα!
Μην ανησυχείς, έφτασα, έφτασα εκεί που δεν έπρεπε να φτάσω. Σε αγαπώ!

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

Κόλαση

[ποίηση εμπνευσμένο από το έργο του Dante Alighieri «Θεία Κωμωδία»]

Τι είναι η κόλαση, υπάρχει, ή είναι μήπως μια απάτη
ένα ψέμα ένας μύθος,
μάλλον ένας άλυτος γρίφος.
Κι αν την ερώτηση αυτή κάνεις σκέψου δεύτερη φορά
γιατί γνώμες θα ακούσεις περίπου μια εκατοσταριά.
Η δική μου όμως είναι ότι υπάρχει αληθινά
δεν ορκίζομαι όμως κιόλας δεν το λέω με σιγουριά.
Εκεί, λένε, ότι πάνε άνθρωποι πολύ κακοί
είτε ψεύτες είτε κλέφτες γενικά αμαρτωλοί.
Κι αν ποτέ φτάσεις μέχρι εκεί πιθανότατα θα δεις
αστυνομικούς, πολιτικούς, παπάδες
παρέα να κάνουν στους φονιάδες.
Μην τρομάξεις, μην φοβηθείς, παρόλο που
ο καθένας μπορεί να βρεθεί εκεί
είτε θέλοντας είτε μη.

Παπακωνσταντίνου Μικαέλλα Β11

Ελληνική λαέ

[Με αφορμή τη συμπλήρωση 200 χρόνων από τη συγγραφή του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν» του Διονύσιου Σολωμού]

Σήκωσε το μαρμάρينو κεφάλι σου, ελληνική λαέ!
Η Παναγιά ευλόγησε
τα όπλα της Λευτεριάς,
τα παλικάρια φώτισε
ο θεός σου στα βουνά.
Κοίτα! Κοίτα τη Λευτεριά,
είναι κοντά.
Κοίτα! Η γαλάζια της ματιά
την ελπίδα σκορπά.
Από την Πελοπόννησο ως τη Χίο,
απ' τη Μακεδονία ως της Κρήτης τα βουνά,
με άσβεστο πόθο και νοσταλγία περιμένεις
τη ζεστή της τη θωριά.
Ω Ελευθεριά, κοίτα λίγο κι εμάς
φωνάζει το Μεσολόγγι!
Ω Ελευθεριά, κοίτα λίγο κι εμάς
φωνάζουν τα μάρμαρα μες στους αιώνες.
Ω τι γλυκιά συμφωνία οι κραυγές
της Ηπείρου τραντάζουν τα θεμέλια.
«Ελευθεριά» σε κράζουν τα βουνά
κι είναι χαράς μεγάλης ευαγγελία!
Κοίτα! Οι γαλάζιοι ουρανοί πώς ανοίξαν!
Θριαμβεύουσα βγαίνει η θεά Αθηνά.
Το φως διαλύει το σκοτάδι
Η λόγχη τον άγριο λύκο νικά.

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

1.

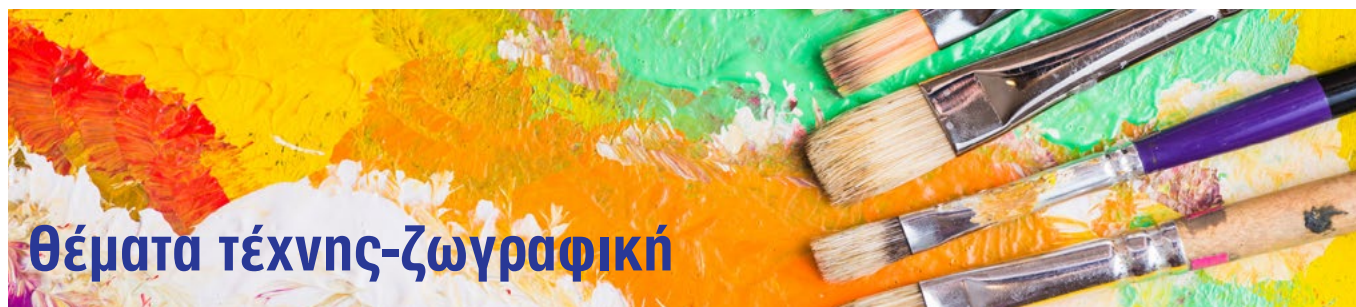
Δεν μπορώ να σου κατεβάσω το φεγγάρι,
αλλά μπορώ να είμαι μαζί σου κάθε φορά που θέλεις να απολαύσεις την ομορφιά του.
Δεν μπορώ να αποφύγω τις κακές σου στιγμές,
αλλά μπορώ να είμαι εκεί να τις αντιμετωπίσουμε μαζί.
Μπορεί να μην μπορέσω να σου δώσω τα καλύτερα του κόσμου,
αλλά μπορώ να σου δώσω τα καλύτερα του εαυτού μου.

2.

«Γιατί είσαι τρελός γι' αυτήν;» μου λένε.
Έστω κι αν κουβαλάει την κατάρρα της Μέδουσας
θα ήθελα ακόμη να την κοιτάω στα μάτια.
Έτσι που το πέτρινο σώμα μου,
να μπορεί να κοιτάζει την τελειότητα στην αιωνιότητα.

Μάσιελ Κωνσταντίνος Α31

[Τα ποιήματα γράφτηκαν με αφορμή τον θεματικό κύκλο «Φιλία», της ενότητας 4, στα Αρχαία Ελληνικά Κοινού Κορμού της Α' Λυκείου.]

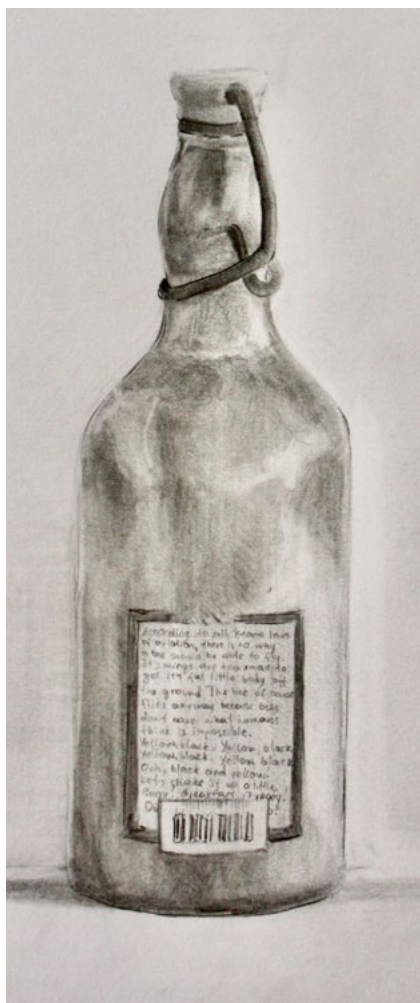
Μίκροβας Δημήτρης Γ61

Χέις Μάρκος Γ61

Ζιζάκ Αναστασία Β61

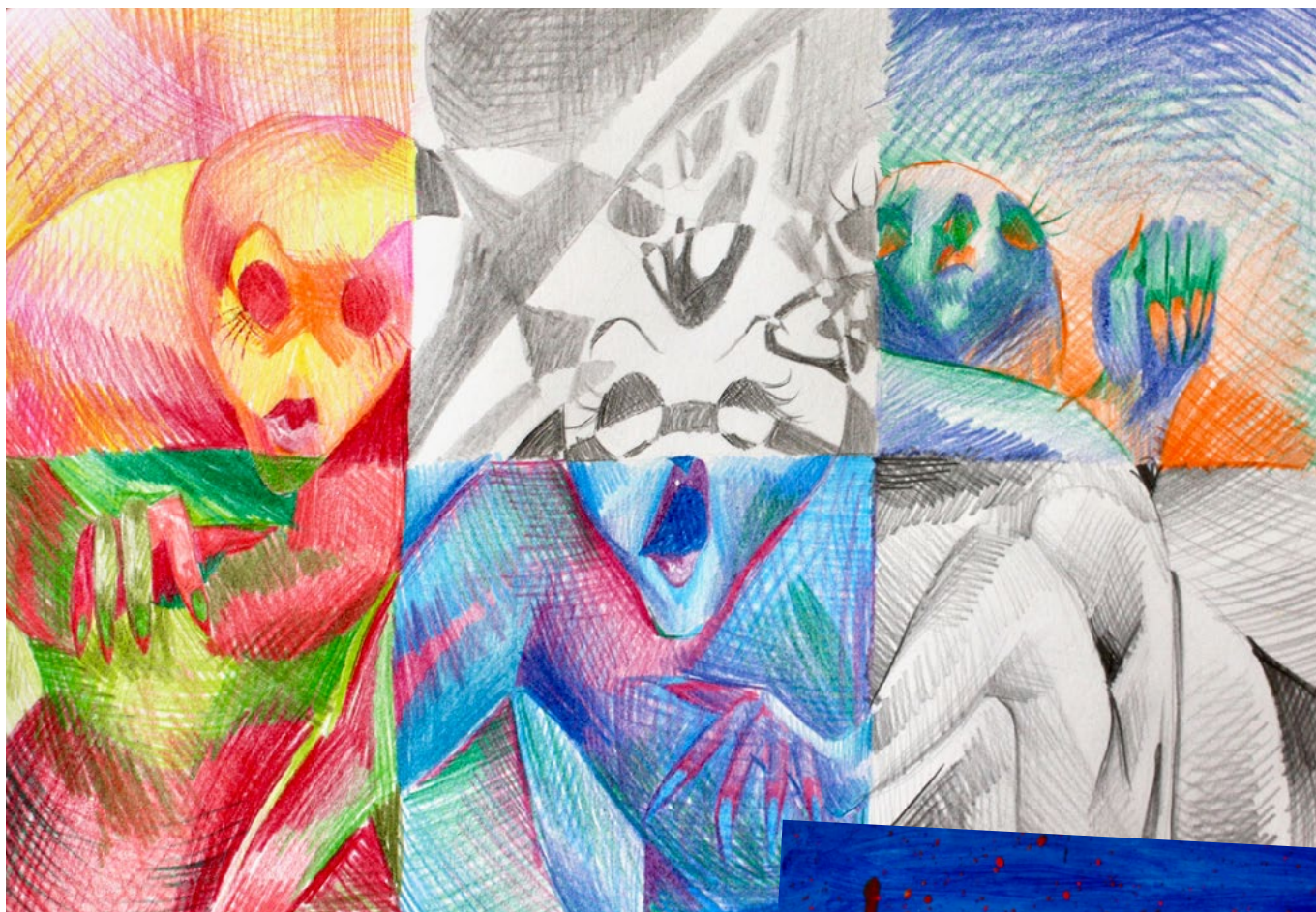
Ζιζάκ Αναστασία B61

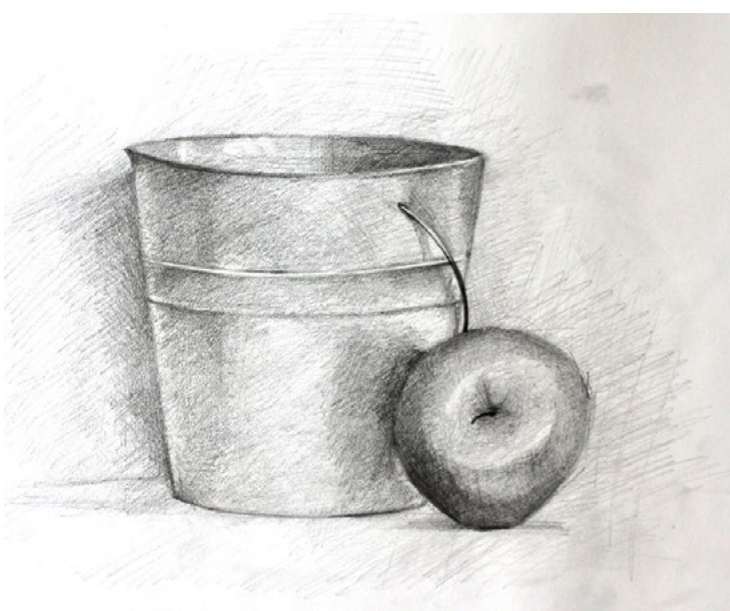
Κατσιαρή Στέφανη B61

Σιάτης Αχιλλέας B61

Ζιζάκ Αναστασία Β61

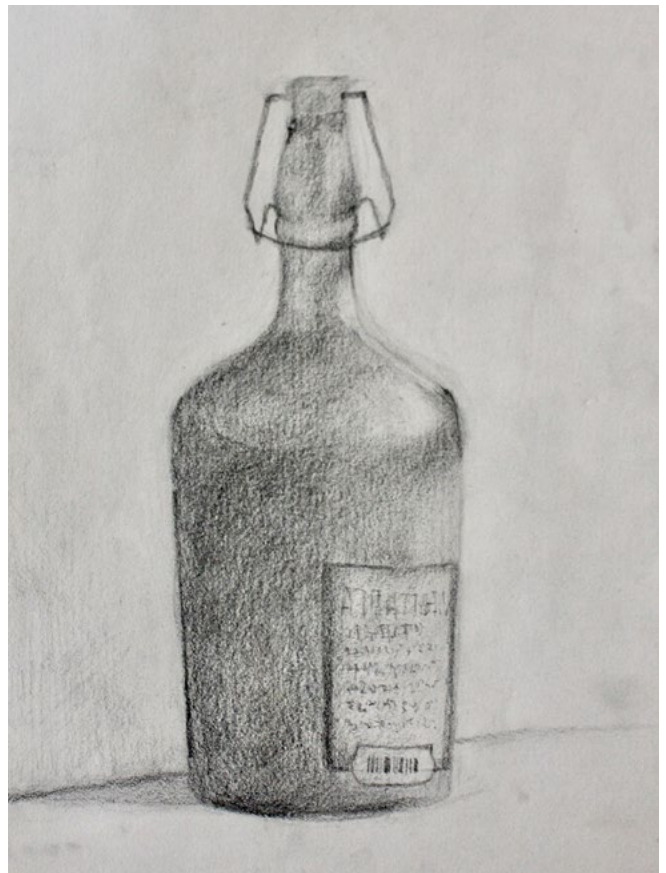
Λοϊζου Γεωργία Β61

Κωνσταντίνου Ερνέστος Γ61

Γκουσμάνοβα Σοφία Γ61

Χανδριώτου Άννα Β61

Σιάτης Αχιλλέας Β61

Μίκροβας Δημήτρης Γ61

Ελεύθερο-Προοπτικό σχέδιο

Αλεξάνδρου Αθηνά Γ31

Γεωργιάδου Αναστασία Γ32

Κύρη Χαρά Γ31

Διερωνίτης Ανδρέας Γ61

Θέματα τέχνης-κεραμική

Αλεξάνδρου Αθηνά Γ31

Μαρκίδου Μικαέλλα Γ61

Λοΐζου Γεωργία Β61

Χατζηπιερή Μαρίνα Β61

Αραμπίδου Ευγενία Β61

Η κόλαση ως πνευματική κατάσταση

Με αφορμή το έργο του Dante Alighieri «Θεία Κωμωδία»

Η «Θεία Κωμωδία» είναι έργο του Ιταλού ποιητή Dante Alighieri, στο οποίο αφηγείται ένα φανταστικό ταξίδι στο βασίλειο των νεκρών, με οδηγούς τον αγαπημένο του δάσκαλο, ποιητή Βιργίλιο, και τη νεανική του αγάπη, Βεατρίκη. Το έργο χωρίζεται σε τρία μέρη: «Κόλαση», «Καθαρτήριο» και «Παράδεισος». Στην «Κόλαση», ο ποιητής αφηγείται τα βασανιστήρια των κολασμένων με αποκαλυπτική ενάργεια.

Κατά τη γνώμη μου, η κόλαση είναι ένα μέρος πνευματικό, στο οποίο κάθε αμαρτωλή ψυχή τιμωρείται με ξεχωριστό και μοναδικό τρόπο, ανάλογα με τις αμαρτίες της. Τα πνευματικά μαρτύρια, βεβαίως, είναι τόσο φοβερά για τις ψυχές

των νεκρών, που αισθάνονται τον πόνο σαν να τον ζουν πραγματικά.

Για παράδειγμα, ο Χίτλερ, ο πιο γνωστός ίσως ανθρωποκτόνος, ο οποίος ευθύνεται για τον θάνατο 70 εκατομμυρίων ανθρώπων, θεωρώ πως θα βασανιζόταν με τον ίδιο τρόπο που θανάτωσε τα θύματά του. Στο πνευματικό του βασανιστήριο τον φαντάζομαι να βρίσκεται σε ένα από τα 44,000 στρατόπεδα συγκέντρωσης που έφτιαξε ο ίδιος. Θα υφίσταται όλες τις κακουχίες, την πείνα, τον φόβο και τους εξευτελισμούς που βίωσαν τα θύματά του. Ο πόνος και η αγωνία του θα είναι τόσο μεγάλα, που θα παρακαλεί συνέχεια να ξυπνήσει από κακό όνειρο. Θα εκλιπαρεί για βοήθεια, αλλά κανένας δεν θα βρίσκεται εκεί για να του την προσφέρει. Το μαρτύριό του θα είναι αιώνιο και ασταμάτητο. Οι ψυχές των νεκρών που ο ίδιος έστειλε άδικα στον Άδη θα τον βασανίζουν σαν τύψεις και δεν θα τον αφήνουν να ησυχάσει.

Η ίδια τιμωρία φαντάζομαι ότι θα ισχύει για όλους τους δολοφόνους. Θα βασανίζονται με τον ίδιο τρόπο που θανάτωσαν τα θύματά τους. Αν, για παράδειγμα, μαχαίρωναν το θύμα τους, θα μαχαίρωνονται αιώνια. Θα έχουν πληγές που δεν θεραπεύονται, αλλά θα τους πονάνε για πάντα.

Τεβλετιάν Μαρία Β11

Σημείωση: Το εμβληματικό έργο του Dante Alighieri «Θεία Κωμωδία» αξιοποιήθηκε από τον φιλόλογο Ανθούλλη Δημοσθένους, στο πλαίσιο του μαθήματος της Ιστορίας Κατεύθυνσης Β' Λυκείου, στην Ενότητα «Ο Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός. Γράμματα – Επιστήμες – Τεχνολογία – Τέχνη».

ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Κωνσταντίνος Καβάφης, «Ιθάκη»

Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας,
τον θυμωμένο Ποσειδώνα μη φοβάσαι,
τέτοια στον δρόμο σου ποτέ σου δεν θα βρεις,
αν μόν' η σκέψις σου υψηλή, αν εκλεκτή
συγκίνησης το πνεύμα και το σώμα σου αγγίζει.
Τους Λαιστρυγόνες και τους Κύκλωπας,
τον άγριο Ποσειδώνα δεν θα συναντήσεις,
αν δεν τους κουβανείς μες στην ψυχή σου,
αν η ψυχή σου δεν τους σπίνει εμπρός σου.
Να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος.
Πολλά τα καλοκαιρινά πρωιά να είναι
που με τί ευχαρίστησι, με τί χαρά
θα μπαίνεις σε λιμένας πρωτοϊδωμένους
να σταματήσεις σ' εμπορεία Φοινικικά,
και τες καλές πραγμάτειες ν' αποκτήσεις,
σεντέφια και κοράλλια, κεχριμπάρια κι έβενους,
και ηδονικά μυρωδικά κάθε λογής,
όσο μπορείς πιο άφθονα ηδονικά μυρωδικά
σε πόλεις Αιγυπτιακές πολλές να πας,
να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους.
Πάντα στον νου σου να 'χεις την Ιθάκη.
Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου.
Αλλά μη βιάζεις το ταξίδι διόλου.
Καλύτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει
και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί,
πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο,
μη προσδοκώντας πλούτη να σε δώσει η Ιθάκη.
Η Ιθάκη σ' έδωσε τ' ωραίο ταξίδι.
Χωρίς αυτήν δεν θα 'βγαίνες στον δρόμο.
Άλλα δεν έχει να σε δώσει πια.
Κι αν πτωχική την βρεις, η Ιθάκη δεν σε γέλασε.
Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα,
ήδη θα το κατάλαβες οι Ιθάκες τί σημαίνουν.

Στάθης Καραβίας, «Στον Οδυσσέα»

Τι αν επολέμησες στην Τροία; Πολλοί ήταν οι
πολεμιστάδες, ανδρείοι όλοι, πιο ανδρείοι από σένα,
πιο μεγάλοι. Όμως συ έμεινες σύμβολο αιώνιο, μόνος
συ εδάμασες την τύχη, πάντα εχθρά σου.

Τι ακόμα αν από σένα αλώθηκεν η Τροία;
Σκοπός σου δεν ήταν η άλωση αλλά μέσο για να
τελειώσει ο πόλεμος, να επιστρέψεις στο μεγάλο
αγαθό της ζωής σου, την ήρεμη στέγη.

Μάταια τα κύματα σε πολεμούν και μάταια
ο Ποσειδώνας σ' οργίζεται. Μάταια οι Κύκλωπες
επιβουλεύονται κι άπειροι κίνδυνοι σε κυκλώνουν.
Συ κατορθώνεις να τους δαμάξεις.

Μάταια πειρασμοί, Καλυψώ, Κίρκη, ανοίγουν
θεαινών αγκαλιές. Η αθανασία να σε μαγεύσει
δεν κατορθώνει, ούτε Σειρήνες το μεγάλο σκοπό
σου να μатаιώσουν.

Και νικάς. Ακόμα νικάς τον καιρό, τον μεγάλον
εχθρό σου και δεν μπορούν δέκα χρόνων αγώνες να
σβήσουν τον υπέροχο πόθο σου, που δυνατότερος
κάθε μέρα ξαναγεννιέται.

Τι αν ενίκησες στην Τροία; Πολλοί ήταν οι νικητές.
Όμως συ έμεινες σύμβολο, συ έκαμες μέσο τη νίκη
για να τελειώσει ο πόλεμος, να επιστρέψεις στο
μεγάλο αγαθό της ζωής σου, την ήρεμη στέγη.

Είναι πολύ ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο
«συνομιλούν» τα έργα της λογοτεχνίας, υπογεί-
ως ή πιο ευδιάκριτα -και αυτά τα δύο δεν απο-
τελούν εξαίρεση. Καταρχάς, πρέπει να ειπωθεί
ότι και η ίδια η «Ιθάκη» του Καβάφη αποτελεί
«απόκριση» στην «Οδύσσεια» του Ομήρου -ίσως
το επιδραστικότερο «παραμύθι» της παγκόσμιας
λογοτεχνίας.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

Καταρχάς, στα δύο ποιήματα απαντούν **ίδια σύμβολα**. Η Ιθάκη λειτουργεί ως συμβολο προορισμού, τελικού σκοπού, ασφαλούς λιμανιού. Επίσης, οι Ποσειδώνες κι οι Κύκλωπες αποτελούν σύμβολο των κινδύνων και εμποδίων που μπορεί κανείς να συναντήσει στον δρόμο του και τα οποία δυσχεραίνουν την προσπάθειά του να υλοποιήσει τους στόχους του και να πορευτεί στη ζωή του όπως έχει σχεδιάσει, ώστε να φτάσει με ασφάλεια στο λιμάνι του.

Επιπλέον, και τα δύο ποιήματα αποπνέουν **αισι-οδοξία**. Συγκεκριμένα, στο ποίημα «Ιθάκη» του Καβάφη η έμφαση δίνεται στις όμορφες εμπειρίες, τις γνώσεις, τις πνευματικές και υλικές απολαύσεις που μπορεί κανείς να αποκομίσει από το ταξίδι της ζωής. Οι στόχοι γίνονται η αιτία του ταξιδιού και έχουν αξία ως τέτοιοι και τα εμπόδια δεν παρουσιάζονται αξεπέραστα, αλλά ίσως ως προκλήσεις που ομορφαίνουν το ταξίδι, καθιστώντας το περιπετειώδες και ενδιαφέρον. Ομοίως, και στο ποίημα «Στον Οδυσσέα» του Στάθη Καραβία, οι αντιξοότητες μάταια πολεμούν τον ήρωα, αφού δεν φαντάζουν -και δεν είναι- ικανές να τον εμποδίσουν από την πλήρωση του σκοπού του, που είναι η επιστροφή στην «ήρεμη στέγη».

Περαιτέρω, και στα δύο ποιήματα γίνεται **χρήση του β' ρηματικού προσώπου**, ενώ συναντούμε **κοινά εκφραστικά μέσα**:

- **Μεταφορές**: «Τους Λαιστρυγόνες...αν δεν τους κουβανείς μες την ψυχή σου» (Καβάφη, «Ιθάκη»), «συ εδάμασες την τύχη», «νικάς τον καιρό», «ήρεμη στέγη» (Καραβία, «Οδυσσέας»)

- **Εικόνες οπτικές, οσφρητικές, ακουστικές**: «καλές πραγμάτειες, σεντέφια και κοράλλια, κεχρίμπαρια κι έβενους και ηδονικά μυρωδικά [...] μακρύς δρόμος, θυμωμένο Ποσειδώνα, Αιγυπτιακές πόλεις, πτωχική Ιθάκη» (Καβάφη, «Ιθάκη») και «τα κύματα σε πολεμούν», «...Καλυψώ, Κίρκη, ανοίγουν θεαινών αγκαλιές» (Καραβία, «Οδυσσέας»)

ΔΙΑΦΟΡΕΣ:

Η βασικότερη διαφορά των δύο ποιημάτων αφορά στο ύφος και τον τόνο τους: στην «Ιθάκη» του Καβάφη το ύφος είναι παραινετικό, αφού το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει τον αναγνώστη να απολαύσει το μεγάλο ταξίδι, να επιδιώξει να ζήσει περιπέτειες και να αποκτήσει γνώσεις, ενώ «Στον Οδυσσέα» του Καραβία το ύφος δεν είναι παραινετικό, η έγκλιση δεν είναι η προστακτική ή η υποτακτική, αλλά η οριστική, γίνεται δηλαδή περιγραφή -από το ποιητικό υποκείμενο- του Οδυσσέα ως ανθρώπου-συμβόλου (προτύπου) που δεν τα παρατά, αλλά αγωνίζεται και -παρά τις αντιξοότητες- καταφέρνει στο τέλος να επιτύχει τον σκοπό του.

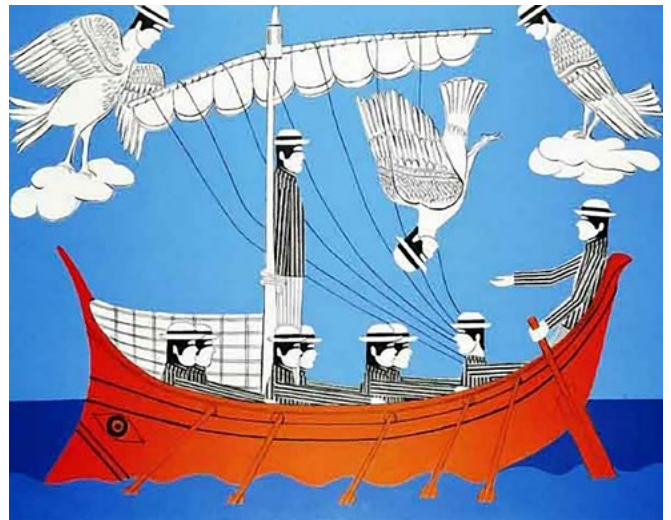
Ακόμη, στην «Ιθάκη» του Καβάφη το ταξίδι είναι η ίδια η ζωή, ο δρόμος που διανύουμε με τα εμπόδια, τις δυσκολίες, τους φόβους, τις ηθικές και υλικές απολαύσεις, τις εμπειρίες που δίνει στον άνθρωπο. Και εν τέλει αυτή είναι και ο προορισμός. Αντίθετα, «Στον Οδυσσέα» του Καραβία το «τέλος» παραμένει η επιστροφή στην «ήρεμη στέγη».

Μιχαήλ Καλλιρόη Β3

Η δική μου Ιθάκη [Σκέψεις με αφορμή την «Ιθάκη» του Καβάφη]

Για μένα η Ιθάκη δεν είναι κάτι συγκεκριμένο, αφού ακόμα δεν έχω πολύ ξεκάθαρους στόχους. Δεν θα έλεγα, λοιπόν, ότι ταυτίζομαι απολύτως με τον Οδυσσέα, που κυνηγούσε τον ξεκάθαρο στόχο της επιστροφής στην πατρίδα του, τον νόστο του (όπως παρουσιάζεται στον Όμηρο). Δεν με ενδιαφέρει αποκλειστικά το μέλλον, δεν με απασχολεί ακόμα πολύ, πράγμα που σημαίνει ότι μια

φορά στο τόσο σταματώ και σκέφτομαι τα αγαθά που μου έχει προσφέρει μέχρι στιγμής η ζωή και προσπαθώ να είμαι ευγνώμων γι' αυτά. Ακόμα κι αν βρίσκομαι σε δύσκολες καταστάσεις, πάντα προσπαθώ να εντοπίσω κάτι θετικό.

Σίγουρα, πάντως, έχω παλέψει κι εγώ με πολλούς Λαιστρυγόνες και Κύκλωπες -και έχω ακόμα άφθονους να συναντήσω στην πορεία μου. Η διαφορά μου, ωστόσο, με τον Οδυσσέα, είναι ότι προσπαθώ να μη βλέπω μόνο το τελικό αποτέλεσμα, το φτάσιμο στον προορισμό, αλλά να απολαμβάνω λίγο περισσότερο τη στιγμή, το ταξίδι και την περιπέτεια. Τέλικά, τείνω να συμφωνήσω με τον Καβάφη, ότι δηλαδή το ταξίδι της ζωής είναι αυτό που έχει σημασία και όχι ο τελικός στόχος.

Πάντως, σκέφτομαι πως αν είμαι ποτέ περιτριγυρισμένη από ανθρώπους που με αγαπούν γι' αυτό που είμαι, ασχολούμαι με αυτά που μου δίνουν πραγματική ευχαρίστηση και έχω γίνει ένα με τη φύση, τότε θα ξέρω ότι έχω φτάσει κι εγώ στην Ιθάκη μου.

Σίνκλαιρ Σοφία Β3

Λογοτεχνική συνάντηση και δραματοθεραπεία

Το Β3 διδάχθηκε, στο πλαίσιο του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, με τον φιλόλογο Ανθούλλη Δημοσθένους, το λογοτεχνικό βιβλίο φαντασίας της Εύης Μάμαλη «Η οβίδα».

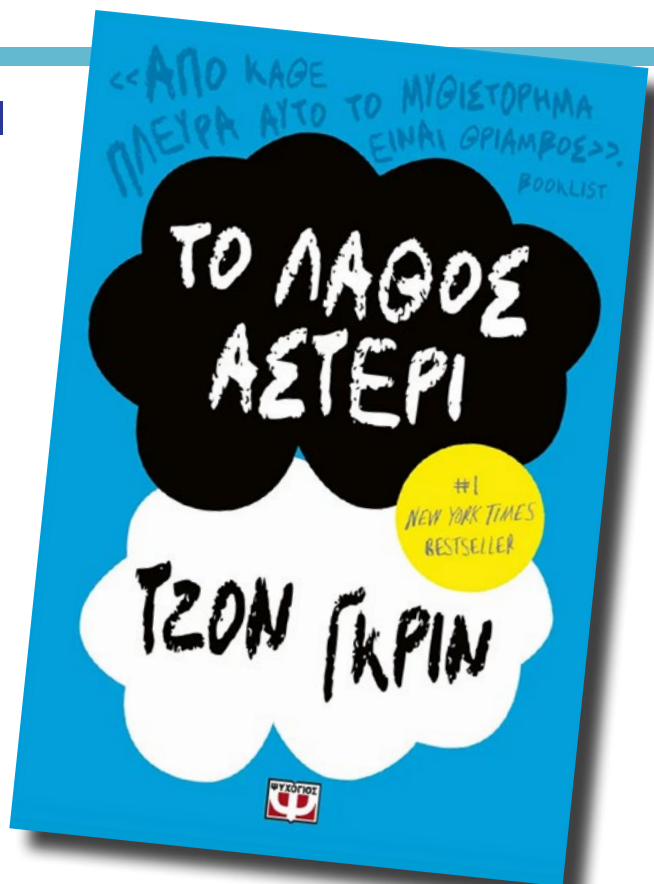
Η συγγραφέας συναντήθηκε διά ζώσης με τα παιδιά την Πέμπτη, 6 Απριλίου 2023. Οι μαθητές διαμόρφωσαν την τάξη τους σύμφωνα με την αφηγηματική εξέλιξη του βιβλίου και διακόσμησαν τον χώρο με σκηνές από την υπόθεσή του.

Η κ. Μάμαλη αφιέρωσε την πρώτη περίοδο σε συζήτηση πάνω στο κείμενο και τη δεύτερη σε θεατρικό παιχνίδι και ασκήσεις σχετικές με το κείμενο. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να εκφραστούν και να ξεδιπλώσουν τις ιδέες τους σε θέματα όπως η ελπίδα, η διεκδίκηση της ελευθερίας, οι παράγοντες καταπίεσης, ο ρόλος της ιστορίας και του χρόνου.

Μια όμορφη δράση που άφησε τους μαθητές πλουσιότερους σε γνώση και συναίσθημα!

Τζον Γκριν, Το λάθος αστέρι Κριτική βιβλίου

Ενα δεκαεξάχρονο κορίτσι, η Χέιζελ Γκρέις, παλεύει με τον καρκίνο στους πνεύμονες και αναγκάζεται να ζει με μηχανική υποστήριξη, που της παρέχει οξυγόνο για να μπορεί να αναπνέει. Η μαμά της, που τη φροντίζει καθημερινά, την παροτρύνει να συμμετέχει στις συναντήσεις μιας ομάδας υποστήριξης παιδιών με καρκίνο. Ενώ στην αρχή είναι λίγο αρνητική, η Χέιζελ τελικά συμφιλιώνεται με την ιδέα. Μέσω του Άιζακ, ενός γνωστού της, γνωρίζει ένα δεκαεφτάχρονο αγόρι, που παλεύει κι αυτός με τον καρκίνο, τον Ογκάστους Γουότερς. Τα δύο παιδιά ερωτεύονται και μοιράζονται διάφορες εμπειρίες, μένοντας μέχρι το τέλος μαζί.

Οι χαρακτήρες του μυθιστορήματος παρουσιάζονται ολοκληρωμένα, ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να σχηματίσει μια σφαιρική εικόνα γι' αυτούς. Η αφήγηση γίνεται από την οπτική της Χέιζελ, πράγμα το οποίο κάνει το βιβλίο πιο βιωματικό, αφού τα γεγονότα φιλτράρονται μέσα από τα συναισθήματα και τις σκέψεις της. Ωστόσο, ακόμα κι αν η αφήγηση είναι υποκειμενική (μορφή που θυμίζει ημερολόγιο), αποδίδει μια ρεαλιστική κατάσταση (κυρίως ψυχολογική), την οποία βιώνουν πολλοί έφηβοι, είτε επειδή πάσχουν οι ίδιοι με καρκίνο είτε επειδή πάσχουν πρόσωπα από το άμεσο περιβάλλον τους. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στους αναγνώστες να ταυτιστούν με τα πρόσωπα και προσδίδει διαχρονικότητα στο κείμενο. Καθώς η πλοκή εξελίσσεται, το ύφος του κειμένου γίνεται πιο συναισθηματικό κι έτσι ο συγγραφέας καταφέρνει να δώσει περισσότερη ένταση στα μηνύματα που θέλει να μεταφέρει.

Ένα στοιχείο που μας έκανε εντύπωση στο βιβλίο είναι ότι, παρόλο που ο Ογκάστους βίωνε τον

καρκίνο, κρατούσε την αισιοδοξία του και μπόρεσε να τη μεταδώσει στη Χέιζελ, η οποία πριν τον γνωρίσει δεν ήταν καθόλου αισιόδοξη, σκεπτόταν συνεχώς τον θάνατο, είχε παραμελήσει τη ζωή της και δεν προσπαθούσε να βρει τρόπους να περάσει όμορφα για όσο της είχε απομείνει. Οι δύο χαρακτήρες καταλαβαίνουν πως ο χρόνος είναι πολύτιμος, αναγνωρίζοντας την κατάσταση στην οποία βρίσκονται, οπότε εκτιμούν όσο περισσότερο μπορούν την κάθε τους εμπειρία και προσπαθούν να ζήσουν τη ζωή τους όσο καλύτερα γίνεται. Ακόμα, ένα άλλο σημαντικό θέμα που αναδεικνύει το βιβλίο είναι η δύναμη των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων. Οι κεντρικοί ήρωες, παρά την ασθένειά τους, υποστηρίζουν και παρηγορούν ο ένας τον άλλον. Η αγάπη τους είναι ικανή να αποτελέσει πηγή παρηγοριάς και ανακούφισης στον φρικτό πόνο που βιώνουν. Δίνουν κουράγιο ο ένας στον άλλο διατηρώντας το χιούμορ τους και προσπαθώντας μέσω αυτού να δουν τον πόνο και τις αντιξοότητες με μια άλλη οπτική, όχι τόσο πεσιμιστική.

Συμπερασματικά, «Το Λάθος αστέρι» είναι ένα βιβλίο που προβάλλει τη σημασία της αισιοδοξίας και της αγάπης σε στιγμές απόλυτης ανάγκης, μαζί με το πολύτιμο δώρο της ζωής και τη δύναμη της ανθρώπινης σχέσης, που το καθιστά μια ιστορία για τη ζωή και όχι για τον θάνατο. Είναι ένα βιβλίο που θα προτείναμε σε όποιον θα ήθελε να διαβάσει μια ιστορία γεμάτη συγκίνηση και διαχρονικά μηνύματα για τη ζωή. Επίσης, σε όποιον παλεύει με τον καρκίνο ή έχει αγαπημένο του πρόσωπο που παλεύει με την ανίατη ασθένεια, γιατί μπορεί να τους βοηθήσει να βρουν κουράγιο σ' αυτήν την κατάσταση, δίνοντας μια άλλη οπτική αυτού του δράματος, πιο θετική με πολύ όμορφα μηνύματα.

Κυριάκου Νέδη, Γρατσίας Φάνης Γ1

Πώς ένα βιβλίο μπορεί να αλλάξει ριζικά τον τρόπο σκέψης μας;

Αιαβάζω όπως αναπνέω· η λογοτεχνία μου δίνει ρυθμό, βηματισμό, καθαρή ματιά στα πράγματα. Είναι ό,τι με ξεκουράζει από τις υποχρεώσεις μου με το Σχολείο, η ψυχαγωγία μου, το πάθος μου, το καταφύγιό μου.

Από ό,τι έχω διαβάσει, τίποτε δεν «έγραψε» σε μένα όσο ο Ντοστογιέφσκι και δη «Το όνειρο ενός γελοίου». Όλα, βέβαια, τα έργα του ξακουστού Ρώσου συγγραφέα είναι δυνατά, “αφυπνιστικά”, ωστόσο τα μηνύματα του εν λόγω έργου είναι ασυγκρίτως ισχυρότερα -δυσανάλογα με την περιορισμένη έκτασή του (πενήντα μόλις σελίδες). Αυτή η εκ πρώτης όψεως απλή ιστορία άλλαξε ριζικά τον τρόπο σκέψης μου, με τον πλούτο των ιδεών και του αξιακού της περιεχομένου και την ανάδειξη της βαθύτατης αξίας της ανθρω-

πινής ζωής που τη διαπνέει. Η σύγχυση στην οποία βρέθηκε ο ήρωας και η προσπάθεια...

(επαν)εφεύρεσης του εαυτού του, έβαλε και μένα σε σκέ-

ψεις όσον αφορά στη ζωή και τον ίδιο τον εαυτό μου. Χαρακτηριστικά, μια φράση που κράτησα είναι η εξής: «Δεν θέλω ούτε μπορώ να πιστέψω πως η κακία είναι μια κανονική κατάσταση του ανθρώπου.»

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

Ο γελοίος

[Διήγημα που βραβεύτηκε με το Β΄ Βραβείο

στον Γ΄ Πανελλήνιο Διαγωνισμό Πεζογραφίας του εκδοτικού οίκου

Κέφαλου – Κατηγορία: Διήγημα κάτω των 3000 λέξεων με ελεύθερο θέμα]

Ολοι τριγύρω μου με λένε γελοίιο. Από τη στιγμή της γέννησής μου είμαι ένας γελοίος ανθρωπάκος.

Δεν ήμουν ούτε ο καλύτερος ούτε και ο κάκιστος στο σχολείο. Μέτρια κατάσταση.

Ούτε τους καλύτερους βαθμούς έπαιρνα ούτε τους χειρότερους. Μέτρια κατάσταση.

Δεν ήμουν ούτε το μεγαλύτερο παιδί στην οικογένειά μου ούτε το μικρότερο. Μεσαίος, σαν την Τετάρτη κάθε εβδομάδας.

Ποτέ κανένας δεν χάρηκε όταν ερχόμουν ούτε λυπόταν όταν έφευγα. Ακριβώς, ταυτίζομαι με την Τετάρτη!

Πότε κάποιος χάρηκε που ήρθε η Τετάρτη; Είμαι στη μέση... Οι προηγούμενες μέρες -πριν από εμένα- ήταν οι πιο αβάσταχτες για τους ανθρώπους και αυτές που ακολουθούν οι καλύτερες. Πότε κάποιος χάρηκε που ήρθε η Τετάρτη, χωρίς να σκεφτεί τίποτα περαιτέρω; Απλώς επειδή ήρθε εκείνη η μέρα... Χωρίς να υπάρχει κάτι ευχάριστο ή δυσάρεστο, χωρίς κάποιον εορτασμό, χωρίς να

έγινε κάτι, χωρίς να πέφτει χαρά ή λύπη. Απλώς επειδή είναι ημέρα Τετάρτη...

Ποτέ απ' όσο ξέρω.

Γι' αυτό ακριβώς ταυτίζομαι με αυτή την ημέρα.

Κανένας δεν θεωρεί πως έχω κάποιο ταλέντο όπως τους άλλους, ακόμη και μέλλον.

Η έκφραση «απλώς υπάρχω» ισχύει για μένα. Υπάρχω, αναπνέω χωρίς ιδιαίτερο λόγο, χωρίς σκοπό, άσκοπα!

Δεν είχα ποτέ στη ζωή μου όνειρα, ελπίδες, χαρές, λύπες. Μέτρια κατάσταση πάντα.

Ποτέ κανένας δεν με αγάπησε, ούτε εγώ αγάπησα κάποιον. Απλώς η καρδιά μου χτυπάει έτσι ώστε να κυκλοφορεί το αίμα στο σώμα μου με σκοπό να με διατηρεί ζωντανό. Τίποτα παραπάνω.

Τελείωσα το σχολείο με μέτριους βαθμούς, βρήκα δουλειά με μέτριο μισθό και ένα σπίτι για μέτρια ζωή.

Το σπίτι μου, αχ το σπίτι μου.

Το νοσταλγούσα από μικρός. Είπα ψέματα, τελικά είχα κάποτε ένα όνειρο! Ήταν να αποκτήσω ένα σπίτι, όπου θα είμαι ο οικοδεσπότης εγώ, μόνο εγώ. Θα είμαι μόνος, ολομόναχος εκεί, όπως και εξακολουθώ να είμαι μετά από δέκα χρόνια. Αχ, όνειρα!

Το έκανα ακριβώς όπως ήθελα, λιτό, μονότονο και βολικό, όπως τη ζωή μου. Καθημερινά, μόλις επιστρέψω από τη δουλειά, νιώθω το ίδιο κενό που ένιωθα από την ημέρα της γέννησής μου. Απλώς είναι εκεί και υπάρχει, χωρίς κανένας να ενδιαφερθεί να το συμπληρώσει. Ούτε εγώ ενδιαφέρομαι να το συμπληρώσει κάποιος.

Η μητέρα μου και ο πατέρας μου δεν με αγάπησαν ποτέ. Έτσι τουλάχιστον πιστεύω. Μηδαμινή προσοχή μου έδιναν μέχρι να ενηλικιωθώ. Κι όταν ενηλικιώθηκα, δεν άλλαξε τίποτα, εκτός από το γεγονός ότι σταμάτησαν ολότελα να με νοιάζονται. Δεν είχα όλα τα ταλέντα που είχαν τα αδέρφια μου, δεν είχα τους καλύτερους βαθμούς όπως είχαν τα αδέρφια μου, δεν είχα τους χειρότερους

βαθμούς όπως τα αδέρφια μου, δεν βραβεύτηκα όπως τα αδέρφια μου και πάει λέγοντας. Τότε γιατί οι γονείς μου να με αγαπήσουν, αφού δεν είμαι κάτι περισσότερο από το να είμαι άνθρωπος;

Όπως μου είπαν κάποτε οι ίδιοι: «Απλώς υπάρχουν και αναπνέεις άσκοπα!»

Δε με πόνεσε αυτό, καθόλου όμως. Όπως προανέφερα, απλώς η καρδιά μου χτυπάει για να κυκλοφορεί το αίμα σε όλο μου το σώμα, για να συνεχίσω να ζω. Οπότε συναισθήματα δεν έχω. Δεν βγάζει λογική αυτό, όμως καίτοι βγάζει.

Το μόνο που θέλω να πω για τους γονείς μου είναι πως ποτέ δεν σήκωσαν χέρι πάνω μου. Κάτι που είναι καλό, αφού θα σπαταλούσαν άδικα την ενέργειά τους σε ένα ον που απλώς υπάρχει άσκοπα.

Ξυπνάω, τρώω, ντύνομαι, δουλεύω, τρώω, διαβάζω, βλέπω, λούζομαι και κοιμάμαι. Αυτή είναι η ζωή μου εδώ και είκοσι οκτώ χρόνια. Ποτέ δεν άλλαξε.

Τα γενέθλιά μου δεν γιορτάζω, γιατί απλώς είναι γελοίο να γιορτάζεις για το γεγονός πως είσαι έναν χρόνο πιο κοντά στον θάνατο.

Μιας και ανέφερα τον θάνατο... γιατί όλοι τόσο τον φοβάστε; Ποιος ο λόγος; Απλώς σταματάς να υπάρχουν, όλα τελειώσαν. Είναι η τελευταία τελεία της ιστορίας σου. Τίποτα το ιδιαίτερο, τίποτα το φοβερό!

Φίλους είχα λιγοστούς, αλλά με τον καιρό αποξενωθήκαμε. Είναι ξένοι για μένα, όπως κι εγώ γι' αυτούς. Όταν τους βλέπω στον δρόμο αλλάζω πεζοδρόμιο ή πάω σε κάποιο στενό, αν και έτσι δυσκολεύομαι εγώ αλλά τι να κάνουμε -μεσαία λύση για ένα μεσαίο πρόβλημα.

Οι γείτονές μου με χαιρετούν και με καλοπιάνουν. Γιατί όμως; Τι τους αρέσει απάνω μου; Έχω μία μέτρια εμφάνιση και μέτριο χαρακτήρα. Τους χαιρετώ κι εγώ λόγω ευγένειας, τίποτα περισσότερο. Βλέπω τον ουρανό πώς αλλάζει καθημερινά. Ποτέ δεν μένει ο ίδιος.

- Τι γελοίο όλο αυτό!

Λέω κάθε φορά που αλλάζει.

- Αλλά τι όμορφο!

Συμπληρώνω λίγο μετά.

Καθημερινά η δύση και η ανατολή του ηλίου είναι διαφορετικές. Ποτέ με το ίδιο χρώμα, ποτέ στην ίδια ώρα, ποτέ για τον ίδιο σκοπό.

Χαιρετούν και αποχαιρετούν ανθρώπους, καταστάσεις, ερωτευμένους, αγαπημένους, οικογένειες, ζώα, φυτά, νεκρούς κ.λπ.

Αχ! Τι γελοία είναι η ζωή.

Σιχαίνομαι τη νύχτα, γιατί το φεγγάρι είναι τριγυρισμένο από τ' αστέρια. Μερικές φορές σιχαίνομαι και την ημέρα, όταν στον ουρανό υπάρχουν σύννεφα. Από μόνα τους -ο ήλιος και το φεγγάρι- είναι ολοκληρωμένα, δεν χρειάζονται οποιαδήποτε συμπλήρωση.

- Όλα είναι τόσο γελοία!

Σκέφτομαι.

Αραιά και πού κάνω ένα περίπατο στο πάρκο, απλώς επειδή κι οι άλλοι το κάνουν. Μισώ όταν είναι φθινόπωρο και άνοιξη. Όλα είναι πολύχρωμα είτε πάνω στα φυτά είτε κάτω στη γη.

- Όλη αυτή η διαδικασία, απλώς για να καταλήξει στην τελική στο τίποτα. Τι γελοίο!

Ψελλίζω όταν γίνεται αυτό.

Αντιθέτως, όμως, λατρεύω τον χειμώνα. Όταν όλα είναι σε νάρκη. Τόσο λιτό και άψυχο, που σπαράζει η καρδιά μου. Αλλά όπως είπαμε δεν έχει άλλη λειτουργία η καρδιά μου εκτός από το να με διατηρεί ζωντανό.

Ποτέ δεν αγάπησα ποτέ δεν με αγάπησαν. Βλέπω τους ανθρώπους και αναρωτιέμαι...

- Γιατί όλο αυτό, αφού θα καταλήξουμε στη γη; Τι γελοίο!

Είμαστε τελικά όλοι γελοίοι αν το σκεφτούμε καλά. Κι εγώ ο πρώτος γελοίος μεταξύ ίσων. Σπαταλάμε μία ζωή για το τίποτα, κάνουμε όλα αυτά για το τίποτα.

Γινόμαστε πλούσιοι και πεθαίνουμε φτωχοί.

Γινόμαστε φτωχοί, πεθαίνουμε πλούσιοι.

Γινόμαστε καλοί, πεθαίνουμε κακοί.

Γινόμαστε κακοί, πεθαίνουμε καλοί.

Είμαστε χωρισμένοι σε διάφορες ομάδες, υποομάδες της κοινωνίας και τελικά πεθαίνουμε ίδιοι.

Γίνεσαι εχθρός, πεθαίνεις φίλος.

Γίνεσαι φίλος, πεθαίνεις σαν εχθρός.

Αχ τι γελοίο είναι όλο αυτό!!!

Αυτοί που σε αγαπούν, γίνονται μισητοί.

Αυτοί που σε μισούν, γίνονται αγαπητοί.

Ό,τι κι αν κάνεις πάνω σε αυτή τη γη σε υλική μορφή μένει εδώ, εσύ φεύγεις. Όπως εσύ, έτσι κι εγώ σύντομα θα φύγουμε από εδώ και θα πάμε κάπου αλλού ή στο τίποτα.

Η ζωή, σε γενικές γραμμές, είναι γελοία!

Όπως κι εγώ.

Όπως κι εσύ σε κάποια στιγμή της ζωής σου.

Μην ανησυχείς, δεν είσαι μόνος. Υπάρχω κι εγώ.

Όπως εσύ έτσι κι εγώ θέλω να υπάρχω σε κάποια στιγμή, άσκοπα μάλιστα.

Όλα είναι ένας φαύλος κύκλος. Του κύκλου τα γυρίσματα. Τι γελοίο είναι κι αυτό. Σήμερα υπάρχει αύριο δεν υπάρχεις.

Εγώ παραμένω ημέρα Τετάρτη, εσύ παραμένεις εσύ.

Γελοία είναι όλα, αν το σκεφτείς. Μονάχα η ψυχή δεν είναι, γιατί κρίνεται από κάτι.

Θα πεθάνω όπου νά 'ναι και θα ξεχαστώ. Γι' αυτό δεν ζορίστηκα από τη στιγμή της ύπαρξής μου. Όλα είναι γελοία!

Όπως κι εγώ για όλους, έτσι κι εσύ για μερικούς.

Χαίρομαι που υπάρχει η ανατολή και η δύση του ηλίου, όχι επειδή δεν είναι γελοία κι αυτά, επειδή μονάχα αυτά είναι διαφορετικά κάθε φορά.

Όχι σαν την Τετάρτη, όχι σαν τον χειμώνα, όχι σαν το σχολείο, όχι σαν το σπίτι μου, όχι σαν τη δουλειά μου, όχι σαν την οικογένειά μου, διαφορετικά είναι από αυτά. Αυτά τα δύο είναι διαφορετικά από όλα τα άλλα.

[Αρτέμιδα Ντε Μαρ] Τζένιφαρ Ιβάνοβα B11

Με μια πονεμένη ματιά

[Διήγημα εμπνευσμένο
από τον επαναπατρισμό
των ψηφιδωτών της Κανακαριάς]

Αλλη μια μέρα έφτασε στο τέλος της και ο κύριος Τζόχανσον, ο γνωστός τραπεζίτης, επιστρέφει στην υπερπολυτελή κατοικία του, λίγο έξω από το Λονδίνο. Το ιδιωτικό του ελικόπτερο προσγειώνεται στο προαύλιο, ενώ ένα τεράστιο συντριβάνι σπάει τη σιωπή της στιγμής μπροστά από την κύρια είσοδο της κατοικίας.

Ο κύριος Τζόχανσον, συνοδευόμενος από τον οδηγό του, διασχίζει τον διακοσμημένο με πίνακες κεντρικό διάδρομο του σπιτιού του και καταλήγει στη μεγάλη κεντρική αίθουσα, όπου το πλήθος των έργων τέχνης που είναι τοποθετημένα παντού θα τα ζήλευε και το πιο φημισμένο μουσείο. Ως φανατικός συλλέκτης έργων τέχνης έχει πολλά αυθεντικά έργα γνωστών καλλιτεχνών, τα οποία αξίζουν εκατομμύρια. Κάθε φορά, όμως, κοντοστέκεται και κοιτάζει τον τρούλο στο κέντρο της αίθουσας και ψιθυρίζει ότι του λείπει ένα τελευταίο κομμάτι, που θα ολοκληρώσει τη συλλογή του.

Ο κύριος Τζόχανσον, στα σαράντα του χρόνια, συγκαταλέγεται ήδη στους εκατό πλουσιότερους άντρες του κόσμου. Συχνά διοργανώνει κοκτέιλ πάρτυ για τον επίσης βαθύπλουτο κύκλο που συναναστρέφεται. Ένα τέτοιου είδους πάρτι κάνει και απόψε. Διασκεδάζει τους καλεσμένους του με ζωντανή μουσική και πιάνει κουβέντα για το αγαπημένο του θέμα: την τέχνη. Ένα αρχαίο ψηφιδωτό βυζαντινής τέχνης απaráμιλλης ομορφιάς, το οποίο βρίσκεται στην κατοχή ενός από τους καλεσμένους του, έλκει το ενδιαφέρον του. «Όμοιό του δεν υπάρχει πουθενά, φίλε μου»

καυχιέται ο φίλος του και τον Τζόχανσον κυριεύει μια βαθιά επιθυμία να το αποκτήσει: «Αυτό ακούγεται ενδιαφέρον. Θα μπορούσα να το τοποθετήσω στον τρούλο στη μέση του σαλονιού», σκέφτεται.

Η αλήθεια είναι ότι μέχρι ο κύριος Τζόχανσον να πείσει τον φίλο του να του πουλήσει το ψηφιδωτό αναγκάστηκε να κάνει δύο μη επικερδείς εμπορικές συμφωνίες. Ύστερα, χρειάστηκε να στηθεί ολόκληρη επιχείρηση για τη μεταφορά και την τοποθέτησή του στον νέο χώρο, στον τρούλο του σαλονιού. Η υπερηφάνεια του κυρίου Τζόχανσον δεν περιγράφεται! Διαβάσει, με τα λίγα ελληνικά που γνωρίζει: «Παναγία της Κανακαριάς». Είχε διαβάσει πολλά για το ψηφιδωτό του πριν να το αποκτήσει. Ήταν μέρος μιας μεγαλύτερης ψηφιδωτής τοιχογραφίας από την Κύπρο. Μακάρι να

μπορούσε να αποκτήσει και το υπόλοιπο! Όμως δεν επέμενε σε αυτό, η αλήθεια μάλιστα ήταν ότι δεν τον ένοιαζε και πολύ, γιατί αυτό που ήθελε το είχε ήδη αποκτήσει.

Ένα βράδυ, εκεί που κοιμόταν ήσυχος, ένας τρομερός εφιάλτης αναστάτωσε τον ύπνο του. Ήταν μάλιστα τόσο ζωντανός και αληθινός, που ο κύριος Τζόχανσον άρχισε να ιδρώνει. Κάποιοι άντρες, άγριοι και βάρβαροι, έσπαγαν την πόρτα ενός μικρού σπιτιού, μέσα στο οποίο ζούσε μια μάνα με τα παιδιά της. Με απίστευτη βία και αγριότητα μπροστά στα μάτια της άρπαζαν από την αγκαλιά της ένα ένα τα παιδιά της και τα έπαιρναν για πάντα μακριά, χωρίς να γνωρίζει η καμένη τι θα απογίνουν! Ο πόνος της ήταν απερίγραπτος! Ο κύριος Τζόχανσον τινάχτηκε κάθιδρος κι αναστατωμένος απ' το κρεβάτι του.

Εκείνο το βλέμμα του πόνου, όμως, της μάνας χαρακτήκε ανεξίτηλα στη μνήμη και την καρδιά του.

«Τι εφιάλτης ήταν αυτός, ελπίζω να ήταν μόνο ένα κακό όνειρο» ψιθύρισε. Όμως η ευχή του δεν πραγματοποιήθηκε, καθώς ο ίδιος εφιάλτης επέστρεφε ξανά και ξανά κάθε νύχτα. Κάθε νύχτα το ίδιο σκηνικό· ξανά και ξανά. Κόντευε να τρελαθεί. Απευθύνθηκε για βοήθεια στους ειδικούς: γιατρούς, ψυχολόγους, ψυχαναλυτές, όμως κανένας δεν μπόρεσε να του βρει λύση. Ήταν σε απόγνωση. Ένα πρωί, καθώς διάβαζε όπως κάθε μέρα την πρωινή εφημερίδα, την προσοχή του τράβηξε ένα άρθρο για ένα μοναστήρι, το Μοναστήρι του Έσσεξ. «Δεν χάνω τίποτα να δοκιμάσω κι εκεί, εξάλλου έχω δοκιμάσει τα πάντα» σκέφτηκε.

Φτάνοντας στο μοναστήρι είδε έναν μικρόσωμο και αδύνατο μοναχό με λευκά γενιά. Ήταν ο γέροντας Ζαχαρίας. Ο Τζόχανσον τον κοίταξε με καχυποψία και σκέφτηκε: «Θα μπορεί αυτός άραγε να με βοηθήσει;» Ο μοναχός τον καλοδέχτηκε και τον έβαλε στη μεγάλη τραπεζαρία, όπου άκουσε τα προβλήματά του.

- Μήπως έκανες κάτι το ασυνήθιστο τον τελευταίο καιρό;

- Τίποτα το ασυνήθιστο, κάνω ό,τι κάνω πάντα, απάντησε στις διερευνητικές ερωτήσεις του.

- Μήπως συνέβηκε κάτι που σε έχει ταραξεί;

- Όχι, τίποτα που να με έχει ταραξεί. Αντίθετα, πρόσφατα απέκτησα ένα σπάνιο ψηφιδωτό, που μου έδωσε μεγάλη χαρά και το τοποθέτησα μαζί με τα άλλα κομμάτια της πολύτιμης συλλογής μου στο σαλόνι.

- Τι ψηφιδωτό είναι αυτό;

- Είναι ένα ψηφιδωτό της Παναγίας της Κανακαριάς.

- Τι είπες; Δεν το πιστεύω! Το ψηφιδωτό που λες είναι προϊόν σύληψης ιερού ναού στην Κύπρο, την πατρίδα μου! Πρόκειται για έναν από τους σημαντικότερους θησαυρούς της Ορθοδοξίας! Πρέπει να το επιστρέψεις εκεί που ανήκει. Αν το κρατήσεις, είναι σαν να συμμετέχεις κι εσύ σ' αυτή τη σύληση!

- Μα τι λες τώρα, σε παρακαλώ, αυτό ανήκει σε μένα! Το αγόρασα, δεν μου χαρίστηκε! Και μάλιστα πολύ ακριβά! Έκανα λάθος που ήρθα εδώ! Θα μου φορτώσεις κι άλλα προβλήματα!

Ο κύριος Τζόχανσον πετάχτηκε αναστατωμένος έξω από την αίθουσα. Λίγο πριν φτάσει στην έξοδο του Μοναστηριού, ο γέροντας Ζαχαρίας του φώναξε:

- Την επόμενη Κυριακή θα ταξιδέψω στην Κύπρο, έχω προγραμματισμένο ταξίδι. Αν θέλεις,

μπορείς να έρθεις μαζί μου.

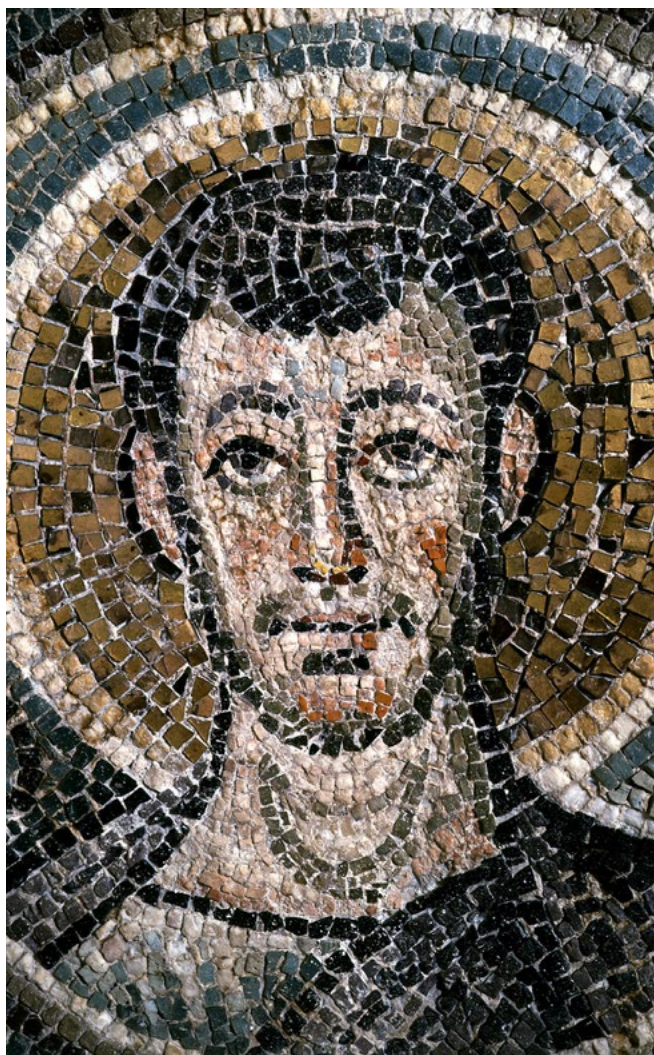
Ο κύριος Τζόχανσον κοντοστάθηκε για μια στιγμή. Η ιδέα να ταξιδέψει στην Κύπρο κυκλοφορούσε εδώ και λίγο καιρό στο μυαλό του. Ήταν μια συνήθεια που είχε, κάθε φορά που αποκτούσε έναν καινούργιο αρχαιολογικό θησαυρό, να επισκέπτεται τον χώρο προέλευσής του για να ικανοποιήσει τον εγωισμό και τη ματαιοδοξία του. Για τον ίδιο λόγο κι αυτή τη φορά, προς έκπληξη του γέροντα Ζαχαρία, ο κύριος Τζόχανσον αποδέχτηκε την πρότασή του.

Φτάνοντας στην Κύπρο, ο κύριος Τζόχανσον και ο γέροντας Ζαχαρίας ενοικίασαν ένα ταξί και του ζήτησαν να τους οδηγήσει στα κατεχόμενα. Για τον κύριο Τζόχανσον η ιστορία του τόπου δεν είχε και τόση σημασία. Γι' αυτό ούτε του έκανε εντύπωση που έπρεπε να περάσουν το οδόφραγμα επιδεικνύοντας το διαβατήριό τους. Τον ένοιαζε μόνο να βρεθεί το συντομότερο δυνατό στην εκκλησία με τα περίφημα ψηφιδωτά. Ο ενθουσιασμός και η ανυπομονησία του μεγάλωναν όσο καθυστερούσαν να φτάσουν. Μόλις, όμως, αντίκρυσαν μπροστά τους την εκκλησία, ένωσε να τον λούζει κρύος ιδρώτας.

-Τι μου συμβαίνει; σκεφτόταν.

Το φαινόμενο έγινε χειρότερο όταν κατέβηκε από το αυτοκίνητο και άρχισε να προχωρά στο μικρό χωματένιο μονοπατάκι, που οδηγούσε στην είσοδο της εκκλησίας. Τότε ο εφιάλτης του ξαναξύπνησε. Ζωντάνεψαν μπροστά του όλες οι σκηνές που έβλεπε κάθε νύχτα στον ύπνο του, αυτή τη φορά πιο ζωντανές και παραστατικές, πιο βίαιες: η πόρτα που σπάει, τα παιδιά που σπαράζουν από το κλάμα, η αγωνία της μάνας, η απελπισία!!!

- Όχι, δεν το αντέχω. Δεν αντέχω αυτό το βλέμμα, δεν μπορώ να το αντικρίσω, σας παρακαλώ πάρτε με από δω. Θέλω να φύγω!

- Όπως θέλετε, κύριε Τζόχανσον. Όμως, θα σας μιλήσω ανοιχτά. Αυτό που έγινε σε αυτόν εδώ τον τόπο, το κομμάτισμα αυτών των ψηφιδωτών, είναι το κομμάτισμα ενός ολόκληρου λαού. Κάθε ένα από αυτά τα κομμάτια αντικατοπτρίζει μια οικογένεια ανθρώπων που έχασε το σπίτι της, την πατρίδα της, τα αδέρφια της, τα παιδιά της, το χώμα που μεγάλωσε και σύρθηκε μακριά πρόσφυγας. Ο πόνος αυτής της μάνας είναι ο πόνος του κάθε ξεριζωμένου πρόσφυγα αυτού του τόπου. Το έγκλημα που έγινε εδώ είναι ένα έγκλημα όχι μόνο εναντίον του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας, αλλά εναντίον κάθε πολιτισμένου ανθρώπου πάνω στη γη. Αφορά όλους μας!

Ο κύριος Τζόχανσον ήταν ένας σκληρός επιχειρηματίας, με μεγάλη ικανότητα να διευθύνει τις επιχειρήσεις που είχε σε όλο τον κόσμο. Όλα αυτά τα χρόνια που ήταν μέσα στον σκληρό χώρο των επιχειρήσεων δεν λύγισε καμιά φορά. Μάλιστα είχε τύχει να αδικήσει κάποιους ανθρώπους. Αυτή τη φορά, όμως, ήταν διαφορετικά. Ένιωσε ένα δάκρυ να στάζει από την άκρη του ματιού του.

- Δεν μπορώ να το επιστρέψω, ψιθύρισε.
- Αν θέλεις να απαλλαγείς από τους εφιάλτες, πρέπει να κάνεις το σωστό.
- Και ποιο είναι το σωστό;
- Να παραδώσεις το συντομότερο δυνατό το κλεμμένο ψηφιδωτό στους νόμιμους ιδιοκτήτες του, στην Εκκλησία της Κύπρου.

Συγκλονισμένος από τα λόγια του γέροντα Ζαχαρία, αλλά κυρίως από το συναίσθημα που τον κατέκλυζε, ο κύριος Τζόχανσον αποκρίθηκε:

- Εντάξει, λοιπόν. Με έπεισες. Θα κάνω αυτό που λες.

Περνώντας ξανά το οδόφραγμα, για να βρεθούν στις ελεύθερες περιοχές, ο κύριος Τζόχανσον δεν ήταν πια ο ίδιος. Ήξερε ότι είχε πάρει τη σωστή απόφαση. Θα έκανε το σωστό. Οι διαδικασίες έγιναν γρήγορα και μια πολύ γρήγορη επιχείρηση στήθηκε για τον επαναπατρισμό του ψηφιδωτού. Οι εφημερίδες και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μιλούσαν με ενθουσιασμό για το γεγονός. Η μεταφορά έγινε με το επίσημο προεδρικό αεροπλάνο και η υποδοχή του στο αεροδρόμιο της Λάρνακας έγινε με τιμές αρχηγού κράτους. Σύσσωμη η πολιτική και θρησκευτική ηγεσία της Κύπρου και πλήθος κόσμου με δάκρυα στα μάτια υποδέχτηκαν τα ψηφιδωτά σαν την ελπίδα που είχε σχεδόν χαθεί. Ήταν η απόδειξη ότι η ελπίδα για επιστροφή στα πατρία εδάφη δεν είχε πεθάνει.

Ο κύριος Τζόχανσον, συγκλονισμένος από το θαύμα, πήρε την απόφαση να βαπτιστεί και να γίνει Ορθόδοξος Χριστιανός. Ο γέροντας Ζαχαρίας ανέλαβε την κατήχηση και την εξομολόγησή του. Κουβαλούσε μεγάλα βάρη ο σκληρός επιχειρηματίας. Είχε αδικήσει πολύ έναν πρώην συνεργάτη του, τον οποίο οδήγησε σε οικονομική καταστροφή. Ο γέροντας Ζαχαρίας τον συμβούλεψε να διορθώσει το λάθος του. Αυτό, όμως, ήταν αδύνατο για τον κύριο Τζόχανσον.

- Αυτό, πάτερ μου, δεν μπορώ να το κάνω. Έχω ζήσει μια πλούσια ζωή. Για να αποκατασταθεί το δίκαιο θα πρέπει εγώ να καταστραφώ. Θέλω όμως να κάνω ό,τι μπορώ για να βοηθήσω να επιστραφούν και τα υπόλοιπα κλεμμένα κομμάτια του ψηφιδωτού.

Ο κύριος Τζόχανσον χρησιμοποίησε όλες τις γνωριμίες του, για να πραγματοποιήσει την υπόσχεσή του. Δεν ήταν εύκολο, όμως σε σύντομο χρονικό διάστημα ανακοίνωνε με μεγάλη χαρά στον γέροντα Ζαχαρία ότι τα ψηφιδωτά βρέθηκαν στην Αμερική, στην πολιτεία της Ινδιανάπολης. Η δικαστική διαμάχη που ξεκίνησε για την κυριότητα των ψηφιδωτών ήταν μεγάλη. Ο κύριος Τζόχανσον ανέλαβε όλα τα έξοδα, ώστε ο καλύτερος νομικός οίκος να εκπροσωπήσει την Κύπρο. Η απόφαση του δικαστή, όμως, δικαίωσε τελικά τον οίκο δημοπρασίας. Η απογοήτευση όλων ήταν μεγάλη. Ο κύριος Τζόχανσον ήταν συντετριμμένος. Δεν είχε συνηθίσει να χάνει. Ένιωθε κι αυτός για πρώτη φορά στη ζωή του αδικημένος. Ο γέροντας Ζαχαρίας, που εκμεταλλευόταν κάθε ευκαιρία στη ζωή για πνευματική ωφέλεια, ρώτησε τον κύριο Τζόχανσον:

- Εσείς, αν είχατε ένα παιδί το οποίο είχε χάσει τον δρόμο του και δεν άκουγε τις συμβουλές σας, θα το επιβραβεύατε;

- Όχι βέβαια.

- Έτσι κι εμείς, χάσαμε τον δρόμο μας και πρέπει να μετανοήσουμε πρώτα, για να αξιωθούμε να επιστρέψουμε πίσω στην κατεχόμενη γη μας και να δούμε να επαναπατρίζονται και τα τελευταία κομμάτια του ψηφιδωτού της Κανακαριάς. Χρειάζεται μετάνοια απ' τον καθένα μας για να ξαναγίνει το θαύμα. Πρέπει εμείς να διορθώσουμε τα λάθη μας, να αποκαταστήσουμε στη ζωή μας τη δικαιοσύνη, για να σταματήσει στον τόπο αυτό το άδικο. Σκέψου λίγο αυτό που σου λέω και για τη δική σου ζωή. Αισθάνεσαι αδικημένος προσωπικά από την απόφαση των δικαστών, γιατί η απόφασή τους βαραίνει όλο το πλήρωμα της εκκλησίας. Πώς νομίζεις ότι αισθάνεται ο αδικημένος συνεργάτης σου; Αντέχεις να κουβαλάς αυτό το βάρος; Πρέπει να λυτρωθείς. Πρέπει να σταματήσεις το άδικο. Και τότε θα νιώσεις ξανά το θαύμα. Τώρα είναι η στιγμή. Τώρα που ένιωσες την αδικία!

Ο κύριος Τζόχανσον κατάλαβε. Οι νομικοί ανέλαβαν να συντάξουν όλα τα έγγραφα. Ο κύριος Τζόχανσον έπρεπε μόνο να τα υπογράψει.

- Συγγνώμη, αυτό δεν γίνεται, φώναξε ταραγμένος. Το στυλό έπεσε από τα τρεμάμενα χέρια του. Δεν μπορώ να το κάνω αυτό, λυπάμαι. Απλώς δεν μπορώ!

Ο κύριος Τζόχανσον βγήκε τρέχοντας από την αίθουσα του νομικού οίκου. Κατέβαινε με φόρα τα σκαλιά, όταν χτύπησε το κινητό του. Στην οθόνη του, η εικόνα του ψηφιδωτού που άλλαξε τη ζωή του. Η Παναγία η Κανακαριά τον κοιτούσε με εκείνο το βλέμμα, με εκείνο το πονεμένο βλέμμα. Το κινητό σταμάτησε να χτυπά. Ο κύριος Τζόχανσον κοντοστάθηκε, έσφιξε το χέρι του γροθιά, κοίταξε πίσω... Με χέρι σταθερό και αποφασισμένο έβαλε την υπογραφή του.

Τασούλα Ευαγγελία Β3

Αψηφώντας ό,τι δεν είναι ψηφιακό

Έρευνα ανάμεσα
στους συμμαθητές
μας δείχνει
ποιοι είναι
οι λόγοι που
η Generation Z
κρατάει τις...
αποστάσεις της
από την ανάγνωση.

Στον ψηφιακό μας κόσμο αψηφείται σαρωτικά το παλιό – και ως τέτοιο τείνει να αντιμετωπιστεί και το βιβλίο: παλιό, ντεμοντέ, μια... ρετρό ή φολκλορική ψυχαγωγία, για άλλους μια συνήθεια περιττή, ακατανόητη, σχεδόν παράλογη. Είμαστε μάρτυρες μιας... αντικατάστασης του βιβλίου, που ξεκίνησε αργά αλλά εσχάτως καθίσταται βιαιότερη. Ενώ ολοένα κάνουν την εμφάνισή τους συσκευές με μεγαλύτερες δυνατότητες και εργαλεία-διευκολυντές του βίου (ωφέλιμα, ψυχαγωγικά, αλλά και απειλητικά για ό,τι δεν εμπίπτει στον... ολιστικό τους προσανατολισμό), το βιβλίο – και δη η λογοτεχνία (ποίηση και πεζογραφία) – ολοένα χάνει έδαφος, κοινό, απήχηση. Και πιο πολύ ανάμεσα στους νέους, τους συνομηλίκους μου, την Generation Z.

«Ποια είναι, κατά τη γνώμη σου, η κύρια αιτία για την εκθετική μείωση του αναγνωστικού κοινού, κυρίως ανάμεσα στους νέους;». Αυτό ήταν το ερώτημα που θέσαμε σε νέους του σχολείου μας για να λάβουμε τις εξής απαντήσεις:

«Μέχρι πρότινος ούτε κι εγώ θεωρούσα το διάβασμα ενδιαφέρον, κυρίως επειδή δεν είχα εντοπίσει τα κατάλληλα βιβλία για μένα. Μάλλον η αιτία είναι η έκθεσή μας σε λογοτεχνία που δεν είναι ελκυστική για τη γενιά μας. Ταυτόχρονα, έχουμε και εμείς οι έφηβοι ευθύνη, δεν ψάχνουμε όσο θα έπρεπε για αναγνώσματα που μας ταιριάζουν, δεν μπαίνουμε πολύ στον κόπο ή – αν δεν μας αρέσει ένα βιβλίο – παρατάμε εύκολα την προσπάθεια και υιοθετούμε άκριτα τη γενικευμένη πεποίθηση ότι το διάβασμα είναι βαρετό».

«Γιατί να σπαταλήσω τον χρόνο μου διαβάζοντας, εφόσον μπορώ να ψυχαγωγηθώ και ταυτόχρονα να μάθω μέσω της οθόνης;».

«Έχω αρκετό διάβασμα για το σχολείο, άγχος, στρες, διαγωνίσματα, δεν θεωρώ ψυχαγωγία το βιβλίο, για μένα έχει ταυτιστεί με σχολική υποχρέωση. Προτιμώ να χαλαρώνω με άλλους τρόπους στον ελεύθερο χρόνο μου».

«Εγώ διαβάζω αρκετά. Φυσικά, όταν το αναφέρω, ενίοτε αντιμετωπίζω απορημένα βλέμματα και σχόλια, όπως: «Μα είναι καλοκαίρι, γιατί διαβάζεις;». Φαίνομαι η περίεργη της παρέας – ίσως δε και να θεωρούμαι επαίτης σημασίας! Εικάζω ότι αυτή η στάση των πολλών αποτρέπει κάποιους από την ανάγνωση βιβλίων».

Η... μειονότητα των αναγνωστών

Βέβαια, αν και λιγοστό το νεανικό αναγνωστικό κοινό, δεν είναι και είδος προς εξαφάνιση! Από τους είκοσι ερωτηθέντες συμμαθητές και φίλους μας, οι πέντε απάντησαν ότι διαβάζουν στον ελεύθερό τους χρόνο. Εξ αυτών, οι τέσσερις λατρεύουν την ξένη λογοτεχνία και επιλέγουν κυρίως μυθιστορήματα φαντασίας, μυστηρίου, αστυνομικά ή και ρομαντικά, ενώ μόνο ο ένας δήλωσε ότι προτιμάει την κλασική λογοτεχνία.

Στο ερώτημα «Γιατί προτιμάς την ξένη από την ελληνική λογοτεχνία;» μία εκ των συμμαθητριών μου απάντησε ως εξής: «Για να είμαι ειλικρινής, δεν έχω ολοκληρωμένη εικόνα για την ελληνική λογοτεχνία. Ομολογώ πως δεν έχω πολλές αναγνώσεις πίσω μου. Βρίσκω πιο ενδιαφέρουσα τη θεματολογία της ξένης λογοτεχνίας· εκφοβισμός, ομοφυλοφιλία, σεξισμός, πατριαρχία είναι κάποια από τα θέματα που με απασχολούν και τα οποία συναντώ συχνά στην ξένη λογοτεχνία». Όσο αφορά στο δίλημμα μεταξύ χάρτινου ή

ηλεκτρονικού βιβλίου, η απάντησή της ήταν ότι «ίσως σε μια δεκαετία αυτό να μην αποτελεί δίλημμα, αφού το έντυπο θα αντικατασταθεί πλήρως. Από την άλλη, οι οπαδοί του χαρτιού είναι αρκετοί και πιστοί. Μπορεί να καταφέρουν να το κρατήσουν ζωντανό. Εγώ προτιμώ το ηλεκτρονικό, ως παιδί της εποχής μου».

Για εμένα το βιβλίο υπήρξε ανέκαθεν καταφύγιο, γλυκιά συντροφιά, δάσκαλος, φάρος. Αναλογιζόμενη μια φράση του Αμερικανού διπλωμάτη και πολιτικού James Russell Lowell, ότι «τα βιβλία είναι οι μέλισσες που μεταφέρουν τη γύρη της γονιμοποίησης από το ένα μυαλό στο άλλο», σκέφτομαι πως εντύπως ή ηλεκτρονικώς, πανδημεί ή μοναχικώς, ελληνιστί ή όχι, σημασία έχει η γύρη να κάνει το «ταξίδι» της, να γονιμοποιεί το μυαλό μας, να γλυκαίνει τον βίο μας.

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

Μια «τεχνητή» συζήτηση

Η καθηγήτρια Τεχνητής Νοημοσύνης, δρ Βασιλική Μπούκη, μιλάει για τη σχέση «έξυπνων» εφαρμογών και ηθικής και υπογραμμίζει ότι «η βάση της εκπαίδευσης πάντα θα είναι η σχέση δασκάλου - μαθητή»

Συνέντευξη στους
Χαραλάμπους Θεόδωρο Β11, Τσάλαβο Δημήτρη Β33

Η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί ένα επίκαιρο και άκρως ενδιαφέρον θέμα. Αν και σχετικά αόριστο για το γενικό κοινό, επηρεάζει πλέον τη ζωή μας σε μεγάλο βαθμό. Για αυτό και εμείς μιλήσαμε με τη δόκτορα Βασιλική Μπούκη, καθηγήτρια Τεχνητής Νοημοσύνης σε πανεπιστήμιο της Αγγλίας και ειδήμονα στο αντικείμενο. Και παρακάτω βρίσκονται όσα μας απάντησε.

Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρων και ξεχωριστός ο συνδυασμός σπουδών που έχετε επιλέξει. Πώς καταλήξατε να συνδυάσετε την Τεχνητή Νοημοσύνη με τη Θεολογία και τη Φιλοσοφία;

«Ξεκίνησα από τη Θεολογία και τη Φιλοσοφία και προχώρησα στην Πληροφορική και στην Τεχνητή

Νοημοσύνη (ΤΝ). Ενας λόγος για αυτή τη «μεταστροφή», ήταν η απογοήτευση από το γεγονός ότι πολλά πράγματα που λέγονται και γράφονται στη Φιλοσοφία συχνά είναι αερολογίες και περιέχουν τεράστια λογικά άλματα και αντιφάσεις. Πέρα όμως από αυτό, πάντα πίστευα πως οι τομείς αυτοί εφάπτονται. Η Πληροφορική και η Τεχνητή Νοημοσύνη χρειάζονται τη Λογική. Από την κλασική λογική ως την «ασαφή λογική» (fuzzy logic) και την «κβαντική λογική» (quantum logic) που χρησιμοποιούνται στην ΤΝ, η Λογική είναι πάντα ένας τομέας της Φιλοσοφίας. Επίσης, η Φιλοσοφία είναι συνυφασμένη με την ΤΝ. Καθώς η ΤΝ εξελισσόταν ήταν σημαντικό να απαντηθούν πιο θεωρητικά ερωτήματα, όπως για παράδειγμα τι ακριβώς προσπαθούμε να δημιουργήσουν με την ΤΝ. Εναν

άνθρωπο; Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει ήδη να έχουμε μια κοσμοθεωρία και μια απάντηση στο «τι είναι ο άνθρωπος». Αυτό είναι από τα βασικά και παλαιότερα ερωτήματα της Φιλοσοφίας και ακόμα περισσότερο της Θεολογίας. Στη βάση τους τόσο η Θεολογία όσο και η Φιλοσοφία, ανά τους αιώνες, και η Τεχνητή Νοημοσύνη, σήμερα, προσπαθούν να απαντήσουν σε κοινά ερωτήματα».

Εχετε δουλέψει στο αντικείμενο της τεχνητής νοημοσύνης. Πώς θα ορίζατε εσείς την τεχνητή νοημοσύνη;

«Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για την τεχνητή νοημοσύνη. Γενικά, είναι η ικανότητα μιας μηχανής να αναπαράγει, να μιμείται, τις ανθρώπινες γνωστικές λειτουργίες. Το μηχανήμα μπορεί να μαθαίνει, να εκτιμά δεδομένα και να καταλήγει σε συμπεράσματα. Αυτό σημαίνει πως μπορεί να παίξει τον ρόλο ενός ειδικού, για παράδειγμα ενός γιατρού».

Πώς βοηθάει η τεχνητή νοημοσύνη στις ζωές μας σήμερα και πώς πιστεύετε θα εξελιχθεί στο μέλλον;

«Σήμερα η ΤΝ έχει μπει στη ζωή μας με διάφορες εφαρμογές. Να διευκρινίσουμε όμως πως αυτό δεν έγινε σε μια μέρα. Οι πρώτες εφαρμογές σε έξυπνα συστήματα (expert systems) ξεκίνησαν τη δεκαετία του 1970 – δηλαδή πριν από 50 χρόνια. Η ραγδαία εξάπλωση του Διαδικτύου έδωσε καινούργια πνοή σε κάποιους τομείς της ΤΝ. Σήμερα έχουμε εφαρμογές σε πάρα πολλούς τομείς, όπως η Ιατρική και η Εκπαίδευση, που μας δίνουν τη δυνατότητα να πετύχουμε πράγματα που παλαιότερα φαίνονταν σχεδόν αδύνατα. Εκτός, όμως, από επιστημονικούς τομείς η ΤΝ επηρεάζει και την καθημερινότητά μας. Για παράδειγμα με τα «έξυπνα» αυτοκίνητα χωρίς οδηγό. Στο μέλλον σίγουρα θα δούμε πολύ περισσότερες εφαρμογές. Η φαντασία του ανθρώπου είναι άπειρη, οπότε άπειροι είναι και

οι δρόμοι που μπορεί να ακολουθηθούν. Υποθέτω πως θα θελήσουμε να κάνουμε τη ζωή μας ακόμα πιο «εύκολη» και πιο αυτοματοποιημένη. Εκτός αν στο μεταξύ ανακαλύψουμε ή αποδεχθούμε πως η «ευκολία» και η αυτοματοποίηση δεν είναι πάντα το καλύτερο για εμάς...».

Η τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο θέμα στον επιστημονικό και όχι μόνο κόσμο. Ποιοι είναι οι κίνδυνοι αν η κατάσταση βγει «εκτός ελέγχου» και ποιες είναι οι πιθανότητες μιας τέτοιας «κρίσης»;

«Σίγουρα υπάρχουν κίνδυνοι. Οχι όμως από την πρόοδο της ΤΝ, αλλά από τη χρήση της, από την αξία και τον ρόλο που θα της δώσουμε. Ένας κίνδυνος είναι να θεωρήσουμε πως η απόλυτη και οριστική αλήθεια δίνεται από ένα μηχανήμα και δεν υπάρχει πλέον χώρος για την προσωπική ανάπτυξη και σκέψη. Το να εμπιστευθούμε απόλυτα ένα μηχανήμα είναι εξ ορισμού επικίνδυνο».

Κατά την άποψή σας, πρέπει να νομοθετηθεί περαιτέρω η τεχνητή νοημοσύνη καθώς αναπτύσσεται ή να αφεθεί εξ ολοκλήρου στην ηθική του κάθε δημιουργού και χρήστη;

«Σαφώς είναι απαραίτητη η επαγρύπνηση. Η ΤΝ δημιουργεί μεγάλες προκλήσεις στον τομέα της ηθικής αλλά και στη νομική επιστήμη. Από τις πρώτες μέρες της ΤΝ, με το πρόγραμμα ELIZA που έπαιζε τον ρόλο ενός ψυχολόγου, δημιουργήθηκε το ερώτημα αν είναι ηθικό να αντιμετωπίζουμε ένα μηχανήμα σαν άνθρωπο. Η ομάδα που κατασκεύασε το ELIZA στο MIT, αργότερα ασχολήθηκε με το «computer ethics». Η χρήση «έξυπνων» εφαρμογών σήμερα, χρειάζεται ξεκάθαρο νομικό πλαίσιο. Αν για παράδειγμα ένα «έξυπνο» αυτοκίνητο χωρίς οδηγό τραυματίσει ή σκοτώσει έναν άνθρωπο ποιος έχει την ευθύνη; Είναι απαραίτητη η επιστημονική ελευθερία στο εργαστήριο, αλλά πρέπει να υπάρχει έλεγχος και προστασία των πολιτών όταν τα αποτελέσματα της έρευνας περ-

νούν στην κοινωνία και αφορούν ανθρώπους που δεν έχουν ιδέα τι μπορούν να κάνουν και πώς να τα χρησιμοποιήσουν».

Η τεχνολογία χρησιμοποιείται σε μερικό βαθμό στην εκπαίδευση. Μερικοί πιστεύουν πως δεν έχει θέση σε αυτήν και άλλοι υποστηρίζουν πως πρέπει μεν να αξιοποιείται αλλά με καλύτερο τρόπο. Ποια η τοποθέτησή σας στο θέμα αυτό;

«Η τεχνολογία είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για την εκπαίδευση. Μας επιτρέπει μέσα στην τάξη να έχουμε πρόσβαση σε υλικό που πριν από λίγες δεκαετίες ήταν δυσεύρετο. Επίσης μας επιτρέπει να δημιουργούμε δραστηριότητες, να εκπαιδεύουμε ανθρώπους σε διάφορες δεξιότητες – αυτό ήταν αδύνατον να γίνει πριν λίγα χρόνια. Από την άλλη υπάρχουν πολλά αρνητικά. Τόσο οι μαθητές όσο και οι διδάσκοντες γίνονται πιο «νωθροί». Μαζί με τους φοιτητές μου δημιουργώ στην οθόνη ένα περίπλοκο διάγραμμα που αποτυπώνει τη λογική ενός συστήματος και μετά τους ζητώ να το φτιάξουν μόνοι τους. Με τρόπο βλέπω 9 στους 10 φοιτητές να βγάζουν τα κινητά τους και

να παίρνουν φωτογραφίες. Αυτό είναι καταστροφή – είναι αποθήκευση γνώσεων, όχι μάθηση. Η βάση της εκπαίδευσης πάντα θα είναι η σχέση δασκάλου – μαθητή. Η τεχνολογία είναι απλά ένα εργαλείο».

Κλείνοντας, τι θα λέγατε σε έναν μαθητή του λυκείου που θα ενδιαφερόταν να ασχοληθεί με το αντικείμενο της τεχνητής νοημοσύνης;

«Εάν τον ενδιαφέρει η ΤΝ φυσικά να ασχοληθεί με αυτόν τον τομέα, έχει τεράστιο ενδιαφέρον και πολλές προοπτικές στο μέλλον. Παράλληλα, θα του έλεγα να έχει τα μάτια του και τα αφτιά του ανοικτά σε όλα: στη μουσική, στην ποίηση, στη φυσική [...]. Να μην απορρίπτει πράγματα με την ιδέα ή τον φόβο πως είναι «ξεπερασμένα». Ο άνθρωπος, ευτυχώς, είναι πολύ περίπλοκος και έχει πολλούς τρόπους να ανακαλύπτει και να ερμηνεύει τον κόσμο. Είναι σημαντικό όλοι αυτοί οι τρόποι να βρίσκουν τρόπο έκφρασης. Τέλος, θα του έλεγα να χαίρεται καθετί που μαθαίνει. Η γνώση πρέπει να μεταφράζεται σε χαρά και ικανοποίηση για αυτόν που την αποκτά».

Κατσιάρη Στέφανη Β61

Μια σαρωτική μεταβολή, ένα εκκωφαντικό γκρέμισμα των βεβαιοτήτων μας

Aπό τα μειδιάματα, τα επιφωνήματα ενθουσιασμού, ενίοτε και τα χειροκροτήματα που ακολουθούσαν την κάθε δοκιμή-πρόκληση για την Τεχνητή Νοημοσύνη (όταν καλούνταν να γράψει ένα ποίημα, να φτιάξει έναν πίνακα, να λύσει ένα γραπτό, να εκπονήσει μια εργασία), μέχρι τα οργουελικά, εφιαλτικά σενάρια για το τέλος της ανθρωπότητας... ούτε δυο μήνες δρόμος. Ενδεικτικό κι αυτό του απρόβλεπτου, του άγνωστου και του κατακλυσμιαίου που χαρακτηρίζει τη νέα πραγματικότητα, των αβέβαιων ορίων της, των ασαφών -και γι' αυτούς τους δημιουργούς της- δυνατοτήτων της.

Το βέβαιο είναι ότι ήδη καταγράφονται παγκοσμίως δεδομένα που σχετίζονται με την εκτός ελέγχου ανάπτυξή της και την καθολική εφαρμογή της σε όλα τα πεδία του ανθρώπινου βίου: σαρωτικές

απολύσεις εργαζομένων σε μεγάλες εταιρείες παροχής υπηρεσιών, παραιτήσεις στελεχών των επιχειρήσεων-κολοσσών που ασχολούνται με την εκπαίδευση της Τεχνητής Νοημοσύνης, προειδοποιήσεις από τους γνωρίζοντες ότι τα πράγματα δύναται να ξεφύγουν από τον έλεγχο του ανθρώπου με απρόβλεπτες -πιθανόν δραματικές- συνέπειες, επιστολές επωνύμων που εκλιπαρούν για λήψη μέτρων σε επίπεδο αρχηγών κρατών, συζήτηση στα θεσμικά όργανα χωρών και οργανισμών για υιοθέτηση κώδικα δεοντολογίας, προβλέψεις για ανατροπή των εκπαιδευτικών πραγμάτων, της στρατιωτικής πρακτικής, των οικονομικών συναλλαγών, των ιατρικών πράξεων και, εν τέλει, για σάρωση όλων των εκδηλώσεων του ανθρώπινου βίου από τον... τυφώνα ΤΝ, που θα ανατρέψει τον κόσμο όπως τον ξέρουμε.

Ο νέος κόσμος δεν φαντάζει πια ένα μελλοντικό σενάριο. Είναι εδώ. Βγαλμένος από ταινία επιστημονικής φαντασίας. Έρχεται να ταρακουνήσει τις σταθερές μας, να πυρπολήσει τις παραδεδομένες αξίες μας, να κλονίσει τις πεποιθήσεις, να άρει τις βεβαιότητές μας. Ο Πάπας με Balenciaga και ο Τραμπ υπό σύλληψην ήταν μόνο η αρχή μιας πορείας προς το άγνωστο, το αβέβαιο, το θολό. Μια φαιδρότητα, μια φάρσα, που ωστόσο κατέδειξε πως σύντομα όλο αυτό δυνητικά δεν θα καλείται πια ιλαροτραγωδία -αλλά τραγωδία σκέτο. Στα χέρια της όποιας εξουσίας, η ΤΝ είναι ένα εργαλείο απόλυτης χειραγώγησης των μαζών, ένα όχημα – οδοστρωτήρας με διάδρομο προσγείωσης πεπλατυσμένο από την ήδη μακρά θητεία όλων μας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, στην υπερπληροφόρηση, στη θολή όραση του τι είναι σημαντικό, αληθινό, ρεαλιστικό, δυνατό, ηθικό -και τι όχι. Από την άλλη, μια δυνάμει αποθέωση του ανθρώπου, ένας δελεαστικός καινούργιος κόσμος, μια ουτοπία που γίνεται τόπος εγκόσμιος, δοκιμάζοντας τα θεμέλια του ανθρωπίνου πολιτισμού.

Ποιο από τα δυο θα βαρύνει στη ζυγαριά; Οι μαθητές μας, πιο κάτω, καταγράφουν τις δικές τους σκέψεις και προβληματισμούς, τις αγωνίες και τις ελπίδες τους, σχετικά με τις προοπτικές και τους φόβους που γεννά αυτό το νέο μέγεθος στις ζωές όλων μας.

«[...] Ο μεγαλύτερος κίνδυνος που προκύπτει από την ΤΝ είναι, όπως το αντιλαμβάνομαι εγώ, η δυνατότητα παραβίασης της ιδιωτικότητάς μας. Από το σύνολο των ψηφιακών δεδομένων που έχουν παραχθεί μέχρι σήμερα, το μεγαλύτερο ποσοστό έχει προκύψει τα τελευταία δύο χρόνια και βρίσκεται διαθέσιμο στον ψηφιακό χώρο: δεδομένα ταυτοποίησης, επικοινωνίας, υγείας, οικονομικών συναλλαγών κλπ, μπορούν να τύχουν αξιοποίησης από επιχειρήσεις και κυβερνήσεις,

με τη χρήση της ΤΝ, ώστε στον άνθρωπο-πολίτη-καταναλωτή, τον καθένα μας, να γίνει μια εξατομικευμένη -προπαγανδιστική στην ουσία της- καμπάνια, που θα αποσκοπεί στην πολιτική, οικονομική και άλλης φύσεως χειραγώγησή μας. Το γεγονός δε ότι η ανθρωπότητα κατελήφθη εξαπίνης και δεν υπάρχουν νομοθετικές ρυθμίσεις ικανές να μας προστατέψουν, δημιουργεί ένα τεράστιο κενό ασφαλείας και μοιάζει να απειλεί την ελευθερία μας. [...] Είμαστε υποχρεωμένοι να διασφαλίσουμε, λοιπόν, ότι το εκπαιδευτικό σύστημα θα μεταδώσει έναν συμπαγή αξιακό κώδικα στους μαθητές και θα συμβάλει στον μετριασμό των πολλαπλών κινδύνων που προκύπτουν αναπόδραστα από την πορεία που έχουν πάρει τα πράγματα».

(Αβραμίδου Μαρία Γ41)

Είναι σημαντικό να καταγραφεί ότι, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επιστήμης, ανεβαίνει κατακόρυφα το βιοτικό επίπεδο του ανθρώπου -αφού καλύπτονται όλες οι βασικές ανάγκες του- και το προσδόκιμο της ζωής του. Έτσι, ο ίδιος μπορεί να δώσει έμφαση στη γνώση, τη φιλοσοφία, τις τέχνες, την οικειώση ιδεών και στάσεων ζωής. Πιστεύω, δηλαδή, ότι από αυτή την άποψη όλη αυτή η εξέλιξη της τεχνολογίας απελευθερώνει τον άνθρωπο. Η γνώση είναι προσβάσιμη σε όλους, κοινό κτήμα, οι διακρίσεις αίρονται [...] Φυσικά, σε σχέση με τη χρήση του chatbot ChatGPT, είναι φανερό ότι διακυβεύονται πολλά, ως εκ τούτου πρέπει το εκπαιδευτικό σύστημα να φροντίσει να καλλιεργήσει στους μαθητές τον ηθικό κώδικα που θα αποτελέσει την πυξίδα για τον τρόπο με τον οποίο ο καθένας θα αξιοποιεί τις δυνατότητες της εφαρμογής.»

(Χείρ Μάρκος Γ61)

«[...] Οι επιστήμονες πρέπει να αντιληφθούν τον σημαντικό -για την πορεία και την εξέλιξη της ανθρωπότητας- ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν. Οφείλουν να κατανοήσουν το βάρος της ευθύνης τους και να συνειδητοποιήσουν ότι πρέπει να δρουν προς την κατεύθυνση του συλλογικώς ορθού. Η κερδοσκοπία δεν πρέπει να έχει θέση στο λεξιλόγιο του επιστήμονα, ο οποίος για να επιτελέσει το καθήκον του ορθά πρέπει να αντλεί ευχαρίστηση από την προσφορά, να είναι δίκαιος, άμεμπτος και να έχει κριτήριο και μέτρο, ώστε να αποφύγει την υβριστική συμπεριφορά -που οδηγεί στην τιμωρία ολόκληρης της ανθρωπότητας. Η εκπαίδευση της Τεχνητής Νοημοσύνης πρέπει να γίνεται με επίγνωση της επικινδυνότητας του εγχειρήματος και μακριά από τον ανταγωνισμό των εταιρειών που μπορεί να οδηγήσει σε εκτροχιασμό. Το θέμα είναι σοβαρό και δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως αντικείμενο ανταγωνισμού με στόχο το κέρδος.»

(Μιχαήλ Σωκρατία Γ61)

«[...] Παράλληλα, η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν είναι απίθανο να αποκτήσει βαθμηδόν έλεγχο των οπλικών συστημάτων. Αυτός ο κίνδυνος δεν πρέπει να υποβαθμίζεται από τα κράτη, με τη δικαιολογία ότι τους παρέχεται η δυνατότητα διεξαγωγής πολεμικών επιχειρήσεων με περιορισμένο κίνδυνο σωματικής βλάβης. Αν, αίφνης, τα πυρά στραφούν εναντίον των ίδιων των πόλεων, ως αποτέλεσμα επιλογής της ΤΝ -η οποία έχει δώσει ήδη δείγματα ανυπακοής και ανάληψης πρωτοβουλιών-, ποιος θα έχει την ευθύνη για ό,τι ακολουθήσει; [...] Ως νέοι, έχουμε υποχρέωση αφενός να γνωρίζουμε καλά τις δυνατότητες αλλά και τους κινδύνους που προκύπτουν από τη νέα πραγματικότητα και αφετέρου να κάνουμε κτήμα μας τις αξίες και τις αρχές που μας προσφέρει η ελληνική μας παιδεία, ώστε

με κρίση και διάκριση να υιοθετήσουμε μια στάση υπεύθυνη που δεν θα απομειώνει τις τεράστιες προοπτικές που γεννά για την ανθρωπότητα η ανάπτυξη της ΤΝ, αλλά και θα προστατεύει τον άνθρωπο και τις κατακτήσεις του πολιτισμού από άλωση και απαξίωση που θα απέβαινε καταστροφική.»

(Χαραλάμπους Ιωάννης Γ32)

«Η τεχνητή νοημοσύνη σταδιακά στερεί από τον άνθρωπο την κριτική σκέψη, αλλά και τη δυνατότητα να δρα ελεύθερα. Του προσφέρει τη λύση έτοιμη, πριν προλάβει να προβληματιστεί. Τον ευνοχίζει και τον αποδυναμώνει, αντιμετωπίζοντάς τον ως ανίκανο να πάρει τα νηία και την ευθύνη των αποφάσεων και κρίσεών του. [...] Το κλειδί για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος είναι, για άλλη μια φορά, η ανθρωπιστική παιδεία. Αυτή θα δημιουργήσει ανθρώπους με ελεύθερο πνεύμα και βούληση, με αναπτυγμένη ικανότητα σκέψης, με ξεκάθαρα θέλω και με εφόδια να τα διεκδικήσουν. [...] Η τεχνητή νοημοσύνη και η εξέλιξή της μπορεί να αποβεί ευλογία ή κατάρα. Τον σημαίνουντα ρόλο για το πού θα γύρει η πλάστιγγα τον έχει η διάθεση του χρήστη, η παιδεία του και η πρόσληψη της αξίας του μέτρου ως τρόπου ζωής. Άλλωστε, όπως έχει πει ο Πλάτωνας, «πάσα επιστήμη χωριζομένη αρετής πανουργία ου σοφία φαίνεται.»

(Εργατούδη Ιόλη Γ61)

Ερεβώδης ή πάμφωτη, ανωτροπική ή βυθίζουσα, κλίμακα που οδηγεί σε ανώγεια ή υπόγεια; Η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι εδώ, πολλά υποσχόμενη και ταυτοχρόνως απειλητική. Η πνευματική και ηθική μας αγρύπνια είναι αυτή που θα αποτελέσει βαρόμετρο για την πορεία του κόσμου. Εμείς κρατάμε το τιμόνι. Καλό μας ταξίδι στο -ούτως ή άλλως- αβέβαιο αύριο.

«Μεταβολή τῶν θλιβομένων υὑπάρχουσα, Θεοτόκε Παρθένε...»

Δεν μας... αλλοιώνει η ὕλη.

Δεν μας δροσίζει.

Δεν μας ξεπλένει.

Δεν μας εξυψώνει.

*Η... τύχη της μεταστροφῆς μας
παίζεται σε ἄλλο γήπεδο.*

*Η μεταβολή μας κοσκινίζεται
στην κρησάρα του πνεύματος.*

*Και σ' αυτό το πεδίο η Εκκλησία γλυκαίνει,
ανακουφίζει, παρηγορεί.*

*Παραμυθητικός ο λόγος της, δρα ενεργητικά
στις ψυχές των ανθρώπων -και δη των νέων.*

Μπορεί η Εκκλησία να βοηθήσει τους νέους να αντιμετωπίσουν τα προβλήματά τους;

Στη σημερινή εποχή οι νέοι αντιμετωπίζουμε πολλά προβλήματα, όπως άγχος, ανία, θυμό, μοναξιά και κρίση ταυτότητας και συχνά αισθανόμαστε ότι πνιγόμαστε και οδηγούμαστε σε αδιέξοδο. Αυτό συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό γιατί η ζωή μας, που κινείται μονότονα ανάμεσα σε σχολείο, φροντιστήρια και ώρες μπροστά από την οθόνη του κινητού ή του υπολογιστή μας, στερείται ουσιαστικού νοήματος. Οι σχέσεις με τους γονείς, τους φίλους και την ευρύτερη οικογένειά μας έχουν χαλαρώσει. Ελεύθερος χρόνος για προσωπική ανάπτυξη και κοινωνικοποίηση δεν υπάρχει. Ταυτόχρονα, απομακρυνθήκαμε από τις ρίζες της δικής μας παράδοσης και κλυδωνιζόμαστε στην αβεβαιότητα ενός ευμετάβλητου κόσμου, που δεν έχει καμιά σταθερά και δεν μας παρέχει καμιά ασφάλεια. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι στον σύγχρονο κόσμο οι νέοι παραδέρνουν σαν δέντρα χωρίς ρίζα, απονευρωμένοι και αποκομμένοι από

τον ίδιο τους τον εαυτό. Διέξοδο σε αυτή την κρίση θεωρώ ότι μπορεί να δώσει στη γενιά μας η στροφή στην κοινωνία αγάπης, που είναι η Εκκλησία.

Η Εκκλησία είναι η κιβωτός της αγάπης, στην οποία όποιος μπει βρίσκει ένα ασφαλές καταφύγιο και απαντήσεις σε όλα τα ερωτήματά του. Η άπειρη αγάπη του Θεού, που δεν θέλει τον άνθρωπο να μένει στην περιπλάνηση, στη φθορά και στον θάνατο, τον καλεί να επιστρέψει και πάλι στον Παράδεισο. Έξω από την Εκκλησία υπάρχει σκοτάδι. Μέσα στην Εκκλησία υπάρχει φως, διότι ο ίδιος ο Χριστός είναι το φως. Έξω από την Εκκλησία υπάρχει σύγχυσις, φόβος, ταραχή και άγχος. Μέσα στην Εκκλησία υπάρχει ελπίδα και ειρήνη, γιατί ο Χριστός είναι ο ίδιος «η όντως Ειρήνη» (Ιωάν. 20, 21, 26).

Διερωτάται, λοιπόν, κανείς αν και με ποιο τρόπο μπορεί η Εκκλησία να βοηθήσει τους νέους ν' αντιμετωπίσουν τα προβλήματά τους. Είναι τόσο απλό.

Να μπουν στην Εκκλησία και να ζήσουν συνειδητά τη ζωή της. Και αυτή, σαν πνευματικό ιατρείο, αναγεννά τον άνθρωπο, όποιος και να 'ναι. Όπως λέει πολύ ωραία ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, «μπαίνεις λύκος στην εκκλησία και βγαίνεις πρόβατο, μπαίνεις ληστής και βγαίνεις Άγιος». Άλλη είναι η λογική του κόσμου και άλλη της Εκκλησίας.

Αν κοιτάξουμε στην ιστορία της πατρίδας μας, θα δούμε πως ακόμα και στα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας, η Εκκλησία συντήρησε το γένος μας. Στα κρυφά σχολεία τα παιδιά έμαθαν την ελληνική γλώσσα, διδάχτηκαν την πίστη στον Χριστό και διατήρησαν την εθνική τους ταυτότητα. Στο ιερό Ευαγγέλιο ορκίζονταν οι αγωνιστές που θυσιάσαν τη ζωή τους για την ελευθερία του Έθνους μας. Στα χρόνια του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ, τα ηρωικά παλικάρια μας εξομολογούνταν και κοινωνούσαν τον Χριστό μέσα στα κελιά των μελλοθανάτων και ύστερα ανέβαιναν περήφανα στο ικρίωμα της αγχόνης ψάλλοντας εκκλησιαστικούς ύμνους.

Βεβαίως, σήμερα η Εκκλησία ως θεσμός δεν μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην εκπαίδευση των νέων χωρίς την άδεια της Πολιτείας. Επίσης, είναι πολλές οι «φωνές» που θεωρούν την Εκκλησία συντηρητικό θεσμό και ως εκ τούτου ασκούν πολεμική στις όποιες προσπάθειές της να πάρει θέση ή να αναλάβει ουσιαστικό ρόλο στην εκπαίδευση των νέων. Αυτές οι συνθήκες δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους για τις επόμενες γενιές,

αλλά και για το ίδιο το μέλλον των Ελλήνων, για τους οποίους ανέκαθεν η έννοια του Έθνους ήταν συνυφασμένη με την έννοια της πίστης. Γι' αυτό θεωρώ καθήκον της Πολιτείας να συνεργαστεί με την Εκκλησία, ώστε να παρέχεται στους νέους μια ολοκληρωμένη ελληνορθόδοξη παιδεία, που θα λειτουργεί σαν φάρος στα αδιέξοδα της ζωής τους.

Στις μέρες μας που όλες οι αξίες ποδοπατήθηκαν, δυστυχώς κάθε τι που έχει σχέση με τον Θεό και την Εκκλησία διώκεται και λοιδορείται. Η αγάπη στον Θεό και την πατρίδα θεωρούνται ξεπερασμένα πράγματα, ενώ η αλόγιστη χρήση των μέσων μαζικής δικτύωσης και τα πρότυπα που η εφηβική περιέργεια αποσπά από αυτά μεταθέτει τα πρότυπα και τα ενδιαφέροντα των νέων σε κάθε τι μη χριστιανικό, που πολλές φορές αποδεικνύεται σκοτεινό και επικίνδυνο: βία, ναρκωτικά, αλκοόλ, ανηθικότητα, μηδενισμός οδηγούν τους νέους στο αδιέξοδο και την απελπισία. Αυτό που χρειαζόμαστε οι νέοι περισσότερο από οτιδήποτε άλλο σήμερα είναι μια φωτεινή πυξίδα που να μας καθοδηγεί και υγιή πρότυπα που να μας εμπνέουν και να μας οδηγούν στη χαρά και την αισιοδοξία. Όλα αυτά μας τα προσφέρει απλόχερα η Κιβωτός που σώζει, η Εκκλησία μας. Ο ουράνιος Πατέρας μας περιμένει τον καθένα από μας με υπομονή. Το μόνο που χρειάζεται είναι να επιστρέψουμε στην αγκαλιά Του.

Τασούλα Ευαγγελία Β3

Ο ρόλος του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού στην πνευματική αναγέννηση των Ελλήνων της Κύπρου

Ος μαθητρία του Παγκυπρίου Γυμνασίου, νιώθω δέος και τιμή επειδή φοιτώ σε ένα Σχολείο, το οποίο έχει ιδρύσει ένας Άγιος. Καθώς αντικρίζω αυτό τον τόπο, σκέφτομαι την εποχή της Τουρκοκρατίας, όταν η φτώχεια και η υποτέλεια εξαθλίωναν τους ανθρώπους και η ανά-

γκη για επιβίωση παραμέριζε κάθε άλλη πρόνοια για εκπαίδευση και πολιτισμό. Σε αυτή την τόσο δύσκολη συγκυρία, ο Εθνομάρτυρας Κυπριανός κατάφερε να αφυπνίσει τους Έλληνες της Κύπρου και να διατηρήσει μέσα τους άσβεστη τη φλόγα της ελευθερίας και της εθνικής τους ταυτότητας.

Πολλές φορές διακρίνουμε έναν ηγέτη από τις καθηλωτικές ομιλίες, τα τεράστια έργα, και τους νικηφόρους πολέμους του. Όμως, καμιά φορά, οι πιο νικηφόροι πόλεμοι είναι εκείνοι που δεν φαίνονται και τα πιο μεγάλα έργα υλοποιούνται στην ψυχή και τη συνείδηση των ανθρώπων. Το ίδιο αθόρυβη αλλά ουσιαστική υπήρξε η συνεισφορά του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού στην πνευματική αναγέννηση των Ελλήνων της Κύπρου.

Με τη λεπτότητα και τη διάκριση που διέκρινε τη φυσιογνωμία του, χειρίστηκε όλα τα ζητήματα, από τη συμμετοχή του στη Φιλική Εταιρεία ως τα καθημερινά προβλήματα του ποιμνίου του. Επειδή συνειδητοποιούσε ότι ο αγώνας εναντίον των Τούρκων ήταν ζήτημα επιβίωσης του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας στην Κύπρο, μερίμνησε για την παιδεία των νέων, ιδρύοντας δύο Ελληνικές Σχολές, μία στη Λευκωσία και μία στη Λεμεσό. Μάλιστα, επέλεγε εξαιρετικούς δασκάλους για να διδάξουν σε αυτές, όπως ο Δημήτριος Θεμιστοκλής και ο Εφραίμ ο Αθηναίος. Αυτό που επεδίωκε και πέτυχε ήταν να βάλει γερές βάσεις, ώστε να υπάρξουν συνεχιστές αυτού του έργου στο μέλλον.

Για τον λόγο αυτό, δεν παρέλειψε να δια φωτίσει και τους δασκάλους στις κατώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης. Εκείνη την εποχή, οι περισσότεροι δάσκαλοι ήταν ιερείς και ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός φρόντισε να τους προμηθεύσει με πλήθος βιβλίων, τα οποία θεωρούνταν είδος πολυτελείας εκείνη την εποχή, καταφέροντας να πολεμήσει την άγνοια με τη γνώση, τις δεισιδαιμονίες με τη λογική, τη φτώχεια με τη μόρφωση, την αδικία με την αρετή και τις αιρέσεις με την ορθόδοξη διδασκαλία. Διάλεγε, όπως η μέλισσα τη γύρη, όλα τα θετικά στοιχεία της επιστήμης και της γνώσης χωρίς να απομακρύνεται από τη βάση της ζωής και της αλήθειας, που είναι η ορθόδοξη διδασκαλία. Ήρθε σε επαφή με

σπουδαίους φιλέλληνες και για είκοσι και πλέον χρόνια πήρε τις απαραίτητες γνώσεις από τις παραδουνάβιες ηγεμονίες, για να μπορέσει να συμβάλει στην πνευματική ανύψωση του ποιμνίου του. Ακόμα και στον θάνατό του επέδειξε το ίδιο πνεύμα αυτοθυσίας. Ενώ είχε ενημερωθεί για τη σύλληψή του και είχε τη δυνατότητα να ξεφύγει, εν τούτοις προτίμησε να μείνει και να υποστεί ένα μαρτυρικό θάνατο δι' απαγχονισμού, προκειμένου να αποφευχθούν γενικότερες σφαγές του πληθυσμού. Αυτή ήταν η μεγαλύτερη διδασκαλία και το καλύτερο δείγμα πνευματικής παρακαταθήκης που μας άφησε.

Τασούλα Ευαγγελία Β3

Η Ιστορία επαναλαμβάνεται ή ο κόσμος μας κι οι άνθρωποί του **μετα**βάλλονται;

Ρίνα Μπαρζιλάι Ρεβάχ,
το κορίτσι με το πράσινο παλτό
«Οι αναμνήσεις μου λίγες
αλλά ανεξίτηλες»

Στις 7 Φεβρουαρίου 2023 είχαμε την τύχη να παρεβρεθούμε στην Ημερίδα που διοργάνωσε το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας για το Ολοκαύτωμα. Εκεί μας μίλησε η επιζήσασσα του Ολοκαυτώματος, Ρίνα Μπαρζιλάι Ρεβάχ. Η Ελληνοεβραία από τη Θεσσαλονίκη μοιράστηκε μαζί μας τις μνήμες της από τη ζωή της στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Μπέργκεν-Μπέλζεν, αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετώπισε μεταπολεμικά. Οι φρικαλεότητες που ακούσαμε μας άφησαν όλους άφωνους. Οι αναμνήσεις ανατριχιαστικές, με μία εξ αυτών να ξεχωρίζει ιδιαίτερα: «Οι στρατιώτες φόρτωναν τα πτώματα σε ένα κάρο και ενάς πηδούσε με τις μπότες του από πάνω, για να χωρέσουν περισσότερα». Μέσα σε μια πρόταση μπορούσες να νιώσεις την αθλιότητα του πολέμου, μπορούσες να καταλάβεις πόσο απάνθρωποι ήταν οι ναζί που πέταγαν τα πτώματα λες και ήταν σκουπίδια που θα έριχναν σε ένα κάδο.

Ακόμη, η κυρία Ρεβάχ μάς μίλησε για τον ρατσισμό που βίωσε ως Εβραία μετά την επιστροφή της στην Ελλάδα. Μας βοήθησε να καταλάβουμε τις συνέπειες που είχε ο πόλεμος αυτός στους ανθρώπους που τον βίωσαν από πρώτο χέρι, αυτούς που έζησαν μέσα στα στρατόπεδα συγκέν-

τρωσης και βίωναν καθημερινά τη βιαιότητα των Ες-Ες. Τέλος, η κυρία Ρεβάχ μάς συμβούλευσε να παραμείνουμε μακριά από τέτοιες ιδεολογίες, αλλά και να τις πολεμούμε καθημερινά.

Κωνσταντίνου Ερνέστος Γ61

Προσεγγίζοντας την αποκατάσταση των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης μέσα από τις γραπτές και εικαστικές πηγές

Από την παρουσίαση, στις 14.02.2023, στο Συντονιστικό των Φιλολόγων του Σχολείου μας, του θέματος «Προσεγγίζοντας την αποκατάσταση των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης μέσα από τις γραπτές και εικαστικές πηγές», από τη Σωτηρούλα Βασιλείου, Δρα Νεοελληνικής Ιστορίας Α.Π.Θ., Επιστημονική Λειτουργό του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'.

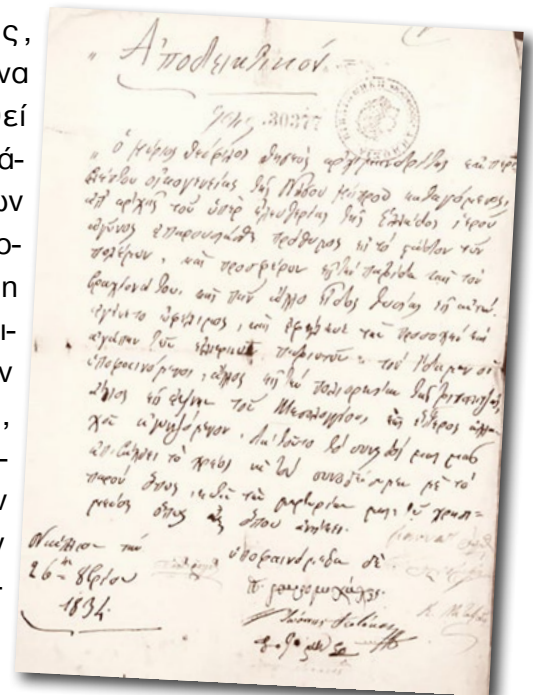
* Παρακάτω, παρουσιάζεται το κείμενο χωρίς υποσημειώσεις και βραχυγραφίες, για σκοπούς συντομίας. Το κείμενο, στην ολοκληρωμένη του μορφή, θα δημοσιευθεί στην ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού μας, στην ιστοσελίδα του Σχολείου μας.

Εισαγωγή

Στο επίκεντρο του παρόντος άρθρου βρίσκονται οι αγωνιστές της Ελληνικής Επανάστασης, δηλαδή όσοι συνέβαλαν στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας πολεμικά, πολιτικά και οικονομικά, καθώς και όσοι λόγω του ξεσηκωμού υπέστησαν έμπυχες και υλικές απώλειες και ξεριζωμούς. Μετατοπίζοντας τον φακό από την επαναστατική περίοδο στη μετεπαναστατική και με πρώτη ύλη γραπτές και εικαστικές πηγές, εστιάζουμε στους τρόπους με τους οποίους το ελληνικό κράτος διαχειρίστηκε τους θεμελιωτές του και τις συνακόλουθες μετεπαναστατικές διαδρομές των ιδίων.

Το θεσμικό πλαίσιο και η πορεία της αποκατάστασης των αγωνιστών

Καταρχάς, πρέπει να επισημανθεί πως η ανάλογη των θυσιών αποκατάσταση των πολεμιστών, των πολιτικών, των χρηματοδοτών και των πολεμοπαθών αποτελούσε

ρητή δέσμευση και των τριών Εθνοσυνελεύσεων του Αγώνα, η οποία αποτυπώθηκε αναλυτικά στα Συντάγματα που καταρτίστηκαν. Ρητά, επίσης, τονιζόταν πως δικαίωμα στις αποζημιώσεις, τις ανταμοιβές και τα βραβεία είχαν όλοι οι αγωνιστές, ακόμα και εκείνοι των οποίων η πατρίδα έμενε εκτός του ελληνικού κράτους.

Ερχόμενος, το 1828, στην Ελλάδα ο Καποδίστριας, πάσχισε να οικοδομήσει κράτος και να προσφέρει λύσεις στα ζητήματα της περίθαλψης, του βιοπορισμού, της αξιοποίησης και των φιλοδοξιών του ανθρώπινου δυναμικού. Το 1829, με τα ψηφίσματα του Άργους, σκιαγραφήθηκε ένα πλαίσιο μακροπρόθεσμης αποκατάστασης και κατά τους μήνες που ακολούθησαν επιχειρήθηκε η έναρξη της υλοποίησής του. Ωστόσο, τα καποδιστριακά επιτεύγματα εξουδετερώθηκαν κατά το 15μηνιο της Αναρχίας, η οποία ακολούθησε τη δολοφονία του κυβερνήτη.

Με την έλευση των Βαυαρών στην Ελλάδα, δρομολογήθηκε η αποκατάσταση των Ελλήνων του Αγώνα με κριτήρια την προσφορά, την επιρροή, τις ικανότητες, τις ανάγκες και τη νομιμοφροσύνη τους και ζητούμενα την τίμηση, την αξιοποίηση, τον βιοπορισμό και τον έλεγχό τους.

Έως τα τέλη του 1836, χιλιάδες παλαίμαχοι είχαν διοριστεί στη Χωροφυλακή, τα Ελαφρά Τάγματα, τη Φάλαγγα, την Οροφυλακή και το Ναυτικό. Πολύ λιγότεροι εντάχθηκαν στο Πεζικό, το Ιππικό, το Πυροβολικό, το Μηχανικό και στους Λόχους των Απομάχων και των Πρεσβυτών, ενώ ευάριθμοι παλαιοί αξιωματικοί έγιναν βασιλικοί υπασπιστές. Οι γραμματείες (υπουργεία), το Συμβούλιο της Επικρατείας, ο διοικητικός μηχανισμός, η τοπική αυτοδιοίκηση και το προξενικό δίκτυο επανδρώ-

θηκαν κυρίως ή εξολοκλήρου από πολιτικούς του Αγώνα και ορισμένοι εγγράμματοι αγωνιστές τοποθετήθηκαν στα τελωνεία, τα ταχυδρομεία, τα δασονομεία και τα υγειονομεία. Παράλληλα, επιχειρήθηκε η γεωργική και οικιστική αποκατάσταση των παλαιμάχων, των προσφύγων και των μεταναστών. Οι ενδεείς απόμαχοι και οι χήρες των αγωνιστών λάμβαναν πατριωτικές συντάξεις και περιθάλψεις (συνήθως 6-50 δρχ.). Τέλος, στα τέκνα των αγωνιστών χορηγού-

ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Περὶ προικοδοτήσεως τῆς Πηνελόπης θυγατρὸς τοῦ Καραϊσκάκη.
Ο Θ Ω Ν
ΕΛΕΘ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.
Ἐπειδὴ ἡ δευτέρα τοῦ ἥρωος Καραϊσκάκη θυγάτηρ Πηνελόπη, σεβασμένη τὰς διαταγὰς τοῦ ἀθανάτου πατρὸς της, μέλλει νὰ νυμφεῖται μὲ τὸν μνηστῆρα της, ἀνήκοντα εἰς τὸ ἄξιον τῶν Νοταρῶν γένος, ἀπεφασίσαμεν νὰ προικοδοτήσωμεν αὐτὴν ἐν ὀνόματι τῆς εὐγνώμονος πατρίδος της, καὶ διατάττομεν νὰ παραχωρηθῶν εἰς αὐτὴν πεντακόσια σρέμματα ἰθνηκῆς γῆς, καὶ πρὸς τούτοις χρηματικὴ περίθαλψις εἰς χιλιάδων δραχμῶν.
Τὰ πεντακόσια σρέμματα γῆς θέλουσιν εἶναι ὅλα εἰς ἓν μέρος, τὸ δὲ πέμπτον μέρος πρέπει νὰ ᾔται κατάλληλον διὰ σφαίδουφτείαν.
Ἡ δὲ προικὴ αὐτῇ θέλει παραχωρηθῆ εἰς αὐτὴν ὡς ἐξ ἰσοκτεσιᾶς ἐντελῆς κατὰ τοὺς περὶ προικοδοτήσεως τοιαυτῆς φύσεως γενικοῦς ὁρισμούς.
Ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἐπιφορτίζεται τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος διατάγματος, τὸ ὅπῃν θέλει δημοσιεῖν διὰ τῆς Εφημερ. τῆς Κυβερνήσεως ὡς μνημεῖον ἀνγνωρίσεως τῶν μεγάλων ἐκδουλεύσεων τοῦ αἰμεινιστοῦ ἡπὲρ τῆς πατρίδος πεσόντος ἥρωος Καραϊσκάκη.
Ἐν Ἀθήναις, τὴν 22 Ἀπριλίου (4 Μηνύ) 1835.

Ludwig Köllnberger, Το ελαφρόν πεζικόν εκ Ρουμελιωτών παρά το Άργος (1838)

νταν υποτροφίες και έγγειες συνήθως προικίσεις, έναντι πάντα των οικογενειακών θυσιών.

Στα 1842-1843, ο κίνδυνος χρεωκοπίας και οι σκληρές προειδοποιήσεις των Εγγυητριών Δυνάμεων (Μ. Βρετανίας, Γαλλίας και Ρωσίας) επέφεραν δραστικές περικοπές μισθών και συντάξεων, αποστρατεύσεις και απολύσεις. Οι περικοπές αυτές συνέβαλαν όσο και η επίταση του βασιλικού δεσποτισμού στην οργάνωση και εκδήλωση του κινήματος της 3ης Σεπτεμβρίου.

Το κίνημα προβλήθηκε ως επιστέγασμα της Επανάστασης του 1821 και αφετηρία διεργασιών για την προαγωγή των συμφερόντων του έθνους και των αγωνιστών. Κατά την Εθνοσυνέλευση της 3ης Σεπτεμβρίου και με το Σύνταγμα του 1844 δημιουργήθηκε ως νέος θεσμός αξιοποίησης και βιοπορισμού των εξαίρετων αγωνιστών η Γερουσία. Επώνυμοι στρατιωτικοί, πρόκριτοι και λόγιοι του Αγώνα και απόγονοί τους πρωταγωνιστούσαν και στη Βουλή, έως το τέλος του 19ου αιώνα. Άλλωστε, το προσαρτημένο στο Σύνταγμα Β΄ Ψήφισμα κατέστησε τον ευρύτερο δημόσιο τομέα προνομιακό πεδίο σταδιοδρομίας των εντοπίων (ως αγωνιστών με την ευρεία έννοια) και των άλλων αγωνιστών. Όσον αφορά τις αποζημιώσεις, ειδικό ψήφισμα της Εθνοσυνέλευσης προέβλεπε τη σύσταση επιτροπής για την παραλαβή και εξέταση όλων των αξιώσεων και, ακολούθως, την ικανοποίηση των δικαιούχων από το κράτος, βάσει των προτάσεων και των διαθέσιμων μέσων.

Καθώς τα αποτελέσματα των εργασιών της εν λόγω επιτροπής και της γραφειοκρατικής υπερπαραγωγής ήταν ελάχιστα σε σχέση με τα προσδοκώμενα, το 1861 διορίστηκε νέα επιτροπή, με παρεμφερή καθήκοντα. Ακολούθησε, το 1865, η «επί των εκδουλεύσεων και θυσιών του Αγώνος Επιτροπή». Το 1877, με το πέρας των εργασιών

Θεόδωρος Βρυζάκης, Τυφλός τραυματίας (1850)

του σώματος, οι αξιολογητές ευχήθηκαν ταχεία υλοποίηση των προτάσεών τους από το κράτος. Αυτές συνίσταντο στην καταβολή περίπου 45 εκατομμυρίων δραχμών σε 25.700 περίπου βαθμολογημένους στρατιωτικούς, ναυτικούς και πολιτικούς, στην εξόφληση χρηματικών θυσιών οκτώ περίπου χιλιάδων γροσιών και την έγγειο προίκιση όλων των θυγατέρων των αγωνιστών. Ωστόσο, ελέω κρατικής απορίας, οι προτάσεις εξελίχθηκαν σε τεκμήριο ανιδιοτελούς πατριωτικής προσφοράς και κρατικής ακηδίας.

Στο μεταξύ, ειδικά διατάγματα, νόμοι και ψηφίσματα είχαν εξασφαλίσει σε αρκετούς επώνυμους αγωνιστές, με αποδεδειγμένα μεγάλες θυσίες, συντάξεις ή χρηματικές και έγγειες αποζημιώσεις. Παράλληλα, οι πρώτοι νόμοι και

διατάγματα περί στρατιωτικών και ναυτικών συντάξεων έθεσαν ως προϋπόθεση χορήγησης τη συμπλήρωση υπηρεσίας 25-30 ετών στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ενώπιον απροσπέλαστων εμποδίων για την εξασφάλιση τέτοιων συντάξεων, πλήθος απόμαχοι αναδείκνυαν, με επιστολές και άρθρα, την αντίθεση ανάμεσα στις κρατικές δεσμεύσεις και τις πράξεις τη δική τους μεταχείριση και εκείνη των επιφανών.

Περισσότερο γενναιόδωρο ήταν το κράτος με τα παράσημα. Το 1833, ιδρύθηκε το Τάγμα του Σωτήρος και το 1835 αποφασίστηκε η διανομή αργυρών νομισμάτων στους πληρεξουσίους της Επιδάυρου (1821). Το 1834 θεσπίστηκε το κατεξοχήν παράσημο των αγωνιστών, το αριστείο του Αγώνος. Το αριστείο των αναγνωρισμένων

αξιωματικών και –από το 1843 και– των επιφανών πολιτικών αγωνιστών ήταν αργυρό, των υπαξιωματικών και –από το 1843 και– των ισάξιων πολιτικών αγωνιστών χάλκινο και των απλών πολεμιστών σιδερένιο.

Οι εικαστικές αναπαραστάσεις της αποκατάστασης

Αντιπροσωπευτική εικόνα της διαβίωσης και των δραστηριοτήτων των αγωνιστών, κατά τα πρώτα έτη της βασιλείας του Όθωνα, συνθέτουν οι υδατογραφίες του Βαυαρού, αξιωματικού του βαυαρικού επικουρικού σώματος, Ludwig Köllnberger (1836-1838). Σε αυτές οι Έλληνες του Αγώνα εμφανίζονται ως εθνοφύλακες, χωροφύλακες, πεζικάριοι, ναύτες, απόμαχοι και ληστές.

Διονύσιος Τσόκος, Γέρος αγωνιστής που παίζει λύρα (1858)

Από την πλευρά τους, ο Θηβαίος Θεόδωρος Βρυζάκης και ο Ζακύνθιος Διονύσιος Τσόκος ανέπτυξαν το δημοφιλές και στην ευρωπαϊκή τέχνη θέμα του ανάπηρου αγωνιστή. Πιο συγκεκριμένα, ο Βρυζάκης δημιούργησε τον «Ανάπηρο Αγωνιστή» (1841) και τον «Τυφλό Τραυματία» (1850). Από το εργαστήριο του Τσόκου γεννήθηκαν οι ελαιογραφίες «Αγόρι που οδηγεί τυφλό» (1849), «Παλαίμαχος ζητιάνος» (1858), «Γέρος αγωνιστής που παίζει λύρα» (1858) και «Μικρός οδηγεί τυφλό αγωνιστή» (1860).

Πέρα από τις ελαιογραφίες, στα τέλη της δεκαετίας του 1840 η πορεία των αγωνιστών οπτικοποιήθηκε στον σατιρικό Τύπο. Συγκεκριμένα, η προβολή των παθών των «γνήσιων» αγωνιστών συνδυάστηκε με την καταγγελία των εκφυλισμένων συναγωνιστών τους και όσων απόλεμων καπηλεύονταν τον Αγώνα. Σύμφωνα με τα σκίτσα, καλοζωισμένοι, θρασεείς και αρπακτικοί αξιωματούχοι απομυζούσαν το δημόσιο ταμείο, κατέτρυχαν τους πατριώτες και καταστρατηγούσαν το Σύνταγμα.

Και από τα σατιρικά έντυπα περνάμε στην τελευταία κατηγορία απεικονίσεων, εκείνες των επώνυμων και αξιοβράβευτων ηρώων. Ο πασίγνωστος, λοιπόν, πίνακας του Βρυζάκη «Η Ελλάς Ευγνωμονούσα» (1858) αναπαριστά μοναδικά την πολυδιάστατη υπέρ πατρίδος προσφορά και την ανταμοιβή της. Πατρίδα, μάνα και Παναγιά μαζί, η επιβλητική γυναικεία μορφή προσφέρει στους πενήντα επώνυμους αγωνιστές του πίνακα τη δέουσα αναγνώριση και τη διαιώνιση της μνήμης τους, ώστε οι επόμενες γενιές να πορευτούν στα χνάρια τους.

Η αναγνώριση των πρωταγωνιστών του Αγώνα και η ανάλογη των θυσιών αποκατάστασή τους αντανakλώνται πιο ρεαλιστικά στις προσωπογραφίες και τις επαγγελματικές φωτογραφίες τους. Κάποιοι από τους παλαιούς αγωνιστές και τους

Θεόδωρος Βρυζάκης, Η Ελλάς ευγνωμονούσα (1858)

αξιωματικούς της μετεπαναστατικής περιόδου, αξιωματούχοι και αιρετοί λειτουργοί του ελληνικού κράτους, φορούν την επίσημη εθνική ενδυμασία, ορισμένοι την τοπική, μερικοί τη στολή τους και άλλοι ευρωπαϊκά ενδύματα. Όλοι τους, όμως, φέρουν με καμάρι τα παράσημά τους.

Επίλογος

Γραπτές μαρτυρίες και εικαστικές αναπαραστάσεις αναδεικνύουν την πολυμορφία του κόσμου των παλαιών αγωνιστών και την πολλαπλότητα των διαδρομών τους. Για μισό περίπου αιώνα, η προβεβλημένη αίγλη και η ευημερία των πρωταγωνιστών της Παλιγγενεσίας συνυπήρχαν με την εξαθλίωση και την πικρία μερίδας αφανών απομάχων.

Δρ Σωτηρούλα Βασιλείου

Επιστημονική Λειτουργός
Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄

Μεταβολή στα Μαθηματικά Από την τάξη και τον πίνακα στο παιχνίδι του μπιλιάρδου

Το Παγκύπριον Γυμνάσιον αποτελεί ένα από τα οκτώ σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης στα οποία έγινε πιλοτική εφαρμογή του ευρωπαϊκού Προγράμματος «SmartPool Europe» κατά τη σχολική χρονιά 2022 - 2023. Ιδιαίτερα τιμμητικό είναι το γεγονός ότι η Κύπρος επιλέχθηκε με τη Φινλανδία, την Ολλανδία, τη Γερμανία και τη Βουλγαρία- ως μία από τις πέντε ευρωπαϊκές χώρες με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο που έλαβαν χορηγία από το Erasmus+ για την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος.

Το «SmartPool Europe» είναι ένα καινοτόμο πρόγραμμα, το οποίο δίνει την ευκαιρία στους μαθητές της Α' Γυμνασίου να μάθουν Μαθηματικά παίζοντας μπιλιάρδο. Στόχος του ήταν να υποστηρίξει, να αυξήσει και να ενδυναμώσει το ενδιαφέρον και τις γνώσεις των μαθητών στα Μαθηματικά, αλλά και να «συστήσει» στους μαθητές το μπιλιάρδο ως άθλημα. Αποτελεί γεγονός ότι η ενεργή μάθηση βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν και να αφομοιώσουν καλύτερα τις μαθηματι-

κές έννοιες, ενώ ταυτόχρονα η μάθηση μέσα από το παιχνίδι και την ψυχαγωγία μεταφέρει ευκολότερα την απαιτούμενη μαθηματική γνώση.

Οι εντυπώσεις των μαθητών, όπως αποτυπώθηκαν στα σχόλιά τους, ήταν εξαιρετικές: ανέφεραν ότι αυτή η εκπαιδευτική προσέγγιση τούς βοηθά να οικειωθούν ευκολότερα τη γνώση -σε σχέση με ό,τι ισχύει στην παραδοσιακή τάξη- και να απολαύσουν τη διδακτική διαδικασία. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή στο Πρόγραμμα «SmartPool Europe» κρίνεται ιδιαίτερα εποικοδομητική, αφού ενισχύει την προσπάθεια προώθησης νέων μεθόδων μάθησης, στο πλαίσιο ενός καινοτόμου και δημιουργικού σχολείου.

Το Πρόγραμμα υποστηρίζεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Μαθηματικών, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Εφαρμοσμένων Μαθηματικών στη βιομηχανία, το Mulier Institute που εδρεύει στην Ολλανδία, το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου και την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Αθλητικού Μπιλιάρδου.

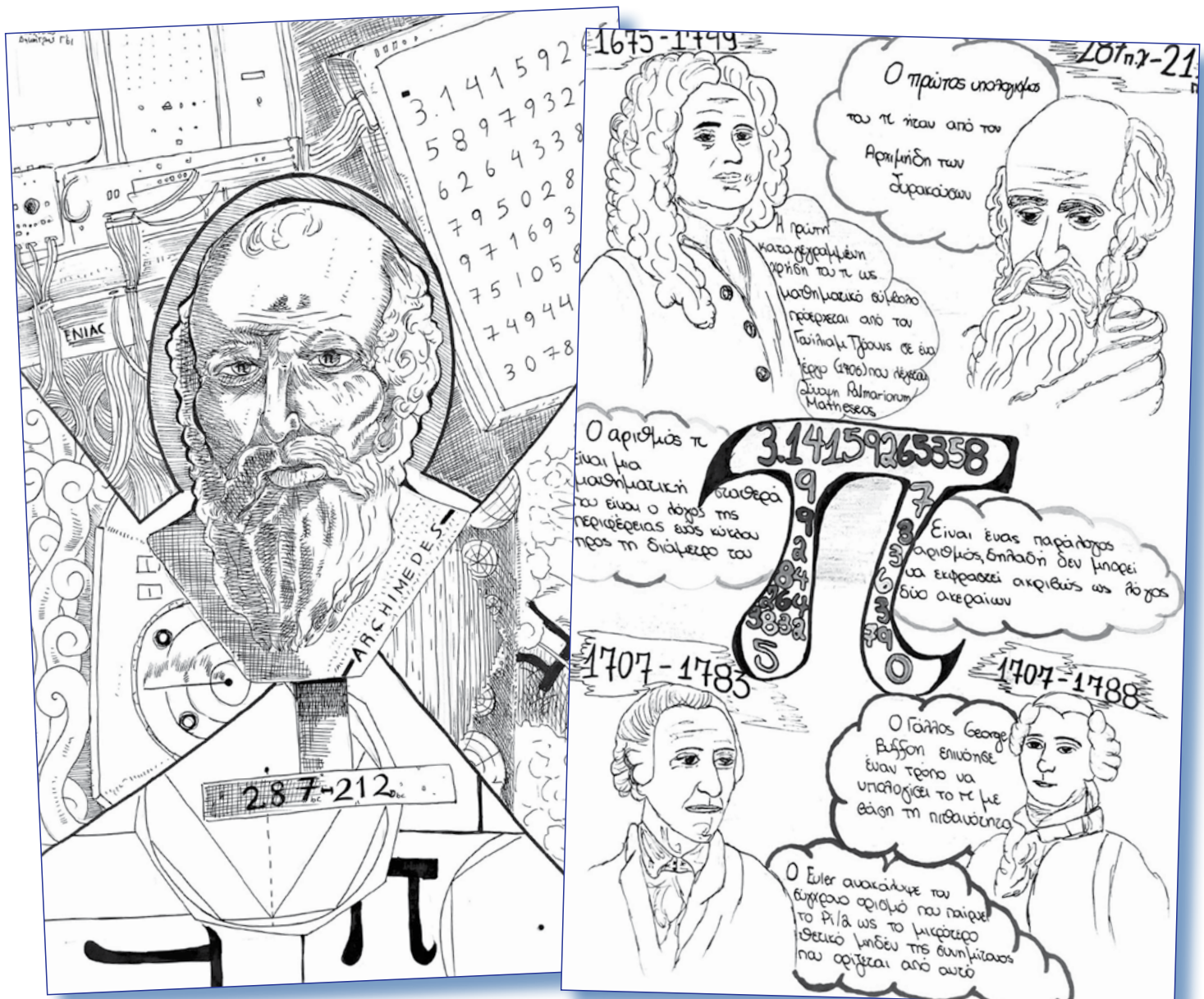
Παγκόσμια Ημέρα του αριθμού π

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα του αριθμού π , προκηρύχθηκε ενδοσχολικός διαγωνισμός για τον σχεδιασμό αφίσας.

Το πρώτο και το δεύτερο βραβείο απονεμήθηκαν στους μαθητές του Γ61, Μίκροβα Δημήτρη και Σάντου Αλίνα, για τις πιο κάτω αφίσες.

Σημείωση:

Ο αριθμός π είναι μια μαθηματική σταθερά ($\pi=3.14159265\dots$) οριζόμενη ως ο λόγος της περιφέρειας προς τη διάμετρο ενός κύκλου. Ο αριθμός π είναι άρρητος, δηλαδή αποτελείται από άπειρα δεκαδικά ψηφία μη επαναλαμβανόμενα.

Μίκροβας Δημήτρης Γ61

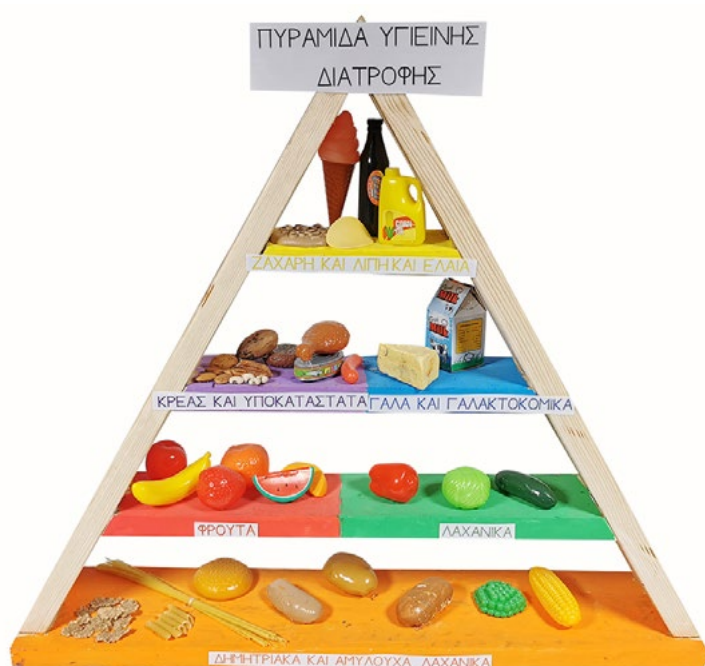
Σάντου Αλίνα Γ61

[Από το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας – Αγωγής Υγείας] Η **ΜΕΤΑ**βολή του βάρους ως ένδειξη υγείας

«**Η τροφή σου να είναι το φάρμακό σου και το φάρμακό σου να είναι η τροφή σου.**»

Ο Ιπποκράτης πίστευε ότι η διατροφή μας είναι ο θεμέλιος λίθος για την υγεία μας και πως τα καλύτερα φάρμακα υπάρχουν ελεύθερα και δωρεάν στη φύση.

Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας - Αγωγής Υγείας αποσκοπεί στην προαγωγή της υγείας των μαθητών/τριών. Μέσα από την πλούσια θεματολογία του, οι μαθητές/τριες εμπνεύστηκαν από τα θέματα που αφορούν την Υγιεινή Διατροφή, δημιουργώντας τρισδιάστατες κατασκευές. Μέσα από τις κατασκευές αυτές μπορεί κάποιος να πάρει πληροφορίες που αφορούν στη σημασία της υγιεινής διατροφής για τη διατήρηση της υγείας σε υψηλά επίπεδα και την πρόληψη διάφορων ασθενειών.

Πίτσιλλος Χριστόδουλος Α2

Ενδεικτικές είναι οι κατασκευές που αφορούν στην Πυραμίδα Υγιεινής Διατροφής (Π.Υ.Δ), τον ρόλο των τροφών και των βασικών θρεπτικών ουσιών, τη διατήρηση του Ενεργειακού Ισοζυγίου, καθώς και τους παράγοντες που επηρεάζουν τον Βασικό Μεταβολισμό (Β.Μ), με αποτέλεσμα κάποιες φορές την ανατροπή του Ενεργειακού Ισοζυγίου και άρα τη μεταβολή του βάρους μας. Χρειάζεται να έχουμε πάντα κατά νου πως εκτός από την ποιότητα των τροφών που καταναλώνουμε, εξίσου σημαντικό είναι να προσέχουμε τόσο την ποσότητα όσο και την ποικιλία που πρέπει να υπάρχει στο καθημερινό μας διαιτολόγιο. Αυτά μας βοηθούν στη διατήρηση υγιούς σωματικού βάρους, χωρίς μεγάλες μεταβολές.

Τηγανοκίνηση

Η ΜΕΤΑβολή των απόβλητων μαγειρικών λαδιών σε βιοκαύσιμα

Η «Τηγανοκίνηση» είναι ένα εκπαιδευτικό, περιβαλλοντικό πρόγραμμα συλλογής χρησιμοποιημένων μαγειρικών λαδιών για μετατροπή τους από απόβλητα σε βιοκαύσιμα. Ξεκίνησε με πιλοτική εφαρμογή στην Κύπρο το 2011 από το Κέντρο Μελετών και Ερευνας «Ακτή». Από τον Σεπτέμβριο του 2013 εφαρμόστηκε παγκύπρια. Σήμερα έχουν εγκατασταθεί, με τη βοήθεια του Υπουργείου Παιδείας, κάδοι ανακύκλωσης λαδιού σε περισσότερα από 400 σχολεία σε όλη την Κύπρο.

Με τη διαδικασία της «Τηγανοκίνησης», το τηγανέλαιο, τα διάφορα φυτικά έλαια δηλαδή, μετατρέπεται από βλαβερό απόβλητο σε ένα είδος

βιοκαυσίμου, το λεγόμενο βιοντίζελ, με τη διαδικασία της μετεστερεοποίησης. Αποτέλεσμα είναι να δημιουργηθεί ένα καύσιμο το οποίο έχει παρόμοιες ιδιότητες με το πετρέλαιο κίνησης. Μια από τις κυριότερες διαφορές του βιοντίζελ από τα υπόλοιπα βιοκαύσιμα είναι ότι είναι πιο εύκολα βιοαποικοδομήσιμο, άρα δεν μολύνει σε τόσο μεγάλο βαθμό το περιβάλλον μετά τη διάσπασή του. Παράλληλα, δεν περιέχει αρωματικούς υδρογονάνθρακες, οι οποίοι είναι καρκινογόνοι, όπως περιέχουν τα άλλα βιοκαύσιμα. Σημαντικό όφελός του είναι η μείωση των νοσηρών/βλαβερών αερίων που απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα και η μείωση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Ειδικά το τηγανέλαιο, σε αντίθεση με άλλα βιοκαύσιμα, όπως τα καυσόξυλα και το ξυλοκάρβουνο, ελευθερώνει χαμηλότερα πο-

σοστά διοξειδίου του άνθρακα και δεν σπαταλά ποσότητες πρώτων υλών (δέντρα/κορμοί) όπως άλλα βιοκαύσιμα, αλλά προέρχεται από εντελώς ανακυκλώσιμα υλικά (το λάδι του τηγανιού μας!). Η Κύπρος έχει μια από τις υψηλότερες θέσεις στην ΕΕ όσον αφορά την ποσότητα αστικών αποβλήτων που παράγονται, καθώς και μια από τις χαμηλότερες επιδόσεις παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας. Η συλλογή οικιακών, χρησιμοποιημένων λαδιών και γενικότερα η υλοποίηση της διαδικασίας αυτής αποσκοπούν στη μείωση των περιβαλλοντικών ζημιών που προκύπτουν από τα απόβλητα των μαγειρικών λαδιών σε αποχετεύσεις και υπονόμους, καθώς και στη μείωση των αποβλήτων σε χωματερές. Μεγάλο όφελος της «Τηγανοκίνησης» είναι ότι αυξάνεται η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

στην Κύπρο (παραγωγή βιοκαυσίμων). Επιπλέον, εκπαιδεύει τους μαθητές, τους γονείς αλλά και την κοινωνία σε τεχνολογίες και πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν στην καθημερινότητά τους για την εξοικονόμηση ενέργειας. Κυρίως βοηθά τους μαθητές, οι οποίοι συνεργάζονται με την κοινότητα, και αναπτύσσει αισθήματα κοινής ευθύνης αλλά και αντίληψης σε ό,τι αφορά τον ρόλο μας στην προστασία του περιβάλλοντος. Τέλος, προωθείται η εταιρική κοινωνική ευθύνη και καθιερώνονται δίκτυα συνεργασίας και επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο και σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Μέσω της συμμετοχής τους σε ημερίδες και παρόμοια προγράμματα οι μαθητές αναπτύσσονται πνευματικά και στη συνέχεια γίνονται ενεργοί πολίτες στο μέλλον. Το σχολείο μας εντάχθηκε και συμμετέχει στο πρόγραμμα της «Τηγανόκλισης» εδώ και εννιά χρόνια. Υπάρχει κάδος ανακύκλωσης τηγανέλαιου στο σχολείο μας. Τα έσοδα έχουν διατεθεί για αγορά και τοποθέτηση λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας, καλάθων ανακύκλωσης και για τη συμμετοχή μαθητών μας σε προγράμματα και διαγωνισμούς με θέμα το περιβάλλον.

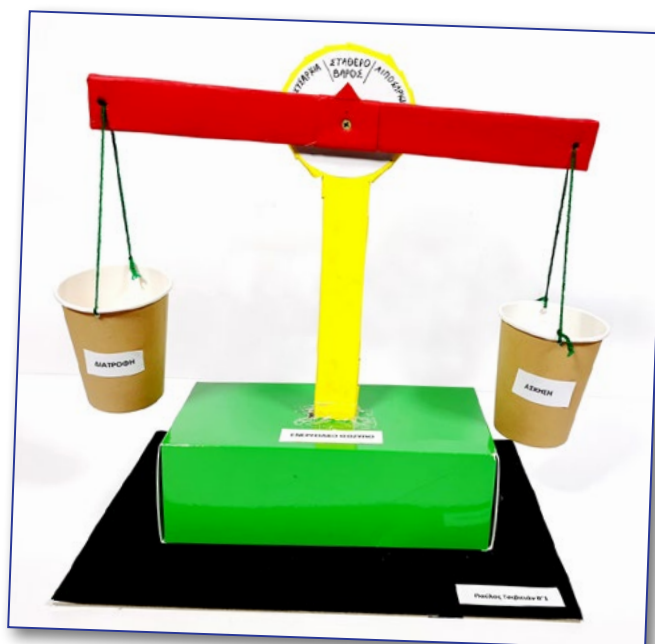
Παναγιώτου Αναστασία, Πέτροβα Βαλέρια,
Μπολιανίδου Ελένη, Τσιαλούπη Ιωάννα,
Κολοκασίδου Μαργαρίτα, Μαϊμάρη Μαργαρίτα,
Μιχαήλ Μαρία, Καλλή Σοφία B31

Ογκόλο Νέγκι Χρίστος A2

Ογκόλο Μπόμα Στέλιος A2

Τσιβιτιάν Παύλος B1

Σινκλαίρ Σοφία B3

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Πώς ο αθλητισμός *μεταβάλλει* τη σχολική μας καθημερινότητα

Το Παγκύπριον Γυμνάσιον ανήκει στο Δίκτυο Σχολείων Πιερ Ντε Κουμπερτέν, στο οποίο συμμετέχουν 32 σχολεία από 5 ηπείρους. Τα σχολεία επιλέγονται σύμφωνα με την ιστορία τους και, κυρίως, τη συμβολή τους στην αθλητική παιδεία της χώρας τους.

Τον Νοέμβριο του 2022, δύο μαθητές μας, οι Αριστοδήμου Χρίστος του Β33 και Παναγιώτου Αναστασία του Β31, συμμετείχαν με επιτυχία στην Παγκόσμια Σύνοδο του Δικτύου Σχολείων Πιερ Ντε Κουμπερτέν, που φέτος πραγματοποιή-

ήθηκε στη Γερμανία. Οι ίδιοι μαθητές παρουσίασαν στο 10ο Παγκύπριο Μαθητικό Συνέδριο Πιερ Ντε Κουμπερτέν την εμπειρία τους από την Παγκόσμια Σύνοδο και μοιράστηκαν τις σκέ-

Ολυμπιακοί αγώνες (σχέδιο στην αίθουσα γυμναστικής)

Επίδειξη ξιφασκίας στο μάθημα Φυσικής Αγωγής

Παγκύπριο μαθητικό συνέδριο Πιερ Ντε Κουμπερτέν

ψεις και τους προβληματισμούς τους σχετικά με την αθλητική παιδεία στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα και τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να υπηρετηθούν πιο αποτελεσματικά οι αρχές και οι αξίες του Ολυμπισμού, μέσα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα και τις επιμέρους δράσεις.

Περαιτέρω, για την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Αθλητισμού (23 - 30 Σεπτεμβρίου 2022), έγινε παρουσίαση των αθλημάτων της Ξιφασκίας, της Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης και του Καράτε (στο πλαίσιο του μαθήματος της Φυσικής Αγω-

Παναγιώτου Αναστασία Β31, Αριστοδήμου Χρίστος Β33, με το μετάλλιο Πιερ Ντε Κουμπερτέν

γής), ενώ κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε αθλητικές δραστηριότητες (Καλαθόσφαιρα, Πετόσφαιρα, Ποδόσφαιρο, Επιτραπέζια Αντισφαίριση και Αντιπέρση).

Τέλος, διοργανώθηκε ενδοσχολικό πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου Σάλας (Futsal), το α' τετράμηνο για τους μαθητές/τριες Λυκείου, με συμμετοχή 12 ομάδων, και το β' τετράμηνο για τους μαθητές/τριες Γυμνασίου, με συμμετοχή 6 ομάδων.

Φυσική Αγωγή - Συμμετοχές

Επαρχιακό Μαθητικό Πρωτάθλημα Καλαθόσφαιρας Λευκωσίας

Η Ομάδα Καλαθόσφαιρας Αρρένων του Παγκυπρίου Γυμνασίου συμμετείχε στο Επαρχιακό Μαθητικό Πρωτάθλημα Αρρένων Λυκείων Λευκωσίας με τους πιο κάτω μαθητές:

Γκόλντουιν Αντζουλής	B41	Χαραλάμπους Ιωάννης	Γ32
Θεοφάνους Κωνσταντίνος	B33	Χριστοδούλου Κωνσταντίνος	A41
Καλαϊτζίδης Νικόλας	Γ51	Χάσιος Νικόλας	Γ31
Κυριάκου Αλέξανδρος	B33	Νάζι Χάιτερ	A31
Πετρίδης Γιώργος	Γ41	Μποσιάρωβ Δημήτρης	B33
Τσαμποδήμος Θωμάς	Γ31	Μάρκου Γιώργος	Γ31

Επαρχιακό Μαθητικό Πρωτάθλημα Πετόσφαιρας Λευκωσίας

Η Ομάδα Πετόσφαιρας Αρρένων του Παγκυπρίου Γυμνασίου κατέκτησε την 1η θέση στο Επαρχιακό Μαθητικό Πρωτάθλημα Αρρένων Λυκείων Λευκωσίας και αγωνίστηκε στην τελική φάση του Παγκυπρίου Μαθητικού Πρωταθλήματος Λυκείων.

Την ομάδα Πετόσφαιρας Αρρένων αποτελούν οι μαθητές:

Γεωργίου Γιώργος	A21	Αγαθοκλέους Κυριάκος	B33
Βιοδανίδης Αλέξανδρος	A22	Αριστοδήμου Χρίστος	B33
Κυθρεώτης Ιάκωβος	B11	Σωκράτους Γιώργος	B51
Χαραλάμπους Θεόδωρος	B11	Κωνσταντίνου Αλέξανδρος	B52
Χαραλάμπους Αλέξης	B11	Καρακασίδης Μιχάλης	B52
Καλλής Ορέστης	B32	Τσαντεκίδης Νίκος	Γ51
Πέτρου Χρίστος	B32		

Επαρχιακό Μαθητικό Πρωτάθλημα Πετόσφαιρας Λευκωσίας

Η Ομάδα Πετόσφαιρας Θηλέων του Σχολείου συμμετείχε στο
Επαρχιακό Μαθητικό Πρωτάθλημα Θηλέων Λυκείων Λευκωσίας
με τις πιο κάτω μαθήτριες:

Πασάββα Στέφανη	A22	Παναγιώτου Αναστασία	B31
Στυλιανίδου Ιωάννα	A22	Πέτροβα Βαλέρια	B31
Παπακωνσταντίνου Μικαέλλα	B11	Κάη Ιωάννα	B32
Εφτεχάρι Καταγιούν	B31	Κωνσταντίνου Εβελίνα	B33
Καλή Σοφία	B31	Γκουμπράν Μόνικα	Γ31
Μιχαήλ Μαρία	B31		

Περιφερειακοί Αγώνες Στίβου

Στους Περιφερειακούς Αγώνες Στίβου Γυμνασίων συμμετείχε
η Ματθαίου Λυδία (Γ1), η οποία έλαβε την 3η θέση στο άλμα εις μήκος.
Στους Περιφερειακούς Αγώνες Στίβου Λυκείων συμμετείχαν
οι ακόλουθοι μαθητές:

Καλαϊτζής Αχιλλέας	Γ31	Τσιαλούπη Ιωάννα	B31
Νάτσιος Δημήτρης	Γ31	Σιδηροπούλου Δήμητρα	B31
Ζαχαρία Γρηγόρης	Γ32	Αλεξάνοβα Χριστίνα	A41
Μωυσίδης Αριστοτέλης	Γ51	Λαδά Αθηνά	A41
Κωνσταντίνου Ερνέστος	Γ61	Πέτροβα Βαλέρια	B31
Ροτσιδης Αλέξανδρος	A21	Ερωτοκρίτου Νεφέλη	B61
Επούα Άγκελ Τεάγχα	A42	Παναγιώτου Αναστασία	B31
Λογίδης Ορέστης	B33	Μιχαήλ Μαρία	B31
Αριστείδου Δημήτρης	B33	Μωράκης Ιωάννης Άγγελος	A31
Κυριάκου Αλέξανδρος	B33	Μασιέλ Καραγιάννης Κωνσταντίνος	A31
Αριστοδήμου Χρίστος	B33		

Διακρίθηκαν οι μαθητές:

Αριστοδήμου Χρίστος (B33)

1η θέση στον ακοντισμό

Μασιέλ Καραγιάννης Κωνσταντίνος (A31)

2η θέση στα 2000 μέτρα με φυσικά εμπόδια

Ροτσιδης Αλέξανδρος (A21)

Επούα Άγκελ Τεάγχα (A42)

3η θέση στη σκυταλοδρομία 4X100

Λογίδης Ορέστης (B33)

Κυριάκου Αλέξανδρος (B33)

Παγκύπριοι Αγώνες Στίβου

Στους Παγκύπριους Αγώνες Στίβου συμμετείχαν οι Αριστοδήμου Χρίστος (B33) που πήρε 2η θέση στον ακοντισμό και Μασιέλ Καραγιάννης Κωνσταντίνος (A31) που πήρε την 5η θέση στα 2000 μέτρα με φυσικά εμπόδια.

Μαθητές του σχολείου συμμετείχαν επίσης στις ακόλουθες αθλητικές διοργανώσεις, στα πλαίσια των σχολικών αγώνων:

Παγκύπριοι Αγώνες Αντιπέρσισης

Αριστείδου Δημήτρης B33

Οτζελέμο Αμαπέλ Τερέζα A1

Οκεογκένε Εφέ Κλεμέντ A1

Παγκύπριοι Αγώνες Κολύμβησης

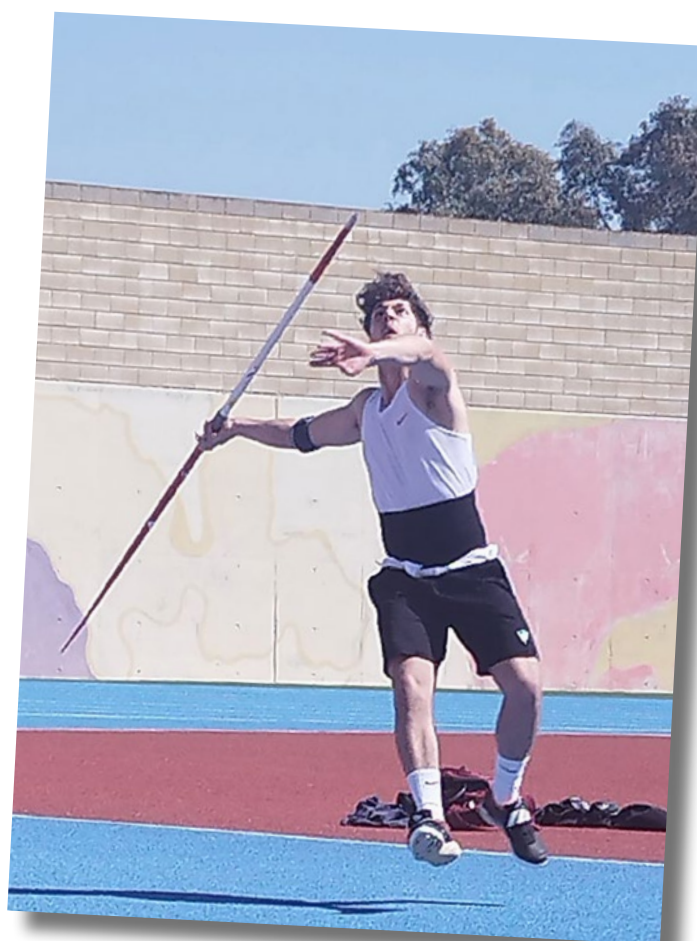
Πορφυρίδης Βλαδίμηρος B33

Παναγιώτου Αντρέας A3

Χαραλάμπους Αλέξανδρος A3

Παγκύπριοι Αγώνες Ρυθμικής Γυμναστικής

Στογιάνοβα Εβαντζελίνα A21

Αριστοδήμου Χρίστος B33

Η συμμετοχή του Σχολείου μας στον Διαγωνισμό Δοκιμίου της Ελληνικής Πρεσβείας

Απ' τα κόκαλα βγαλμένη
των Ελλήνων τα ιερά,
και σαν πρώτα ανδρειωμένη,
χαίρε, ω χαίρε, Ελευθεριά! [...]

Α! Το φως που σε στολίζει,
σαν ηλίου φεγγοβολή,
και μακρόθεν σπινθηρίζει,
δεν είναι, όχι, από τη γη·

λάμπριν έχει όλη φλογώδη
χείλος, μέτωπο, οφθαλμός·
φως το χέρι φως το πόδι,
κι όλα γύρω σου είναι φως.

Διονύσιος Σολωμός, *Ύμνος εις την Ελευθερίαν* (1823)

Στις αρχές του 19ου αιώνα ο ποιητής Δ. Σολωμός οραματίζεται την Ελευθερία, την κυρίαρχη ιδέα του Ελληνισμού, φωτεινή και παντοδύναμη ενάντια στην τυραννία. 200 χρόνια μετά, στον 21ο αιώνα, οι σύγχρονες «τυραννίες» απειλούν την ελευθερία του ανθρώπου, ο οποίος αναζητά εναγωνίως σταθερές μέσα σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο.

Σε δοκίμιό σας, να αναλύσετε τρόπους με τους οποίους οι διαχρονικές αξίες του Ελληνισμού μπορούν να φωτίσουν τον πανανθρώπινο αγώνα για την υπεράσπιση της ελευθερίας και για την οικοδόμηση ενός κόσμου με ευοίωνες προοπτικές.

Ελευθερία! Μια λέξη που γεννά χιλιάδες ει-
κόνες από αγώνες ανθρώπων και εθνών
και πολλές σκέψεις για το πόσο σήμερα
είμαστε ελεύθεροι. Για τον Ελληνισμό, η
αξία της Ελευθερίας αναμφίβολα αποτέλεσε το
«φωτεινό» κίνητρο που τροφοδότησε τους αγώ-
νες των Έλλήνων εναντίον των εχθρών τους από
αρχαιοτάτων χρόνων. Αυτό, άλλωστε, αποφαίνε-
ται και ο Διονύσιος Σολωμός «με τα πρώτα λό-
για του ύμνου»: «Απ' τα κόκαλα βγαλμένα /των
Ελλήνων τα ιερά,/και σαν πρώτα ανδρειωμένα,
χαίρε, ω χαίρε, Ελευθεριά!»

Το αποτέλεσμα του ξεσηκωμού των Ελλήνων,
είτε αυτό αφορά στο ηρωικό 1821 είτε στο Έπος
του 1940, γράφτηκε με χρυσά γράμματα στην
ιστορία της ανθρωπότητας. Ως εκ τούτου, η επι-
στροφή στις πανανθρώπινες αξίες του Ελληνι-
σμού, με προεξάρχουσα αυτήν της Ελευθερίας,
είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αντιμετώ-
πιση και όλων των σύγχρονων προκλήσεων που
απειλούν την εθνική μας επιβίωση σε Κύπρο και
Ελλάδα, αλλά και την ίδια την υπόσταση της Ευ-
ρωπαϊκής Ένωσης, τολμώ να πω και της οικουμέ-
νης... Πιστεύω ότι μέσα από την εμπέδωση των
αξιών της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της
αλληλεγγύης και τη μετουσίωσή τους σε στάση
ζωής για τον καθένα από μάς, των σύγχρονων
-θεωρητικά ελεύθερων και ενεργών- πολιτών,
θα επιτύχουμε την ουσιαστική πραγμάτωση της
ελευθερίας και της ευημερίας του ανθρώπου σε
όλα τα μήκη και πλάτη της γης.

Δεν μπορούμε βέβαια να αρνηθούμε ότι ο δρό-
μος θα είναι δύσκολος, καθώς οι προκλήσεις
των καιρών κατά της δημοκρατίας και της ελευ-
θερίας είναι πολλές και όλα τα κράτη-μέλη της
ευρωπαϊκής οικογένειας καλούνται –ενωμένα-
να τις αντιμετωπίσουν. Πρώτο μέλημά μας είναι,
κατά τη γνώμη μου, η αντιμετώπιση των κοινωνι-
κών και οικονομικών προβλημάτων που προκα-

λεί στην Ευρώπη το σύγχρονο προσφυγικό και
μεταναστευτικό ζήτημα. Οι πόλεμοι, όπως και τα
κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα στην ευρύ-
τερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, έχουν
ως αποτέλεσμα την εισροή χιλιάδων προσφύγων
και μεταναστών στα «ακριτικά» κράτη της Ένω-
σης. Χιλιάδες άνθρωποι εισέρχονται καθημερινά
στην Ε.Ε, χωρίς η ίδια να μπορεί να διαχειριστεί
αποφασιστικά ούτε το κοινωνικό, ούτε το οικο-
νομικό, ούτε το ανθρωπιστικό ζήτημα που προ-
κύπτει. Απόδειξη αυτού είναι τόσο οι δυσμενείς
συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων και μετα-
ναστών στα λεγόμενα «κέντρα φιλοξενίας» όσο
και η ανεξέλεγκτη διακίνησή τους στην Ευρώπη.
Η δημογραφική αλλοίωση μικρών κρατών της
Ένωσης, όπως η Κύπρος, είναι μια απειλή που
βρίσκεται προ των πυλών, ενώ η εργαλειοποίηση
του μεταναστευτικού ζητήματος για πολιτικές και
άλλες σκοπιμότητες δημιουργεί, πέραν της αν-
θρωπιστικής κρίσης, και άλλα σοβαρά προβλή-
ματα στην Ευρώπη.

Επιπλέον, η διεθνής οικονομική ύφεση που βι-
ώνει ο πλανήτης μας και οι επιπτώσεις της (που
απειλούν τους ίδιους τους δημοκρατικούς θε-
σμούς) δεν άφησαν, προφανώς, αλώβητες τις
χώρες-μέλη της Ε.Ε, επηρεάζοντας άμεσα τη
ζωή των πολιτών της. Οι ανταγωνισμοί μεταξύ
των ισχυρών και η βουλιμία του σύγχρονου κα-
πιταλιστικού συστήματος έφερε τους πολίτες της
Ενωμένης Ευρώπης αντιμέτωπους με μια πρω-
τοφανή πνευματική κρίση, αφού ο υλισμός και η
σύνδεση της ευτυχίας με την ευμάρεια ανέτρε-
ψαν το παλαιότερο σύστημα αξιών. Τα ολέθρια
αποτελέσματα αυτής της κρίσης επηρεάζουν
αρνητικά και την ψυχολογία των πολιτών, ιδιαίτε-
ρα στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα, οι οποίοι
χωρίς πνευματικά ερείσματα διολισθαίνουν στην
απελπισία, αντιμετωπίζοντας το φάσμα της ανερ-
γίας, της φτώχειας και της πολιτικοκοινωνικής
παρακμής. Σε έναν κόσμο όπου μόνο όποιος

μπορεί να καταναλώνει είναι ευτυχισμένος, το να επιλέξεις εσύ ελεύθερα να ορίσεις την ευτυχία σου είναι δικαίωμα υπό αμφισβήτηση.

Στον πολιτικό τομέα, η εδαφική ακεραιότητα και η ασφάλεια της Ελλάδας και της Κύπρου, αμφότερων κρατών-μελών της ευρωπαϊκής «οικογένειας», απειλούνται σήμερα από τις βλέψεις του ιμπεριαλιστικού και δικτατορικού καθεστώτος της Τουρκίας του Ερντογάν. Το καθεστώς πολιτικής ισότητας της Ε.Ε. δείχνει ξεκάθαρα πως τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε κράτος της Ένωσης συνιστούν πρόβλημα και για την ίδια την Ένωση. Επομένως, η συνεχιζόμενη κατοχή του 37% των εδαφών της Κύπρου, ο εποικισμός και η δημογραφική αλλοίωση των κατεχόμενων εδαφών, η καταστροφή μνημείων πολιτισμού και η προσπάθεια αλλοίωσης της ελληνικότητας του νησιού από τον τουρκικό εθνικισμό, πρέπει να βρίσκει απέναντι την Ε.Ε. Εξίσου κατακριτέα είναι η στάση της Τουρκίας απέναντι στην Ελλάδα. Οι υπερπητήσεις στον ελληνικό εναέριο χώρο και το τουρκικό *casus belli* εναντίον της άσκησης των νόμιμων δικαιωμάτων του ελληνικού κράτους όσον αφορά την οριοθέτηση και επέκταση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Ελλάδας, η εκμετάλλευση του μεταναστευτικού ζητήματος για την εξυπηρέτηση των οικονομικών συμφερόντων της Τουρκίας και για τη διεύθυνση του τουρκικού παρακράτους στην Ένωση, πρέπει να τύχουν «εκμετάλλευσης» ως διαπραγματευτικό πλεονέκτημα των Ευρωπαίων στις συζητήσεις για την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Με την κατάσταση αυτή που δημιουργήθηκε στην Ευρώπη, η άνοδος των εθνικιστικών κινήματων σε όλη την επικράτειά της δεν προκαλεί έκπληξη. Η ανεργία, η ανασφάλεια και η απογοήτευση των πολιτών για την άτολμη αντιμετώπιση των καίριων αυτών ζητημάτων από τις «δημοκρα-

τικές» κυβερνήσεις των κρατών τους αναζωπύρωσαν τον εθνικισμό και την ξενοφοβία. Ακόμα και σε χώρες που «πληγώθηκαν» στο παρελθόν από τέτοια παθογόνα κοινωνικά φαινόμενα αρχίζει να παρατηρείται σταδιακή αύξηση της λαϊκής στήριξης στα εθνικοσοσιαλιστικά κινήματα. Στην Ιταλία, για παράδειγμα, η νεοεκλεγείσα Πρωθυπουργός προέρχεται από το εθνικιστικό κόμμα. Παράλληλα, η AfD στη Γερμανία σημείωσε εκλογικά σημαντική ποσοστιαία άνοδο, φτάνοντας την προηγούμενη δεκαετία, για πρώτη φορά, στα έδρανα του Κοινοβουλίου. Για πρώτη φορά μετά την πτώση του ναζισμού ένα εθνικιστικό κόμμα βρίσκεται ξανά στο γερμανικό Κοινοβούλιο, πλημμυρίζοντας με ανησυχία τη γερμανική, αλλά και την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη. Στην Ελλάδα παρατηρείται ακόμα πιο σημαντική άνθηση του φαινομένου αυτού, γεγονός που αποτέλεσε πρόκληση για την πολιτική και δικαστική εξουσία, ώστε να αναλάβουν δράση, νομοθετική αλλά και πολιτειακή, εναντίον του ακραίου εθνικιστικού κόμματος της Χρυσής Αυγής, λόγω της συμμετοχής των μελών της σε εγκληματικές ενέργειες.

Τα προβλήματα της Ε.Ε. είναι εμφανή και καίρια και πρέπει να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά για χάρη της ευημερίας και οπωσδήποτε της ελευθερίας των πολιτών της Ενωμένης Ευρώπης. Για τον σκοπό αυτό, η αναβίωση των πανανθρώπινων αξιών του Ελληνισμού, που θεμελίωσαν το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης για μια δημοκρατική και δίκαιη κοινωνία πολιτών, είναι πιο επιτακτική από ποτέ.

Το πρώτο πράγμα που σκέφτεται κανείς, όταν ακούει τη λέξη «Ελληνισμός», είναι η Δημοκρατία. Ήδη από τον Χρυσό Αιώνα του Περικλή, η αθηναϊκή δημοκρατία υπήρξε ένα πολίτευμα πρότυπο, όχι μόνο ανάμεσα στις άλλες πόλεις-κράτη της κλασικής αρχαιότητας, αλλά και σε ολόκληρο τον αρχαίο κόσμο. Πρόκειται για

το πολίτευμα στο οποίο η αξία της ελευθερίας πραγματώνεται. Οι πολίτες αποφασίζουν για την τύχη τους, ενώ η δικαιοσύνη και η ισονομία στηρίζουν τα θεμέλια της κοινωνίας. Από την εποχή του Περικλή ως σήμερα, η δημοκρατία εξελίχθηκε, χωρίς ωστόσο να αλλοιώνεται ή να υπονομεύεται η κεντρική ιδέα της, που είναι το δικαίωμα της άμεσης και ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά. Για αυτό το πολιτικό δικαίωμα πολλοί λαοί αγωνίστηκαν τον περασμένο αιώνα, θυσιάζοντας τον ανθό της νιότης τους. Είναι λοιπόν μια κατάκτηση που οφείλει να διαφυλαχθεί ως κόρη οφθαλμού.

Οι αρχαίοι Έλληνες υπήρξαν πρωτεργάτες στην προβολή του συλλογικού βίου ως χρέους του πολίτη απέναντι στη δημοκρατία. Μέσα στις πόλεις-κράτη αναπτύχθηκε το αίσθημα της συλλογικότητας, του ανήκειν σε μια οργανωμένη κοινωνία προς την οποία ο πολίτης έχει υποχρεώσεις. Ο πατριωτισμός και η συλλογική ευθύνη για τη διαφύλαξη των κοινών αξιών, της ανεξαρτησίας, της ελευθερίας και της αυτονομίας, αποτέλεσαν το σημαντικότερο κίνητρο της αντίστασης των Ελλήνων στην επέλαση των Περσών, που αποσόβησε τον κίνδυνο εκβαρβάρωσης της Ευρώπης. Έγιναν οι Έλληνες μια γροθιά, ένα οργανωμένο σύνολο που αγωνιζόταν ενωμένο για το ομηρικό εκείνο απόφθευγμα: «Την πατρίδα ουκ ελάττω παραδώσω».

Οι πανανθρώπινες αξίες των Ελλήνων δεν πρέπει ν' αποτελούν ιστορική ανάμνηση, αλλά σημείο αναφοράς. Μέσα από την εμπέδωση των αξιών αυτών, ο κόσμος μπορεί να γίνει λαμπρότερος, να σηκωθεί «λίγο ψηλότερα», όπως λέει και ο ποιητής. Καθήκον όλων των ανθρώπων είναι να αγωνιστούν για την εμπέδωση και τη βίωση των αξιών αυτών, όχι μόνο διεκδικώντας τα δικαιώματά τους, αλλά κυρίως υπηρετώντας τις υποχρεώσεις τους.

Η ανθρωπιστική παιδεία πρέπει ν' αποτελέσει τη βάση για την «ανοικοδόμηση» του κόσμου μας. Χρειάζεται μια παιδεία ουσίας, που καλλιεργεί τον άνθρωπο, σφυρηλατώντας την προσωπικότητά του και βοηθώντας τον να φτάσει στην ηθική τελείωση. Το σχολείο, ως μικρογραφία της κοινωνίας, πρέπει να απεγκλωβιστεί από το κυνήγι της ύλης και να εστιάσει στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και των αξιών, ώστε να γίνει ο χώρος όπου θα ανδρώνονται νέοι με όραμα για έναν καλύτερο κόσμο και μια δικαιότερη κοινωνία για όλους τους ανθρώπους. Μόνο η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης μπορεί, άλλωστε, να οδηγήσει σε μια πραγματικά δίκαιη και δημοκρατική κοινωνία, όπου όλοι οι άνθρωποι θα μπορούν να απολαμβάνουν του δικαιώματός τους να είναι άνθρωποι, δηλαδή πάνω απ' όλα ελεύθεροι να σκέφτονται, να αποφασίζουν και να δρουν αυτόνομα. Μονο έτσι συτός ο κόσμος «ο μικρός» θα γίνει «μέγας».

Ένα άλλο βήμα που πρέπει να γίνει προς την ίδια κατεύθυνση είναι η επιβολή κυρώσεων σε κράτη με ιμπεριαλιστικές βλέψεις ή σε κράτη που καταπατούν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες άλλων μικρότερων ή πιο αδύνατων κρατών. Με τον ίδιο τρόπο και για τον ίδιο λόγο, για παράδειγμα, που επιβλήθηκαν κυρώσεις στη Ρωσία για την εισβολή της στην Ουκρανία, πρέπει να επιβληθούν κυρώσεις στην Τουρκία για τη συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου εδώ και 49 χρόνια. Πώς είναι δυνατόν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Η.Ε. να ανέχονται για τόσα χρόνια μια τόσο καταφανή καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών ενός ευρωπαϊκού κράτους; Δεν επιτρέπεται η διεθνής κοινότητα να παρακολουθεί αμέτοχη την κατάφωρη παραβίαση όλων των ελευθεριών στην Κύπρο χωρίς να λαμβάνει θέση και να καταδικάζει έμπρακτα την πολιτική αυτή. Η εμπέδωση των πανανθρώπινων αξιών φαίνεται στις πράξεις και όχι στα λόγια και στα ψηφίσματα.

Ήρθε η ώρα να καταλάβουμε ότι απαιτείται συλλογικότητα και συνεργασία για την αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων της σύγχρονης εποχής. Η γη αποτελείται από χιλιάδες έθνη και εκατοντάδες κράτη. Ο αγώνας για μια καλύτερη ζωή οφείλει να γίνει κοινή επιδίωξη όλων των ανθρώπων που κατοικούν στον πλανήτη. Δεν έχει σημασία το χρώμα, το έθνος, η θρησκεία. Όλοι είμαστε άνθρωποι και μας συνδέει κοινή μοίρα. Πρέπει όλοι οι λαοί να συνεργαστούμε για τη διαφύλαξη της ειρήνης και της ελευθερίας. Μόνο ενωμένοι μπορούμε να ανατρέψουμε τις δυσοίωνες προοπτικές του μέλλοντος και να τις κάνουμε ευοίωνες. Και δεν το θεωρώ αυτό ανέφικτο. Στη μακρά παρουσία του στη γη ο άνθρωπος έχει αποδείξει πολλές φορές ότι μπορεί να πετύχει αυτό που φαίνεται ακατόρθωτο, φτάνει να καλλιεργήσεις μέσα του τον σπόρο του καλού, του όμορφου και του αληθινού.

«Το εὐδαιμον το ελεύθερον, το δ' ελεύθερον το εύψυχον» υποστηρίζει ο Περικλής στον Επιτάφιο λόγο του. Από την αυγή της ύπαρξής τους οί Έλληνες κατάλαβαν ότι μόνο η ελευθερία οδηγεί σε ευδαιμονία, αλλά απαιτεί να είσαι γενναίος. Γενναίος στο φρόνημα και την ψυχή, ώστε να πολεμήσεις με όλο σου το είναι, να αντισταθείς στις δυνάμεις που σταδιακά οδηγούν τον άνθρωπο σε εξανδραποδισμό και αλλοτρίωση. Μόνο έτσι θα καταφέρει ο άνθρωπος να παραμείνει ελεύθερος και να διασώσει τη δημοκρατία του. Και μόνο βιώνοντας τις αρετές μιας δημοκρατικής και ελεύθερης ζωής όλοι οι πολίτες του κόσμου μας θα μπορούν να ονειρεύονται ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά τους. «Θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία».

Ζαχαριάδης Αντώνης Γ31

Σε δοκίμιό σας, να αναλύσετε τρόπους με τους οποίους οι διαχρονικές αξίες του Ελληνισμού μπορούν να φωτίσουν τον πανανθρώπινο αγώνα για την υπεράσπιση της ελευθερίας και για την οικοδόμηση ενός κόσμου με ευοίωνες προοπτικές.

Αναντίρρητα, η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από έντονη αντιφατικότητα, επειδή αφενός ο σύγχρονος άνθρωπος απολαμβάνει ποικιλία ευεργετημάτων, αφετέρου η ανθρωπότητα ταλανίζεται από πολυ-οσιδή προβλήματα. Οι συνθήκες του ανθρωπίνου βίου σε αρκετές περιπτώσεις έχουν σαφώς βελτιωθεί μέσω της τεχνολογικής και επιστημονικής εξέλιξης. Ωστόσο, η κοινωνία κατατράχεται από διάφορα αρνητικά φαινόμενα, που προκαλούν αλυσιδωτά προβλήματα σε όλη την Ευρώπη. Με ασπίδα τις οικουμενικές και διαχρονικές αξίες του Ελληνισμού οι Ευρωπαίοι πολίτες καλούνται να υπερκεράσουν τις ακανθώδεις προκλήσεις του σήμερα και να συμβιώσουν σε ένα αρμονικό και, φυσικά, ελεύθερο περιβάλλον.

Ως γνωστόν, ο κόσμος σήμερα κουβαλά στους ώμους του το βάρος πολλών κρίσεων. Η διάβρωση των ηθικών αξιών, η αλλοτρίωση, η ένδεια -υλική και πνευματική-, ο άκρατος καταναλωτισμός και η κλιματική αλλαγή είναι ένας γόρδιος δεσμός που απαιτεί να λυθεί. Ένδειξη της ζοφερής αυτής πραγματικότητας αποτελεί ο πόλεμος ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία. Στις 24 Φεβρουαρίου του 2022, με εντολή του Ρώσου Προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν, ρωσικά στρατεύματα εισέβαλαν στο ουκρανικό έδαφος. Η πολεμική σύρραξη, που συνεχίζεται ως σήμερα, έχει ολέθριες συνέπειες: προσφυγιά, ενεργειακή, επισιτιστική και ηθική κρίση, καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, υπονόμευση των ηθικών αξιών.

Όλα στον βωμό των συμφερόντων των Μεγάλων Δυνάμεων. «Για ένα πουκάμισο αδειανό, για μιαν Ελένη» που θα 'λεγε κι ο ποιητής...

Το μέλλον της Ευρώπης σήμερα φαντάζει περισσότερο αβέβαιο από ποτέ. Η συνεχιζόμενη κρίση είναι κρίση πολιτισμού και για ν' αντιμετωπιστεί απαιτείται να επαναπροσδιορίσουμε τον εαυτό μας και τις αξίες μας. Η αξιακή βάση της Ευρώπης βρίσκεται στην αρχαία Ελλάδα και στη φυσική της συνέχεια, το Βυζάντιο. Φορείς της είμαστε όλοι εμείς, πρωτίστως οι Έλληνες και ύστερα ο κάθε Ευρωπαίος πολίτης, και η ευθύνη που μας αναλογεί είναι τεράστια.

Ο πρόσφατος καταστροφικός σεισμός στην Τουρκία και τη Συρία, στις 6 Φεβρουαρίου του 2023, που άφησε πίσω του χιλιάδες νεκρούς και συντρίμια -φυσικά και ψυχικά-, έδειξε ότι υπάρχει ελπίδα. Η άμεση κινητοποίηση των ευρωπαϊκών κρατών για την παροχή βοήθειας, ανάμεσα στα οποία η Ελλάδα και η Κύπρος, έδειξε ότι ο σπόρος της ανθρωπιάς, της αλληλεγγύης, της αγάπης του πλησίον και του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας είναι ζωντανός και σε κάθε ευκαιρία αναδεικνύει τη δυναμική του -ιδιαιτέρως στις κρίσιμες εκείνες ιστορικές συγκυρίες, που απαιτούν τη συσπείρωση των κρατών για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.

Τέτοιες στιγμές συνεργασίας, συναίνεσης και αλληλεγγύης αποδεικνύουν την αξία και τη συνεκτική δύναμη του ελληνικού πολιτισμού. Οι αξίες που γεννήθηκαν στην αρχαία Ελλάδα και εμβαπτίστηκαν στη συνέχεια στο πνεύμα του Χριστιανισμού δημιούργησαν τα θεμέλια ενός οικουμενικού πολιτισμού, στον οποίο κεντρική θέση κατέχει η ελευθερία, η δημοκρατία, ο Άνθρωπος. Ένας άνθρωπος – Πρόσωπο, ως ηθική οντότητα, που εκτός από δικαιώματα έχει και υποχρεώσεις. Το υπόδειγμα του αρχαίου Αθηναίου

πολίτη του 5ου αιώνα π.Χ., ο οποίος απολάμβανε την ελευθερία στην Εκκλησία του Δήμου και την προσωπική του ζωή, όταν όμως καλείτο να ασκήσει το δικαίωμα της πολιτικής αρετής, συμμετείχε ενεργά στα κοινά, προσφέροντας στην πολιτεία και την κοινωνία αφειδώς τον εαυτό του, πρέπει να γίνει το πρότυπο του ενεργού πολίτη που η Ευρώπη και ο κόσμος χρειάζονται σήμερα. Πρέπει, δηλαδή, να καλλιεργηθεί στη συνείδησή μας αυτό που στην αρχαία Αθήνα ήταν αυτονόητο: αφού η δημοκρατία μας προσφέρει τόσες ελευθερίες, οφείλουμε να την υπερασπιστούμε με τη ζωή μας. Και αυτή την υποχρέωση οι Αθηναίοι την αντιμετώπιζαν ως δικαίωμα, επειδή κατανοούσαν ότι με την υπεράσπιση της ελευθερίας του συνόλου υπερασπίζονταν και διασφάλιζαν

τη δική τους ατομική ελευθερία. Δυστυχώς, στη σημερινή εποχή, το πρότυπο του καλού καγαθού πολίτη μοιάζει με όνειρο θερινής νυκτός, ίσως γιατί οι έννοιες δημοκρατία και ελευθερία έχουν απωλέσει την αρχική τους σημασία. Ο σύγχρονος πολίτης χαρακτηρίζεται από απάθεια και αδιαφορία, μια στάση ζωής που στην Αρχαία Ελλάδα θα καταδικαζόταν ως φαυλότητα.

Το σύγχρονο φαινόμενο της πολιτικής αδιαφορίας του 21ου αιώνα υποσκάπτει την ίδια την ιστορία της Ευρώπης, πολύ περισσότερο δε της Ελλάδας και της Κύπρου, με τους σπουδαίους εθνικούς αγώνες για την υπεράσπιση της ελευθερίας στο παρελθόν. Το 1821 ο ελληνικός λαός ενωμένος ξεσηκώθηκε εναντίον του Οθωμανού δυνάστη για ελευθερία και αυτοδιάθεση, γεγο-

νός που σήμανε την αφετηρία της ελληνικής παλιγγενεσίας. «Απ' τα κόκαλα βγαλμένη των Ελλήνων τα ιερά και σαν πρώτα ανδρειωμένη χαίρε, ω χαίρε Ελευθεριά», έψαλε ο Σολωμός. Ο κυπριακός λαός, αντλώντας παράδειγμα από τη γενναία αντίσταση και θυσία των Ελλήνων αδελφών του, αγωνίστηκε για τη δική του αυτοδιάθεση και ελευθερία στον Εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα του 1955–59. Ένας μικρός, ανίσχυρος λαός εξεγέρθηκε κατά του Άγγλου δυνάστη για Ένωση με τον εθνικό κορμό. Ο Γρηγόρης Αυξεντίου, ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης και τα άλλα παλικάρια της Ε.Ο.Κ.Α. «παίρνοντας την ανηφοριά» που πάει στη Λευτεριά, θυσιάστηκαν αυτοβούλως για την πατρίδα και οδηγήθηκαν στην αθανασία, αποδεικνύοντας ότι «χίλια χρόνια κι αν περάσουν δεν πεθαίνουμε σκλάβοι». Αυτά τα Πρόσωπα και αυτή τη στάση ζωής πρέπει να έχουμε ως πρότυπα σήμερα, αν θέλουμε να έχουμε μέλλον ως έθνος και ως ανθρωπότητα.

Οι εξωτερικοί και εσωτερικοί παράγοντες που απειλούν την ελευθερία μας και οι σύγχρονες «τυραννίες» ποικίλλουν. Ορισμένοι έχουν τυφλωθεί από το φως της υπερβολικής ελευθερίας, που είναι στην πραγματικότητα υποδούλωση στην ασυδοσία. Όπου επικρατεί ένα στείρο ωφελιμιστικό πνεύμα, επίσης, η ελευθερία δεν δύναται να επιβιώσει. Ο καθένας από μας βρίσκεται στον δικό του κλειστό κόσμο, αποξενωμένος από την πραγματικότητα. Όταν ο άνθρωπος δεν αγωνίζεται να αρθεί στο ύψος του ιδανικού της ελευθερίας, χάνει το νόημα της ζωής και την ταυτότητά του. Στον κόσμο της ηθικής σήψης, ο άνθρωπος βυθίζεται στα πάθη του. «Το ελεύθερον αδύνατον είναι τον πάθει δουλεύοντα και υπό παθών κρατούμενον» έλεγε ο Πυθαγόρας. Σήμερα, πατούμε συχνά επί πτωμάτων ακόμα και για την απόκτηση (δήθεν) της «ελευθερίας». Ξεχνούμε, όμως, ότι η ελευθερία είναι ευθύνη,

είναι ακατάπαυστος αγώνας για πλήρωση της ψυχής, για τη μετατροπή μας από Ανθρώπους σε Πρόσωπα. Η δική μας ελευθερία σταματά εκεί που ξεκινά η ελευθερία του άλλου. Δεν επιβουλεύομαστε τα δικαιώματα του πλησίον μας. Ο άνθρωπος ευδοκimeί, ανθίζει μέσα από την ελευθερία του συνανθρώπου του, την ελευθερία του συνόλου.

Ποιος είναι τελικά ο αδιάκοπος αγώνας για την ελευθερία; Η κατάκτηση της ελευθερίας ή η εξισορρόπηση στην αιχμή της ελευθερίας; Η ελευθερία δεν είναι απλώς μια φυσική κατάσταση, είναι ένα πνευματικό επίτευγμα, που κατακτάται με υπεράνθρωπες προσπάθειες επί καθημερινής βάσεως, όχι μόνο για την πραγμάτωση της ελευθερίας, αλλά πολύ περισσότερο για τη μη διολίσθηση από την «τρομερή κόψη του σπαθιού» της, είτε στο βάραθρο της σκλαβιάς είτε στο βάραθρο της αναρχίας. «Σε γνωρίζω από την κόψη του σπαθιού την τρομερή»...

Για την επίτευξη της ισορροπίας αυτής και άρα τη δημιουργία ενός πραγματικά ελεύθερου κόσμου, η Ευρώπη και ο κόσμος χρειάζονται στηρίγματα. Εδώ προβάλλει ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει ο Ελληνισμός στον σύγχρονο κόσμο. Η Ελλάδα και η Κύπρος είναι μικρά και αδύναμα κράτη. Δεν μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην πολιτική και την οικονομία. Μπορούν όμως να ξαναγίνουν οι φωτεινοί φάροι της Ευρώπης, που θα μεταλαμπαδεύσουν τις αξίες που χρειάζεται ο κόσμος για να ξεπεράσει όλες τις κρίσεις, κυρίως την πνευματική. Έφτασε η ιστορική εκείνη στιγμή που ο Ελληνισμός πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι το ισχυρότερο και σημαντικότερο κεφάλαιό του είναι ο πολιτισμός του και σε αυτόν πρέπει να επενδύσει. Είναι ανάγκη να επαναπροσδιοριστεί ο ρόλος της εκπαίδευσης και να δοθεί έμφαση στην ανθρωπιστική

παιδεία και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της ενσυναίσθησης και του διαλόγου. Ταυτόχρονα, πρέπει να εξυγιανθεί ο θεσμός της δημοκρατίας και να παταχθούν τα νοσηρά φαινόμενα της αναξιοκρατίας, της πολιτικής αδιαφορίας και του νεποτισμού. Μόνο έτσι θα καταφέρει ο Ελληνισμός να δώσει το παράδειγμα του ελευθέρως και δικαίως ζην και πολιτεύεσθαι στον σύγχρονο κόσμο και να αντεπεξέλθει στα βίαια χτυπήματα του συνεχώς μεταβαλλόμενου και κλυδωνιζόμενου κόσμου μας. Γιατί «πολιτεία που δεν έχει ως βάση την παιδεία είναι οικοδόμημα πάνω στην άμμο».

Βεβαίως, η προσωπική ευθύνη που έχει ο καθένας από μας είναι εξίσου σημαντική. Πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε τις αξίες μας και να θέσουμε τον Άνθρωπο, τον συν-άνθρωπο, στο επίκεντρο της ύπαρξής μας. Μονάχα με επίπονη προσπάθεια σε ατομικό επίπεδο θα καταφέρουμε να κατακτήσουμε την ατομική μας ελευθερία, που είναι η προϋπόθεση για την οικοδόμηση της εθνικής πρώτα και ύστερα της παγκόσμιας ελευθερίας.

Εν κατακλείδι, το κουτί της Πανδώρας έχει πλέον ανοιχθεί. Ολόκληρος ο ευρωπαϊκός κόσμος σείεται συθέμελα από την υπονόμευση των ηθικών και πνευματικών αξιών. Η ανάγκη αντιμετώπισης των προβλημάτων της σύγχρονης κοινωνίας που αναφύονται σαν τα κεφάλια της Λερναίας Ύδρας είναι περισσότερο επείγουσα από ποτέ. Η Ευρώπη, κρατώντας τη δάδα της ελευθερίας και στηριζόμενη στις πανανθρώπινες αξίες του Ελληνισμού, μπορεί να αντεπεξέλθει στις σύγχρονες προκλήσεις και να ανοίξει τις πόρτες για μια νέα «Αναγέννηση» του κόσμου.

Πέτρου Στέφανη Γ61

Από τις συμμετοχές του Σχολείου στον Διαγωνισμό
με θέμα «Μικρασία – Πόντος – Αλησμόνητες Πατρίδες:
100 χρόνια Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού»

Μικρασία: από την απελευθέρωση στον ξεριζωμό Η **μετα**βολή των γεγονότων που πλήγωσε καίρια τον Ελληνισμό

Μεγαλύτερη μεταβολή δεν γνώρισε στην ιστορία του ο ελληνισμός από την απώλεια της Μικρασίας και του Πόντου. Η εκρίζωση και η προσφυγιά υπήρξαν το δραματικότερο βίωμα του έθνους, που έμελλε να επαναληφθεί μισό αιώνα αργότερα και στη μαρτυρική μας Κύπρο.

Οι μαθητές του Παγκυπρίου Γυμνασίου ανταποκρίθηκαν μαζικά στην προκήρυξη Διαγωνισμού (εκ μέρους της Επιτροπής Εκδηλώσεων για τα

100 χρόνια Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις της Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, Μέσης, Τεχνικής, Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και Δημοτικής Εκπαίδευσης) με θέμα «Μικρασία – Πόντος – Αλησμόνητες Πατρίδες – 100 χρόνια Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού» και κατέθεσαν αρκετές εργασίες που μαρτυρούν την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με το τεράστιο αυτό κεφάλαιο της σύγχρονης ιστορίας μας.

Ακολουθεί δείγμα των συμμετοχών του Σχολείου στον Διαγωνισμό, στις κατηγορίες
Ποίηση, Διήγημα και Ιστορικό Δοκίμιο.

Μικρασιατική καταστροφή

[Το ποίημα διακρίθηκε με έπαινο στον Διαγωνισμό]

Κάπου στα στενά της γειτονιάς
Εκεί που παίζανε παιδιά
Παιδιά αστών ή και φτωχών
Ελλήνων ή αλλοδαπών

Εκεί π' ακούγονταν φωνές
Των παιδιών οι γελαστές
Εκεί που έσφυζε η ζωή
Σταμάτησαν ξαφνικά... σιωπή

Τ' άγνωστο κατακλύζει
Και άδειες φωνές γεμίζει
Σκορπίζει παντού τον πανικό
Διάσπαρτος κι ο πληθυσμός

Με προσταγές Νεοτουρκικές
Φλόγες ξεσπούν τρομακτικές
Με φόβο οι πολίτες βγαίνουν
Πόρτα από σίδηρο προβαίνουν

Άτυχοι είναι όσοι την περνούν
Πόρτα από σίδηρο σαν δουν
Καρδιά από σίδηρο γνωρίζουν
Και για επιστροφή ελπίζουν

Να δουν την πόλη τους και πάλι
Με κύμινο και με μπαχάρι
Στης Σμύρνης πάλι τα σοκάκια
Να τραγουδάνε τα παιδάκια

Όσοι φανήκαν τυχεροί
Και δρόμο βρήκαν για φυγή
Οπού ο δρόμος ήταν δύσβατος
Και σκαλάκι 'ταν ο αδύναμος

Φεύγοντας από την πόλη
Πηγαίνοντας με το βαπόρι
Μεσ' στο κρύο ξενυχτούσαν
Τον πόνο τους δεν λησμονούσαν

Σε άλλη γη σε άλλη χώρα
ποιος να φανταζόταν τώρα,
σώμα και ψυχή να δένουν
και απ' τη Σμύρνη ξεμακραίνουν

Κοτζική Άννα Α51

Ηττημένες οι μάνες των νεο-πίζηλων*

Η μέρα βαμμένη με έντονα χρώματα
Οι βοσκοί περιπλανιούνται στο λιβάδι της ελευθερίας
Ξεπνδούν από παντού γήινα αρώματα
Αυτό πρέπει να είναι το μυστικό της ευτυχίας

Δροσερές κόρες με φανταχτερά ενδύματα
Δεν αφήνουν τον αργαλειό να χαρεί ποτέ τον ήλιο
Τα παλληκάρια καμαρώνουν φορώντας τη ζίпка
και τη ζουπούνα
Ξεθώριασαν όμως τα χρώματα...

Η ζωή ανοιχτή θάλασσα σε νηνεμία
Στο πηδάλιο ο γιος της Γαίας
Οδηγεί τους Έλληνες
Στης λύρας τα τεχνάσματα
Μια νύχτα όμως τους τρύπησαν τη σκάφη...

Η ωδή των νταουλιών, του ζουρνά και της γκάιντας
μαγνητίζει το πλήθος σε κύκλο
Ο ευλογημένος κεμεντζετζής
υμνεί τον έρωτα και τη ζωή
Οι ψυχές ξυπνούν με τον χορό
Τα κορμιά όμως θυσιάζονται...

Τα νανουρίσματα των μπτέρων περιπλανιούνται για πάντα
και προστατεύουν το γιαβρίμ' τους
απο τα νεο-πίζηλα που προσπάθησαν να τους ξυπνή-
σουν βίαια στις 19 Μαΐου
Το όνειρο παραμένει ζωντανό
Και η αγκαλιά της μάνας ζεστή

*πίζηλα είναι οι καλικάτζαροι που ενοχλούσαν τους ανθρώπους

Αγρότης Αλεξάνδρα Α51

Αλησμόνητη Πατρίδα

Σμύρνη, προαιώνια πατρίδα
πόλη με κρυμμένα μουσικά
Μουσικές που σπάζουν το φράγμα του χρόνου
και χαϊδεύουν τα αυτιά των ανθρώπων της
Αμανάδες και τραγούδια
Εικόνες αθάνατες, μνήμες αλώβητες
Ομορφιά απερίγραπτη, που η φαντασία δεν φτάνει
Σοκάκια που κατακλύζονται με κόσμο
γυναίκες κοκέτες, οργανοπαίκτες και παιχνίδια
Παρέες και γέλιο που ευφραίνει τη ψυχή
αυτό το γάργαρο, που βγαίνει απ' τα στήθια
Καφές μοσχομυρωδάτος, που ξυπνά όλες τις αισθήσεις
Εμπόριο, με χούφτες σταφίδες, τυλιγμένες σε χαρτί
Σοδείες, αμπέλια εντίμων ανθρώπων, ανοικτών και γενναιοδωρών
Ένας ζηλευτός πολιτισμός, στο στόχαστρο των εχθρών

Κι όλα ανατρέπονται, οι εικόνες γκρεμίζονται
Έτσι, απλά, σε μια καταραμένη στιγμή
που ο πόλεμος θεριεύει, παίρνει σάρκα και οστά
και απειλεί τα ιερά χώματα
που ποτίζονται με το αίμα των ανθρώπων που γέννησαν

Και τότε το γέλιο χάνεται
Άνθρωποι ράκη, σ' ένα ταξίδι ατέλειωτο, προς το άγνωστο
Φυγάδες κάτοικοι φορτωμένοι τα απομεινάρια μιας
προηγούμενης ζωής
σπρώχνονται βίαια, καθώς η πόλη μετατρέπεται σε πύρινο καμίνι
Σειρήνες να στριγκλίζουν
Μάνες δυστυχισμένες, χωρίς φαΐ
να κλαίνε τα χαμένα τους παιδιά
και να ικετεύουν γι' αυτά που μένουν πίσω
Άποροι, άστεγοι, καταρρακωμένοι
αφήνουν πίσω αναρίθμητους νεκρούς
και στριμώχνονται και αφήνονται στην απεραντοσύνη της θάλασσας
παρακαλώντας το νερό να εξαγνίσει τις πληγωμένες τους ψυχές
και η ελπίδα να τους παρασύρει σε μια ζωή καινούρια

Μα οι μνήμες μένουν και κάθε μνήμη
μια εικόνα για μέρη γνώριμα, για ομορφιές και αρώματα
Δώρο πολύτιμο, καλά κρυμμένο στα βάθη του μυαλού και
της ψυχής ώστε να μην μπορεί κάνεις, ποτέ, να μας τα πάρει

Πιερίδης Οδυσσέας Α51

Ένα νεκροταφείο ζωντανών

Μια παρασκιά της σκιάς της παλιάς του αίγλης.
Κανείς δεν μπορεί να το αναγνωρίσει πλέον.

Έρημα σπίτια
Χωριά εγκαταλελειμμένα
Εκκλησίες άδειες.
Φαντάσματα με οστά!
Η φύση θρηνεί με δάκρυα αιματηρά.
Σαν και οι κάτοικοί της σε μια νύκτα εξαφανίστηκαν από
προσώπου γης.
Μάνα με τα παιδιά της,
Πατέρας με την οικογένειά του
Ποιμένες μαζί με τα τέκνα τους.

Μονοπάτια μιας κατευθύνσεως
Δημιουργήθηκαν μέσα στα άδυτα του Ελληνισμού.
Όμοια με φλέβες των ζωντανών -αλλά νεκρών.
Μία καρδιά ζωντανή από ανθρώπινη σάρκα κτυπούσε εκεί.

Οι ψυχές αυτών χάθηκαν
κάτω από το υπόδημα του Ατατούρκ

Αυτή η φανατική λαίλαπα
Επιθυμούσε να ιδεί
Εκκλησίες άδειες
Όπου έπαυσαν να ψάλλονται
Οι Χαιρετισμοί και ο Ακάθιστος Ύμνος.
Ησυχία
Νεκρική σιγή.

Ζήτησε πλατιές έρημες
Ούτε γλέντια ούτε ζωή
Ένα νεκροταφείο ζωντανών.

Ο τόπος στερήθηκε από τους ανθρώπους της.
Οι άνθρωποι στερήθηκαν τη Μάνα τους.

Η Πόντος απογυμνώθηκε από
Τα αιώνια της τα στολίδια.
Οι Ρωμιοί ξεριζώθηκαν

Η δίψα των γκρίζων λύκων
Να ιδούν το μαύρο δάκρυ της μάνας
Ξεπέρασε κάθε ανθρώπινο όριο.
Ωστόσο ο Πυρρίχιος ηχεί ακόμα
Πανταχού
Με την αθάνατη γενέτειρα των Ογλούδων.

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

Το άνθος της Μικράς Ασίας

Ω Ανθέ πολυπόθητε,
χαμένε σαν την Ατλαντίδα.
Όσοι σε αγάπησαν σε χάσανε
και σε κερδίσανε όσοι σε ποθούσαν
μονάχα για την ψυχρή εκδίκηση.

Ω Ανθέ, χρυσαφένιε και κοκκινοβαμμένε,
παρών στην πτώση της Βασιλεύουσας
-κι αυτή πολυπόθητη και θρηνούσα.

Τότε η καρδιά της Ρωμιουσίνης με διπλό μαχαίρι μαχαιρώθηκε.

Πριν δέκα δεκαετίες σε ξαναχάσαμε
Κι εσύ περιπόθητη των Ελλήνων όσο η Βασιλεύουσα έγινες.
Πριν οι λύκοι να φανούν από τον Άδη,
γκρίζοι στο χρώμα.
Συ με το πέπλο σου όλους σκέπασες
άνευ εξαίρεσης.

Έξαφνα οι λύκοι σου επιτέθηκαν αλύπητα,
από όλες τις πλευρές.

Οι φλόγες των
τυλίξαν το τεμαχισμένο σου φόρεμα.
Έκλεψαν τα κοσμήματά σου, τα ρούχα σου,
σε απογύμνωσαν.
Έκοψαν τα μακριά μαύρα μαλλιά σου.
Σε παραμόρφωσαν.

Θρηνούσα και αιχμαλωτισθείσα,
ω Σμύρνη, ω Ανθέ μαύρε,
τη λύτρωση περιμένεις
όπως και όλη η Μικρά Ασία.
Ο πόνος σου θα ακουστεί
και η γη θα ταραχθεί.

Ιβάνοβα Τζένιφαρ Β11

Ακουγα τις εξελίξεις απο το ραδιόφωνο.Φοβόμουν, φοβόμουν πολύ οτι θα έπρεπε να αφήσω τη Σμύρνη μου. Τη Σμύρνη μου και τα στενά στα οποία έκανα την πρώτη μου βόλτα, το σπίτι μου στο οποίο πέρασα τα δεκάξι πρώτα χρόνια μου στη γη, κλαίγοντας, γελώντας, διασκεδάζοντας. Το πιάνο μου, που με συντρόφευε κάθε φορά που ένιωθα μόνη και ξεχνιόμουν παίζοντας μια σονάτα...

Τις σκέψεις μου ήρθε να σβήσει η φωνή της μητέρας μου. «Ωρα για φαγητό!» Βοήθησα στο στρώσιμο και στη συνέχεια κάτσαμε στο τραπέζι. Για το τι συνέβαινε γύρω μας κουβέντα καμιά... λες και όλα ήταν φυσιολογικά. Όταν πήγα να ανοίξω μια συζήτηση γύρω από την επικαιρότητα, οι γονείς μου μου το 'κοψαν. Είμαι σίγουρη πως φοβόντουσαν και αυτοί, πως η αγωνία έρεε σε κάθε ρανίδα του αίματός τους. Δεν ήθελαν, ωστόσο, να το εκφράσουν, ίσως για να μη λυγίσουν μπροστά μου, που πάντα τους είχα βράχους στο πλάι μου.

Το φαγητό τελείωσε. Ξεκουράστηκα. Ξάπλωσα, μήπως με πάρει ο ύπνος. Ό,τι συνέβαινε μου φαινόταν ένα ψέμα. Όλες αυτές οι αντιπαλότητες που απειλούσαν να αλλάξουν ριζικά τη ζωή μου... Δεν ήθελα να το πιστέψω, έλπιζα πως τα πράγματα δεν θα εξελίσσονταν με βάση το χειρότερο σενάριο. Ο χρόνος, όμως, με διέψευσε. Μέρα με τη μέρα τα νέα που έφταναν ήταν όλο και χειρότερα. Δεν ήταν εφιάλτης, δεν μου κάνανε πλάκα... η ζωή μου δεν θα ήταν ποτέ πια ίδια, γινόταν πια φανερό.

Και κάποτε ήρθε η μέρα που ούτε στον χειρότερό μου εφιάλτη δεν περίμενα να βιώσω.

«Μάζεψε γρήγορα τα πράγματά σου! Τα περιθώρια στενεύουν! Πρέπει να φύγουμε!», μου είπε η μητέρα.

«Όχι, δεν γίνεται, αποκλείεται, εγώ δεν το κουνάω από εδώ!!», φώναζα με δάκρυα στα μάτια. Μα την ίδια στιγμή, με μια θλίψη ολική, ξεκίνησα, με κινήσεις αργές, να ετοιμάζομαι για τη φυγή... Σαν τον φυλακισμένο που έχει έρθει η ώρα της απόδοσης της καταδίκης του: «Ισόβια»!

Ξαφνικά, άκουσα μια πρωτόγνωρη φωνή από το μπαλκόνι.

«Φωτιά! Φωτιά! Καίγεται η προκυμαία!» Η μητέρα κι ο πατέρας μου είχαν ήδη μαζέψει τα πράγματά τους και με περίμεναν να κατέβω. Ενστικτωδώς,

κινήσαμε προς το λιμάνι. Ο πατέρας μου έλεγε και ξανάλεγε πως σίγουρα θα υπήρχαν πλοία εκεί, να μας πάρουν μέχρι την Αθήνα... Μένουμε κοντά. Η διαδρομή ήταν σύντομη και κύλησε μέσα σε απόλυτη ψυχία. Ήμαστε κι οι τρεις σε ένα στάδιο συνειδητοποίησης της φρικτής εκείνης πραγματικότητας...

Κάποτε φτάσαμε. Την κατάσταση που αντίκρισαν τα μάτια μου δεν θα την ξεχάσω ποτέ. Η κοσμοσυρροή ήταν εξωπραγματική. Το λιμάνι, αν και τεράστιο, έμοιαζε πολύ μικρό για να χωρέσει τόσο κόσμο. Στριμωχθήκαμε όσο μπορούσαμε για να περάσουμε μέσα απ' το πλήθος. Κρατούσα σφιχτά τα χέρια των γονιών μου, ώστε να μην τους χάσω. Φτάσαμε αρκετά κοντά και είδαμε τρία τεράστια πλοία που είχαν έρθει για να μας βοηθήσουν. Ένωσα στιγμιαία χαρά... ευτυχία. Ήμαστε από τους τυχερούς.

Αφού καταφέραμε να επιβιβαστούμε, έστρεψα αργά το βλέμμα πίσω, να δω τη Σμύρνη μου. Μα αυτό που αντίκρισα δεν ήταν η Σμύρνη που ήξερα, δεν ήταν η πατρίδα μου, το σπίτι μου επί δεκαέξι ολόκληρα χρόνια. Ήταν μια πατρίδα μέσα στις φλόγες. Καιγόταν, καιγόταν απ' άκρη σ' άκρη! Ένωσα αυτοστιγμής αδικία, απογοήτευση, ένα πνίξιμο... ένα κατηγορώ για τον κόσμο στον οποίο ζούμε, όπου οι δυνατοί ενδιαφέρονται μόνο για τα συμφέροντά τους κι οι πλούσιοι για να πλουτίσουν ακόμα περισσότερο... τόσο που δεν υπολογίζουν τον συνάνθρωπό τους, απλώνουν το χέρι σε έναν άνθρωπο που παλεύει να βγεί στην επιφάνεια του νερού -κυριολεκτικά αφήνοντάς τους να πνιγούν...

Η μέρα εκείνη ήταν εφιαλτική. Την τραγική εικόνα της Σμύρνης συμπλήρωναν οι κραυγές ανθρώπων που δεν κατάφερναν να σωθούν, που τους ξέκαναν οι Τούρκοι στην προκυμαία με όποιο τρόπο μπορεί να βάλει ο νους του ανθρώπου. Αυτή η

μέρα... Η πιο μεγάλη μέρα της ζωής μου... Η μέρα που δεν θα σβηστεί ποτέ από τη μνήμη μου.

Ένιωσα ότι είχαν περάσει χρόνια ολόκερα από πάνω μου, όταν φτάσαμε στην Αθήνα και πάτησα ξανά τα πόδια μου στη γη. Ήταν χαράματα. Κατεβήκαμε από το πλοίο και οι λιγοστοί εθελοντές μάς έδωσαν κουβέρτες και λίγο φαγητό και μας έδειξαν πού θα περνούσαμε τη νύχτα μας. Εκείνο το πρώτο βράδυ μείναμε σε μια σκηνή, με άλλα επτά άτομα. Το θεωρήσαμε λεπτομέρεια, αφού το μόνο το οποίο μας ενδιέφερε ήταν να φάμε λίγο φαγητό και να πέσουμε για ύπνο -τα σώματά μας αδυνατούσαν να μας κρατήσουν όρθιους.

Ακολούθησε μια χαοτική πρώτη μέρα... Άνθρωποι κατέφθαναν ολοένα, άνθρωποι που είχαν χάσει τα πάντα, με την απόγνωση στο βλέμμα. Οι ώρες έγιναν μέρες στον καταυλισμό. Κι οι μέρες έγιναν βδομάδες. Είχα σχεδόν ξεκινήσει να συνηθίζω εκείνο το μέρος και τη ρουτίνα μας. Δεν είχα, άλ-

λωστε, κι άλλη επιλογή. Όλοι οι πρόσφυγες είχαμε γίνει σταδιακά μια τεράστια οικογένεια: μοιραζόμασταν το φαγητό, τις αγωνίες και αναπολούσαμε την όμορφη πατρίδα μας.

Σταδιακά, οι γονείς μου κατάφεραν να βρουν μια δουλειά και αρχίσαμε να χτίζουμε τη ζωή μας στην Αθήνα, την καινούρια πατρίδα, από την αρχή. Ήμουν ευτυχισμένη που καταφέραμε να σταθούμε στα πόδια μας, που μείναμε όρθιοι μετά από μια τόσο μεγάλη καταστροφή. Μα η Σμύρνη δεν έφυγε ποτέ από το μυαλό και τη μνήμη μου. Μόλις μπήκαμε στο καινούριο μας σπίτι, κρέμασα στο σαλόνι του μια τεράστια εικόνα της Προκυμαίας μας, για να μας θυμίζει την πατρίδα και την καταγωγή μας. Όσο για το σπίτι μου, που άφησα πίσω, δεν έμαθα ποτέ -αν και πολύ θα το 'θελα- τι απέγινε...

Παχίτη Στυλιανή Α51

Η διατήρηση της ελληνικότητας της Μικράς Ασίας ανά τους αιώνες

Ος Μικρά Ασία (γνωστή και ως Ανατολία) ορίζεται η δυτικότερη προεξοχή της Ασίας, όπου βρίσκεται η σημερινή Τουρκία. Αυτή η περιοχή συνδέεται με πολλά σημαντικά ιστορικά γεγονότα, όπως ο Α' Ελληνικός Αποικισμός, ο πόλεμος στην Τροία, η παρουσία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και των θεσμών της και η Μικρασιατική Καταστροφή του 1922.

Στα αρχαία χρόνια, από τον 11ο μέχρι 9ο αιώνα προ Χριστού, διαδραματίστηκε σε αυτή την περιοχή η μακροχρόνια διαδικασία μετακίνησης φύλων, γνωστή ως Α' Ελληνικός Αποικισμός. Φυλές όπως οι Ίωνες, οι Θεσσαλοί και οι Δωριείς διέσχισαν το Αιγαίο πέλαγος, καταλήγοντας στα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας. Εκεί, με πρότυπα τις ελληνικές πόλεις, ίδρυσαν αποικίες, οι οποίες με το πέρασμα των χρόνων είχαν σημαντική οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη.

Μερικούς αιώνες αργότερα οι Έλληνες της Μικράς Ασίας ήρθαν αντιμέτωποι με τον περσικό κίνδυνο και εν τέλει κατακτήθηκαν. Αισθανόμενοι την ασυμβατότητα της ελληνικής κουλτούρας με την περσική και δυσφορώντας για την ανελευθερία τους, ξεκίνησαν αγώνες για την ανεξαρτησία τους και για τη διατήρηση της ελληνικότητάς τους. Οι μεγάλες ανεπτυγμένες πόλεις της Ηπειρωτικής Ελλάδας θεώρησαν υποχρέωσή τους να προστατεύσουν της ελληνικές περιοχές της Μικράς Ασίας, γι' αυτό και τις ενίσχυσαν κατά τη διάρκεια των εξεγέρσεών τους. Μετά από συνεχείς προσπάθειες απελευθέρωσης των ελληνικών πόλεων και εκτεταμένων συγκρούσεων με τους Πέρσες, το 449 π.Χ. οι Έλληνες και οι Πέρσες κατέληξαν στην Ειρήνη του Καλλία, η οποία έδωσε αυτονομία στις ελληνικές πόλεις της Μικράς Ασίας δηλαδή τους δινόταν ξανά η δυνατότητα να ακολουθούν την ελληνική δομή, να διατηρήσουν τον

χαρακτήρα τους και να έχουν ελεύθερη επαφή με τον ελληνικό κορμό.

Στους αιώνες που ακολούθησαν, η Μικρά Ασία υπήρξε κομμάτι της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Ορόσημο για την ευρύτερη περιοχή αποτελεί, φυσικά, η επιλογή του Μεγάλου Κωνσταντίνου να ιδρύσει τη νέα πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας -και ακολούθως του Βυζαντίου- στη Μικρά Ασία (Κωνσταντινούπολη), επειδή τη θεώρησε εξαιρετική περιοχή, ως σταυροδρόμι μεταξύ Ανατολής - Δύσης και Βορρά - Νότου.

Για μια χιλιετία, επί Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, η Μικρά Ασία υπήρξε μια από τις σπουδαιότερες περιοχές της Μεσογείου. Σ' αυτή διαδόθηκε ο χριστιανισμός και αναπτύχθηκε η θεολογία. Εκεί ιδρύθηκε το Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης, η Αγία Σοφία, και συντελέστηκε το σχίσμα μεταξύ εικονομάχων και εικονολατρών, η λεγόμενη Εικονομαχία. Επίσης, εκείνην έβαλαν στόχο τους οι σταυροφόροι, εξαιτίας του αμύθητου πλούτου της -που όμοιό του δεν γνώρισε ξανά ο κόσμος.

Το 1453 η Κωνσταντινούπολη, πρωτεύουσα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, αλώθηκε από τους Τούρκους, γεγονός που επέφερε το τέλος της αυτοκρατορίας. Η Ηπειρωτική Ελλάδα και η Μικρά Ασία βρέθηκαν στα χέρια των Τούρκων για 400 περίπου χρόνια, μέχρι το 1821, όταν ξέσπασε η Ελληνική Επανάσταση με σκοπό την απελευθέρωση των ελληνικών εδαφών. Το μεγαλύτερο μέρος της Ηπειρωτικής Ελλάδας πέτυχε τότε να απελευθερωθεί, ενώ ακολούθως -μετά τους βαλκανικούς πολέμους- η Ελλάδα διεύρυνε σημαντικά τα σύνορά της.

Το 1918, με το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, η Ελλάδα βρέθηκε στην πλευρά των νικητών και η Τουρκία στο αντίπαλο στρατόπεδο. Ακολούθησε

η υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών, η οποία επέτρεψε στην Ελλάδα να λάβει τον προσωρινό έλεγχο της περιοχής της Σμύρνης και των γύρω εδαφών. Για πρώτη φορά, μετά από πέντε σχεδόν αιώνες, οι Έλληνες της Μικράς Ασίας επέστρεφαν σε ελληνική διοίκηση. Ο Μάιος του 1919, κατά τον οποίο έγινε η αποβίβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη, υπήρξε ίσως η πιο ευφρόσυνη περίοδος για τον απανταχού ελληνισμό. Η Μεγάλη Ιδέα ήταν, σχεδόν, πραγματικότητα.

Μόλις τρία χρόνια αργότερα, ωστόσο, το 1922, η κατάσταση έμελλε να αλλάξει δραματικά. Οι Έλληνες, οι πρόσφατα θριαμβευτές, θα γνώριζαν την προδοσία των πρώην συμμάχων τους και θα γεύονταν το πικρό ποτήρι της ήττας αλλά και της τρομερής, ολοκληρωτικής εκρίζωσης από τον ιερό τόπο στον οποίο ο Ελληνισμός άκμασε επί χιλιετίες. Αυτό το γεγονός, γνωστό ως Μικρασιατική Καταστροφή, υπήρξε η μεγαλύτερη καταστροφή του Ελληνισμού. Η συνθήκη της Λοζάνης υπήρξε απλώς το έγγραφο που σφράγισε την οδυνηρή πραγματικότητα, προβλέποντας μάλιστα και υποχρεωτική ανταλλαγή των εναπομείναντων σε ελληνικό και τουρκικό κράτος πληθυσμών Τούρκων

και Ελλήνων αντίστοιχα. Έτσι, με συνοπτικές διαδικασίες, ο Ελληνισμός της Ανατολής εξαφανίστηκε και περίπου 1,5 εκατομμύριο πρόσφυγες έφτασαν υπό άθλιες συνθήκες στην Ελλάδα. Αυτό το γεγονός σήμανε και το τέλος και της Μεγάλης Ιδέας.

Σήμερα, μετά από τόσες μάχες κι ανατροπές, κάποιες περιοχές -αν και κατακτημένες από τους Τούρκους- διατηρούν την ελληνικότητά τους. Για παράδειγμα, στον Πόντο βρίσκονται ακόμη μερικές εστίες όπου ομιλείται η ποντιακή διάλεκτος (προέρχεται από την τοπική όψιμη ελληνιστική Κοινή, σε χώρο με ιωνικό υπόστρωμα). Μια τέτοια περιοχή είναι η Καππαδοκία, όπου από τα χρόνια της ελληνιστικής περιόδου και παλαιότερα ομιλείται η καππαδοκική διάλεκτος.

Είναι συγκινητική η διαπίστωση ότι, παρά τις τρομακτικές ιστορικές πραγματικότητες, την αδικία, τον πόλεμο, τη γενοκτονία που επιχειρήθηκε, ο ελληνικός χαρακτήρας της Μικρασίας και του Πόντου βρίσκει υπογείως τρόπο να επιβιώνει, θυμίζοντας σε όλο τον κόσμο ότι αποτελεί ιστορική κοιτίδα του Ελληνισμού.

Θεοδώρου Πολύκαρπος Α51

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Erasmus+ PUZZLING EUROPE - PURE 2020-2023

Σχετικά με το Πρόγραμμα

Η παράδοση, η ιστορία και τα κοινά γνωρίσματα των ευρωπαϊκών λαών αποτελούν τα βασικά θέματα του Προγράμματος. Οι ελληνικές μας ρίζες, η εθνική μας ταυτότητα, η κουλτούρα, η μακραίωνη ιστορία και ο πολιτισμός του νησιού μας είναι στοιχεία τα οποία μας κάνουν υπερήφανους, αλλά συγχρόνως γεννούν υποχρεώσεις: να τα γνωρίζουμε, να τα σεβόμαστε και να τα διατηρούμε. Όλα τα μέλη της ευρωπαϊκής οικογένειας οφείλουν να απολαμβάνουν τη μοναδικότητά τους και παράλληλα να σέβονται τις άλλες κουλτούρες, να δημιουργούν μέσα από τις ομοιότητές τους και να ενώνονται μέσα από τις διαφορές τους.

Το Πρόγραμμα που λειτουργεί στο Σχολείο μας, «Puzzling Europe», αφορά τα έθνη που συνυπάρχουν και αντιλαμβάνονται ότι είμαστε διαφορετικοί και μοναδικοί μέσα από τη γλώσσα, τα ήθη και τον τρόπο ζωής μας.

Σκοπός του Προγράμματος

- Να γνωρίσουμε το πολιτιστικό κεφάλαιο κάθε χώρας που συμμετέχει στο Πρόγραμμα της Ελλάδας, της Κύπρου, της Σλοβενίας, της Πορτογαλίας, της Φινλανδίας και Γερμανίας.
- Να σεβόμαστε τα ήθη και τα έθιμα των ευρωπαϊκών λαών και να αντιληφθούμε τη συνεισφορά όλων στο πολιτιστικό ψηφιδωτό της Ευρώπης.
- Να αντιληφθούμε ότι η παράδοσή μας επηρεάζει τον τρόπο ζωής μας, καθώς και τις λύσεις με τις οποίες ξεπερνάμε τις δυσκολίες μας.
- Να συνειδητοποιήσουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές μας και να εστιάσουμε στα κοινά στοιχεία μας, για να καλυτερεύσουμε τη ζωή μας ως ενεργοί πολίτες.

Εργασίες του Προγράμματος Pure

Κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά πραγματοποιήθηκαν δύο κινητικότητες: στη Γερμανία και στη Φινλανδία. Οι δραστηριότητες αφορούσαν δημιουργικές εργασίες, διαλογική συζήτηση, γραπτή και προφορική κατάθεση ιδεών σε ομάδες, ανταλλαγή θέσεων και επιχειρημάτων από

όλους τους μαθητές/τριες και καθηγητές/τριες που συμμετείχαν, πάνω σε θέματα που σχετίζονται με τον τρόπο ζωής, τα τραγούδια, τα παραμύθια, την παραδοσιακή κουζίνα, τους χορούς και τα παιχνίδια του κάθε κράτους. Οι συμμετέχοντες αντάλλαξαν ιδέες και σύγκριναν μεταξύ τους τις διαφορετικές κουλτούρες, σε μια προσπάθεια να κατανοήσουν τη σημασία τους και να βελτιώσουν τις γνώσεις τους στους τομείς του ευρωπαϊκού πολιτισμού και των γλωσσών.

Αναμενόμενα αποτελέσματα

- Αποδοχή της διαφορετικότητας
- Συνείδηση της πολυπολιτισμικότητας
- Σεβασμός του ευρωπαϊκού πολιτισμού
- Ευαισθητοποίηση για τις σύγχρονες προκλήσεις που γεννά η διαφορετικότητα
- Συμμετοχή στα κοινά
- Ενεργός πολιτότητα

Ομάδα Προγράμματος

Στέλλα Λάντσια,
Β.Δ. Τέχνης – Συντονίστρια Προγράμματος
Δέσποινα Νεοφυτίδου, Καθηγήτρια Αγγλικών
Μαρία Μπούκουρα, Φιλόλογος

Πρόγραμμα «Σχολείο Πρεσβευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» (EPAS)

Το Πρόγραμμα διοργανώνεται ταυτόχρονα σε όλα τα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. και αποσκοπεί στην προώθηση της ιδέας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τους νέους, παρέχοντάς τους σημαντικές γνώσεις σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και, ιδίως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Σχολείο μας βραβεύτηκε για τη δράση του την προηγούμενη σχολική χρονιά και του απονεμήθηκε ο τίτλος: «**Σχολείο Πρεσβευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**» για το 2022 - 2023, ενώ όλη η ομάδα, μαθητές/τριες, καθηγήτριες, έλαβαν τιμητικά διπλώματα.

Μέσω του Προγράμματος, οι μαθητές/τριές μας εξοικειώθηκαν με τη λειτουργία των ευρωπαϊκών θεσμών, βελτίωσαν τις γνώσεις τους σχετικά με την ευρωπαϊκή κοινοβουλευτική δημοκρατία,

κατανόησαν τη σπουδαιότητα του ρόλου που θα διαδραματίσουν στο μέλλον ως πολίτες της Ευρώπης και συνειδητοποίησαν την αναγκαιότητα της διαρκούς ενημέρωσης, της συμμετοχής στα κοινά, του εθελοντισμού και της αλληλεγγύης στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Ακόμη, η ομάδα που λειτούργησε στο Σχολείο μας είχε ενεργό ρόλο στην ενημέρωση των συμμαθητών τους για ό, τι αφορά την Ευρώπη, κυρίως μάλιστα για τον ρόλο που διαδραματίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τις ευθύνες των Ευρωπαίων πολιτών. Επιβράβευση των κόπων μας ήταν η εκπαιδευτική επίσκεψη των μαθητών/τριών μας στο Στρασβούργο, τόπο διεξαγωγής των συνόδων της ολομέλειας του Κοινοβουλίου, τον Δεκέμβριο της τρέχουσας σχολικής χρονιάς.

Η άποψη των παιδιών

«Το Πρόγραμμα «Σχολείο Πρεσβευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου» αποτέλεσε ένα πλούσιο σε εμπειρίες και γνώσεις ταξίδι για όλους εμάς που είχαμε την τύχη να λάβουμε μέρος σε αυτό. Μέσα από ποικίλες δράσεις, κατά την περσινή χρονιά, μάθαμε πολλά για τον τρόπο λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τα θεσμικά του όργανα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μας ως ενεργών Ευρωπαίων πολιτών. Τη φετινή χρονιά ήρθε η επιβράβευση για τις δράσεις μας, που ήταν η επίσκεψη στο Στρασβούργο. Εκεί πήραμε μέρος σε συζητήσεις για φλέγοντα θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το μεταναστευτικό και η παιδεία, που αποτελούν προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μας αφορούν όλους. Μαζί με μαθητές από άλλα λύκεια της Κύπρου και χωρών της Ευρώπης ακούσαμε επιχειρήματα και απόψεις που αναπτύχθηκαν σε αγώνες λόγων και κατανοήσαμε τη σημασία τόσο της ατομικής όσο και της συλ-

λογικής ευθύνης στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής μας. Ευχαριστούμε θερμά τον Διευθυντή μας, κ. Λοΐζο Σέπο και τις καθηγήτρίες μας Μαρία Μπούκουρα και Δέσποινα Νεοφυτίδου για τη στήριξη, την έμπνευση και την άψογη συνεργασία σε αυτή τη μοναδική εμπειρία».

Γκουμπριάν Μόνικα Γ31

Μαθητές/τριες – Δόκιμοι Πρεσβευτές:

Γκουμπριάν Μόνικα Γ31

Κωνσταντίνου Ερνέστος Γ61

Νάτσιος Δημήτρης Θεοτόκης Γ31

Σαλονικίδου Καλλιρρόη Γ61

Τσαμποδήμος Θωμάς Γ31

Χάσιος Νικόλαος Γ31

Χαραλάμπους Στέφανη Δέσποινα Γ31

Χατζημαύρος Ιωάννης Γ31

Υπεύθυνες καθηγήτριες Προγράμματος – Ανώτερες Πρέσβειρες:

Μαρία Μπούκουρα, Φιλόλογος

Δέσποινα Νεοφυτίδου, Καθηγήτρια Αγγλικών

Δίκτυο Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου (2022-2023)

Εκπαιδευτική Επιστημονική και Πολιτιστική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών

Στόχος του Οργανισμού αυτού είναι η παγίωση της παγκόσμιας ειρήνης μέσα από την εκπαίδευση, τις επιστήμες και τον πολιτισμό. Η UNESCO αποτελεί ένα διεθνές κέντρο επικοινωνίας, με στόχο την εξασφάλιση του σεβασμού, της επικοινωνίας και της προβολής του πολιτισμού των λαών.

Θεματική Δικτύου: **Μάγεμα η φύσις κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη...** (Απόσπασμα από τους «Ελεύθερους Πολιορκημένους» του Διονυσίου Σολωμού)

Η Ομάδα UNESCO του Σχολείου μας για τη σχολική χρονιά 2022–2023 πραγματοποίησε τις πιο κάτω δράσεις:

- Ενημέρωσε τον Οκτώβριο τους μαθητές και μαθήτριες του Α11 του Σχολείου μας για τη σπουδαιότητα του περιβάλλοντος για την υγεία μας και για το μέλλον του πλανήτη μας. Αν θέλουμε να είμαστε ενεργοί πολίτες, οφείλουμε να ενημερωνόμαστε για τη σύγχρονη πραγματικότητα στην οποία ζούμε, να δρούμε και να είμαστε αποτελεσματικοί για την εξασφάλιση ποιότητας στη ζωή μας.

- Διοργάνωσε τον Νοέμβριο βιωματικό εργαστήριο με θέμα τη φύση, στο οποίο οι μαθητές/τριες ήρθαν σε επαφή με τις χρήσεις και τις ιδιότητες του πολυμερικού πηλού. Υπεύθυνη του εργαστηρίου ήταν η συνάδελφος Κατερίνα Λιγκουνάκη. Στο ίδιο εργαστήριο μίλησε ο διευθυντής του Σχολείου μας, κ. Λοΐζος Σέπος, ο οποίος μας ξενάγη-

σε στους κήπους του Σχολείου μας. Οι μαθητές μάζεψαν φύλλα, τα οποία χρησιμοποίησαν στις δημιουργίες τους. Όλοι έφυγαν ενθουσιασμένοι και ευαισθητοποιημένοι!

- Διοργάνωσε τον Μάιο ομιλία από την κ. Χρυσή Αλεξάνδρου, λειτουργό του Οργανισμού BirdLife Cyprus, που αποτελεί τον πιο δραστήριο κυπριακό οργανισμό σε θέματα που αφορούν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Το BirdLife Cyprus, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές, τοπικές κοινότητες και άλλους σημαντικούς φορείς, υλοποιεί πρωτοποριακά προγράμματα για τη διαφύλαξη των φυσικών περιοχών και την προστασία και διατήρηση των ειδών της κυπριακής χλωρίδας και πανίδας. Μετά την ομιλία ακολούθησε συζήτηση.

Θεωρούμε ότι με όλα τα παραπάνω συμβάλλουμε σε μια θετική αλλαγή στη σχολική μας μονάδα, αφού οι μαθητές/τριες μας θα λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές της γνώσης που αποκόμισαν για τους συμμαθητές τους και για την πόλη μας.

Μέσα από αυτές τις δράσεις οι μαθητές/τριες:

- Ανέπτυξαν τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες για να γίνουν ενεργοί πολίτες.
- Απέκτησαν ικανότητες λήψης αποφάσεων και επίλυσης προβλημάτων, συνεργασίας και διατήρησης υγιών σχέσεων.
- Ανέπτυξαν τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους.
- Ανέλαβαν πρωτοβουλίες.
- Συνειδητοποίησαν ότι δεν πρέπει να μένουν απαθείς σε ό,τι συμβαίνει γύρω τους και ότι ο καθένας μας μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση και την αλλαγή.
- Έκαναν βίωμά τους τη ρήση του Μαχάτμα Γκάντι: «Γίνε εσύ η αλλαγή που θες να δεις στον κόσμο»!

Αργύρης Χιόνης, *Προφητεία*

Θα 'ρθει καιρός
που θα στερέψει η θάλασσα
και θα γενούν τα πλοία
καραβάνια
και θα γενεί η ψυχή μας
έρημος
κι οι γλάροι
κατοικίδια όνειρα.
Θα 'ρθει καιρός
που θάνατος
δεν θα 'ναι πια ο βυθός
αλλά ο ήλιος
και νοσταλγία
όχι η στεριά
μα το νερό.
Τότε
και τ' όνειρο
θ' αλλάξει χρώμα
δεν θα 'ναι πια γαλάζιο
αλλά κίτρινο.

Υπεύθυνες καθηγήτριες:

Μαρία Μπούκουρα, Φιλόλογος
Κατερίνα Λιγκουνάκη, Καθηγήτρια Γαλλικών

Υπεύθυνος Β.Δ.Α΄:

Αρχιμανδρίτης Γεώργιος Χριστοδούλου, Θεολόγος

Πρόγραμμα MEDIMUN

In February 2023, I had the honour of representing my school in the XVIII Medi.m.u.n. Conference. This was quite a challenging task, considering the fact that I had never participated in a debating conference before, least in English. At first, I had to attend a workshop in order to familiarize myself with the process, which was quite intimidating as most participants were native English speakers with considerable experience in debating. As a delegate, I represented Switzerland in General Assembly 3, which focuses on Social, Humanitarian and Cultural issues.

I chose to explore the issue of Vaccine Inequality, for which I was tasked to write a position paper as well as a resolution. Furthermore, I had to organize a network of allies and explore the possibility of merging my resolution to those drafted by other delegates, representing countries with similar ideologies, goals and interests, before submitting the new version to the GA Chairs. This task was quite challenging considering the fact that I was not previously acquainted with the other delegates in my Assembly. In the end, we formed a coalition of eight allied countries and had our resolution passed.

I believe that it is important for young people of my age to become actively involved with debating, in order to broaden their horizons and become informed on issues that will affect each and every one of us. Moreover, having to speak in favour or against a given topic, while replying to challenging questions raised by other delegates helps sharpen one's critical thinking and public speaking skills.

Overall, the whole experience has helped me develop diplomatic, research and presentation skills, as well as gain an insight into current global issues. I would advise all my schoolmates who would like to make a positive difference to participate in similar events.

Κολοκασίδου Μαργαρίτα B51

9η Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας Α΄ Γυμνασίου – ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ 2023

Η Βιολογική Εταιρεία Κύπρου, σε συνεργασία με την Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών/ Βιολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, διοργάνωσε την 9η Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας Α΄ Γυμνασίου - ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ 2023, στις 14 Μαΐου 2023.

Από το Παγκύπριο Γυμνάσιο συμμετείχαν οι πιο κάτω μαθητές και μαθήτριες:

Αναστασίου Νικόλας	A1	Κωνσταντίνου Χρήστος	A2
Ιακωβίδου Μαρίλια	A1	Περάκης Νικόλαος	A2
Κυριακίδου Μαργαρίτα	A1	Πίτσιλλος Χριστόδουλος	A2
Μπαρμπέρης Χρήστος	A1	Φικάρδου Νικόλας	A2
Παπαδοπούλου Σοφία	A1	Βιολάντης Νικόλας	A3
Χριστοδούλου Νικόλας	A1	Παπανικολάου Χρίστος	A3
Αθανασίου Σωτηρία	A2	Παπουή Στυλιάνα	A3
Αντρέϊ Μαρίνα - Κριστίνα	A2	Υπεύθυνη καθηγήτρια:	
Αφαντίτη Εβελίνα	A2	Μαρία Αργυρίδου, Βιολόγος	
Αχιλλέως Ανδρέας	A2		
Κωνσταντινίδης Χρίστος	A2		

14η Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας Γ΄ Γυμνασίου - IJSO 2023

Η Βιολογική Εταιρεία Κύπρου, σε συνεργασία με την Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών/ Βιολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, διοργάνωσε τη 14η Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας Γ΄ Γυμνασίου (IJSO) 2023, στις 2 Απριλίου 2023.

Από το Παγκύπριο Γυμνάσιο συμμετείχαν οι πιο κάτω μαθητές και μαθήτριες:

Αναστασίου Ναυσικά	Γ1
Γράτσιας Θεοφάνης	Γ1
Θεολόγου Μαρία	Γ1
Κυριακίδου Σοφία	Γ1
Ματθαίου Λυδία	Γ1
Παρτζίλη Κατερίνα	Γ1
Παυλή Αλεξάνδρα	Γ1

Διακρίθηκαν οι πιο κάτω:

Κυριακίδου Σοφία Γ1 Χάλκινο
23η θέση παγκύπρια - 17η θέση επαρχιακά

Γράτσιας Θεοφάνης Γ1 Έπαινος
28η θέση παγκύπρια - 20ή θέση επαρχιακά

Υπεύθυνη καθηγήτρια:
Μαρία Αργυρίδου, Βιολόγος

2η Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας Α΄ Λυκείου – ΜΕΝΤΕΛ 2023

Η Βιολογική Εταιρεία Κύπρου, σε συνεργασία με την Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών/ Βιολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, διοργάνωσε τη 2η Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας Α΄ Λυκείου - ΜΕΝΤΕΛ 2023, στις 6 Μαΐου 2023.

Από το Παγκύπριο Γυμνάσιο συμμετείχαν οι πιο κάτω μαθητές και μαθήτριες:

Χριστοδούλου Χρύσω	A21
Χριστοφίδη Ευριδίκη	A21
Κεραμιδά Ηλέκτρα - Γεωργία	A22
Κοτσιάπαση Κυριακή	A22
Σερσάουι Νούρ	A22
Βασιλειάδη Μαρία	A51
Θεοδώρου Πολύκαρπος	A51
Κοτζίηκα Άννα	A51
Παχίτη Στυλιανή	A51
Σοφοκλέους Σεβαστιανός	A51

Διακρίθηκαν οι πιο κάτω:

Κεραμιδά Ηλέκτρα - Γεωργία A22 Αργυρό
9η θέση παγκύπρια - 7η θέση επαρχιακά
Χριστοδούλου Χρύσω A21 Χάλκινο
29η θέση παγκύπρια - 18η θέση επαρχιακά
Σοφοκλέους Σεβαστιανός A51 Έπαινος
33η θέση παγκύπρια - 20η θέση επαρχιακά
Χριστοφίδη Ευριδίκη, A21 Έπαινος
48η θέση παγκύπρια - 27η θέση επαρχιακά

Υπεύθυνες καθηγήτριες:

Μαρία Αργυρίδου, Βιολόγος
Μαρία Παπαχριστοδούλου, Βιολόγος

20ή Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας - IBO 2023 για τη Γ΄ Λυκείου

Η Βιολογική Εταιρεία Κύπρου, σε συνεργασία με την Επιθεώρηση Φυσιογνωστικών/ Βιολογίας του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, διοργάνωσε την 20η Παγκύπρια Ολυμπιάδα Βιολογίας - IBO 2023 για τη Γ΄ λυκείου.

Στην Α΄ Φάση που διεξάχθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2023 συμμετείχαν οι:

Αντρέου Νικολίνα	Γ31
Νάτσιος Δημήτρης – Θεοτόκης	Γ31
Χαραλάμπους Στέφανη – Δέσποινα	Γ31
Χριστοδούλου Μελάνθη	Γ31
Χιούς Κριστίν	Γ32
Σουραϊλίδη Ναταλία	Γ52

Υπεύθυνη καθηγήτρια:

Μαρία Αργυρίδου, Βιολόγος

9ος Παγκύπριος Διαγωνισμός για τη Γεωγραφία της Κύπρου

Συμμετοχές και διακρίσεις

Θέμα: **Η πολιτισμική Γεωγραφία της Κύπρου διαχρονικά**

Ο διαγωνισμός διεξάγεται ετησίως στο πλαίσιο της Ημέρας Γεωγραφίας, που καθιερώθηκε από τον Γεωγραφικό Όμιλο Κύπρου.

Το Παγκύπριον Γυμνάσιον συμμετείχε φέτος με 9 (εννέα) εργασίες, τρεις εκ των οποίων διακρίθηκαν:

α) Ο Παπανικολάου Χρίστος (Α3) πήρε 3ο βραβείο, για την εργασία του με τίτλο «Ψηφιδωτός Πολιτισμός της Κύπρου».

β) Ο Δημητρίου Δημήτρης (Α1) πήρε έπαινο, για την εργασία του με τίτλο «Οι φωνές στην κυπριακή μουσική παράδοση. Γεωγραφική τοποθέτηση».

γ) Ο Αχιλλέως Αντρέας (Α2) πήρε έπαινο, για την εργασία του με τίτλο «Η αρχιτεκτονική στην Κύπρο από τη Νεολιθική εποχή μέχρι το 330μ.Χ.».

Υπεύθυνη καθηγήτρια:
Ειρήνη Βλάχου, βιολόγος

Μαθηματική Σκυταλοδρομία

Το σχολείο μας (Γυμνασιακός κύκλος) συμμετείχε στον Παγκύπριο Διαγωνισμό Μαθηματικής Σκυταλοδρομίας που διοργάνωσε η Κυπριακή Μαθηματική Εταιρεία, στις 31/01/2023, στη Λευκωσία.

Την ομάδα του σχολείου αποτελούσαν οι παρακάτω μαθητές:

1. Αμπρατίδου Άννα	A1
2. Αχιλλέως Ανδρέα	A2

3. Παπανικολάου Χρίστος	A3
4. Ιωάννου Κωνσταντίνος	B1
5. Ολυμπίου Αβραάμ	B2
6. Μιχαήλ Καλλιρόη	B3
7. Αναστασίου Αριστοφάνης	Γ1
8. Γρατσιάς Θεοφάνης	Γ1
9. Τσαγγαράς Ανδρέας	Γ1

Η ομάδα μας κατέλαβε την 27η θέση Παγκύπρια, ανάμεσα σε 56 Γυμνάσια (Δημόσια και Ιδιωτικά).

Εκπαίδευση: ποιος ο ρόλος της στον *μεταβαλλόμενο* κόσμο μας;

Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας: η αλλαγή σκυτάλης στην ηγεσία του και η επίσκεψη της νέας Υπουργού, κ. Αθηνάς Μιχαηλίδου, στο Σχολείο μας, αποτέλεσε αφορμή ώστε οι μαθήτριες του Β31 να της απευθύνουν -σε πρώτο στάδιο- μια επιστολή με σκέψεις και προβληματισμούς αναφορικά με τις προκλήσεις που καλείται να διαχειριστεί και τις τομές που χρειάζεται η κυπριακή εκπαίδευση και -σε δεύτερο στάδιο- να συζητήσουν διά ζώσης μαζί της, σε μια πολύ γόνιμη -όπως αποδείχτηκε- ανταλλαγή απόψεων.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΤΗΣ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Λευκωσία, 31 Μαρτίου 2023

Έντιμη κυρία Υπουργέ,

Καταρχάς, θα θέλαμε να σας συγχαρούμε για τα νέα σας καθήκοντα και να σας ευχηθούμε καλή σταδιοδρομία. Σας ευχαριστούμε που μας δίνετε την ευκαιρία να εκφράσουμε τις εισηγήσεις μας όσον αφορά τη βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Είναι θερμή μας παράκληση να αφιερώσετε λίγο από τον πολύτιμο χρόνο σας στην επιστολή μας. Ως άτομα που βιώνουμε καθημερινά το κυπριακό σχολείο και τα προβλήματα της λειτουργίας του, πιστεύουμε ότι οι προτάσεις από τη δική μας οπτική γωνία μπορούν να σταθούν αρωγός στο απαιτητικό έργο σας.

Αρχικά, προτείνουμε μια επαναξιολόγηση των σχολικών βιβλίων. Πιθανό να μην έχει υποπέσει στην αντίληψή σας ότι αρκετά από τα βιβλία χρησιμοποιούνται ελάχιστα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Παραδείγματος χάρη, οι φορές που χρησιμοποιείται το βιβλίο της Γλώσσας (Εκφραση-Εκθεση) στο λύκειο είναι πολύ λίγες. Με την κατάργηση αχρησιμοποίητων βιβλίων μπορούν να εξοικονομηθούν χρήματα και να σωθούν αμέτρητα δέντρα. Συνιστούμε οι καθηγητές να βγάζουν φωτοτυπίες τα κομμάτια αυτών των βιβλίων που θεωρούν απαραίτητα για το μάθημα ή να στέλνονται ηλεκτρονικά τα βιβλία στους μαθητές.

Περαιτέρω, η σημασία επαναξιολόγησης των σχολικών βιβλίων επεκτείνεται και στο θέμα της ύλης. Ένα διαχρονικό παράδειγμα είναι το περιορισμένο φάσμα θεματολογίας στο μάθημα της Ιστορίας. Έχει παρατηρηθεί ότι η ύλη αυτού του μαθήματος επικεντρώνεται σε τρία θέματα, τα οποία επαναλαμβάνονται κάθε τρία χρόνια από το δημοτικό μέχρι το λύκειο. Το θεματολόγιο θα μπορούσε να είναι πιο ευρύ περιλαμβάνοντας έτσι στοιχεία παγκόσμιας ιστορίας και κυρίότερα

της ιστορίας του τόπου μας. Ένα άλλο μάθημα του οποίου η ύλη, θεωρούμε ότι χρήζει αναθεώρησης είναι τα κείμενα λογοτεχνίας. Τα κείμενα που προσφέρονται για μελέτη είναι «σκοτεινά», αφού καταπιάνονται, κυρίως, με τον θάνατο, τον πόλεμο και την ανθρώπινη θλίψη. Θεωρούμε σημαντική την εισαγωγή πιο ευχάριστων κειμένων στο μάθημα, ειδικά στις δύσκολες και αγχωτικές εποχές που ζούμε.

Ακόμη μια εισήγηση για αναβάθμιση της εκπαίδευσης, είναι η διεξαγωγή υποστηρικτικών μαθημάτων μετά το σχολείο. Στις μέρες μας, οι πλείστοι μαθητές καταφεύγουν στα απογευματινά φροντιστήρια για να ενισχύσουν την επίδοσή τους. Δυστυχώς, η λύση αυτή σημαίνει βαριά οικονομική επιβάρυνση, την οποία ορισμένες οικογένειες δεν έχουν την ευχέρεια να επωμιστούν, με αποτέλεσμα τα παιδιά τους να νιώθουν μειονεκτικά απέναντι στους συμμαθητές τους που έχουν μια επιπλέον υποστήριξη. Με τα υποστηρικτικά μαθήματα μετά το σχολείο, αφενός οι μαθητές ενδυναμώνονται ακαδημαϊκά, αφετέρου αμβλύνεται το χρόνιο πρόβλημα κορεσμού του επαγγελματικού των καθηγητών, καθώς δημιουργούνται θέσεις εργασίας για τους αδιόριστους.

Πιστεύουμε, επίσης, ότι η εισαγωγή μαθήματος κοινωνικής επιβίωσης είναι καθοριστικής σημασίας για τους νέους που πρόκειται να ανεξαρτητοποιηθούν και να ενταχθούν στην κοινωνία. Το μάθημα θα περιλαμβάνει απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για την ενήλικη ζωή, λόγου χάρη πληρωμή λογαριασμών και φόρων, αλλαγή λάστιχου, απλές εφαρμογές στην κουζίνα, αυτοάμυνα κ.ά. Ως αποτέλεσμα, οι έφηβοι θα νιώθουν πιο προετοιμασμένοι για την είσοδό τους στον κόσμο των μεγάλων.

Επιπρόσθετα, θεωρούμε ότι η επαναφορά της Εβδομάδας Εργασίας στα σχολεία μπορεί να διευκολύνει τους μαθητές ως προς την επιλογή επαγγέλματος. Προσφέροντας πρακτική εμπειρία, ολοκληρώνεται η εικόνα τους για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα και νιώθουν πολύ πιο σίγουροι για την μελλοντική πορεία τους. Η δυνατότητα συνομιλίας με ειδήμονες τους ανοίγει μια δίοδο επαφής με το περιβάλλον της εργασίας. Έτσι, οι μαθητές οπλίζονται με τα κατάλληλα εφόδια ώστε να πάρουν αυτή τη καθοριστική για το μέλλον τους απόφαση.

Αναμφίβολα, η γνώση ξένων γλωσσών αποτελεί αξιόλογο προσόν στη σύγχρονη εποχή, λόγω της παγκοσμιοποίησης που συνεχώς διευρύνεται. Οι γλώσσες συντελούν στην επαγγελματική καταξίωση του ατόμου, και του δίνουν την ευκαιρία να εγκατασταθεί στο εξωτερικό είτε για ακαδημαϊκούς είτε για εργασιακούς σκοπούς. Το εκπαιδευτικό σύστημα, μολονότι προσφέρει εκμάθηση γλωσσών, δε φαίνεται να είναι αποτελεσματικό λόγω του αναλυτικού προγράμματος. Παραδείγματος χάρη, οι μαθητές που δεν έχουν ως μάθημα επιλογής κάποια ξένη γλώσσα, είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν δυο περιόδους αγγλικά και γαλλικά εβδομαδιαίως. Δυστυχώς, αυτός ο χρόνος δεν είναι αρκετός, ώστε να εμβαθύνουν οι μαθητές στα μαθήματα αυτά, αφού η τριβή τους με αυτά είναι ελάχιστη. Προτείνουμε, αντί για εκμάθηση δύο γλωσσών, οι μαθητές να μπορούν να επιλέξουν μια από την ποικιλία γλωσσών που τους παρέχει το σχολείο, την οποία θα διδάσκονται τέσσερις περιόδους την εβδομάδα. Έτσι, οι μαθητές θα εξοικειωθούν με τη γλώσσα επιλογής τους και θα αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας.

Είναι πλίου φαινότερον ότι τα ταξίδια έχουν ανεκτίμητο όφελος. Είναι άκρως διδακτικά, καθώς προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες και γνώσεις τις οποίες κανένα μάθημα ή καθηγητής δεν μπορεί να μεταδώσει. Η γνωριμία των μαθητών με τον έξω κόσμο είναι καίρια για την όξυνση της κριτικής τους αντίληψης και την απαλοιφή διαιωνισμένων προκαταλήψεων και στερεότυπων που έχουν ριζώσει στο μυαλό τους. Υποστηρίζουμε την οργάνωση ετήσιου ταξιδιού για όλες τις τάξεις του λυκείου, το οποίο όχι μόνο θα ενισχύσει την επαφή με άλλες κουλτούρες και πολιτισμούς, αλλά και θα προάγει την εξάσκηση ξένων γλωσσών. Πιθανοί προορισμοί θα μπορούσαν να είναι μέρη για τα οποία γίνονται αναφορές στο μάθημα της Ιστορίας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι μαθητές θα αποκτήσουν πολύ περισσότερο ενδιαφέρον για το μάθημα και ότι θα τους μείνουν οι εμπειρίες αυτές ανεξίτηλες στη μνήμη τους.

Μια δράση στην οποία το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να δώσει έμφαση είναι ο εθελοντισμός. Τα οφέλη που προκύπτουν από τον εθελοντισμό αγγίζουν τόσο κοινωνικές όσο και ατομικές διαστάσεις. Τα παιδιά αντιλαμβάνονται τη σημασία της ανιδιοτελούς βοήθειας και αναπτύσσουν τις κοινωνικές και ανθρώπινες ευαισθησίες τους. Επιπρόσθετα, η προσωπική ικανοποίηση που λαμβάνουν μετά από μια εθελοντική πράξη είναι απεριόριστη και μαθαίνουν να εκτιμούν τις ηθικές αξίες περισσότερο από τα υλικά αγαθά.

Είναι γνωστό, ακόμα ότι οι καθηγητές αποτελούν το πιο κρίσιμο στοιχείο του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Ως εκ τούτου η ποιότητα του μαθήματος που παρακολουθούν οι μαθητές εξαρτάται από τις διδακτικές ικανότητες του εκάστοτε καθηγητή. Έτσι, η επιθεώρηση των εκπαιδευτικών είναι πολύ σημαντικό να πραγματοποιείται συχνά και χωρίς προειδοποίηση. Επίσης, θα ήταν εποικοδομητικό αν οι επιθεωρητές συζητούσαν με τους μαθητές για την όλη διαδικασία της διδασκαλίας.

Ένας τελευταίος αλλά εξίσου σημαντικός παράγοντας που θα συντείνει στην ποιότητα της μάθησης είναι η δυνατότητα των μαθητών να αποσυμπιέζονται για να ανακτούν την ενέργειά τους. Για να γίνει αυτό, εισηγούμαστε να μειωθούν οι περίοδοι διδασκαλίας των μαθημάτων που δεν είναι βασικά για τους κλάδους, έτσι ώστε να απελευθερωθεί χρόνος για ενασχόληση με δημιουργικές και αναζωογονητικές δραστηριότητες, όπως η τέχνη και η μουσική. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, είναι σημαντικό οι δραστηριότητες αυτές να μην βαθμολογούνται. Μια τέτοια εξέλιξη θα συμβάλει σε ένα πιο ευχάριστο περιβάλλον μάθησης.

Σας ευχαριστούμε θερμά για τον χρόνο που αφιερώσατε σε αυτή την επιστολή και προσδοκούμε τη θετική ανταπόκρισή σας με απώτερο σκοπό τη βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Με εκτίμηση,

το τμήμα Β31 του Παγκυπρίου Γυμνασίου

Αποχαιρετώντας έναν Άγγελο...

Με βαθύτατη θλίψη αποχαιρετούμε από το βήμα αυτό έναν όμορφο άνθρωπο, μια πληθωρική προσωπικότητα, μια γλυκιά δασκάλα και μια εξαιρετη μουσικό, την Αγγελίνα Νικολαΐδου, η οποία κοιμήθηκε στις 17 Μαΐου 2023, μετά από άνιση μάχη που έδωσε με την επάρατη νόσο. Μια μέρα της άνοιξης, μέρα Μαγιού, επέλεξε ο Θεός να την καλέσει κοντά του, να γίνει μαέστρος στις χορωδίες των ουρανών, συνοδός στις γλυκιές μελωδίες των αγγέλων. Αντίο, αγαπημένη μας, καλό σου ταξίδι στην αιωνιότητα...

Βιογραφικό Αγγελίνας Νικολαΐδου

Η Αγγελίνα Νικολαΐδου φοίτησε στο Κονσερβατόριο του Debrecen της Μουσικής Ακαδημίας Λιστ, στις τάξεις των Berkesi Sandor στη Διεύθυνση και Szesztay Zsolt στα Θεωρητικά. Μετά την αποφοίτησή της, έγινε κάτοχος των διπλωμάτων Μουσικοπαιδαγωγικών, Ανώτερων Θεωρητικών, Διδασκαλίας τραγουδιού-μουσικής και Διεύθυνσης Χορωδίας. Εργάστηκε ως καθηγήτρια μουσικής στη Μέση Εκπαίδευση με καθήκοντα διδασκαλίας και διεύθυνσης χορωδίας και ορχήστρας. Δίδαξε επίσης σε σεμινάρια του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του Κυπριακού Ινστιτούτου Μουσικής, του Πανεπιστημίου Κύπρου και του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Λευκωσίας με θέμα τη Χορωδιακή Μουσική και Διεύθυνση. Διετέλεσε μαέστρος της Επαρχιακής Χορωδίας Λεμεσού και των χορωδιακών τμημάτων του Μουσικού Λυκείου Λεμεσού, με τα οποία παρουσιάστηκε σε συναυλίες στο εξωτερικό (Ελλάδα, Τσεχία, Πολωνία). Εξετέλεσε επίσης καθήκοντα μαέστρου χορωδίας στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο.

Η γνωστή μαέστρος και μουσικός υπήρξε Καλλιτεχνική Διευθύντρια της Πολιτιστικής Κίνησης «Επιλογή» και μαέστρος των έξι χορωδιακών της τμημάτων. Με τις χορωδίες της Επιλογής παρουσιάστηκε σε κονσέρτα τόσο στην Κύπρο όσο και το εξωτερικό (Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Τσεχία, Σλοβακία, Γερμανία, Ρωσία, Σερβία, Λίβανο, Αυστρία και Ουγγαρία). Υπό τη διεύθυνσή της η Παιδική Χορωδία και η Χορωδία Νέων διακρίθηκαν με χάλκινα, αργυρά και χρυσά μετάλλια σε διεθνείς διαγωνισμούς.

Συνεργάστηκε με σημαντικές ορχήστρες και χορωδίες όπως η Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., η Συμφωνική Ορχήστρα Concert της Βουδαπέστης, η Streichphilharmonie του Βερολίνου, η Χορωδία του Καθεδρικού της Fulda και η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου, καθώς και με καταξιωμένους μαέστρους, όπως οι Viacheslav Volich, Francois Duchamp, Franz Huber, Γιώργος Πυλαρινός, Κωνσταντίνος Δημνιάκης, Νότης Γεωργίου και Άλκης Μπαλτάς. Διετέλεσε επίσης

μουσικός σύμβουλος και συνεργάτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης Χορωδιών Europa Cantat.

Μετά από την πολυετή θητεία της στο Μουσικό Σχολείο Λεμεσού, η Αγγελίνα Νικολαΐδου πήρε μετάθεση στο Μουσικό Σχολείο Λευκωσίας (Παγκύπριον Γυμνάσιον) τον Σεπτέμβριο του 2022. Στο σύντομο διάστημα που υπηρέτησε ως Μάεστρος της Χορωδίας μας, ανέπτυξε μια μοναδική σχέση με τους μαθητές της. Αποκορύφωμα της καλλιτεχνικής προσφοράς της στο Σχολείο μας υπήρξε η μεγαλειώδης εμφάνιση της Χορωδίας μας στην «Κυπρίων Συναυλία», που διοργάνωσε

το Κυπριακό Πολιτιστικό Κέντρο Βιέννης στις 20 Νοεμβρίου 2022, στο περίφημο Musikverein (Μέγαρο Μουσικής), στη μητρόπολη του ευρωπαϊκού μουσικού πολιτισμού, τη Βιέννη. Η συμβολή της Αγγελίνας στην επιτυχημένη εμφάνιση της Χορωδίας μας στην εν λόγω συναυλία, πλαισιωμένη από τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου, τον διεθνούς φήμης βαρύτονο Κύρο Πατσαλίδη, καθώς επίσης και άλλους διακεκριμένους καλλιτέχνες που δραστηριοποιούνται στη Βιέννη, υπήρξε καθοριστική.

Στην αγαπημένη μας δασκάλα...

«Φέτος μου δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσω έναν αληθινό άγγελο. Η κυρία Αγγελίνα ήταν ο πιο θετικός, δυνατός και αισιόδοξος άνθρωπος που έχω γνωρίσει. Φώτιζε κάθε δωμάτιο με την παρουσία της. Όταν έμπαινε στην αίθουσα, όπου κάναμε πρόβες χορωδίας, ξαφνικά υπήρχε παντού πάρα πολύ συναίσθημα, φαινόταν στο πρόσωπό της η αγάπη και η λατρεία που είχε για τη μουσική, αλλά και για το επάγγελμά της. Αγαπούσε τους μαθητές της σαν δικά της παιδιά, οι συμβουλές που μας έδινε για τους στόχους, τα όνειρα, τη ζωή, άγγιζαν τις καρδιές όλων μας. Το ταξίδι μας στη Βιέννη μάς έφερε ακόμη πιο κοντά, ζήσαμε υπέροχες, αξέχαστες στιγμές μαζί της και είμαστε όλοι πολύ ευγνώμονες γι' αυτό. Μακάρι να είχα την ευκαιρία να της πω ευχαριστώ για όλα όσα μου έμαθε και να της δείξω τον θαυμασμό και την αγάπη μου. Είμαι σίγουρη πως η κυρία Αγγελίνα συνεχίζει να μας βλέπει και να μας προσέχει από τους ουρανούς, που είναι γεμάτοι χαρά και χρώματα από την ομορφιά της ψυχής και του Προσώπου της και τις υπέροχες της μελωδίες.»

Μαρκίδου Μικαέλλα Γ61

«Η κυρία Αγγελίνα μας... Ένας άνθρωπος υπέρ-λαμπρος, με σταθερές αξίες και ιδανικά. Ένας άνθρωπος αφιερωμένος στη μουσική, ενθουσιώδης και ακάματος, που κοπίαζε πολύ στη ζωή της για τη μουσική της και για μας, τους μαθητές της. Κάθε φορά που τη συναντούσα, μου υπενθύμιζε να ακολουθώ πάντα το φως μου και την ψυχή μου, όπως αυτή με καθοδηγεί, υπογραμμίζοντας ότι οι φωτεινοί άνθρωποι εύκολα χάνονται. Σε ευχαριστούμε για όλα Αγγελίνα μας, δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ...»

Σταυρινίδης Σταύρος Γ61

Η πολυαγαπημένη μας μαέστρος και εκπαιδευτικός, κυρία Αγγελίνα Νικολαΐδου, έφυγε πρόωρα από τη ζωή στις 17 Μαΐου του 2023. Ο άδικος χαμός ενός σπουδαίου ανθρώπου, τόσο αισιόδοξου και φωτεινού, μας προκάλεσε απέραντη θλίψη -κι ας ήταν μικρό το χρονικό διάστημα που

είχαμε την τύχη να την έχουμε καθηγήτρια και να συνεργαστούμε μαζί της σε διάφορες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Οι λίγοι αυτοί μήνες της γνωριμίας μας ήταν αρκετοί για να αντιληφθούμε πόση αγάπη έτρεφε για τους μαθητές της, το έργο της και την ίδια τη ζωή. Ήταν αρκετοί, για να συνειδητοποιήσουμε πόσο ικανή, εργατική, ενθουσιώδης και ευαίσθητη ήταν. Ήταν, τέλος, αρκετοί, για να καταλάβουμε πως μπορούσαμε να την εμπιστευτούμε και να στηριχτούμε πάνω της. Δυστυχώς, δεν προλάβουμε να της δείξουμε την εκτίμηση και την αγάπη μας, πριν την αρπάξει ο άπληστος καρκίνος... Γι' αυτό, από το βήμα του περιοδικού, νιώθω την ανάγκη να της απευθύνω ένα θερμό, αργοπορημένο «ευχαριστώ». Κυρία Αγγελίνα, σας ευχαριστούμε για τις συμβουλές, την κατανόηση, την υποστήριξη, τη μουσική και το φως που σκορπίζατε πάντα γύρω σας. Ακόμα κι αν δεν είστε πια κοντά μας, εμείς θα συνεχίσουμε για σας να τραγουδάμε.

Πέτρου Στέφανη Γ61

«Στην πολυαγαπημένη καθηγήτριά μας, κυρία Αγγελίνα, που μας άφησε για να διευθύνει τους αγγέλους με τα μαγικά και αέρινα χέρια της, στην όμορφη ψυχή που δεν προλάβουμε να χαρούμε, με τις αξέχαστες στιγμές που ίσα πρόλαβε να μας χαρίσει, στο πιο φωτεινό και αισιόδοξο πλάσμα, ευχόμαστε το ταξίδι της στην αιωνιότητα να είναι γεμάτο γλυκιές μελωδίες, που θα ηχούν αιώνια στην ψυχή μας... Δεν σου λέμε αντίο, αγαπημένη μας δασκάλα, γιατί δεν θα μας λείψεις... Γιατί θα 'ναι η ψυχή σου το τραγούδι της ερήμου που θα μας ακολουθεί...»

**Μασσακαρή Αριάδνη
Μπάρκα-Χρυσάνθου Αθανασία
Παπασωφρονίου Αγγελική Γ61**

Φωτογραφικό ημερολόγιο από τις εκδηλώσεις και τη ζωή του Σχολείου...

7 Σεπτεμβρίου 2022: Αγιασμός για την έναρξη της σχολικής χρονιάς

26-30 Σεπτεμβρίου 2023: Δράσεις για την
Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Αθλητισμού (Move Week)

27 Οκτωβρίου 2022: Εκδήλωση για την Εθνική Επέτειο της 28ης Οκτωβρίου

Επίσκεψη μαθητών της Α΄ Λυκείου
στο αρχαίο Ιδάλιον (αρχαιολογικός χώρος και μουσείο)

Επίσκεψη στο Μουσείο Κειμηλίων
Μικρασιατικού Ελληνισμού

21 Οκτωβρίου 2022:
Κατάθεση στεφάνου
στο Ετήσιο Μνημόσυνο
του Ήρωα των
Οκτωβριανών,
Ονούφριου Κληρίδη

5 Δεκεμβρίου 2022:
Αιμοδοσία

21 Δεκεμβρίου 2022:
Εγκαίνια των έργων αναδόμησης και αποκατάστασης του Σχολείου

22 Δεκεμβρίου 2022:
Υπογραφή μνημονίου για δημιουργία Διαδραστικού Κέντρου Εκπαίδευσης

23 Δεκεμβρίου 2022:

Η χορωδία και η ορχήστρα του Σχολείου ψέλνει τα κάλαντα στην Αρχιεπισκοπή

4 Φεβρουαρίου 2023: Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καρκίνου

15 Φεβρουαρίου 2023: Τσικνοπέμπη

Μάρτιος 2023: Διάλεξη για την Τεχνητή Νοημοσύνη,
από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Κύπρου, Αντώνη Κάκα

31 Μαρτίου 2023:
Εκδήλωση για τον συνεορτασμό
των Εθνικών Επετείων της
25ης Μαρτίου 1821 και
της 1ης Απριλίου 1955 – 1959

27 Απριλίου 2023: Συναυλία Συνόλων -απο την κλασική στην τζαζ

5 Μαΐου 2023:
Διαδρομές στο ελληνικό τραγούδι -από το παραδοσιακό στο έντεχνο

11 Μαΐου 2023: Εκδήλωση προς τιμήν του
Διευθυντή του Σχολείου μας, κ. Λοΐζου Σέπου, που αφυπηρετεί

Μαθητική
Εστία 2022-2023

Μαθητική Εστία

Το εκφραστικό
όργανο των
μαθητών και μαθητριών
του Παγκυπρίου Γυμνασίου

Ακολουθούν τα ονόματα
των μαθητριών και μαθητών
του Σχολείου κατά το σχολικό έτος

2022-2023

A1

ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ ΜΑΓΙΑ
ΑΜΠΡΙΚΙΔΟΥ ANNA
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΣ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΟΡΕΣΤΗΣ
ΑΣΓΧΑΡ ΖΑΝΑΙΜΠ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΗΛΙΑΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΣΙΑ
ΔΟΣΗ ΕΛΕΝΗ
ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ ΜΑΡΙΛΙΑ
ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΜΑΥΡΗ ΝΙΚΗΤΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΜΠΑΡΜΠΕΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΟΤΣΕΛΕΜΟ ΑΜΑΠΕΛ ΤΕΡΕΖΑ ΟΚΕΟΓΚΕΝΕ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΛΗΚΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΣΟΛΩΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗ ΔΑΝΑΗ
ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ ΜΥΡΙΑ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΣ

A2

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ
ΑΚΟΤΖΙΑΝ ΛΙΖΑ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΑΣΟΣ
ΑΝΤΡΕΪ ΜΑΡΙΝΑ ΚΡΙΣΤΙΝΑ
ΑΡΓΥΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΑΦΑΝΤΙΤΗ ΕΒΕΛΙΝΑ
ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΓΚΕΖΟΥ ΑΜΑΛΙΑ
ΓΚΡΙΝΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΓΚΡΙΝΤΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΧΡΥΣΩ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΟΓΚΟΛΟ ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΠΟΜΑ
ΟΓΚΟΛΟ ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΕΓΚΙ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΜΙΚΑΕΛΛΑ
ΠΕΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΠΙΤΣΙΛΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
ΤΣΙΑΜΟΥΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΦΙΚΑΡΔΟΥ ΝΙΚΟΛΑΣ

A3

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΒΙΟΛΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΣ
ΖΑΝΝΕΤΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΡΕΑΣ
ΚΑΡΑΟΛΗΣ ΧΑΡΗΣ
ΚΟΤΑΝΙΔΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΜΙΛΑΝΤΙΝΟΒΙΤΣ ΧΟΥΑΝ ΚΑΡΛΟΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΠΑΠΟΥΗ ΣΤΥΛΙΑΝΑ
ΣΑΡΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΣΠΥΡΙΔΟΥ ΜΕΛΙΝΑ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ ΝΑΤΑΛΙΑ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΝΕΦΕΛΗ
ΧΡΙΣΤΟΦΗ ΜΥΡΙΑΝΘΗ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ ΜΑΞΙΜΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΣ

B1

ΑΒΡΑΑΜΙΔΟΥ ΤΟΦΑΡΙΔΟΥ ΑΛΘΑΙΑ
ΑΓΡΙΔΙΩΤΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΑΝΤΡΙΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗ ΝΟΡΜΑ
ΑΝΤΡΙΟΥΣ ΡΑΦΑΗΛ ΦΡΑΝΚ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ ΙΩΑΝΝΑ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΓΙΑΓΚΟΥ ΧΡΥΣΑΥΓΗ
ΔΕΣΠΟΤΗ ΕΛΛΗ
ΕΥΤΥΧΙΟΥ ΕΛΕΑΝΑ
ΖΕΝΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΑΧΡΙΜΑΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ
ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΜΠΑΛΑΝΤΙ ΛΕΟΝΑΡΔΟ
ΜΩΡΕΑΣ ΘΕΟΔΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΕΦΕΛΗ
ΣΙΑΛΑΣ ΤΖΟΥΛΙΑ
ΣΙΑΧΙΤ ΑΝΤΖΕΛΙΝΑ
ΣΠΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑΜ
ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΤΣΑΓΓΑΡΙΔΗ ΙΡΙΔΑ
ΤΣΙΒΙΤΙΑΝ ΠΑΥΛΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΜΑΡΙΑ

B2

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗ
ΑΡΕΣΤΗ ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ
ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΞΙΜΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ
ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ
ΛΕΩΝΙΔΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΜΑΝΤΕΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΑΡΙΑ
ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΜΠΑΧΤΙΓΙΑΡΙΑΝ ΛΙΟΥΝΤΜΙΛΑ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΑΒΡΑΑΜ
ΣΙΝΓΚ ΜΑΡΙΑ
ΧΟΥΛΟΥΔΗΣ ΛΟΪΖΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΕΚΤΩΡΑΣ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

B3

ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΛΙΡΟΗ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΜΟΧΑΜΜΕΝΤ ΑΛΙΣΙΑ ΜΙΧΑΕΛΛΑ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΡΙΟΣ
ΝΤΟΛΕΣΟΒΑ ΜΑΡΙΑ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΡΑΜΑΝΑΜΤΑΝ ΝΤΕΙΒΙΝΤ ΝΙΣΣΙ
ΣΙΝΚΛΑΙΡ ΣΟΦΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ
ΣΙΝΤΙΚΕ ΣΑΡΑ
ΣΡΕΣΤΑ ΜΠΙΑΝΚΣ
ΤΣΑΓΓΑΡΑ ΙΡΙΣ

Γ1

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΝΑΥΣΙΚΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΑΜ
ΓΡΑΤΣΙΑΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΒΙΤΑ
ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ ΣΟΦΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΝΕΔΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΡΙΖΑ
ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΛΥΔΙΑ
ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ ΘΩΜΑΣ
ΝΑΤΣΙΟΣ ΟΡΕΣΤΗΣ ΡΗΓΙΝΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΑΡΙΑ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΒΙΚΤΩΡΙΑ
ΠΑΠΟΥΗ ΧΡΥΣΑΥΓΗ
ΠΑΡΤΖΙΛΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΠΑΥΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΠΕΤΡΟΥ ΕΒΕΛΙΝΑ
ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΣΤΑΜΑΤΗ ΜΑΡΙΑ
ΤΣΑΓΓΑΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΤΣΑΛΑΒΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΤΣΙΑΚΑΛΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ
ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ

Α11

ΑΓΡΟΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΑΓΡΟΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΑ
ΒΑΛΤΦΟΓΚΕΛ ΕΛΕΝΗ
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΜΙΝΩΑΣ
ΕΦΡΕΜΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΕΦΤΕΚΧΑΡΗ ΝΤΑΝΙΕΛ
ΘΩΜΑ ΙΩΑΝΝΑ
ΙΟΡΔΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΜΕΝΤΕΛΙΑΝΟΥ ΑΝΤΟΝΙΑ-ΜΑΡΙΑ
ΜΙΤΣΙΔΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΜΟΧΑΜΜΑΝΤ ΣΙΜΑΒ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΠΑΝΑΓΗ ΜΑΡΕΝΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΑΛΛΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΣΤΑΥΡΙΑ
ΣΑΒΒΙΔΟΥ ΒΑΣΙΑΛΕΝΑ
ΣΙΑΧΙΤ ΜΑΡΙΝΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΛΕΥΚΗ
ΧΑΤΖΗΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

A21

ΑΓΡΟΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ ΜΑΡΙΑ ΕΙΡΗΝΗ
ΒΕΛΕΒΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΒΕΣΕΛΙΝΟΒΑ ΣΟΥΖΑΝΑ
ΒΡΥΩΝΙΔΗΣ ΣΩΤΗΡΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΟΥΝΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΛΕΑΝΔΡΟΥ ΑΣΤΕΡΩ
ΜΑΝΤΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΣ ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΡΟΤΣΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΡΟΥΣΟΥ ΜΑΡΙΟ ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ
ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΥ ΒΙΚΤΩΡΙΑ
ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΤΟΓΙΑΝΟΒΑ ΕΒΑΝΤΖΕΛΕΝΑ
ΧΟΙΡΑΣΑΓΓΕΛΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΧΡΥΣΩ
ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗ ΕΥΡΥΔΙΚΗ

A22

ΒΑΡΝΑΒΙΔΗ ΜΑΡΙΑ
ΒΑΣΙΛΑΓΑ ΜΑΡΙΑ ΕΙΡΗΝΗ
ΒΟΪΔΑΝΙΔΗΣ ΑΛΕΞΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΟΣ ΜΑΡΤΙΝΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ
ΚΕΡΑΜΙΔΑ ΗΛΕΚΤΡΑ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΚΟΤΖΙΑΠΑΣΙΗ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΗΛΕΚΤΡΑ
ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΥΡΣΙΝΗ
ΜΑΡΚΟΥ ΕΒΕΛΙΝΑ
ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΜΗΝΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΑΠΑΣΑΒΒΑ ΣΤΕΦΑΝΗ
ΣΕΡΣΑΟΥΙ ΝΟΥΡ
ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΟΥ ΙΩΑΝΝΑ
ΤΑΤΑΡΙΔΗΣ ΑΒΡΑΑΜ
ΧΑΡΜΑΝΔΑΡΗΣ ΒΑΪΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΗ ΠΑΝΟΣ

A31

ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΖΑΜΚΟΤΣΙΑΝ ΜΑΡΙΑ
ΚΑΜΕΝΟΥ ΧΡΥΣΗ
ΚΙΟΥΡΤΖΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΛΑΖΑΡ ΜΙΧΑΕΛΑ
ΜΑΚΑΡΙΑΝ ΜΗΛΕΝΑ
ΜΑΝΤΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ
ΜΑΣΙΕΛ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΜΙΤΣΙΔΟΥ ΠΟΛΥΞΕΝΗ
ΜΩΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΝΑΖΙ ΧΑΙΤΕΡ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
ΠΑΤΙΝΙΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΣΑΚΚΗΣ ΡΑΦΑΗΛ
ΣΠΑΝΙΑ ΓΙΟΒΑΝΑ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΜΑΡΚΟΣ

A41

ΑΛΕΞΑΝΟΒΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΑΛΦΡΕΔΟ
ΑΝΘΥΜΙΑΔΗ ΒΙΚΤΩΡΙΑ
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ ΧΑΡΑ
ΒΑΡΝΑΒΑ ΛΟΥΚΙΑ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ
ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΖΑΪΤΕΡ ΡΑΝΙΑ
ΖΑΡΖΟΥΡ ΣΑΛΛΗ
ΚΑΛΟΓΕΡΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΚΑΜΠΙΤΗ ΜΑΡΙΑ
ΛΑΔΑ ΑΘΗΝΑ
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ ΑΝΤΡΕΑΣ
ΜΕΝΤΑΝΑΤ ΜΑΓΙΑ
ΜΕΤΑΝΑΝ ΟΥΑΝΤΙ
ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΤΕΛΙΑ
ΝΤΡΑΓΚΑΝ ΑΝΝΑ - ΜΑΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΑΝΝΑ
ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΙΟΣ
ΠΟΝΣΕ ΤΖΕΝΤΡΙΚ ΜΠΡΙΤΖ
ΣΑΧΠΑΖΙΔΟΥ ΜΑΛΙΝΑ
ΣΙΑΧΠΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

A42

ΑΜΒΡΟΣΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΑΝΤΟΝ ΡΕΜΠΕΚΑ ΙΑΣΜΙΝΑ
ΑΝΤΡΕΙ ΜΑΡΙΑΝ ΦΛΩΡΙΝ
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΗΛΙΑΣ-ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΔΕΜΟΥΡΤΣΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ
ΕΠΟΥΑ ΑΝΓΕΛ ΤΕΑΓΧΑ
ΙΑΚΩΒΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΚΑΛΟΥΣΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ
ΚΟΝΤΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
ΚΟΥΛΤΟΥΡΙΔΟΥ ΝΑΤΑΛΙ
ΛΟΥΝΓΚΟΥ ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ
ΜΑΥΡΟΦΟΡΑΚΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΜΕΡΑΜΒΕΛΙΩΤΑΚΗ ΣΤΥΛΙΑΝΑ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΙΑΝΕΛ
ΜΙΧΟΒΑ ΣΒΕΤΑ
ΜΠΟΡΜΠΟΝ ΣΙΗΝΑ ΜΙΧΑΕΛΑ
ΝΕΑΓΚΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΝΤΙΝΕΒΑ ΜΙΡΟΣΛΑΒΑ
ΠΡΑΤΖΙΩΤΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ
ΡΟΣΕΝΟΒ ΜΙΣΟ
ΣΑΒΟΥ ΑΟΥΡΑ ΙΩΑΝΝΑ

A51

ΑΒΡΑΑΜΙΔΗΣ ΤΟΦΑΡΙΔΗΣ ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ
ΑΓΡΟΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΑΛΑΤΕΙΑ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ ΜΑΡΙΑ
ΕΓΚΙΕΤ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΕΡΕΝΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ
ΚΑΛΛΑΣΙΔΟΥ ΜΑΡΙΛΙΑ
ΚΟΤΖΙΗΚΑ ΑΝΝΑ
ΛΟΙΖΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗΣ
ΜΟΑΝΤΣΑ ΜΙΧΑΕΛΑ ΜΙΡΟΥΝΑ
ΜΠΑΜΠΑΛΑ ΑΝΔΡΕΑΝΑ
ΜΥΡΑΛΗ ΑΡΕΤΗ
ΠΑΙΣΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΠΑΧΙΤΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ
ΠΙΕΡΙΔΗΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΣΜΥΡΙΛΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΣΟΛΩΜΟΥ ΛΟΥΚΙΑ ΙΩΛΗ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΤΣΙΟΜΠΑΝΟΥ ΡΟΞΑΝΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ
ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΗΣ ΣΠΥΡΟΣ
ΧΕΙΣ ΝΑΤΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

B11

ΑΚΟΤΖΙΑΝ ΣΕΣΙΑ
ΓΙΑΓΚΟΥΜΠΙΔΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΙΒΑΝΟΒΑ ΤΖΕΝΙΦΑΡ ΙΟΡΝΤΑΝΟΒΑ
ΚΙΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΚΟΝΙΑΡΗ ΜΑΡΙΑ ΣΥΛΒΙΑ
ΚΟΥΝΤΕΛΚΟ ΟΛΙΒΙΑ
ΚΥΘΡΕΩΤΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ
ΜΠΟΥΝΤΑΙ ΜΙΧΑΗΛ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΙΚΑΕΛΛΑ
ΠΡΑΤΣΟΣ ΗΛΙΑΣ
ΣΠΙΡΛΙΔΗ ΣΟΦΙΑ
ΤΕΒΛΕΤΙΑΝ ΜΑΡΙΑ
ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΜΑΡΙΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΛΕΞΙΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΡΑΦΑΕΛΑ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

B31

ΑΛΣΑΓΙΑΤ ΧΑΛΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΑΦΑΕΛΛΑ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΕΛΠΙΔΑ
ΕΦΤΕΧΑΡΙ ΚΑΤΑΓΙΟΥΝ
ΘΕΟΧΑΡΙΔΟΥ ΑΝΤΡΙΑΝΑ
ΚΑΛΛΗ ΣΟΦΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΜΑΪΜΑΡΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ
ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΡΙΑ
ΜΠΟΛΙΑΝΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΠΕΤΡΟΒΑ ΒΑΛΕΡΙΑ
ΠΕΤΡΟΒΑ ΡΟΣΤΙΣΛΑΒΟΒΑ ΡΟΣΤΙΣΛΑΒΑ
ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΤΣΙΑΛΟΥΠΗ ΙΩΑΝΝΑ

B32

ΑΓΑΘΟΚΛΕΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΑΜΠΡΟΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΕΛΕΝΑ
ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΜΑΡΙΑ
ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΑΝΤΡΕΑΣ
ΚΑΗ ΙΩΑΝΝΑ
ΚΑΛΛΗΣ ΟΡΕΣΤΗΣ
ΚΑΛΟΓΕΡΙΔΟΥ ΕΛΕΝΑ
ΚΟΝΤΟΥ ΑΝΤΡΕΑ
ΚΥΡΡΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΛΟΪΖΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ
ΜΥΛΩΝΑΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΙΣΜΗΝΗ
ΠΕΤΕΒΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
ΠΕΤΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΠΟΡΦΥΡΙΔΗΣ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ
ΣΑΜΟΥΡΓΚΑΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΣΙΑΛΑΠΗ ΙΩΣΗΦ
ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΤΣΑΓΓΑΡΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΦΙΚΑΡΔΟΥ ΛΟΥΚΑΣ
ΧΜΑΝΤΙ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

B33

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΓΑΤΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ-ΡΑΦΑΗΛ
ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΟΡΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΒΕΛΙΝΑ
ΛΟΓΙΔΗΣ ΟΡΕΣΤΗΣ
ΜΟΝΟΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΜΠΟΣΙΑΡΟΒ ΔΗΜΗΤΡΗ
ΝΑΤΣΙΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΥ ΛΟΥΙΖΑ
ΠΕΤΡΟΥ ΝΑΤΑΛΙΑ
ΣΜΥΡΙΛΛΗ ΛΕΝΑ
ΤΣΑΛΑΒΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ

B41

ΑΝΔΡΕΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΑΝΤΖΟΥΛΗΣ ΓΚΟΛΝΤΟΥΙΝ
ΒΑΡΝΑΒΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΓΚΑΝΔΑΚ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ-ΕΔΟΥΑΡΔ
ΕΠΥ ΣΙΑΡΟΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΑΓΙΑ
ΚΑΡΑΚΑΛΙΔΟΥ ΣΑΡΡΑ
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΕΛΕΝΗ
ΚΟΥΜΠΑΤΟΒΑ ΑΓΓΕΛΟΒΑ ΚΑΤΛΙΪΝ
ΛΟΙΖΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗ
ΠΑΠΑΠΟΛΥΒΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΜΑΡΙΟΣ
ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΠΟΥΡΚΟΥ ΖΩΗ
ΣΙΑΜΠΑΝΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΣΟΥΓΛΙΔΗΣ ΜΑΡΙΟΣ
ΣΥΜΕΟΥ ΛΟΥΣΙΑΝΑ
ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

B51

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΑΝΤΟΥΝΑ ΧΡΥΣΤΑΛΛΑ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΓΚΑΛΤΣΙΔΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΓΚΑΝΔΑΚ ΝΤΕΝΙΣ ΑΝΔΡΕΪ
ΚΑΛΑΪΤΣΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΚΑΡΑΜΑΝΗ ΜΑΡΙΣΑ
ΚΟΛΟΚΑΣΙΔΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ
ΚΟΥΡΤΗ ΚΑΛΙΑ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΥΛΙΑΝΑ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΤΣΟΠΟΖΙΔΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΜΑΡΙΑ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΣΑΒΒΙΝΑ

B52

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΛΕΩΝΟΡΑ

ΔΑΡΓΑΝΑΚΗ ΕΛΕΝΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΔΗ ΜΑΡΙΑ

ΚΑΡΑΚΑΣΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΚΟΛΕΒ ΝΤΕΣΙΣΛΑΒ ΕΜΙΛΟΒ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΜΕΪΣΟΝ ΣΕΒΑΝ ΤΖΙΛΛΙΑΝ

ΜΙΚΕΛΛΗ ΜΑΡΙΛΕΝΑ

ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΣΠΥΡΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΛΟΥΚΙΑ

B61

ΑΡΑΜΠΙΔΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ

ΕΠΟΥΑ ΠΡΙΤΟΝΙΑ ΜΑΜΠΟ

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ ΝΕΦΕΛΗ

ΖΙΖΑΚ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

ΚΑΤΣΙΑΡΗ ΣΤΕΦΑΝΗ

ΛΟΪΖΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΑΝΟΥΣΗ ΙΩΑΝΝΑ

ΣΙΑΤΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ

ΧΑΝΔΡΙΩΤΟΥ ΑΝΝΑ

ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΑ

ΧΑΤΖΗΠΙΕΡΗ ΜΑΡΙΝΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΜΑΡΚΙΔΟΥ ΜΙΚΑΕΛΑ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ	Γ61
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ	ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	Β33
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΝΕΔΗ	ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	Γ1
ΤΣΑΜΠΟΔΗΜΟΣ ΘΩΜΑΣ	ΤΑΜΙΑΣ	Γ31
ΣΑΚΚΗΣ ΡΑΦΑΗΛ	ΜΕΛΟΣ	Α31
ΑΝΔΡΕΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΜΕΛΟΣ	Α2
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡΙΣΤΟΣ	ΜΕΛΟΣ	Β2

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΘΗΝΑ
ΑΝΤΡΕΟΥ ΝΙΚΟΛΙΝΑ
ΓΚΟΥΜΠΡΑΝ ΜΟΝΙΚΑ
ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ ΘΩΜΑΣ
ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ
ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΟΥΤΡΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

ΚΥΡΡΗ ΧΑΡΑ
ΜΑΡΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΝΑΤΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΘΕΟΤΟΚΗΣ
ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ
ΤΣΑΜΠΟΔΗΜΟΣ ΘΩΜΑΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΣΤΕΦΑΝΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΧΑΣΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΜΕΛΑΝΘΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΓΙΟΥΣΣΕΦ ΜΑΡΙΑ
ΖΑΧΑΡΙΑ ΓΡΗΓΟΡΗΣ
ΚΑΜΜΗΣ ΜΑΡΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΛΩΝΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑ ΝΕΦΕΛΗ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΚΛΙΑ
ΠΕΤΡΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΣΕΡΓΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΣΤΑΣΚΕΒΙΤΣ ΕΓΚΟΡ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΧΑΤΖΗΜΑΥΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΧΙΟΥΣ ΚΡΙΣΤΙΝ

ΑΒΡΑΜΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΑΓΑΠΙΟΥ ΑΘΗΝΑ
ΑΜΙΡΑΤΖΕ ΛΑΝΑ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΕΝΥ
ΙΑΚΩΒΟΥ ΜΑΡΙΛΙΑ
ΚΟΥΡΤΗ ΑΝΔΡΙΑΝΗ
ΚΟΥΤΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΩΣΤΕΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΤΖΕΪΡΑΝΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΤΟΣΟΥΝΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ
ΤΣΙΑΚΚΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΧΟΥΣΕΙΝ ΑΡΜΠΑΜΠ

ΑΜΙΣ ΗΛΙΑΣ

ΑΡΓΥΡΙΔΟΥ ΑΛΙΟΝΑ

ΖΑΒΡΟΥ ΛΟΙΖΟΥ ΘΕΟΓΝΩΣΙΑ

ΚΑΛΑΤΟΖΙΣΒΙΛΙ ΡΟΖΑΝΑ

ΚΑΛΑΤΣΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΛΑΔΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ

ΛΕΩΝΙΔΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ

ΜΕΤΑΞΑ ΑΝΤΡΕΑ

ΜΩΨΣΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΣΕΜΕΛΗ

ΠΙΤΣΙΛΛΙΔΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΤΣΑΝΤΕΚΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ

ΤΣΕΡΜΙΝΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΑΒΡΑΑΜ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΑΝΙΤΣΟΥΑΪΕ ΤΖΟΥΣΕΠΕ-ΦΛΩΡΙΝΕΛ

ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΑΡΑΤΖ ΜΑΪΜΟΟΝΑ

ΓΕΝΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΜΑΡΑΘΕΥΤΗΣ ΔΗΜΟΣ

ΣΟΥΡΑΪΛΙΔΗ ΝΑΤΑΛΙΑ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΒΙΚΤΩΡΙΑ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΛΕΝΙΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑ
ΓΚΟΥΣΜΑΝΟΒΑ ΣΟΦΙΑ
ΔΙΕΡΩΝΙΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΕΡΓΑΤΟΥΔΗ ΙΟΛΗ
ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΕΛΕΝΑ
ΚΑΛΟΥΤΣΙΚΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑ ΜΑΡΙΑ
ΚΟΛΟΚΑΣΗ ΜΑΡΙΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΟΡΕΣΤΗΣ
ΛΕΠΤΟΣ ΠΑΥΛΟΣ
ΜΑΡΚΙΔΟΥ ΜΙΚΑΕΛΑ
ΜΑΣΑΚΑΡΗ ΑΡΙΑΔΝΗ

ΜΙΚΡΟΒΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΣΩΚΡΑΤΙΑ
ΜΠΑΡΚΑ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΠΑΠΑΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΜΕΛΑΝΗ
ΠΑΠΑΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΗ
ΡΙΑΛΑΣ ΑΘΩΣ
ΣΑΛΟΝΙΚΙΔΟΥ ΚΑΛΛΙΡΡΩΗ
ΣΑΝΤΟΥ ΑΛΙΝΑ ΑΝΑ ΜΑΡΙΑ
ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΧΕΙΣ ΜΑΡΚΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Λοΐζος Σέπος

Β.Δ.Α.΄

Πασχάλη Ολίβια (ΓΑΛΛΙΚΩΝ)

Ραουνάς Σωτήρης (ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ)

Αρχιμ. Χριστοδούλου Γιώργος (ΘΡΗΣΚ.)

Φαλάς Αναστάσιος (ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ)

Β.Δ.

Γεωργιάδου Δανάη (ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ)

Λάντσια Στέλλα (ΤΕΧΝΗΣ)

Αρχιμ. Ιωάννου Ιωάννης (ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ)

Κουδουνάρη Γιωργούδη Ιουλία ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Λουκά-Χριστοδούλου Μαρία(ΦΥΣΙΚΗΣ)

Γαβριλίδου Μάρθα (ΟΙΚ. ΟΙΚ/ΜΙΑΣ)

Λοιζίδου Γιωργά Έλενα (ΑΓΓΛΙΚΑ)
Τσελίκη Λαμπρινή (ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ)
Ιωάννου Χριστιάνα (ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ)

ΘΕΟΛΟΓΟΙ

Παπαδοπούλου Λιάνα
Λεπτός Σωκράτης

ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

Σεργίου Χρυσάνθη
Χριστοδούλου Νίκη
Κάρμιου Χριστιάνα
Γεωργιάδης Ανδρέας
Στυλιανού Ηρακλείδια
Μπούκουρα Μαρία

Χρυσάφη Ιωάννα
Μεσημέρη Σκευή
Κυριάκου Κυριακή
Βιλάνου-Βαλιαντή Κυριακή
Χάματσου Αναστασία
Αλεξάνδρου Αλεξάνδρα
Θεοδούλου Φωτεινή
Βικέτου Δημητρίου Χρυστάλλα
Ορφανίδου Μαρία
Ανδρέου Ανδρέας
Δημοσθένους Ανθούλλης
Σταμέλου Μαρία
Αργυρίου Ελισάβετ
Κυλίλη Ανδριανή
Κωνσταντίνου Μάριος
Αρακλείτη Έλενα

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ

Μούζουρος Παναγιώτης
Πηλακούρη Αλεξία
Ανδρέου Χριστιάνα
Ρουπίνα Ελένη
Κούλας Χρίστος
Λαζάρου Ιωάννης
Ανδρέου Θεοδούλου Ειρήνη
Νικολαΐδης Σπύρος
Αναστασία Ονουφρίου
Γεωργίου Μαρία

ΦΥΣΙΚΟΙ

Ιωαννίδου Ιωάννα
Κουζουλή Δάφνη
Ευριπίδου Κυριακή
Δημοσθένους Έλενα
Άνθιμου Άνθιμος
Αξαόπουλος Παναγιώτης

ΧΗΜΙΚΟΙ

Δημητρίου Άντη
Ηροδότου Μαρία

ΒΙΟΛΟΓΟΙ

Βλάχου Ειρήνη
Αργυρίδου Μαρία
Παπαχριστοδούλου Μαρία

ΑΓΓΛΙΚΩΝ

Λοϊζου Ειρηνούλλα
Ανδρέου Νίκη
Ιωαννίδου Θεοδώρα
Ιωσήφ Εύη
Στυλιανού Αναστάσιος

ΓΑΛΛΙΚΩΝ

Λοιζίδου Λιγγκουνάκη Αικατερίνη
Ιωαννίδου Δήμητρα
Βασιλειάδου Μαρία
Κυριάκου Χαρίκλεια

ΙΣΠΑΝΙΚΩΝ

Χρυσοστόμου Αζουσενά

ΡΩΣΙΚΩΝ

Καραολή Σοφία

ΕΜΠΟΡΙΟΛΟΓΟΙ

Παναγή Παναγιώτης

Λουκά Θεόδωρος

Παπακυριακού Γεωργία

Ζαμπάς Χαράλαμπος

ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Χατζηγαβριήλ Δέσπω

Παπαπέτρου Πέτρος

Καντζηλάρη Όλγα

Γαβριηλίδης Σάββας

Ηρακλέους Γεωργία

ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Χριστοφόρου Χρίστος

Νικολάου Νίκος

Σταυρινίδης Χρίστος

Αβραάμ Βασίλειος

Ξενοφώντος Κάθριν

Σολωμού Πέτρος

Ανδρέου Γλυκερία

Ηλία Μαργαρίτα

Λεπτός Σωκράτης

Παπαδιά Κλειώ

Στυλιανού Τάσος

ΤΕΧΝΗΣ

Γρηγορίου Παναγιώτης

Κακουλλή Σοφία

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Καραισκάκη Ρούσσου Γεωργία

Χρίστου Άντη

Γιαννάκη Χριστιάνα

Ζαχαρίου Νεοκλής

Λεωνίδου Σταύρος

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Χατζηευαγγέλου Μαρία

Χριστοδούλου Μάριος

Κυριάκου Κωνσταντίνος

Σαββίδης Μάριος

ΘΕΑΤΡΟΛΟΓΙΑΣ

Μιχαηλίδης Θεόδωρος

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ζεβλάρης Χάρης

Παϊσίου Έλενα

ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Παύλου Παύλος

Σ.Ε.Α.

Παιδονόμου Ζήνα

Λύτρα Χριστίνα Ελένη

